

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PKK'NIN DERSİM SORUNU

KAĞAN GÖKALP

PKK'NIN DERSİM SORUNU

KATLIAMLAR

İNFAZLAR

GİNAYETLER

KAĞAN GÖKALP

KAĞAN GÖKALP

PKK'NİN DERSİM SORUNU

KATLIAMLAR – İNFAZLAR - CİNAYETLER

ANKARA, 2012

PKK'NİN DERSİM SORUNU

Genel Yayın No: 68

Araştırma & İnceleme: 50

Yazan : Kağan Gökalg

Yayın Yönetmeni : Ümit Çıkrıkcı

Düzeltili : Serkan Akın

Kapak : Kripto Tasarım Ekibi

Baskı : BRC Matbaacılık / Ankara

Satış Direktörü : Hakan Mermicioğlu

1.Baskı : Kasım 2012

ISBN: 978-605-4125-74-6

Sertifika no : 11826

Her hakkı saklıdır. Bu yapının aynen ya da
özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılmaz.

Copyright © 2008-2012, KRİPTO KİTAPLAR Publishing House

Yayımlayan:

kripto

Kripto Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

İçel Sokak 6/4 Kızılay / Ankara

Tel: 0312 432 1923 Faks: 432 1933

e-posta: kripto@kriptokitaplar.com

www.kriptokitaplar.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ.....	13

I. BÖLÜM

1950'den İtibaren Türkiye'de Yaşanan Sosyal Değişim ve İdeolojik Kimlik Arayışları	21
1. 1950'den Sonra Türkiye'de Yaşanan Sosyal Değişim.....	21
2- Sosyal Değişimin Siyasi Yansımaları ve Marksizmin Yükselişi	23
3- Türkiye'de Sol Hareketler ve Fikir Ayrılıkları	27
4- Siyasi Kürtçülüğün Gelişimi ve Türk Solu-Kürt Solu Ayrışması.....	35

II. BÖLÜM

PKK'nın Kuruluşu, Örgütlenme ve Eylem Şekli.....	41
1- A. Öcalan'ın Örgütlenme Çalışmaları ve Kürdistan Devrimcileri (Kd)Yapılanması.....	41
2- PKK'nın Kuruluşu	46
3- Devrimci Şiddet ve PKK	58

III. BÖLÜM

Marksizm, PKK ve Dersim	65
1. Marksist Düşüncenin Dersimliler Arasında Geniş Taban Bulmasının Sebepleri	65
2. PKK ve Dersim	70
3. PKK ile Marksist Sol Arasındaki Temel Çelişkiler ve Çatışmalar	73

IV. BÖLÜM

A. Öcalan'ın Dersim'e Dönük

Değerlendirmeleri / Suçlamaları.....	83
1- A. Öcalan'ın Yönetim Anlayışı.....	83
2. A. Öcalan'ın Dersim Yorumu	85

V. BÖLÜM

PKK'nın İnfaz Ettiği Dersimliler-Çatışmalar- Katliamlar

1. Merkez Komite Üyelerine Dönük İnfazlar	99
2- PKK-TDKP Çatışması ve 4 TDKP'linin Öldürülmesi.....	132
3. PKK-TİKKO Çatışması ve Doğan Köyü Katliamı	138
4. PKK Dersim Çelişkisinin Kırılma Noktası: Dr. Baran olayı	147
5. Seyit Rıza'nın Torunu Ali Rıza Polat'ın İnfazı.....	155
6- Köylerde Yaşanan Katliamlar	158
7. Dersimli Gençlerin Dağa Çıkış Sebepleri ve "Taş Altı Edilen" Dersimli Gençler.....	169

VI. BÖLÜM

Apo'nun/PKK'nın Dersim Sorunu.....

EKLER.....

EK-1 YILAN DAĞI'NDA BİTEN UMUTLAR	200
EK-2 ŞAFAĞA EN YAKIN AN: KOYU KARANLIK.....	212

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA.....

RESİMLER

KAĞAN GÖKALP

1970 yılında Tunceli'nin Çemişgezek ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini burada tamamladı. 1993 yılında, Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu.

1995 yılında Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisansa kabul edildi. Aynı yıl Araştırma Görevlisi olarak üniversitede göreve başladı.

1997 yılında yüksek lisansını tamamladı ve Kazakistan Abay Devlet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne görevlendirmeye gitti. Burada görev yaptığı süre içerisinde Kazakistan İlimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü'nde doktora çalışmasına başladı. Görev süresinin bitmesiyle doktora çalışmasını yarıda bırakarak Türkiye'ye dönmek zorunda kaldı.

2000 yılında üniversitedeki görevinden ayrıldı. 2005 yılında Çemişgezek'e dönerek "Çemişgezek Türküsü" adlı aylık kültür - sanat dergisini kurdu. 2006 yılında Çemişgezek İlçe Halk Kütüphanesi'nde memur olarak göreve başladı ve halen bu görevine devam etmektedir.

Çeşitli dergi ve gazetelerde yazıları yayınlanan yazarımızın, "Gönül Diliyle Çemişgezek" adlı şiir antolojisi basılmıştır.

Yazarımız evli ve üç çocuk babasıdır.

*Yetiřmemizde büyük emeği olan dedem
M. Ziya GÖKALP'ın yüce hatırasına ithaf olunur...*

ÖNSÖZ

Dersim’le ilgili başka bir çalışmanın ön hazırlıklarını yaparken daha ciddi, güncel ve dikkat çekilmesi gereken bir “sorun”un olduğunu fark ettim. İnsanlarla yaptığımız mülakatlarda bu sorunun varlığı ifade edilse de, yaşanan korku ve tedirginlikten dolayı fazla açıklama yapmaktan kaçındıklarını izledim.

Sorun PKK olarak tarif edildiği zaman bu tedirginliğin sebebi daha iyi anlaşılıyordu. Görünürde devlete karşı faaliyet yürüten bölücü bir örgüt vardı ve devletin güvenlik güçleri bununla mücadele ediyordu. Dışarıdan bakan insanlardaki genel algı da bu yöndedir. Biraz derinlemesine inceleyince işin sadece bundan ibaret olmayıp köyde, mezrada, yaylada hayatını sürdüren on binlerce Dersim insanının kendi topraklarında yaşayabilmek adına ciddi bir mücadelenin içerisinde olduklarını gördüm.

Tabii ki bu mücadele güvenlik güçlerinin yürüttüğü gibi silahlı ve aktif bir mücadele değil; tarihi derinliği, sosyolojik-psikolojik boyutları ve ideolojik şekli olan bir mücadeleydi. Kamuoyundaki “Hepsi terörü destekliyor” ya da “Hepsi terörist” algısının aksine, Dersim’in PKK’yla örtülü bir mücadelesi vardı.

Dersim’in, “Marksist sol”un 1968’den itibaren başlattığı silahlı eylem sürecine aktif olarak katıldığı ve Marksist ter-

minolojide “kır gerillası” ya da “Güney Amerika modeli” olarak tanımlanan illegal faaliyetlere destek verdiği bilinen bir gerçektir. Bu yüzden Dersim insanı uzun süreden beri “dağda gezen eli silahlı insanlara” alışkındı. Fakat bu durum farklıydı. PKK’yı yakından tanımaya başlayan halk; TİKKO, Dev-Sol ya da TDKP ile bunlar arasındaki farkı görüyor ve “PKK devleti bölmeye çalışıyor, diğerlerinin böyle bir düşüncesi yok. Sadece düzeni değiştirmeye çalışıyorlar.” diyordu.

Buna rağmen PKK’nın Dersim’de belli bir taban bulduğu ve birçok Dersimli gencin PKK saflarına katıldığı da bilinmektedir. İnanmışlık, kandırılmışlık, örgüt baskısı ya da öfke; adı ne olursa olsun bu gençler ellerine silah alıp dağa çıkmış ve devlete karşı mücadele etmeye başlamıştı. Böylece PKK ile olan saflar daha da yakınlaşmıştı. Bu yakınlaşma hem Dersim hem de devlet adına olumsuz sonuçlar doğurmuş olsa da yeni tartışmaların başlaması adına önemlidir.

Başlangıçta PKK’nın üst yönetiminde birçok Dersimli ismin olduğu bilinmekteydi. İletişim imkanları bugünkü kadar gelişmiş olmadığı ve PKK’nın kapalı yapısından dolayı, üst kadrolar arasında yaşanan çelişki, çatışma ve infazlar konusunda halk yeterli bilgiye sahip olamıyordu. Halktan olan gençlerin PKK’ya katılımıyla; tarihi, sosyolojik ve ideolojik farklar belirginleşmeye başladı. Dil, kültür ve inanç ağırlıklı olarak öne çıkan bu farklılıklar, “PKK’nın tarihten gelen ön yargıları” ile çatışmaların fitilini ateşledi.

PKK ile Dersim arasında başlayan “gönüllü birliktelik, zorunlu birlikteliğe” dönüşmüştü. Gerçek amacı, hedefi ve Dersim’e bakışı deşifre olan PKK, örgütten ayrılmak isteyen Der-

simli gençleri infaz ediyor, ailelerini katlediyor, evlerini yakıyor, çeşitli sürgün ve cezalandırma yöntemleriyle halkı baskı altına alıyordu. Halka dönük olarak gerçekleştirdiği saldırılarla, “Devlet sizi bizden koruyamaz” mesajını veriyor ve bizzat A. Öcalan’ın ortaya koyduğu “Dersim’e silahlarla diz çöktürme” projesi uygulanmaya başlıyordu.

“Dersim’in kaybedilmesi, Kürdistan’ın kaybedilmesidir” diyen A. Öcalan, özellikle 1993’ten itibaren Dersim’e büyük bir askeri yığınak yapmış ve Dersim’i “silahlarla ıslah etme” yolunu seçmiştir. Devletle PKK arasında tercih yapması istenen halk; örgütün yanında olsa güvenlik güçleri, devletin yanında olsa örgüt tarafından göçe zorlanarak yerini yurdunu terk etmek zorunda bırakılmıştır.

Örgütün vahşice uygulamalarından korkan halk, büyük ölçüde devlete de mesafeli durmuştur. Yaptığı infaz ve katliamların arkasından “MİT yaptı”, “Devlet yaptı”, “Jitem yaptı” şeklindeki propagandaları da başarıyla yürüten PKK, Dersim halkı üzerinde büyük bir baskı kurmayı başarmıştır.

Bütün bunların yanında, Dersim-PKK çelişkisinin temelini teşkil eden sosyolojik ve tarihi konulara da yoğunlaşan PKK, “Dersimlilerin aslında Kürt oldukları ve asimile edildikleri”, “Dersim 38’in Kürt özgürlük hareketi olduğu”, “uluslaşma süreci içerisinde Dersim’le Kürtler arasındaki farkların ortadan kalkacağı” ve “Dersimlilerin Şafii Kürtlerin bir azınlığı olduğu” yönünde ciddi bir propaganda başlatmıştır.

Bu propaganda belli gruplar içerisinde kabul görse de, büyük tartışmaların yolunu açmıştır. “Gerçek asimilasyonun bu olduğunu” iddia eden Dersimliler, bu anlayışa şiddetle

karşı çıkmışlar ve “Dersim kimliğini koruma” gayreti içerisine girmişlerdir. PKK silahlarının desteğinde yürüyen “Kürtçülük” kampanyasına karşı, Dersimliler adeta “var olma mücadelesi” vermektedirler. Fikri ve siyasi platformda devam eden bu mücadele, PKK’nın tehditleriyle engellenmeye çalışılsa da genişleyerek devam etmektedir.

Geçmişte Dersim için bir PKK sorununun varlığından söz edilse de, bugün **“PKK’nın Dersim sorunu”** olduğu ortaya çıkmış durumdadır. Aslında bu sorun yeni olmayıp PKK’nın kuruluşundan itibaren var olan bir gerçektir. Örgütün üst yönetiminde ve kurucu kadrosunda bulunan birçok Dersimli; “Kemalist ajan”, “Dersimci-bölgeci” ve “ihanetçi” gibi gerekçelerle ve bizzat A. Öcalan’ın talimatlarıyla infaz edilmişlerdi. PKK/Öcalan tarafından Dersim’e dönük değerlendirmeler yapılıyor ve Dersim bölge olarak suçlu ilan ediliyordu. Suçlu olan insanların (örgüt içinde ya da dışında) cezalandırılması da PKK için temel bir kuraldı.

Bu düşünceler çerçevesinde yüzlerce, belki binlerce Dersimlinin PKK tarafından katledildiği ifade edilmektedir. Bu yüzden “PKK’nın tarihi, Dersimli devrimcilerin kırımının tarihidir.” gibi iddialı tezler ortaya konulmuştur.

Buradan hareketle konuyla ilgili bir araştırma yapma düşüncesi olgunlaştı ve sınırlı imkanlarla yaptığım bu çalışma ortaya çıktı. Şahsi olarak, PKK adına bir “Dersim sorunu” olduğu kanaatine vardım. Bunu somut olarak anlayıp anlatabilmek için, Türkiye’de 1950’lerde başlayan “sosyal değişim” süreciyle birlikte ülkemizde gelişen Marksist düşünce ve bunun etrafında şekillenen illegal örgütleri, bu örgütler arasın-

da yaşanan fraksiyonlaşma neticesinde ortaya çıkan “Kürt Solu” ve PKK yapılanmasını, Dersimli gençlerin Marksist örgütlere katılım gerekçelerini, Dersimli gençlerin Kürt Solu’na meyletme sebeplerini, diğer illegal örgütlerle PKK arasında yaşanan çatışmaları, PKK’nın Dersimlilere dönük olarak başlattığı infaz ve katliamları inceledim.

Ortaya çıkan tablo gerçekten korkunçtu. PKK, bilinçli ve sistemli olarak Dersim’e karşı bir katliam uygulamıştı. Bugün gelinmiş olan noktaya baktığımızda, PKK’nın kendi ideolojisi yönünden Dersim’e baş eğdiremediğini görüyoruz. Fakat bu süreçte yüzlerce/binlerce Dersimlinin katledildiği ve yine binlercesinin de büyük sıkıntılar yaşadığı ortadadır.

Türkiye Cumhuriyeti’nden “Dersim 38”in hesabını sorma telaşına ve heyecanına kapılanların, halen devam eden bu süreçte de aynı duyarlılığı göstermelerini ümit ediyoruz.

Çalışmanın bütününde Tunceli yerine Dersim adını kullanmış olmama da açıklık getirmenin faydalı olacağı düşüncesindeyim. Dersim diyerek “örgüt terminolojisi” kullandığımı düşünenlerin yanında, Tunceli dediğimde “resmi ideolojiyi” benimsemiş olduğumu düşünenler de olacaktır. Böyle kaygılardan uzak olduğumu samimiyetle ifade etmek isterim. İşlediğim konunun büyük ölçüde illegal örgütlerle ilgili, ideolojik bir konu olması ve bütün örgütlerin “Dersim”i kullanmaları sebebiyle, anlatım bütünlüğünü bozmamak ve sürekli Dersim-Tunceli ikilikleri oluşturmamak için ben de “Dersim”i tercih ettim. Marksist bir örgüt “Dersim” dediği zaman nasıl “Osmanlıcı” olmuyorsa, ben de Dersim dediğim zaman örgütçü olmam herhalde.

12 | KAĞAN GÖKALP

Çalışma boyunca yardım ve desteğini esirgemeyen herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla.

Kağan GÖKALP
Çemişgezek - 2012

GİRİŞ

1950’de çok partili siteme geçişle birlikte başlayan siyasi değişim, ülkemizde yaşanan sosyal dönüşümün de başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş olarak da ifade edilen bu dönem, Türkiye’nin ticari anlamda dışa açılmasını sağlamıştır. Farklı millet ve topluluklarla kurulan ticari ilişkiler; sosyal, kültürel ve siyasi etkileşimin de yolunu açıyordu. Dünyanın içine girmiş olduğu bu yeni dönem -doğası gereği- toplumların kapalı kalmasına müsaade etmiyordu.

Bu dönemin en temel dinamiği ise SSCB’nin öncülüğündeki Doğu Bloğu ile ABD’nin öncülüğündeki Batı Bloğu arasında yaşanan soğuk savaşı. Dünya üzerinde yoğunlaşarak devam eden bu emperyalist mücadele, sosyalizm’le kapitalizmin savaşı olarak da tanımlanıyordu. Bu savaşı taraflar, diğer dünya ülkelerine kendi ekonomik sitemlerini kabul ettirmek için her türlü sosyal, siyasi ve askeri yolu deniyorlardı. Bunun sonucu olarak birçok ülkede çeşitli boyutlarda sosyal karmaşalar, çatışmalar, ekonomik krizler ve askeri darbe-ler yaşanıyor.

Jeopolitik konumu itibariyle bir “cephe ülke” durumunda olan Türkiye, mücadelenin en yoğun yaşandığı ülkelerden biriydi. Ülkeyi yönetenlerin Amerikancı (kapitalist) politika-

lar izlediğini savunan gruplar, mevcut yapı karşısında sosyalist sistemi öneriyorlardı. Ellerindeki güç ve yetkiyi kaybetmek istemeyen yönetenlerin karşı fikirlere uyguladığı baskı, Marksist grupların direnişiyle karşılaşılıyor ve ülke hızla bir çatışma ortamına doğru sürükleniyordu. Bu gerilim neticesinde yaşanan 1960 askeri müdahalesi ve sonrasında hazırlanan anayasa ise Türkiye’de “sol” olarak tanımlanan Marksist/devrimci grupların güçlenmesi sonucunu doğuruyordu.

“Sol”un legal temsilcisi konumunda olan TİP (Türkiye İşçi Partisi)’in bir dönem mecliste temsil hakkı bulup ikinci dönem meclise girememesi ve bazı dış faktörlerin de etkisi ile sol içerisinde fikir ayrılıkları başlıyor ve illegal örgütlenmeler hız kazanıyordu.

İllegal sol, sisteme karşı silahlı mücadeleyi benimsiyor ve “devrim”in silah zoruyla gerçekleşebileceğine inanıyordu. Silahlı-silahsız ayrışmasından sonra da silahlı mücadelenin metotları konusunda farklı görüşler ortaya çıkıyor ve “şehir gerillası” ile “kır gerillası” yöntemini benimseyenler birbirinden ayrılarak örgütleniyordu.

Sayıları yüze yaklaşan bu örgütler, Türkiye genelinde eleman kazanma ve sempatizan grubu oluşturma yarışına girmişlerdi. Hedef kitlelerini işçi ve köylü gruplar oluşturmakla beraber; büyük şehirlerin varoşlarında ve üniversitelerde de ciddi faaliyetler yürütüyorlardı.

Marksist solun propaganda ve eylem şekilleri, o döneme kadar Türkiye’nin alışık olmadığı özellikler taşıyordu. Büyük şehirlerde ve üniversitelerde yapılan düzen karşıtı kitlesel protestolar, mitingler, yürüyüşler ve afişleme eylemleri hal-

kın ilgisini çekiyor ve insanlar bu örgütlere yöneliyordu. Geçiş dönemi yaşayan Türkiye’de “kimlik arayışı” içerisinde olan birçok insan, kendisini bu örgütler içinde tanımlamaya başlamıştı.

Taraftar kazanmak adına yoğun bir çaba sarfeden illegal gruplar, toplumun bütün hassasiyetlerini kullanıyordu. İşçinin emeğinin ve köylünün üretiminin burjuva sınıfı tarafından sömürüldüğü vurgusu öne çıkıyor; hak, eşitlik, özgürlük, adalet, ezen-ezilen gibi kavramlar, insanların zihnine işleniyordu. Bütün şehirlerde, köylerde ve kasabalarda bu düşünceleri taşıyan insanların sayısı da günden güne artıyordu.

Özellikle THKP-C ve THKO, bu sürecin en aktif örgütleriydi. Bu örgütlerin lideri konumundaki Mahir ÇAYAN ve Deniz GEZMİŞ ise kısa sürede Marksist gençlerin idolü hâline geliyordu. Her ikisi de “devrimci şiddet”i bir yöntem olarak benimsemişti ve örgütlenmelerini silahlı mücadele şartlarına göre yapıyorlardı.

Bu gelişmelerin yaşandığı tarihlerden yaklaşık 30 yıl önce (1938) büyük bir toplumsal sarsıntı yaşayan Dersimliler, “zorunlu iskana” tabi tutulmuş ve Türkiye’nin çeşitli şehirlerine dağıtılmışlardı. 1947 yılında çıkartılan “geri dönüş yasası” ile bir kısmı Dersim’e dönse de büyük bir kısmı da yerleştikleri şehirlerde kaldılar.

Dersimliler, gerek Dersim’de gerekse yerleştirildikleri şehirlerdeki hayat şartlarının zorluğundan dolayı, çocuklarını büyük ölçüde okumaya teşvik ediyorlardı. Buna bağlı olarak, çeşitli üniversitelerdeki Dersimli gençlerin sayısı da artıyordu.

Aile içerisinde 38’de yaşanan acı olayları dinleyerek yetişen bu gençler; içten içe sisteme/devlete karşı bir öfke duyar-ken, bir taraftan da eğitim hayatlarını tamamlayarak “siste-min bir parçası olma” çelişkisiyle yaşıyorlardı.

Bu psikoloji içerisindeki Dersimli gençler; hem sistemle hesaplaşma hem de sistemin bir parçası olmaktan kurtulma ümidiyle Marksist hareketlere ilgi duymaya ve yakınlaşmaya başlıyordu. Bu arada Dersim’i yakından tanımaya başlayan Marksist gruplar, onların yaşadıkları travmayı “ezilen halk-lar” kavramı ile yorumluyorlardı. “Sosyalist devrim” gerçek-leştirildiğinde bu sistemin son bulacağı ve geçmişin hesabı-nın da sorulmuş olacağı fikri Dersimliler arasında kabul gö-rüyordu.

Dersimlilerin acısı, öfkesi, heyecanı ve direnişi karakteri, illegal solun oluşturmak istediği insan tipiyle örtüşüyordu. Bu uyum, kısa sürede birçok Dersimlinin Marksizm’e ve öze-likle illegal hareketlere yönelmesi sonucunu doğuruyordu. İl-legal hareketlere karşı devletin uyguladığı tedbirler ise “polis baskısı”, “asker baskısı” şeklinde yorumlanıyor ve çatışmalar artıyordu. Şehirlerde yaşanan eylemlerde ise birçok genç, hukuken suçlu ve aranır duruma düşüyordu. Eğitim hayatla-rı aksayan bu gençler, tek çıkış yolu olarak “sosyalist dev-rim”i görüyorlardı.

Dersim’de de faaliyet yürüten bu gençler, aynı düşünceler çerçevesinde geniş bir halk kitlesini ikna etmiş ve “devrim”e inandırmışlardı. Halkın bu inanmışlığı, bütün devrimci ve il-legal hareketlere kucak açmasını sağlamıştır. Halk tabanının yanında coğrafi şartların da uygunluğu, özellikle “kır gerilla-

şı” modelini benimseyen örgütleri Dersim’e yöneltmiştir. Başta TKP/ML-TİKKO ve THKO (Halkın Kurtuluşu) Dersim’de geniş bir faaliyet alanı bulmuştur.

12 Mart askeri müdahalesi sonrasında fraksiyonlaşmanın hızlandığı sol hareketler, yeni yapılar üretmeye başlamıştır. Bir bütün hâlinde “Türk solu” olarak tanımlanan Marksist hareketlerden ayrılan “Kürt solu”, bu ayrışmaların en önemlisidir. Marksist düşünceyi “Kürdistan şartlarında yorumlayan” A. Öcalan, Türkiye’yi sömüren/emperyalist; Kürdistan olarak tanımladığı Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizi de “sömürge” ilan etmiş ve “Kürdistan devrimini” gerçekleştirmek üzere yola çıkmıştır. KD (Kürdistan Devrimcileri) adıyla başlayan bu hareket, daha sonra PKK adını almıştır.

Gizli destekçileri vasıtasıyla 12 Eylül 1980 ihtilalinin olacağı haberini alan PKK, Suriye’ye geçiyordu. Diğer sol örgütler ihtilalde büyük darbe alıp yetişmiş kadrolarını kaybederken, PKK bu dönemi güçlenerek geçiriyordu. Çünkü örgütü dağılan birçok devrimci, ayakta kalan tek devrimci örgüt olarak gördükleri PKK’ya yöneliyordu. Başlangıçta devrimci bir örgüt görünümünde olan PKK, 1980 ihtilalinden sonra “etnik milliyetçi” yüzünü gösteriyordu.

“Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan” hedefini gerçekleştirmek mücadelesine girişen PKK, Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı silahlı eylemleri başlatıyordu. Bunun yanı sıra, hakimiyet bölgesi olarak tanımladığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da bütün sol örgütlere de savaş açıyor ve bölgedeki faaliyetlerine izin vermiyordu.

Diğer sol örgütlerde olduğu gibi, PKK içerisinde de birçok Dersimli genç vardı. Örgütün kurucu kadrosunda ve üst yönetiminde yer alan; Mazlum Doğan, Şahin Dönmez, Çetin Güngör, Yıldırım Merkit, Ali Haydar Kaytan, Dilaver Yıldırım, Saime Aşkın, Müslüm Durgun, Kesire Yıldırım (Öcalan) ve Hüseyin Yıldırım gibi isimler, Dersimlilerin örgüte olan ilgisini daha da artırıyordu. Dersim’de yapılan propaganda çalışmalarında da bu isimler etkili oluyordu. Bunların etkisiyle de birçok genç dağa çıkıyor ve silahlı mücadeleye katılıyordu. Onların gözünde PKK halen daha devrimci bir örgüttü.

Örgütün “etnik milliyetçi” kimliği ve A. Öcalan’ın kişiliği ön plana çıkmaya başlayınca, örgüt içerisindeki Dersimliler seslerini yükselterek eleştiriye başlıyorlardı. Çünkü Dersimliler “devrim”e inanıyorlar ve milliyetçi yaklaşımları kabul etmiyorlardı. Örgüt adına bütün kararları tek başına alma düşüncesinde olan Öcalan ise eleştirilere sert tepki veriyor ve eleştirenleri ajanlıkla suçluyordu. Öcalan’a göre onlar devlet tarafından örgütü bölmek amacıyla yetiştirilen “kontra ajanlar”dı. Bunların cezası ise tartışmasız ölümdü.

Öcalan’ın yaklaşımları karşısında ilk tepkiyi veren Çetin GÜNGÖR (PKK MK Üyesi ve Avrupa temsilcisi) örgüt tarafından infaz ediliyor ve bunu başka Dersimlilerin infazları takip ediyordu. Şahin DÖNMEZ, Dilaver YILDIRIM, Yıldırım MERKİT, Saime AŞKIN, Kamer ÖZKAN ve Müslüm DURGUN (Dr. Baran)’un infazıyla devam eden süreçte; başta Hüseyin YILDIRIM ve Kesire ÖCALAN olmak üzere birçok

Dersimli de ölümden kıl payı kurtularak yurt dışına kaçıyor-
du.

Dersim'le PKK hedefleri arasındaki sosyolojik gerçeği görmezden gelen Öcalan, Dersim'i topyekün suçlu ilan ediyordu. Öcalan'a göre Dersimliler "Kemalist ajanlardı" ve "ihamet" onların toplumsal özelliği idi. "Asimile olan Dersimliler silah zoruyla ıslah edilmeli ve özleri olan Kürtlüğe geri döndürülmeli" düşüncesiyle başlayan infazlar kısa sürede Dersim'de uygulamaya konuluyor ve PKK tarafından bir Dersimli kıyımı başlatılıyordu.

1993'ten itibaren yoğunlaşan saldırılarda; Dersim'de faaliyet gösteren diğer sol örgütler (TİKKO, Dev-Sol, TDKP) ve bunları destekleyen halk hedef seçiliyordu. Birçok köy, PKK grupları tarafından basılıp insanlar katledilirken, bir taraftan da bireysel infazlar ve cezalandırma yöntemleri hız kazanıyordu.

TİKKO, Dev-sol ve TDKP gibi örgütler bu saldırılara tepki gösterecekler de doğrudan bir çatışmayı göze alamıyorlardı. Çünkü bölgeye yerleşmiş olan PKK'nın askeri gücü karşısında dayanma şansları yoktu. PKK halka yönelik infaz, sürgün, adam kaçırma, ev yakma, zorunlu askerlik ve maddi cezalarla halkı tamamen sindirmişti.

Bu arada dağ kadrosuna gönüllü/zorunlu katılmış olan birçok Dersimli genç; "Dersimcilik" "bölgecilik", "Alevicilik" yaptıkları gerekçesiyle öldürülüyor ve ailelerine çatışmalarda öldükleri söyleniyordu.

PKK adına Dersim, Dersim adına da PKK günden güne büyüyen bir sorun hâline geliyordu. Özü itibariyle sosyolojik

olan bu sorun, PKK tarafından askeri yöntemlerle çözülmeye çalışıldığı için kronik bir hâl alıyordu. PKK'nın askeri varlığı ve baskısından dolayı Dersim halkı bir şeyleri kabullenmiş gibi görünseler de içten içe tepkiler artmaktadır.

1985 yılında Çetin Güngör'ün infazıyla başlayıp, yaklaşık 25 yıldır devam eden Dersimli katliamlarında yüzlerce, belki binlerce Dersimlinin PKK tarafından katledildiği söylenmektedir. Halen daha devam etme eğiliminde olan bu katliamlar PKK adına "Dersim sorunu"nun çözülemediğini göstermektedir.

A. Öcalan'ın "Dersim'in fethedilmesi, Kürdistan'ın fethedilmesidir." ifadesinden ve bugün gelinmiş olan noktadan hareketle; Kürdistan fethinin çok zaman alacağını belki de hiç mümkün olmayacağını söyleyebiliriz.

I. BÖLÜM

1950'den İtibaren Türkiye'de Yaşanan Sosyal Değişim ve İdeolojik Kimlik Arayışları

1. 1950'den Sonra Türkiye'de Yaşanan Sosyal Değişim

1950'de yaşanan çok partili sisteme geçiş, Türkiye'de demokratikleşmenin başlangıcı olarak da kabul edilmektedir. Demokratikleşme adı altında yaşanan sadece siyasi bir dönüşüm değil, aynı zamanda ekonomik ve kültürel unsurları da içerisinde bulunduran “sosyal bir değişim”dir.

1950'ye kadar sosyal ve ekonomik anlamda “tarım toplumu” olan Türkiye'de, 1950'lerden itibaren başlayan sanayi ve altyapı yatırımları ile birlikte “sanayi toplumuna” geçiş süreci başlamıştır.

Hükümet politikalarına yön veren bu yeni sistemin adı “liberal ekonomik sistem” diğer adıyla “kapitalizm”dir. Bu dönemde devlet teşviki ile sanayi alanına yönelerek zenginleşen bir toplum kesimi vardı. “Her mahallede bir zengin oluşturma” fikri, devlet eliyle sosyo-ekonomik bir değişim projesi olarak uygulanıyordu.

İşadamları, sanayici ve tüccar adı altında, yeni bir “burjuva sınıfı” adım adım şekilleniyordu. Bu sınıf toplumsal ahlak kurallarına uygun olan olmayan, her şekilde para kazanmaya

şartlanmıştı. Önemli olan kazanmaktı ve bunun manevi anlamda bir kontrol mekanizması yoktu. Toplumsal ahlak kuralları tamamen ikinci plana itilmişti.

Kısa zamanda çok ve haksız kazanç sağlama arzusu, daha fazla zenginleşme ve lüks tutkusu toplumu dayanışma kültüründen uzaklaştırıyor, geleneksel ilişkilerin yerini menfaat ilişkileri alıyordu. “Kalkınma” adı altında işleyen süreç toplumsal bir “ideoloji” olmaktan çok uzaktı.

Hızlı sanayileşme, köyle kent arasındaki uçurumu da gittikçe derinleştiriyordu. Sanayileşmenin ürünü olan modern tarım araç gereçlerinin kullanılmaya başlanması, sınırlı arazi üzerinde geçimini sürdürmeye çalışan köylüyü daha yoğun bir şekilde kentlere yöneltiyordu. Elindeki üç-beş kuruşla kente gelenler, kalabalık nüfuslarını besleyebilmek için, iş ve maişet telaşına düşüyorlardı. Şehir merkezlerinin dışına yerleşme imkanı bulan köylü gruplar, “gecekondu muhiti” içerisinde farklı bir kimlik kazanmaya başladılar.

Herkes kendi yerinde zengin, fakir ya da köylü olarak yaşıyor olsa, bu fark belki de ortaya çıkmayacaktı. Fakat köyden kente doğru başlayan sosyal hareketlilik (göç) ve bir arada yaşama süreci; köylü-şehirli, zengin-fakir, işveren-çalışan gibi farkları kaçınılmaz olarak insanlara gösterdi.

Zıt kültürlerin belirginleşmesi, sosyal uyumsuzluk sürecini de başlatmış oldu. Yeni düzen, yeni sistem ve yeni durum ifadeleri arasında toplumsal homurdanmalar başladı. Türkiye her anlamda bir “geçiş dönemi” yaşıyordu. Yıkılmaya yüz tutan geleneksel yapı, kurulmaya çalışılan “kapitalist” yapı-

nın normlarına karşı bir direniş hâlindeydi ve bu direniş toplumsal dengeyi zorlar bir mahiyet kazanmıştı.

Toplumda başlayan çözülme karşısındaki direniş, “kimlik” arayışlarını da beraberinde getirdi. Özellikle kent hayatına ve “yeni düzene” uyum sağlama telaşında olan gençler, aile büyüklerinin duyduğu “köy özlemi”nin dışında yeni arayışlara yöneldiler. “Kimiz, neyiz, ne yapıyoruz ve ne yapmalıyız?” soruları onlar adına cevap bekliyordu. Herkes, kendisi gibi arayış içerisinde olanlarla bir şekilde karşılaşılıyor ve içgüdüsel olarak birlikte hareket etme ihtiyacı hissediyordu. Bu durum; “birleşme”, “örgütlenme”, “cemaatleşme” ve birlikte mücadele etme bilincini de geliştiriyordu. Bu birlikliklerin oluşması, yeni düzene dönük sorgulama ve tepkileri de sertleştiriyordu. Özetle her anlamda şiddete hazır bir toplum şekilleniyordu.¹

2- Sosyal Değişimin Siyasi Yansımaları ve Marksizmin Yükselişi

1950'lerden itibaren Türkiye'de gelişen yeni sistem, bazı siyasi çevrelerde “Türkiye'yi küçük Amerika yapma projesi” olarak adlandırılıyordu. Doğu bloğu ve Batı bloğu (ABD-SSCB) arasındaki soğuk savaşın olanca hızıyla devam ettiği bu yıllarda, liberal ekonomik sistemin/kapitalizmin karşısında olan grupların bu tanımlaması alternatif bir karşı fikri de beraberinde getiriyordu: Sosyalizm.

¹ Taha Akyol, Politikada Şiddet, Töre Devlet Yayınları, Ankara 1980, s. 27-32

Değişmeye başlayan dünya şartları, toplumların kapalı kalmasına müsaade etmiyordu. Türkiye gibi sosyal değişim sürecine giren ülkelerdeki benzer hareketlilikler, birbirine benziyor olmanın getirdiği avantajla ideolojik bir yapıya dönüşüyor ve farklı ülkelerdeki hareketlerle bir araya gelme imkanı buluyordu. Sosyalizmin kalesi olan SSCB ile Türkiye arasındaki etkileşim, sınır komşusu olmamız münasebetiyle daha yoğun olmaktaydı.

Komünizmin fikir babası olan 19. yy. düşünürü Karl MARX'ın düşüncelerini *"çağın gereklerine göre hem kuramsal hem politik hem de ekonomik alanda, temel ilkelere bağlı kalarak yeniden uyarlayan"* Lenin, 1917 Ekim'inde Rusya'da proleterya (işçi sınıfı) devrimini gerçekleştirmişti. Lenin'in *"kapitalizmin uzlaşmaz sınıf çelişkilerinden, proleter bir dünya devrimi oluşturup toplumsal sınıf karşıtlıklarının olmadığı insan toplumunun tarihsel oluşumuna öncülük etme"* fikrinden hareketle, Rusya "devrim ihracı" sürecine girmişti. İdeolojik anlamda Marksist-Leninist (ML) olarak tanımlanan düşünce sistemi, bütün dünya üzerinde olduğu gibi Türkiye'de de geniş yankı bulmaktaydı. *"Kent ile kırsal arasındaki ayrımı ortadan kaldıracığını, kırsaldaki kültür düzeyini yükseltmeye olanak sağlayacağını ve ülkenin en ücra köşelerinde bile geri kalmışlığı, cehaleti, yoksulluğu, hastalığı ve barbarlığı yok edeceğini köylülere göstereceğiz."* şeklindeki propagandalar, arayış içerisinde olan bütün toplumlarda karşılık buluyordu.

Esas itibariyle Türkiye'deki ilk "pratiğini" 1920 yılında yapan ML düşünce, Mustafa Suphi'nin önderliğinde TKP'nin (Türkiye Komünist Partisi) kurulmasını sağlamıştır. Rus-

ya'nın "devrim ihracı" politikasına hizmet etmek amacıyla kurulan bu parti, özellikle Atatürk'ün komünizm karşıtı tutumu ve parti içerisindeki bir takım ihtilaflar neticesinde dağılmıştır.

2. Dünya Savaşı'nda "faşizm"i temsil eden Almanya'nın mağlup olması, karşı ideoloji olan "sosyalizm" in bir başarısı gibi algılanmış ve ML düşünce güç kazanmıştır. Komintern (Komünist Enternasyonal) tarafından geliştirilen "anti-faşist cephe stratejisi"ne bağlı olarak Türkiye'deki ML faaliyet ve örgütlenmeler de hız kazanmıştır.

Türkiye'nin "hızla sosyalistleştirilmesi" dediğimiz süreç, böyle bir ortam içerisinde gerçekleştirilmiştir. Üniversiteler, sosyal sistemin bir parçası olması sebebiyle, en duyarlı grubu oluşturan gençliğin ideolojik şartlandırılmasında "sosyal mayalanma" ortamını hazırlamış ve buna bağlı olarak "sosyalist seferberlik" kalkış aşamasını, üniversite kürsülerinden almış oldukları ilk hızla yörüngesine oturtmak suretiyle başarmıştır.²

Aşırı liberalleşmenin toplumun sosyal yapısında oluşturduğu keskin kutuplaşma, sistem karşıtı grupların sesinin daha fazla yükselmesine yol açmıştır. "Veto grupları" olarak adlandırılan "aydın muhalefeti" iktidara karşı daha da sertleşmiş³ ve bu gerilim ülkeyi 27 Mayıs 1960 ihtilaline sürüklemiştir.

60 darbesi, basit bir iktidar müdahalesinden ziyade aydın muhalefetiyle; bürokrasi, siyasi parti yöneticileri, basın-yayın

² Orhan TÜRKDOĞAN, Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği, Ankara 1985, s.10

³ O. Türkdoğan, age, s. 9

organları, gençlik ve halk içerisindeki protesto gruplarının ittifakını sağlamıştır. Yönetimi eline geçiren Milli Birlik Komitesi, daha sonraları kendi içinde “sol” kanadın iktidarı sağlaması sonucu, veto ve protesto gruplarının temayül ve kanaatlerine uygun, “kuvvetlerin ayrılığı” ilkesine dayalı bir anayasanın kabulünü benimsemiştir.

İktisadi, siyasi ve dini alanda aşırı liberalleşme (sekülarizasyon) neticesinde hayli yıpranmış olan Türk toplumu, 1965 içinde -anayasanın getirdiği imkânlarla dayalı olarak- parlamentosunda Marksist Türkiye İşçi Partisi (TİP) milletvekillerini görmüş ve bu parti örgütlü işçi sendikası ve öğrenci dernekleriyle büyük bir güç kaynağı oluşturmuştur.⁴

“Marksist sol” ile “kapitalist iktidar” arasındaki mücadele, 60’lı yılların ortalarından itibaren Türkiye’yi hızla bir kaos ortamına doğru sürüklemekteydi. Parlamentodan üniversitelere, oradan sokaklara taşan mücadele, işçi sendikalarının da desteği ile sosyal statü ve kimlik arayışı içerisindeki gecekondulu muhitlerine doğru yayılıyor ve Marksizm kitleselleşiyordu.

Marksist gençlerin eylem tarzları, “eşitlik”, “özgürlük”, “hak”, “adalet” gibi kavramları kullandıkları sloganlar, sosyal anlamda yıpranmış olan halk üzerinde etkili oluyordu. İşçi, köylü ve genç kesimlerin de desteğini alan “sol” hızla güçleniyordu.

1968-71 döneminde, arkasındaki geniş çapta aydın muhalefetiyle birlikte etkili bir veto grubu, örgütlü gençlik federasyonları, öğretmen kuruluşları, işçi sendikaları, gecekondulu

⁴ O. Türkdöğen, age, s.9

alanları, kurtarılmış bölgeler ve nihayet belirli yörelerde kümelenen köylü tabakalarının belirginleşmesi süreciyle karşılaşırız. Ancak, bu dönemde parlamentarist sistemin çıkmazları, Marksist İşçi Partisi'nin seçimleri kaybetmesi ve "sol"da ortaya çıkan fraksiyon anlaşmazlıkları yeni bir strateji ve taktiğin gündeme getirilmesine adeta zemin hazırlıyordu. Bu da önce banka soygunculuğu, adam kaçırma, öldürme olayları şeklinde cereyan eden "şehir gerillası" eylem biçimlerinin ilk örneklerini ortaya koyarken, daha sonraları "kır gerillasına" dönüşmek suretiyle Türkiye'nin "Sovyetleştirilmesi" planını gündeme getiriyordu.⁵

3- Türkiye'de Sol Hareketler ve Fikir Ayrılıkları

"Sol", ilk defa Fransız Devrimi'nden sonra kurulan meclis-
teki oturma düzeniyle ilgili olarak ortaya çıkmış ve daha sonra dünyadaki bütün sosyalist hareketler için kullanılan bir kavram hâline dönüşmüştür.

Türkiye'deki ML hareketler de genel anlamda "sol", Türkiye özelinde ise "Türk solu" olarak adlandırılmıştır. Türk solu -o dönem için- bütün fraksiyonlarıyla birlikte, Türkiye'deki sol hareketleri kapsayan bir tanımlamadır.

"Sol" bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de oldukça dağınık bir görünüm sergilemektedir. Bu dağınıklık, ML düşüncenin etki altına aldığı ülkelerin sosyal şartlarıyla ilişkili olmakla beraber, "sosyalizm" in kendi iç çelişkilerinden de kaynaklanmaktadır.

⁵ O. Türkdoğan, age, s.10

Attila İLHAN'ın: "Yüzyılın temel çelişkisi, her ne kadar liberalizmle sosyalizm, Batı bloku ile Doğu bloku arasında görünüyorsa da, aslında mazlumlarla (sömürge halkları) zalimler (emperyalizm) arasındaydı. Başat çelişki buydu. Eğer Karl Marks ve Friedrich Engels bunu görememiş, o yüzden proleterya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin ağır basacağını söylemişse, bu onların dünyayı Avrupa'dan ibaret sayan "Avrupa merkezci" görüşlerindendi."⁶ şeklindeki tanımlaması, Avrupalı-Asyalı sosyalizm, sömürge halklar-ezilen sınıflar gibi ciddi çelişkileri ifade etmesi bakımından oldukça dikkat çekicidir. Fransız sosyalizmi, Alman felsefesi ve İngiliz ekonomi politiği⁷ gibi üç farklı dinamikle gelişen ML düşüncede bu ve benzeri çelişkilerin yaşanması doğal bir sonuç olarak kabul edilmelidir.

Lenin dönemindeki "dünya devrimi" fikri, Stalin döneminde "tek ülkede sosyalizm", Troçki'de "devrim ihracı" şekline dönüşüyordu. Uygulama alanındaki bu tür ayrılıklar, Türk solu üzerinde de etkili oluyor ve yoğun bir fraksiyonlaşma dönemi başlıyordu. Esas itibarıyla, "Türkiye'de soldaki bütün dağınıklığın kökleri, solda yer alan görüşlerin kendilerini belirli ölçülerde SSCB'deki şu veya bu dönemin dogmatik uygulamaları ile özdeşleştirmelerinden kaynaklanagelmıştır."⁸

Rusya "pratiğindeki" sosyalizm ile başka dünya ülkelerindeki uygulamalar arasında ciddi farklar görülmektedir.

⁶ Halit KAKINÇ, Sultangaliyev ve Milli Komünizm, Bulut Yayınları, İstanbul 2003, s.10

⁷ H. Kakinç, age, s.28

⁸ H. Kakinç, age, s.26

1Ekim 1949'da sosyalist devrimi gerçekleştiren Çin Halk Cumhuriyeti önderi Mao Zedung, Sosyalizm adına yeni bir dönemi başlatıyordu. SSCB'de Stalin'den sonra liderlik yapan Kruşçev'in, Stalin dönemini eleştiren yaklaşımları Mao tarafından tepkiyle karşılanıyor ve SSCB ile Çin arasında fikir ayrılıkları başlıyordu.

1945'ten 1960'a kadar devam eden süreçte; Arnavutluk, Küba, Kore, Macaristan, Polonya, Romanya ve Çekoslovakya gibi ülkelerde de sosyalist devrim gerçekleşiyor ve bu ülkeler SSCB ile Çin arasında artarak devam eden gerilimde farklı şekillerde taraf oluyorlardı. Özellikle Arnavutluk Halk Cumhuriyeti lideri Enver Hoca, Çin'den yana tavır alıyordu.

Sosyalist blokta yaşanan bu gelişmeler, doğal olarak Türk solunu da etkisi altına almıştı. Türk solu içerisindeki gelişmeler şu şekilde cereyan ediyordu: "1960'lı yılların sonuna kadar Türk soluna hakim olan hareket Moskova'nın güdümündeki illegal TKP (Türkiye Komünist Partisi) idi. TKP 1960'lardan sonra ortaya çıkan birçok Marksist hareketin öncüsüydü. Birçok grup ve çevre TKP'den çıktı. İllegal TKP, çalışmalarını sürdürürken, legal parti TİP'in de (Türkiye İşçi Partisi) kuruluşuyla sosyalist hareket içerisinde zaman zaman biri birleriyle çelişmeler de iki ayrı hareket ortaya çıktı. ÇKP (Çin Komünist Partisi) ve SBKP (Sovyetler Birliği Komünist Partisi) arasındaki ideolojik mücadele Türk solunu da etkiledi. Dünya sosyalist hareketlerinde görülen görüş ayrılıkları ve bölünmeler Türkiye'ye de yansdı ve Türk solunu ideolojik, politik ve örgütsel yönden etkiledi.

Önce TİP içerisinde başlayan MDD (Milli Demokratik Devrim)-SD (Sosyalist Devrim) kavgaları, zamanla bölünmeleri ve ayrı yapıları ortaya çıkarttı. Bölünmeler solun o günkü en güçlü gençlik hareketi ve örgütü FKF'ye de (Fikir Kulüpleri Federasyonu) yansıdı. Daha sonra Dev-Genç'e dönüşen bu gençlik hareketi de 1968 öğrenci hareketlerinden etkilenecek kendi içinde yine MDD-SD, Pekin-Moskova tartışmalarını yaşadı. 1960'lı yılların sonunda ve 70'li yılların başında Sovyetler Birliği'ne yakın komünist partilere karşı sesi duyulan dünya çapında hareketler (Maoizm ve Gerillacılık) Türk solunu da etkiledi. Bu dönemde Türkiye'de Latin Amerika kökenli gerillacılık ve Asya kaynaklı Maoizm ön plana çıkmıştır.

Türk solunda başlayan ideolojik mücadeleler, 1970 yılı başında Moskovacı gruplara karşı Pekin hattını takip eden Maocu grupları çıkarttı. Maoizm'in öncülüğünü Mihri BELLİ çevresinden kopan Doğu PERİNÇEK liderliğindeki grup yaptı. Bu grup da illegal TKP ve TİP'e karşı ayrı örgütlenmeye giderek Mao'nun geliştirdiği "devrim" tezlerini kabul etti ve silahlı mücadeleyi esas alan illegal TİİKP'yi (Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi) kurdu. Perinçekçiler de 12 Mart döneminden sonra kendi içinde bölünmeler yaşadı. İbrahim KAYPAKKAYA liderliğindeki grup TKP/ (M-L)-TİKKO (Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist-Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu) örgütünü kurdu. Fakat bunlar da katıksız Maocuydu.

Bu dönemde Maocu ve Moskovacı grupların dışında "gerilla savaşı"nı öncü savaş olarak kabul eden, her iki kanada

da mesafeli olan, THKP-C (Türkiye Halkın Kurtuluşu Partisi Cephesi) lideri Mahir ÇAYAN'ın önderlik ettiği, kısaca “Cepheciler” olarak bilinen güçlü bir grup vardı.

Türk solundaki esas ayrışmalar ve kanlı çatışmalar ise 12 Mart dönemi sonrası başlar. 1974 affıyla cezaevinden çıkan örgüt liderleri ve kadroları, dışarıdaki bir takım kadro ve sempatizanları ile yeni örgütlenmelere girişirler. Saflar da dünya solundaki kutuplaşmalara göre rengini şöyle belli edecekti:

Moskovacılar:

TKP, TSİP (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi), TEP (Türkiye Emekçi Partisi), VP (Vatan Partisi), SVP (Sosyalist Vatan Partisi), TKP-B (Türkiye Komünist Partisi-Birlik), TKEP (Türkiye Komünist Emek Partisi) vb. parti ve örgütlerdi. Moskovacılar göre Maocular da, onlardan ayrılan Hocacılar da “karşı devrimci” akımlardı. Sovyetçi akımlara göre “SSCB’ye düşmanlık, sosyalizme düşmanlıktı.” Bu yüzden “Maocu ve Hocacılar sosyalizmin yeminli düşmanlarıydı.” Bunlar “Anti Leninist akımlar ve ABD emperyalizminin işbirlikçileriydi.” Moskovacılar, Maocu ve Hocacı grupları birbirlerinden ayırmadan Maocu gruplar olarak suçlamış ve eleştirmişlerdi. Moskovacı akım Türk solunda yer alan “Cepheciler” olarak bilinen çevreyi de “goşizm ve maceracılıkla” itham ediyordu.(...)

Maocular:

1980 öncesinde Türk solu içinde en etkili akımlardan birisi de Maoculuktur. ÇKP'nin (Çin Komünist Partisi) “üç dünya

teorisi" biçiminde ifade edilen tezlerine, Maoculardan en hızlı ayak uyduran Doğu PERİNÇEK yönetimindeki Aydınlık hareketi oldu. THKO (Türkiye Halkın Kurtuluşu Ordusu) kökenli Halkın Kurtuluşu, TKP/(M-L)-TİKKO kökenli Halkın Birliği, Halkın Gücü (Partizan), Kurtuluş Yolu ve THKP-C kökenli Halkın Yolu çevresi de Aydınlık'ı takip etti. Perinçek liderliğindeki Aydınlık hareketi ve TKP(M-L)-TİKKO'nun takipçilerinden TKP/ML-TİKKO ve MKP günümüze kadar Mao Zedung çizgisini takip ederken, diğer gruplar 1977 yılından sonra Maoculuktan koptular. (...)

Maoculara göre Moskovacılar *"Sovyet emperyalizminin uşağı sosyal faşistlerdir."* Cepheciler ise, *"orta yolcu ve maceracı"* akımlardı. Hocacılar ise, *"Mao Zedung'u inkar eden ve yeni çarların ideolojik ağına düşmüş, kontrgerillanın hizmetindeki gruplardır."*

Hocacılar:

Önce Maoçu kampta yer alan Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği (Devrimci Halkın Birliği), Halkın Yolu (Devrimci Halkın Yolu) ve daha sonra Devrimci Proleterya gibi gruplar, 1977 yılının yazından itibaren Maoçu saflardan ayrılarak yeni merkez üssü olarak Tiran'ı kabul ettiler. Mao'yu ÇKP'yi savunma konusunda ayrıldıkları tarihe kadar Perinçek'in liderliğindeki Aydınlık hareketiyle yarışan bu gruplar, AEP'nin (Arnavutluk Emek Partisi) 1976'daki 6. Kongresinden sonra "üç dünya teorisi"ni reddetmesiyle -aradan bir yıl geçmeden- onlar da bu teoriyi reddederek Mao Zedung yolundan ayrıldılar. HK Mao Zedung öldüğünde *"Büyük Usta Mao'nun yo-*

lundan dönersek döneğiz." diyecek kadar hızlıydı Maoculuğu savunmada. HK ve diğer gruplara göre bir zamanlar "Çin sosyalizmin kalesiydi" Mao da "Marksizm'in 5. Büyük Ustası"ydı. "Mao Zedung düşüncesi de Marksizmin, Leninizmin kendisiydi."

ÇKP çizgisinden ayrılan gruplar, AEP'den aldıkları ilhamla üç dünya teorisini reddetme yarışına girdiler. Aydınlıkçılar da Hocacılara ağır eleştirilerde bulunarak, üç dünya teorisini reddedenlerin Mao'yu reddettiklerini söyleyerek karşı saldırıya geçtiler. Hocacı gruplar, Aydınlık çevresinin eleştirileri karşısında 2-3 yılı üç dünya teorisinin Mao'ya ait olmadığını ispatlamakla geçirdiler. AEP'yi onlarca yıl sonra Mao'yu ve ÇKP'yi eleştirmeye iten neden, Marksizme olan bağlılığı değil, Mao ve Çin ile bozulan ilişkileriydi. AEP daha başından tipik bir "Stalinist" parti olarak şekillendi ve 1992'de yıkılışına kadar da hep öyle kaldı.

Hocacılara göre ise Moskovacılar *"sosyal emperyalist ve sosyal faşistti"* Cepheciler ise *"oportünistti"* Kendilerinin de bir dönem içinde yer aldıkları Maoculuk ve onun hararetli savunucusu olan Aydınlıkçılar *"karşı devrimci, MİT işbirlikçisi ve sınıf düşmanıydı"*

Cepheciler:

Moskovacı, Maocu ve Hocacı grupların dışında bağımsızlar olarak nitelendirilen sol örgütler de vardı. THKP-C kökenli Cepheciler olarak bilinen gruplar SBKP, ÇKP ve AEP gibi partilerin izlemiş oldukları siyasetleri birçok noktadan eleştiriyorlardı.

Cepheciler içerisinde en güçlü hareket olan Devrimci Yol, Sovyetleri “revizyonistlikle”, Çin’i ve Arnavutluk’u da “oportünizme savrulmakla” suçluyordu. Devrimci Yolculara göre Türk solu kendini bu ülkelerin politikalarına göre değil, kendi özgür şartlarına göre ayarlamalıydı. Gerek Moskovacı, gerekse Pekinci ve Tirancı grupların tamamından daha fazla kitlesel ve örgütsel bir güce sahip olan Devrimci Yol’un görüşleri bu akımlardan daha farklıydı. Devrimci Yol, Kurtuluş, MLSPB (Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği), Acilciler, HDÖ (Halkın Devrimci Öncüleri) ve daha sonra Devrimci Sol (DHKP-C) gibi sol gruplar ve legal olarak faaliyet gösteren (cepheci olmayan) Mehmet Ali AYBAR’ın liderliğindeki SDP (Sosyalist Devrim Partisi) bağımsızlar grubu içerisinde nitelendirilmektedir.”⁹

Türk solunun içinde bulunduğu bu durumdan dolayı, arayış ve ayrışmaların sonu gelmiyordu. Halk arasında kullanılan “Alfabedeki bütün harflerle örgüt kurmuşlar” ifadesi, görüldüğü kadarıyla çok da abartılı bir yaklaşım değil.

Türkiye’nin sosyolojik yapısına uygun olarak, farklı etnik gruplara ve inançlara sahip olan birçok insan, bu sol örgütler içerisinde faaliyet gösteriyorlardı. ML düşünce, sınıf esasına dayalı bir ideoloji olduğu için, başlangıçta bu farklılıklar kendini gösteremiyordu.

⁹ Hakkı ÖZNUR, Derin Sol, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2006, s. 44-47

4- Siyasi Kürtçülüğün Gelişimi ve Türk Solu-Kürt Solu Ayrışması

19. yüzyılda -Osmanlı döneminde- başlayan Kürtçü faaliyetler, Osmanlı'nın son döneminde yoğunluk kazanmış ve Koçgiri ayaklanmasıyla ilk ciddi denemesini yapmıştır. Koçgiri'den sonra Dersim ve Ağrı bölgesinde faaliyet gösteren Kürtçü örgütler, 1938'deki Dersim hadiselerinden sonra bir müddet sessiz kalmışlardır. Bu sessizlik 1950'ye kadar devam etmiştir.

1950 seçimleriyle birlikte meclise gelenler ve o meclişçe oluşturulan hükümetler, tek parti devrinde görülen tepeden inme kişiler olmayıp, her seçim bölgesinin kendi içinden çıkarttıkları kişilerdi. Bu yeni anlayış, Doğu ve Güneydoğu bölge halkından da birçok temsilcinin meclise girmesine sebep olmuştu. Özellikle siyasi partilerin seçim kaygıları, pek çok konuda tavizi de beraberinde getirmişti. 1950 sonrası, geçmişle mukayese edildiğinde (Kürtçü faaliyetler ekseninde) şu hususlar dikkati çekecektir:

1- Düzensiz halk hareketleri yerini fikir sahasındaki şuur- lu illegal faaliyetlere terk etmiştir.

2- İdeolojik faaliyetler bu dönemde ön plana çıkmış ve teşkilatlanma çabaları yoğunluk kazanmıştır.

3- 1954 yılından sonra bölgesel cemiyet kuruluşları ile bir- takım yayın organlarının çıkarılması faaliyetlerine yönelmiş- lerdir. Bu faaliyetler 1960 sonrasında meyvelerini vermeye başlayacaktır.¹⁰

¹⁰ Abdulhaluk ÇAY, Her Yönüyle Kürt Dosyası, s. 434

Meclisteki Kürt milletvekillerini “Kürt davasına” ihanetle suçlayanlar tarafından 1958 yılında kurulan illegal “Kürt İstiklal Partisi”, 1959 yılında kapatılır.

Daha sonra özellikle Irak kökenli olup Türkiye’de eğitim gören öğrenciler tarafından “Kürt Talebe Cemiyeti” kurulur. Bu cemiyet 1960 ihtilali ile kapatılsa da daha sonra faaliyetlerine devam eder. 1963 yılında dernek tamamen kapatılır ve yöneticileri tutuklanır. Tutuklanan yöneticilerden bazılarının (Musa ANTER, Yaşar KAYA, Enver AYTEKİN) TİP üyesi olması dikkat çekicidir.

1963’e kadar oldukça yavaş seyreden siyasi Kürtçülük faaliyetleri, 1961 Anayasasının getirdiği hoşgörülü ortamdan azami derecede istifade ederek, özellikle “sol” görünüm altında ivme kazanmaya başlamıştır. 1965’te faaliyete geçmesine rağmen, kuruluşu 1961’e kadar inen Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (T-KDP), Silopi’de Abdullah ÖKTEN tarafından teşkilatlandırılmıştır. 1965 yılında Irak Kürdistan Demokrat Partisi ile ilişkiye girilmiş ve Irak modelinde illegal olarak ortaya çıkmıştır. Marksist Leninist bir teşekkül olan TKDP’nin tüzüğündeki bazı maddeler şunlardır:

1- Türk Anayasası’nın değiştirilmesi, Kürt ve Türk terimlerinin anayasada birlikte yer alması ve Türk devletinin bu iki unsurdan oluştuğunun kabul ve ilan olunması.

2- Parlamentoya kendi nüfusları oranında milletvekili verilmesi.

3- Kürdistan olarak tanımlanan yerlere muhacir yerleştirilmemesi ve buradaki köy ve kentlerin isimlerinin değiştirilmemesi.

4- Kürdistan şehirlerine aslı Kürt olan yöneticilerin gönderilmesi.

5- Türkiye'deki Kürdistan'da resmi dilin Kürtçe olması, okullarda Kürtçe eğitim verilmesi, Kürtçe radyo ve televizyon kurulması ve Kürtçe kitap, mecmua ve gazete neşrinin sağlanması.

6- Devletin, Kürdistan olarak tanımladıkları yerlerin kalkınması için mali ve iktisadi tedbirler almasının ve bunun için Kürdistan olarak bildikleri yerlerin sınırları içerisinde ağır sanayi yatırımları oluşturmalarının ve bölgeden çıkan petrol gelirlerinin %74'ünün, Kürdistan olarak belirttikleri yerlere sarfedilmesinin gerçekleştirilmesi.¹¹

Marksist olarak tanımlanan T-KDP'nin tüzüğünde yer alan bu maddelerin, Marksizmle ne derece bağdaştığı ortadadır. Katı bir Kürt milliyetçiliğinin hakim olduğu bu yapılanma, "sol" vizyonla kendine bir yer edinmeye çalışmaktadır. Bu maddeleri sıralamamızın en önemli sebebi ise bugünün Türkiye'sinde tartışılan ana gündemle arasındaki uyumdur. Siyasi Kürtçülerin 1960'lı yıllarda –Barzani destekli olarak- Türkiye'den talep ettikleriyle, bugün ABD tarafından Irak bölgesel yönetiminin başına oturtulan Barzani'nin de dahil olduğu süreçte Türkiye'den talep edilenler arasındaki paralellik son derece dikkat çekicidir.

T-KDP, 1971 askeri müdahalesiyle kapatılmıştır. "Kuluçka devresini Türk solu içerisinde geçiren" siyasi Kürtçülüğün en önemli aşamalarından birisi de DDKO (Devrimci Doğu Kültür Ocakları) dönemidir.

¹¹ A. Çay, age, s.442

“DDKO, Türkiye İşçi Partisi’nin 1967 yılında başlatmış olduğu “Doğu mitingleri”nin hemen ardından ortaya çıkmıştır. İlk kuruluş 1969 yılında Ankara’da gerçekleştirilmiş, bunu sıra ile İstanbul, Ergani, Silvan, Kozluk, Diyarbakır ve Batman’da aynı adla kurulan diğerleri takip etmiştir.

Dernek, bir yandan siyasi Kürtçülüğe, diğer yandan Marksist-Leninist ideolojiye sıkı sıkıya sarılmış olarak faaliyete geçmiştir. Aynı zamanda Ankara’ya paralel olarak İstanbul’da da DDKO kurulmuş, tüzüğü Türk Solu dergisinin Mayıs 1969 sayısında yayınlanmıştır.

Derneğin eğitim faaliyetleri içinde ise iki ünlü isim Musa ANTER ile İsmail BEŞİKÇİ yer almakta idi.

12 Mart 1971 müdahalesi sonrasında DDKO’nun bütün şubeleri kapatılarak kurucular ve üyeleri hakkında soruşturma başlatılmıştır. DDKO’nun kuruluşunda, faaliyetlerinde özellikle TİP’in büyük desteği görülmüştür. Bir yandan “Doğu mitingleri” düzenleyen TİP, diğer yandan 1970 Ekim’indeki dördüncü kongresinde Kürt konusuyla ilgili şu hususları deklare edecektir: “Türkiye’nin doğusunda bir Kürt toplumu vardır. Yönetimi ellerinde bulunduran faşist makamlar, Kürt toplumunu bir asimilasyon ve sindirme politikasına tabi tutmuş ve çoğu defa da bu kanlı bir baskıya dönmüştür.” TİP’in yayın organları olan Ant ve Emek dergileri, siyasi Kürtçülüğün faaliyetleri için zemin hazırladıkları gibi, DDKO’nun kuruluşunda Marksist-Leninist olması dikkate alınarak Dev-Genç tarafından da desteklenmiştir. Siyasi Kürtçüler hem DDKO hem Dev-Genç hem TİP hem de SGD (Sosyalist Gençlik Teşkilatı)’nin birer üyesi olarak faaliyet

gösteriyorlardı. Bu tarihlerde bir bakıma Türk solu ile siyasi Kürtçüler el ele faaliyet göstermekte idiler.”¹²

DDKO özellikle Kürk kökenli üniversite öğrencisi, avukat, doktor ve siyasetçilerden rağbet görüyordu. Diyarbakır, Silvan, Siverek ve Ağrı'yı öncelikli faaliyet alanı olarak belirleyen DDKO, “Doğu’nun ekonomik geri kalmışlığı”, “devletin yol, su, elektrik gibi yatırımlarının Doğu’ya gelmemesi” ve “asker zulmü” gibi konular üzerinden yoğun bir propaganda yürütüyordu. Yapılan propagandalar, TİP’in de ortaya koyduğu düşüncelere paralel olarak Kürtçülüğe dönüşüyor ve bölge genelinde kabul görüyordu.

1973 yılına doğru Türkiye’de büyük ölçüde huzur temin edilmiş, siyasi partilerin faaliyetlerine izin verilmiş ve ülke yeni bir seçime gitmiştir. Bu dönemde yeni sosyal demokrat görünüşüyle dönemin CHP lideri Bülent ECEVİT’in, Doğu Anadolu’da yaptığı seçim gezilerinde Doğu’nun meselelerine çözüm getireceğini vaad etmesi, sol çizgideki Kürtçü unsurların CHP’ye meyiletmesine sebep olmuş ise de 1977 seçimleri sonrasında Ecevit’le yeterli bir uzlaşma sağlayamamaları sebebiyle ondan uzaklaşmışlardır. Bu durum solun her türlü fraksiyonu içindeki teşkilatlar bünyesinde de yaşanmış; Türk solu, Kürtçü unsurların isteklerini “uygunsuz ve gerici” olarak nitelendirmiş, çözümün Türk proleteryasının liderliğinde sosyalist devrimde olduğunu savunmuştur.¹³

SBKP’nin (Sovyetler Birliği Komünist Partisi) 1921 yılındaki 3. Enternasyonal’de aldığı kararlara paralel olarak kuru-

¹² A. Çay, age, s.442-445

¹³ A. Çay, age, s.446

lan TKP dışındaki sol örgüt ve partilerin tamamı, 1968-71 yılları arasında kurulan THKO, THKP-C ve TİİKP'nin devamı mahiyetindedir. Marksist-Leninist düşünceyi "Kürdistan koşullarında yorumlayan" Kürt solu ise TKDP ve DDKO'nun uzantısı şeklinde gelişmiştir.

II. BÖLÜM

PKK'nın Kuruluşu, Örgütlenme ve Eylem Şekli

1- A. Öcalan'ın Örgütlenme Çalışmaları ve Kürdistan Devrimcileri (KD)Yapılanması

Ortadoğu gibi önemli bir coğrafyada yer alan ve jeopolitik bakımdan büyük bir öneme sahip olan Türkiye'de, bazı sosyo-politik olayların kendiliğinden ve doğal seyri içerisinde geliştiğini düşünmek bizi yanılgılara götürecektir. Özellikle "soğuk savaş"ın tırmandığı 1970'li yıllarda, Ortadoğu oldukça karışık ve içinden çıkılmaz bir hâl almıştır. ABD öncülüğündeki "Batı ittifakı" ile Sovyetler Birliği arasında kıyasıya bir mücadele yaşanmaktadır. Bölgede yaşayan bütün millet ve topluluklar da bu mücadelenin doğal aktörü hâlinedirler.

Bu süreçte Türkiye'nin Batı ittifakı içerisinde yer almasına rağmen, Kıbrıs sorunu nedeniyle Batı'yla arasında karşılıklı geçimsizlik havası oluşmaya başlamıştır. Bir yandan Sovyetler Birliği, Ortadoğu'da yeni köprü başları oluşturmaya çalışırken, başta ABD olmak üzere Batı ittifakı Türkiye'yi (Kıbrıs'tan dolayı) her alanda cezalandırmak istemektedir. Yine bu dönemde Lübnan iç savaşı başlıyor ve sorunun çözülmesi için bütün dünya el birliği ediyor, aynı yıllarda Türk

diplomatlarına karşı Ermeni terörü baş gösteriyordu. Silah kaçakçıları Bulgaristan ve Suriye'ye üslenerek Türkiye'yi silah deposu hâline getiriyorlardı. 1975 yılından itibaren de terör Türkiye'de süratle tırmanmaya başlamıştı. Bu gelişmelerin yaşandığı bir ortamda, 1973 yılında fikir düzeyinde bir takım oluşumlar içerisinde olan A. Öcalan isimli bir üniversiteli, sessiz sedasız Ankara'da üniversite gençliği içerisinde kadro çalışması yapmaktadır.¹⁴

"Bir yandan DDKO'da faaliyetlerini sürdüren Öcalan, bir yandan da diğer M/L hareketleri yakından takip etmiştir. Marksist açıdan "milli meseleyi", "ulusların kendi kaderini tayin hakkı"nı okuyarak öğrenirken, Hikmet Kıvılcımlı'dan "halk savaşının planlarını", Gaip'ten "halk savaşının askeri sanatı"nı ve Mahir Çayan'dan da "şiddet"in gerekliliğini" benimsemiştir. Öcalan, karıştığı bir bildiri dağıtma olayında tutuklanarak Mamak Askeri cezaevine konmuş, cezaevinde yaklaşık yedi ay kalmıştır. Burada TİP, PDA ve THKP-C isimli örgüt militanları ile tanışmıştır.

Cezaevinden tahliye edildikten sonra bir süre aktif faaliyetlerden uzak kalan Öcalan, arkadaş çevresini kendisinden küçük olan hemşerileri arasından seçmiştir. Bu arkadaşları ise uzun yıllar beraberlikleri sürecektir olan Cemil Bayık ve Duran Kalkan'dır. 1973 yılı mart ayı Nevruzunda birkaç öğrenci arkadaşı ile Ankara Çubuk Barajına giderek ilk defa telaffuz ettiği "Kürdistan bir sömürgeci" fikrini ortaya atmıştır.

Bu öğrenci grubu ile çalışmalar devam ederken 12 Mart 1971 sonrasında kurulan ilk sosyalist öğrenci derneği olan

¹⁴ A. Cem ERSEVER, Kürtler PKK ve Öcalan, Kiyap Yayınları, Ankara 1992, s.43

"Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği"ne katılan Öcalan çevresini Kürt sosyalistlerden yana genişletmiştir.

Öcalan 1973-1975 yılları arasında bölücü gruplaşmanın alt yapısını oluşturmuştur. Bir yandan etrafına topladığı arkadaşlarına bu ideolojiyi anlatıp taraftar toplamaya çalışırken bir yandan da kadrolaşmaya başlamıştır. Öncü kadronun ilk elemanları Kemal Pir ve Haki Karer gibi Türk kökenli üniversite öğrencileridir. Daha sonra bu gruba Cemil Bayık, Şahin Dönmez, Ali Haydar Kaytan, Mehmet Hayri Durmuş, Duran Kalkan, Selahattin Çelik, Doğan Kılıçkaya, Kesire Yıldırım, Abdurrahman Polat, İsmet Kılıç, İsmet Ateş, Ali Rıza Altun, Baki Karer, Mustafa Karasu gibi isimler de katılmıştır.

Öcalan'ın önderliğindeki grup derneğin dışındaki Kürtçü gruplarla da ilişkilerini sürdürmüştür. Bu maksatla TSİP'te yer alan Kemal Burkay, T-KDP Genel Sekreteri Sıraç Bilgin, DDKD'lı Zerruk ve KAWA grubunu kuran Ahmet Zeki Okçuoğlu ile temasa geçmiş, bu gruplardan taraftar toplamaya çalışmıştır. Aynı günlerde Barzani'nin Irak'ta yürüttüğü silahlı mücadelede ağır bir yenilgi alması, T-KDP'sinde büyük bir sarsıntı yaratmıştır. Öcalan bu durumdan faydalanmak istemiş ve İzmir'de yapılan bir toplantıda Hayri Durmuş, Resul Altınok ve Ali Haydar Kaytan'ı kendi grubuna almıştır. Bu toplantıda T-KDP Genel Sekreteri Sıraç BİLGİN'in Marksizm'den vazgeçmek istemesi Öcalan'la ters düşmesine sebep olmuştur. Toplantıda uzlaşma sağlanamaması üzerine Öcalan, artık hiçbir grupla birlik görüşmelerine oturmayacağını ifade etmiştir

Dil Tarih Coğrafya Fakültesinde çıkan olayların ardından ADYÖD'de polisin yaptığı aramada Öcalan tutuklanmış ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde yedi gün gözaltına alınmış ve daha sonra serbest bırakılmıştır. Bir süre sonra bu dernek çalışmalarının amacına ulaştığı düşünülmüş ve ADYÖD'den ayrılmışlardır.

Öcalan önderliğindeki grup, kendilerine "Kürdistan Devrimcileri" adını takmışlardır. 1975 yılından sonra diğer illegal örgütler yavaş yavaş legalize olmaya başlayınca "Kürdistan Devrimcileri" grubu da duyulmaya başlamıştır.

Tunceli Kültür Derneği Yönetim Kurulu'nda da yer alan Şahin Dönmez, Kamer Özkan ve Ali Turan bu dernek çatısı altında eleman kazanma çalışmaları yapmıştır. Ayrıca "Tuzluca'yı Güzelleştirme Derneği" çatısı altında da Hasan Şerik ve Ali Rıza Altun eleman kazanma faaliyeti sürdürmüştür. Bir süre sonra gruba Kesire Yıldırım da katılmıştır. Öcalan, yıllarca "MİT ajanı" olarak endişe duyduğu fakat bir türlü ispat edemediği Kesire Yıldırım ile 1977 yaz döneminde evlenmiştir. 1986 yılına kadar süren bu evlilik Kesire Yıldırım'ın örgütten kaçması ile son bulmuştur."¹⁵

Kadro durumu yeterli sayıya ulaşan A Öcalan'ın kafasında belirginleşen örgüt ideolojisi ve politikası genel hatlarıyla şu şekilde formüle edilerek grup üyelerine benimsettirilir: *"Klasik anlamda Marksizm-Leninizm araştırılıp incelenmiştir. Bu ideolojinin kılavuzluğunda dünyanın, Ortadoğu'nun ve Türkiye'nin genel bir tahlili yapılmıştır. Bu bakış açısına göre Doğu ve Güneydoğu Anadolu (Kuzey Kürdistan) sömürge durumundadır.*

¹⁵ <http://www.bilinmeyenler.org/guncel/pkk-hakinda-gercekler.html>

Türkiye Cumhuriyeti de sömürgeci devlettir. Ayrıca Kürdistan'ın diğer parçaları da İran, Irak ve Suriye'nin sömürge idaresi altındadırlar.

Türkiye Kürdistanı'nın Türk sömürge idaresinden kurtarılması için ilk etapta bu düşüncelere sahip bir gruplaşma yaratmak gerekiyor. Öte yandan Türk ve Kürt solundaki diğer bütün gruplar Kürdistan tahlilini yanlış yapmaktadırlar.”¹⁶

PKK'nın çekirdeğini teşkil eden KD'nin bu düşüncesinin, 1970 yılında 4. TİP kongresinde deklare edilen düşünceden bir farkı olmadığı açıkça görülmektedir. KD'nin bu düşüncesinin “Marksizmin kılavuzluğunda” şekillendiği de ifade edilmektedir. Buradan hareketle, **“PKK ve legal-illegal uzantıları dahil hemen tüm Kürt solu, Türk solunun çocuğudur.”¹⁷** şeklindeki tespitler siyasi tarih anlamında son derece isabetlidir.

Bu noktada KD'nin Kürt etnisitesi üzerine kurulan bu düşünce yapısının “Marksizmin kılavuzluğunda” nasıl şekillenebildiğine bakmak da faydalı olacaktır. “Sınıf mücadelesi” esasına dayalı olan Marksizmde, KD düşüncesinin tek mesnedi “ulusların kendi kaderini belirleme hakkı” olabilir. Marksizme göre kendi kaderini belirleme ilkesi, *“bir bütün olarak milletin değil, yalnızca her milletin proleteryasının kendi kaderini belirlemesi”¹⁸* şeklindedir. Lenin, milletlerin eşitliğini isteyen küçük burjuva enternasyonalizmi ile uluslararası sermayenin çökertilmesini hedefleyen proleterya enternasyonalizmini karşı kar-

¹⁶ A.C. Ersever, age, s.44

¹⁷ Hadi ULUENGİN, “Kürt Solu”, Hürriyet Gazetesi, 1 Haziran 2011

¹⁸ H. Kakinç, age, s.36

şıya koymuştur. Ve böylece sömürge ülkelerdeki proleter kökenli olmayan tüm hareketlere karşı güvensizlik unsuru geliştirmiştir. Ezilmiş ve ezilmekte olan herhangi bir halkın, proleter olmayan bir devrimcisi, bu bakış açısına göre küçük burjuva olarak değerlendirilmiştir.¹⁹ “Küçük burjuva milliyetçiliği” de Marksist literatürde ve eylem tarzında kesin bir dille reddedilmektedir.

Bu eksenden bakıldığı zaman, KD ile başlayan PKK’nın ve radikal Kürt solunun Marksizmi bir paravan olarak kullanan ve bunun arkasına gizlenerek kitlelere ulaşan “etnik milliyetçi” ve “bölücü” bir hareket olduğunu söylemek zor değildir.

2- PKK’nın Kuruluşu

Başlangıcından belli bir noktaya gelinceye kadar PKK, her zaman ML örgütler arasında tanımlandı. Örgüte verilen PKK (Kürdistan İşçi Partisi) isminde -TİP (Türkiye İşçi Partisi) örneğinde olduğu gibi- sınıf ifadesinin kullanılıyor olması örgütün ML olduğu yönündeki algıyı güçlendiriyordu.

ABD ve Batı ittifakının “Türkiye’yi Kıbrıs Harekâtı’ndan dolayı cezalandırmayı” düşündüğü dönemde şekillenmeye başlayan bu örgüt; adında, terminolojisinde ve eylem tarzındaki Marksist vurgularla bir algı yaratılması oluşturmuyordu. Komünist Rusya’nın dağılmış olmasına rağmen, Ortadoğu’ya dair plan ve uygulamaları devam eden ABD’nin; A.Öcalan’ı (asılmamak kaydıyla) Türkiye’ye teslim etmesinden bugüne kadar, örgüt üzerindeki etkisi ve pazarlık tarzı göz önüne

¹⁹ H. Kakinç, age, 32

alındığı zaman, örgütün kuruluş ve yönetim adresi hakkında fikir sahibi olabiliyoruz.

Ortadoğu'nun yeniden dizayn edilmesinin bir parçası olarak şekillendirilen "Kürt hareketi"nin, son dönemde adı açıklanan BOP (Büyük Ortadoğu Projesi)'un önemli ayaklarından birisi olduğu artık su götürmez bir gerçektir.

Bir önceki konu başlığında ifade ettiğimiz TKDP tüzüğünde yer alan maddelerle, bugün Türkiye Cumhuriyetine silah zoruyla dayatılan maddelerin birebir aynı olması, bu planlamanın ne zaman yapıldığını ve "terörün kimler tarafından yönetildiğini" göstermesi bakımından son derece önemlidir.

Soğuk savaşın dünyanın farklı noktalarında "sıcak yerel çatışmalara" dönüşmesini, Sosyalist Rusya'nın "devrim ihraç" politikasının bir sonucu olarak değerlendiren ABD, kapitalizmin jandarması olarak o bölgelere "demokrasi ve insan hakları" götürme vazifesini (!) hiçbir zaman ihmal etmemiştir. Dünya üzerinde bir noktaya stratejik anlamda müdahale etmesi gerektiği zaman, o noktada çeşitli örgütlenmeler organize ederek müdahaleyi gerçekleştirdiği de bilinen bir gerçektir ki; "Taliban" son dönemdeki en güzel örneklerden birisidir. Tehdit algısının "komünizm" olduğu dönemlerde organize edilen örgütler de hâliyle "Marksist görünümlü" olmalıydı.

Afganistan, Irak, Arap baharı ve Suriye gelişmelerini göz önünde bulundurarak baktığımız zaman, Türkiye'nin nasıl bir sürecin içerisinde olduğunu görmemiz için "kâhin" olmamıza gerek kalmıyor. Talabani ve Barzani gibi yerel figü-

ranların bugün getirilmiş oldukları noktalar değerlendirildiği zaman, A. Öcalan'ın niye "asılmamak kaydıyla" Türkiye'ye teslim edildiği de anlaşılmaktadır. Planlamanın bozulmaması için de A. Öcalan'ı **"asma eğiliminde" olan siyasi gruplar ülke yönetiminden uzak tutularak, bu durum güvence altına alınmıştır.** Çünkü A. Öcalan, Ortadoğu'daki ABD planlamasının (BOP) önemli ayaklarından birisi olan "Birleşik Bağımsız Demokratik Kürdistan"ın kilit ülkesi Türkiye'deki "ayrılıkçı Kürt hareketi"nin lideri olarak tasarlanmıştır.

Bu ön bilgiler ışığında PKK'nın kuruluşunu değerlendirmenin daha sağlıklı olacağı düşüncesindeyim. KD olarak faaliyete başlayan grup, A. Öcalan önderliğinde temel değerlendirmeleri yaptıktan sonra, Doğu ve Güneydoğu'da okullu gençlerin yoğun olduğu; Antep, Malatya, Elazığ, Kars, Diyarbakır, Tunceli ve Batman gibi illeri öncelikli propaganda sahası olarak belirlediler.

Birebir geliştirilen ilişkiler sayesinde militan sayısının artması sonucu bunlara derli toplu bilgi verecek temel bir kaynak ihtiyacının ortaya çıkması üzerine Öcalan "Manifesto"yu kaleme almıştır. Öcalan'a göre kıymetli bilgileri ihtiva eden bu kaynak dokümanın başka örgütlerin eline geçmemesi için basımı 1978 yılına kadar ertelenmiştir.

Örgüt elemanları arasında mücadelenin nerede sürdürülmesi gerektiği ile ilgili farklı düşünceler ortaya çıkması üzerine 1975 yılı Ekim ayında Ankara'nın Dikmen semtinde bir toplantı yapılmıştır. Örgüt literatüründe "Dikmen toplantısı" olarak geçen bu toplantıya Abdullah Öcalan, Cemil Bayık, Şahin Dönmez, Ali Haydar Kaytan, Musa Erdoğan, Kesire

Yıldırım, Turgut Çetineren, İsmet Kılıç, Hasan Askar Gürgöze, Ali Şir Gürgöze, Mustafa Dereli, Mustafa Karasu, İsmail Güngör, Kamer Özkan, Mehmet Hayri Durmuş, Haki Karer, Resu Altınok ve Baki Karer isimli şahıslar katılmışlardır. Toplantının arkasından Abdullah Öcalan'ın Ankara'da kalması uygun görülürken diğer öğrencilerin kendi bölgelerinde faaliyet yürütmeleri kararı alınmıştır.

"İdeolojik dönem" olarak adlandırılan bu safhada "isteğe bağlı gönüllü devrimcilikten parti devrimciliğine" geçilmiştir. Dikmen'de alınan karar gereği;

Cemil Bayık, Rıza Altun, Haki Karer, Kemal Pir; Gaziantep'e

Hasan Hüseyin Karakuş; Şanlıurfa'ya,
Şahi Dönmez, Ali Haydar Kaytan; Tunceli 'ye,
Mehmet Hayri Durmuş; Mardin'e,
Baki Karer Kars; Ağrı'ya,
Dilaver Yıldırım; Elazığ'a, görevlendirilmişlerdir.

1976 yılı sonlarına gelindiğinde örgüt Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Ağrı, Kars illerinde etkili gruplar oluşturmayı başarmıştır. Örgütü tanıtmak ve genişletmek amacıyla yapılan çalışmalarda daha çok aydın- gençlik kesimi üzerinde durulmuştur. Ayrıca gruplara seçilen kişilerde bazı özellikler aranmıştır. Genellikle ailesinin etkisinde kalmayan, ailesi ile bağlarını koparmış, okuluna ve işine bağlı olmayanlar tercih edilmiştir.

Türkiye genelinde gençlik tamamen politize olduğu için gençliğin büyük bir bölümü grup ve dernekler etrafında toplanmıştı. Dolayısıyla adı geçen illerin gençliği de aynı du-

rumdaydı. Hatta bu yörenin gençliği Türkiye geneline göre en fazla politize olmuş gençlikti, denebilir. Kürdistan Devrimcileri gittikleri yerlerde diğer örgütlerden taraftar kazanmak maksadıyla ideolojik olarak diğer örgütlerin düşüncelerinin baştan sona yanlış olduğunu, onlarla hiçbir noktada uzlaşmanın mümkün olmadığını vurgulamaktaydılar. Bu şekilde saflara çekilen gençler de telkinler neticesinde diğer tüm örgüt ve grupları düşman gibi görmekte ve onlara karşı saldırgan bir tavır takınmaktaydılar.²⁰

Bir süre sonra adları bölge içerisinde yaygınlaşan KD, UKO (Ulusal Kurtuluş Ordusu) adını kullanmaya başladı. Güney illerinde ise “Apocular” adıyla tanınan grup, farklı adlar kullandığı için şaibeli bir hâl alıyor ve üzerlerinde farklı yorumlar yapıyordu. Kimileri “devlet tarafından oluşturulan bir örgüt” şeklinde yorumlarken, bazı gruplar da onları CIA tarafından “solu bölmek amacıyla” başlatılan bir hareket olarak görüyordu.

Kadro yetiştirme ve devşirme faaliyetlerine hız veren KD, Apo’nun hazırlamış olduğu bildiriler dışında hiçbir yayın faaliyetinde bulunmuyordu. Eğitimler sözlü olarak yapılıyor ve Marksist klasiklerin sömürgecilikle ilgili bölümleri ezberleniyordu. Halbuki bu dönem “sol”un ideolojik yayın furyası mevcuttu ve gerek Türk solu, gerekse Kürt solu örgütler, isimlerini önce bir periyodik yayın ile duyuruyor, bu dergi etrafında örgütlenme geliştiriyordu. Daha sonra da kitap ve broşürlerle düşüncelerini yaygınlaştırıyorlardı. Bunun yanı sıra çeşitli forum, toplantı ve seminerler ile kitlelere ulaşıyor-

²⁰ A.Cem Ersever, age, s.44

lardı. KD'nin yayın ve benzeri faaliyetlere girmemesi, güvenlik güçleri tarafından takibini de zorlaştırıyordu.²¹

Bu dönemin sonuna doğru grup içine şu ya da bu sebeple girmiş ve biraz mantıklı düşünen; diğer sol gruplar gibi tavırlar geliştirmeye çalışanlar hemen tasfiye ediliyorlardı. Çünkü yetiştirilmeye çalışılan standart tipi bozuyorlardı. Tasfiyelerin arkasından da bir yığın iftira ve karalama birbirini takip ediyordu. Bu duruma kızan ve o güne kadar grubun yükünü omuzlamış bazı insanlar ayrılmak isteyince A. Öcalan bunların ayrılmaması için günlerce toplantılar yapıyor ve ikna etmeye çalışıyordu. Sonuçta örgütü o güne kadar ayakta tutan bu tür kişiler bazı konularda prensiplerini Apo'ya dayatınca da "Siz haklısınız, gereğini yapacağım." demesine rağmen, alttan alta diğer elemanlara "Bunlar MİT ajanlarıymış. Önce beni, sonra da örgütü tasfiye etmekle görevliymişler. Bunların en kısa zamanda mutlaka öldürülmeleri gerekiyor. Komployu son anda ortaya çıkarmasaydım, hepimizi öldüreceklerdi." biçiminde propaganda yapıyordu. Doğal olarak bu adamların tümü değişik yer ve zamanlarda teker teker öldürülüyorlardı.²²

Daha başlangıcında uygulanan tasfiye ve infaz süreci, daha sonra yaşanacak olanların da bir işaretiydi aslında. Komplo, ajan ve MİT gibi kavramların arkasına gizlenerek infazlar konusunda profesyonelleşen Apo, eleştiriye tahammülü olmayan "megaloman bir diktatöre" dönüşüyor, bugüne kadar işleyen süreçte binlerce Kürt ve bölge insanı katlediliyordu.

²¹ A.Cem Ersever, age, s.46-47

²² A.Cem Ersever, age, s. 47

Resmi örgütlenmeye gitmek için, ilk etapta bir örgüt programı ve tüzüğü oluşturulmalıydı. Örgütün tüzüğü, doğal olarak kuruluş esaslarını dile getiriyordu ve fazla bir orijinalitesi yoktu. Komünist partilerin klasik tüzükleri aşağı yukarı kopya edilmişti.

Programa göre kurulacak partinin mücadele stratejisi, araçları ve yöntemleri Marksist-Leninist felsefeye göre tesbit ediliyordu. Bu dünya görüşüne göre; Türkiye sömürgeci, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri sömürge Kürdistan olarak nitelendiriliyordu. Sömürge Kürdistan'ın kurtuluşu için de kurulacak Marksist-Leninist partinin (temel araç) önderliğinde uzun süreli bir halk savaşı (temel strateji) verilmesi öngörülüyor, halk savaşı neticesinde de Birleşik Bağımsız Demokratik Kürdistan (temel hedef) kurulacağı söyleniyor, Kürdistan'daki devrimin Milli Demokratik Devrim olacağından, uzun süreli halk savaşının zarureti vurgulanıyordu. Dolayısıyla, ilk etapta gerekli niteliklere sahip bir partinin kurulması kararlaştırılıyor, partinin kuruluşunda yer alacak kadroların “şiddet” temelinde geliştirilecek bir mücadele ortamında olgunlaşmaları belirtilerek, bu husus özellikle “istikbal vadeden” herkesin kulağına fısıldanıyordu. Peşinden A. Öcalan hızla “devrimci şiddet” dediği terörü başlatıyor, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun çeşitli yerlerinde çeşitli kesimlere mensup insanlar birer ikişer kurşunlanıyor, eylemlerin savunmasız insanları hedef alması, devlet güvenlik güçlerinin gerekli bilgiden yoksun olması ve daha bir yığın nedenden dolayı yapılan eylemlerin hepsi başarıyla sonuçlanı-

yor, eylemlerde hiç kayıp verilmiyordu. Bu durum hızla büyümenin nedenlerinden biridir.²³

Şiddet ve korku üzerine inşa edilen bu sürecin gelişmesiyle, 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Fis köyünde yapılan bir toplantıyla PKK kurulus. 1. Kongre olarak adlandırılan bu toplantı neticesinde yedi kişilik bir Merkez Komite oluşturulur ve A. Öcalan da partinin genel sekreterliğine oturur.

Merkez Komite ise;

Cemil Bayık, Genel Sekreter Yardımcısı,

Şahin Dönmez, Örgütlenme Komitesi,

Hayri Durmuş,

Baki Karer,

Mehmet Karasungur, Askeri Sorumlu,

Mazlum Doğan, Yayın Sorumlusu şeklinde oluşur.

Merkez komitenin oluşturulmasının ardından "Bölge Hazırlık Komiteleri"nin görevlendirilmesine geçilmiştir. Buna göre;

Gaziantep, İskenderun, Halfeti, Birecik bir bölge,

Urfa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ bir bölge,

Tunceli, Bingöl, Ağrı, Kars bir bölge, olarak belirlenmiştir.

Faaliyetlerin artık parti kurallarına göre yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca örgüt "Kürdistan Devrimcileri" olarak bilinen ismini "Partiya Karkeran Kürdistan (Kürdistan İşçi Partisi) olarak ilan eder.

²³ A.Cem Ersever, age, s.49

Bir yandan partinin alt örgütlenmeleri oluşturulurken, bir yandan da eylem programı hazırlanmaktadır. Militanlardan istenen örgüt faaliyeti, propagandadan ziyade askeri eylem biçimleridir. Oluşturulan programa göre belirlenen hedefler şunlardır:

Devlet güvenlik kuvvetleri ve bunların istihbarat kaynakları,
 Türk milliyetçisi örgütler ve bunların önde gelen liderleri,
 Doğu ve Güneydoğu'daki nüfuzlu ve popüler kişiler,
 Güneydoğu milletvekilleri,
 Belediye başkanları,
 Aşiretlerin ileri gelenleri,
 Sosyal şoven olarak isimlendirilen tüm sol örgütler ve özellikle:
 Halkın Kurtuluşu Örgütü,
 Devrimci Halkın Birliği,
 Türkiye İşçi Köylü Partisi,
 Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri,
 Özgürlük Yolu,
 Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları.

Böylece A. Öcalan, bir bütün olarak Türkiye'deki sağcısından solcusuna; Kürtçüsünden tarafsızına kadar herkese karşı savaş ilan etmiştir. Sonuçta yalnız ideolojik olarak değil siyaset alanında da ve esas olarak da eylem alanında "bizden olmayan düşmandır" mantığını adamlarına hakim kılmaya çalışmıştır.

Diğer yandan aile, akrabalık ve dostluk ilişkilerini de, çizmiş olduğu mücadele metodu önünde “ciddi ve tepelenmesi gereken” bir engel olarak görüyordu. Daha da önemlisi insanın doğuşundan var olan; biyolojik ve sosyo-psikolojik bir gerçek olan ayrı kişilikleri de kabul etmiyordu. Tek tip bir model dayatılmıştı.²⁴

1979 yılında M. Celal Bucak’a saldıran PKK, eylem sürecini fiili olarak başlatmış ve örgütün kuruluşunu ilan etmiş oluyordu. Aşiretler arasındaki meselelere müdahale ederek herhangi birine taraf olan PKK, onların bölgesine yerleşerek karşı tarafa saldırıyordu. Şehir eylemlerini de geliştiren örgüt, sendika ve diğer işçi örgütlerinin faaliyetlerine de müdahale ediyordu.

Bu dönemde Aydınlık gazetesinin manşetlerinden PKK hiç inmiyordu. “PKK, MİT’in organize ettiği bir örgüttür”, “cani çeteler, PKK’lı cellatlar”, “Kürt halkını birbirine düşürüyorlar” gibi bir yığın başlık ve yorumlar yayınlanıyordu. PKK da Aydınlıkçılara; “İngiliz ajanı”, “MİT ajanı”, “Kemalizmin çanak yalayıcısı” şeklinde hitap ediyordu. PKK bu kişilere sadece sözle değil eylemle de saldırıyor; yöneticilerini öldürüyor, Aydınlık gazetesinin Doğu ve Güneydoğu’daki dağıtımını engelliyordu.²⁵

PKK’ya bağlı silahlı gruplar, giderek yöre insanları üzerinde, ister istemez korku temelinde oluşan bir otorite hâline gelmişlerdi. Özetlersek; *“ne kadar eylem, o kadar propaganda ve ajitasyon ve ne kadar eylem o kadar otorite.”* çizgisinde gelişen ve

²⁴ A.Cem Ersever, age, s. 51

²⁵ A.Cem Ersever, age, s.53

güçlenen bir örgüt, Doğu ve Güneydoğu'da hakimiyetini kabul ettirmeye başlamıştı.

1979 yılında askeri bir darbe olacağını Apo'ya bildiren gizli bir güç, onun Lübnan'da Suriye denetimindeki bölgeye geçişini organize etmiştir. Bir kısım militanını da Lübnan'a ulaştıran Apo, burada eğitim gören militanlarını 1980 yılının Nisan ayında tekrar Türkiye'ye gönderiyordu. Türkiye'ye gönderilen militanlar üslenmek için seçilen Adıyaman, Tunceli ve Sason'a yerleşiyorlardı.

12 Eylül darbesiyle ciddi sıkıntılar yaşamaya başlayan PKK, bir geri çekilme sürecine girmiş ve Türkiye'deki bütün unsurlarını Lübnan'a çekmiştir. Lübnan'da FKÖ'nün (Filistin Kurtuluş Örgütü) kampına yakın bir bölgeye yerleşen/yerleştirilen PKK, burada ciddi bir teorik ve pratik eğitim sürecine başlamıştır.

PKK, kuruluşunda ve amacında bir farklılık olduğu için, 12 Eylül dönemini ve sonrasını kendi güç ve imkânlarının çok çok üstünde olan ve o düzeydeki bir örgütün hayal bile edemeyeceği ilişkiler sayesinde farklı bir biçimde karşıladı. Diğer örgütler yurt içi ve yurt dışı ilişkileri bakımından PKK'dan daha üstün olmalarına rağmen 12 Eylül sonrası ağır darbeler yiyorlar, birçoğu dağılıyor, bazıları çok az bir imkânla değişen şartlara yıllar sonra adapte olmaya çalışıyordu. PKK ise çok kısa sürede yığınla imkânlarla, özel statülere kavuşup kendini garantiye alıyordu. Demek ki PKK'nın yurt dışı ilişkileri daha güçlü imiş. Bu çok düşündürücüdür. Aslında PKK'nın kuruluşundan itibaren sahnede son derece gizemli ve akıl almaz olaylar vardır. Gerçi bu esrarengizlikle-

rin bir kısmını A. Öcalan zaman zaman ağzından kaçırmıştır ancak, aydınlanan bölüm (halen daha) yeterli değildir.²⁶

1982 yılında İsrail'in Lübnan'daki FKÖ kamplarına dönük olarak başlattığı harekâtla birlikte, bölgede bulunan PKK oradaki gruplarını Suriye'ye çekti ve Halep, Şam ve Kamışlı'ya yerleşti. PKK'nın bu dönemdeki yeni stratejisi Kuzey Irak'a yerleşmek şeklinde gelişmektedir. İran-Irak ve Talabani-Barzani arasında yaşanan çatışmayı fırsat bilerek- kendisinin de bir dönem sorunlar yaşadığı- Barzani'ye yanaşan Apo, Kuzey Irak'a yerleşti.

Kuzey Irak stratejik anlamda PKK adına "cephe gerisi" görevi yapacaktı. Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı yürütülecek olan gerilla savaşında kaçış ve sığınma noktası bu bölge olacaktı. Çünkü uzun süreli bir savaş planlanıyordu. PKK'nın yayın organı olan Serxwebun'un 14 Şubat 1983 tarihli sayısında, başlatılan süreç şu şekilde ifade edilmektedir: "PKK bilhassa askeri güç alanındaki dengesizlik ortadan kaldırılıp denge kazanılana dek temel mücadele olarak silahlı eylem yöntemini belirleyecektir. Düşmanı, askeri mücadeleyi uzatmak sureti ile tüketmek, maddi hasara uğratmak, askeri olarak geri çekilmeye zorlamak, uluslar arası arenada siyasi anlamda tecrit olmasına ve yalnızlık içerisine itilmesine yol açmak gibi vazifelerin bütünü bu aşamada yerine getirilecektir. Bunda en büyük rolü silahlı gruplar oynayacaktır."

²⁶ A.Cem Ersever, age, s.60

3- Devrimci Şiddet ve PKK

Kürdistan Demokratları (KD) sürecinden itibaren temel eylem tarzı olarak benimsenen şiddet, PKK'nın hızlı gelişimindeki en önemli etkenlerden bir tanesi olmuştur. A. Öcalan 1999 yılındaki ifade tutanaklarında bunu reddetse de Kürt sorununu olgunlaşmış bir meyveye benzetmekte ve “vurursan düşürürsün” şeklinde bir yaklaşımla örgütün temel metodunu bir kere daha ortaya koymaktadır.

30 yıldır Kürt-Türk, Alevi-Sünni demeden vurmaya devam eden PKK, Marksist gelenekten devraldığı “devrimci şiddet”i, etnik şiddete dönüştürerek yoluna devam etmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ciddi bir ideolojik boşluğa düşen PKK; Doğu ve Güneydoğu'nun olumsuz şartlarından ve geri kalmışlığından hareketle; politik, askeri ve kültürel anlamda kendisini yeniden tanımlama yoluna girmiştir. “Kürt hareketinin halklaşması” olarak da tanımlanan yeni sürecin en önemli dinamiği ise yine PKK'nın askeri varlığı ve şiddet olmuştur.

Uzun süreli bir “halk savaşı” stratejisini benimseyen PKK, planlamasını şu şekilde yapmıştır:

- 1- İdeolojik oluşum (taktik).
- 2- İdeolojik mücadele (askeri kadro yaratma).
- 3- Siyasi yol gösterici olarak parti oluşumu.
- 4- Partinin silahlı propaganda temelinde gelişmesi ve halka kavratılması.
- 5- Cephe ve ordunun oluşumu.
- 6- Gerilla mücadelesi ile ordu ve cephenin sağlamlaştırılması.

- 7- Stratejik savunmadan stratejik dengeye geçilmesi.
- 8- Hareketli savaş ile gerilla savaşını beraber kullanarak kurtarılmış ve yarı kurtarılmış bölgeler tesis edilmesi.
- 9- Stratejik saldırı dönemine geçiş.
- 10- Düzenli orduya geçiş.
- 11- Ordu ve gerillanın genel halk ayaklanması için son saldırıyı yapması.
- 12- Milli demokratik halk iktidarının kurulması.
- 13- Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan için seferber olunması.²⁷

Sosyalist gelenekten gelen A. Öcalan'ın ortaya koyduğu bu stratejinin karşılığını 1960'lı yılların sonundaki Marksist hareketlerde aramak yerinde olacaktır. Marksist-Leninist düşüncenin temelinde var olan şiddet olgusu, ülkemize büyük acılar yaşatan PKK vahşetinin de beslendiği ana kaynaklardan birisidir.

Marksist-Leninistler, devrimci mücadelede şiddeti ve “zor”u kesinlikle reddetmezler. Onlar “zor”un tarihteki devrimci rolünü “Yeni bir topluma gebe olan eski toplumun ebesi” olarak yorumlarlar.²⁸

Lenin'in “öncü parti” yapılanmasıyla “kitlelerin şiddetini” meşrulaştıran düşüncesinden A. Öcalan'ın PKK'sına gelinceye kadar, “devrimci şiddetin” Türkiye'deki Marksist hareketler içerisinde birçok örneğini görmekteyiz. “Türkiye'de Sol Hareketler ve Fikir Ayrılıkları” başlıklı bölümde

²⁷ A.Cem Ersever, age, s. 162-163

²⁸ <http://sosyalistforum.org/devrimci-siddet>

adı geçen sol örgütler arasındaki ayrışmaların neredeyse tamamı “şiddet” ve “şiddetin metodu” ile ilgilidir. PKK’nın 30 yıldan beri uyguladığı içe ve dışa dönük şiddeti doğru anlamak için, 60’lı yılların sonundan itibaren Türkiye’deki sol hareketlere kısaca göz atmak isabetli olacaktır.

“60’ların sonuna doğru, illegalite ve militarizm anlayışı yaygınlaştı, sol radikalleşti ve politikalarını şiddete indirgemeye başladı. Solu meclisle tanıştıran TİP olurken, illegalite ve militarizmle, Dev-Genç’ten kopan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) ve Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C) oldu. Dev-Genç’ten kopan Maocu Proleter Devrimci Aydınlik ise Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) oluşumuna yöneldi.

Sosyalistlere demokratik yolları izlemek için kullanabilecekleri kapılar kapatıldıkça, militarizmin sınırları genişletildi. Sol devrimci taktik ve stratejiler gittikçe daha fazla şiddet içerir hâle gelmeye başladı.(...)

Türkiye’de 80 öncesinde silahlı mücadeleye giren / girilmesini onaylayan yüze yakın örgüt olmasına rağmen, bunlar üç ana kaynaktan beslendiler: THKP/C, THKO ve TİİKP.

Mahir Çayan’ın öncülüğündeki THKP-C kendi eylemlerini ve eylemlerini dayandırdığı ideolojik söylemini Kemalizm’e ve antiemperyalizme dayandırmaktadır. Örgüt, dünyanın (sosyalist, kapitalist ve bunların dışında kalan geri bıraktırılmış üçüncü dünya ülkeleri olmak üzere) üç ana kampa bölünmüş olduğunu ve Türkiye’nin üçüncü gruba dahil olduğunu kabul etmektedir. Gelişmiş ülkeler tarafından sömürülen bu ülkeler, milli demokratik ilkeler etrafında ulusal

bağımsızlık savaşlarını yürüterek, sömürüye ve emperyalizme karşı harekete geçmektedirler. Türkiye’de ilk adım 1923’te atılmış, 1. Milli Kurtuluş Savaşı gerçekleştirilmiştir. 1950’lerden sonra iyice kurumsallaşan karşı devrim hareketi, anti emperyalist ve tam bağımsızlıkçı Mustafa Kemal’in kurduğu Cumhuriyet’in yavaş yavaş niteliğini değiştirmiş ve 1970’lere gelindiğinde yine 1919’un şartlarına dönmüştür.

THKP-C’ye göre, bugün sosyalistlere düşen görev, karşı devrimciler tarafından Amerikan emperyalizminin sömürgeci hâline getirilen Türkiye’de, ikinci Milli Kurtuluş Savaşı’nı başlatarak tam Bağımsız Türkiye’yi kurmaktır. “Gazi Mustafa Kemal’in yükselttiği tam bağımsız Türk bayrağı 1970’lerin Türkiye’sinde biz sosyalistlerin ellerinde dalgalanmaktadır.” Yapılması gereken 1. Milli Kurtuluş Savaşı’nı gerçekleştirenlerin yolunu takip etmektir: Silaha sarılmak ve vatani düşman işgalinden kurtarmak. Emperyalizm sömürdüğü ülkeden kendi rızasıyla gitmiyorsa, tıpkı 1. Kuva-yı Milliyecilerin yaptığı gibi gerilla (milis) kuvvetleri ile yürütülecek bir halk savaşı ile düşmanı ülkeden kovmak gerekmektedir. (...)

THKP-C’nin teorik çerçevesini belirleyen Mahir ÇAYAN, kendi görüşlerini “Politikleşmiş Askeri Savaş” (PAS) olarak adlandırır. Bu anlam, THKP-C’nin devrimci şiddeti haklılaştırma metodunun da temelini oluşturur. PAS yönteminin temelinde ise politik bir faaliyet olarak ele alınan “silahlı propaganda” kavramı yatar.

Silahlı propaganda askeri değil politik mücadeledir. Yani kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden biçim ve amaç olarak farklıdır.²⁹

A. Öcalan'ın öğrencilik yıllarında özellikle Mahir ÇAYAN'dan çok etkilendiğinden birçok kaynakta söz edilmektedir. Özellikle "silahlı mücadele" konusundaki ısrarı ve metodu Mahir ÇAYAN'ın kopyası mahiyetindedir.

THKP-C gibi Milli Demokratik Devrimi savunan bir diğer örgüt de Deniz GEZMİŞ öncülüğündeki THKO'dur. THKO düşünce olarak Mahir ÇAYAN'dan farklı olmasa da, metod olarak ondan ayrılmaktadır. Mahir ÇAYAN'ın "silahlı mücadele kentlerden başlamalı" fikrine karşılık THKO, "Latin Amerika gerillacılığını" savunarak "kır gerillası" modelini benimsemiştir. Buna bağlı olarak, Deniz GEZMİŞ ve arkadaşları Filistin'de gerilla eğitimi almışlardır.

Teorik anlamda silahlı mücadele taraftarı olmalarına rağmen, hiçbir silahlı eyleme girişmeyen Maocu TİİKP'den ayrılan İbrahim KAYPAKKAYA ve arkadaşları tarafından kurulan TKP-ML (TİKKO) de silahlı mücadele konusunda ısrarcı olan bir başka örgüt olarak ortaya çıkmıştır. Kuruluşunda yayınlanan 11 ilke şu şekildedir:

- 1- Köylük bölgelerdeki faaliyet esas, şehirlerdeki faaliyet talidir.
- 2- Silahlı mücadele esas, diğer örgütlenme biçimleri talidir.

²⁹ Mete Kaan KAYNAR, "Sosyalist İdeoloji Eksenli Örgütler", 1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu'da Huzur ve Güvenlik Sempozyumu Bildiriler, Elazığ 2000, s. 933-940

- 3- İlegal faaliyet esas, legal faaliyet talidir.
- 4- Ülke çapında düşman bizden güçlü olduğu müddetçe stratejik savunma esastır.
- 5- Stratejik savunma içinde taktik taarruzlar esas, taktik savunma talidir.
- 6- Bu dönemde köylerde silahlı mücadele içinde gerilla mücadelesi esas, diğer mücadele biçimleri talidir.
- 7- Şehirlerde stratejik savunma döneminde kuvvet biriktirmek ve fırsat kollamak esas, ayaklanmalar düzenlemek talidir.
- 8- Parti örgütlenmesi esas, diğer örgütlenmeler talidir.
- 9- Diğer örgütlenmeler içerisinde silahlı mücadele örgütlenmeleri esastır.
- 10- Kendi kuvvetlerimize dayanmak esas, müttefiklere dayanmak talidir.
- 11- Ülkemizde silahlı mücadele şartları vardır.³⁰

Görüldüğü gibi Marksist örgütlerin hemen hemen tamamı birbirine yakın bir söylem kullanmaktadır. PKK da söylem ve metot olarak bunlara yakın olsa da bunu kadrosunda yer alan eski (80 öncesi) Marksistlerin bir alışkanlığı olarak yorumlamak yerinde olacaktır. Çünkü PKK kendi bölgesinde hiçbir sol örgüte taviz vermemiş ve geçirmiş olduğu ideolojik dönüşüm sonrasında yaşama hakkı dahi tanımamıştır. Bu durum PKK içerisindeki eski devrimcilere kadar ulaşmış ve müthiş bir iç infaz furyası başlamıştır.

³⁰ M. Kaan Kaynar, age, s. 943

1983 yılına gelindiğinde parti yönetimindeki muhaliflerin çoğu (Mehmet KARASUNGUR, İbrahim BİLGİN, Baki KAKRER, Resul ALTINOK) temizlenmişti. Kamplarda olanların birçoğu da, ajanlıkla suçlanarak öldürülen bu isimlerle aynı akıbete uğramaktan korktukları için diken üzerinde duruyorlardı.

Aynı yıl, eğitimini tamamlayan PKK grupları Türkiye'ye giriş yapmaya başlıyor ve planlanan şehirlerin kırsal alanına yerleşiyorlardı. Dağların zorlu şartlarında yaşamaya çalışan gruplar -bütün olumsuzluklara rağmen- kamplarda infaz edilmekten kurtuldukları için huzurluydular.

Doğu ve Güneydoğu halkı ellerinde silah, sırtında çanta taşıyan bu insanları yadırgamaya başlamıştı. Van, Hakkâri, Şırnak taraflarında "Siz Barzani peşmergesi misiniz yoksa Celali mi?" diye sorulurken, Siirt, Bitlis ve Muş civarları "Siz kan davasından dolayı mı dağa çıktınız?" diye sorular yöneliyordu. Bu görüntüye Partizan (TİKKO) örgütü nedeniyle yabancı olmayan insanlar Tunceli civarındaydı. Halk eli silahlı adamlara alışkındı ama bunlar biraz farklıydı.³¹

Dersim insanının PKK algısında ortaya çıkan bu fark, PKK'nın içine düştüğü ve bugün itibarıyla halen daha çözümlenemediği "Dersim sorunu"nın da kodlarını taşımaktadır. PKK adına Dersim, Dersim adına da PKK bir çelişki olmayı sürdürmektedir. Marksist düşünce yapısına alışkın olmasına ve şiddetle iç içe yaşamasına rağmen, Dersim'in PKK'ya karşı niye mesafeli olduğu ve PKK'nın Dersimlilere dönük baskı, katliam, infaz ve asimilasyon gayretleri ve bunun sebepleri asıl çalışma konumuzu teşkil etmektedir.

³¹ A.Cem Ersever, age, s.93

III. BÖLÜM

Marksizm, PKK ve Dersim

1. Marksist Düşüncenin Dersimliler Arasında Geniş Taban Bulmasının Sebepleri

1938 sonrasında nüfusunun büyük bölümü batı illerine nakledilen ve derin bir sessizliğe gömülen Dersimliler, 1947 yılında yapılan yasal bir düzenlemeyle tekrar kendi topraklarına dönmeye başladı. Bunların bir kısmı ise geri dönmeyerek yeni hayatına devam etmeyi tercih etti.

Kayseri'den başlamak üzere İzmir'e kadar birçok ile yerleştirilen bu insanlar "Dersim'in dışında farklı bir dünya olduğunu" da görüp yaşamış oldular. Yerleştikleri bu yerlerde; farklı etnik kimliğe, inanca, sosyal ve ekonomik şartlara sahip insanlarla tanıştılar ve komşuluk ettiler.

Dış dünyayı algılamaya başlayan Dersimliler, çalışıp üretmeyi ve para kazanmayı da öğrendiler. Kendi içlerinde büyük acılar ve dramlar yaşasalar da, ilk defa "ağa"ların boyunduruğu altında olmadan kendileri için çalışıp kazandılar ve ekonomik anlamda özgürleşme yoluna girdiler. Bu gerçek, hayatını oralarda devam ettiren ya da dönüp gelen herkesin hemfikir olduğu bir konudur.

Aynı zamanda çocuklara eğitim imkânları sağlanarak, gerçek anlamda aydınlanmanın yolu da açılmıştır. Bazı politik yaklaşımlar tarafından “asimilasyon” olarak değerlendirilen bu süreç neticesinde; bugün ülkemiz siyasetinde, bürokrasisinde ve ticari hayatında binlerce Dersimli etkin rol oynamaktadır.

Dünyanın neresinde ve hangi şartlarda yaşarsa yaşasınlar, Dersimlilerin vazgeçemedikleri bir alışkanlıkları vardı: Geçmişte yaşanan olayları ve acıları yeni kuşaklara anlatmak. Bu alışkanlıklarını kin ve nefret oluşturup intikam duygusunu canlı tutmak amacıyla devam ettirmiyorlardı aslında. Bu bir halk geleneğiydi ve 38’den önce de vardı. Yetişen nesiller kendi dışlarındaki dünyaya uyum sağlarken, bilinçaltılarında da ata topraklarının hikâyelerini ve acılarını taşıyorlardı.

1950’den sonra ülkemizde yaşanan sosyal değişim süreci, ideolojik hareketleri hızlandırıyor ve toplum hızla politize oluyordu. Özellikle 1960’dan sonra; parti, sendika, sivil toplum örgütleri ve üniversite öğrencileri ile sokağa inen Marksist ideoloji, örgütlenme ve eylem biçimiyle Türkiye’nin her tarafında insanların ilgisini çekiyordu. Hak, eşitlik, adalet, ezen, ezilen, sömürülen gibi birçok kavram, sokak eylemleri, afişleme, duvar yazıları ve büyük miting organizasyonları ile insanların beynine işleniyordu. Hayattan beklentisini alamayan, acılar yaşayan, sıkıntı çeken birçok insan da içgüdüsel olarak bu hareketleri kendisine yakın görüyordu.

Yakın bir geçmişte toplumsal bir acı yaşamış olan Dersimli gençlerin özellikle üniversitelerde okuyanları da bu hareketlere ilgi gösteriyor ve adalet ve eşitlik peşinde koşmaya baş-

lıyordu. Bu gençlerin evlerinde ailelerinden dinledikleri olaylar, arkadaş meclislerinde ezilmişliğin ve sömürülmüşlüğü'nün örneği olarak anlatılıyor ve siyasetin acımasız istismarcılığına alan açılıyordu.

Dersim'in tarih içerisindeki "direnişçi" ve "düzen karşıtı" karakteri, Marksizmin oluşturmak istediği insan tipine çok yakındı. Bu yüzden Dersimlileri ikna edip eylem sürecine sokmak oldukça kolay oluyordu.

Nihai hedef olarak gösterilen "devrim", Dersimliler adına sistemle ve düzenle hesaplaşma anlamı taşıyordu. Bu durum doğrudan ifade edilmese de bilinçaltında vardı. Marksizmin ajite edici propaganda metodu, Dersimliler üzerinde ciddi bir etki oluşturunuyordu. 1960 sonrasında gelişen ve güçlenen sol hareketler içerisinde Dersimli gençlerin yoğun bir şekilde yer almalarının sebeplerinden bir tanesi de yapılan bu propaganda çalışmalarıdır.

Marksist eylem tarzını benimseyen Dersimli gençler, "devrim" sürecine katkı sağlamak ve mücadele alanı açmak maksadıyla Dersim'e dönüyor ve burada propaganda çalışmaları yürütüyorlardı. Üniversiteli ve eğitimli olmaları, özellikle de Dersimli olmaları halk üzerinde etki yapıyor ve "devrim"e olan ilgi gün geçtikçe artıyordu. Bölgeye gelen Marksist öğretmenlerin de gayretiyle bu ilgi daha da güçleniyordu.

THKO, THKP-C ve TKPML gibi silahlı mücadele taraftarı örgütlerin Dersim'i öncelikli faaliyet alanları arasına almalarının en önemli sebeplerinden birisi de Dersim'in "**devletle olan tarihi çelişkisidir.**" Kendilerine uluslararası bir "karşı

çıkış" hareketi içerisinde yer bulan Dersimliler, tekrar bir direniş pozisyonu almaya başlamışlardı.

Mahir Çayan ve Deniz Gezmiş'in Dersim'i ayrı ayrı ziyaret edip örgütlenme çalışması yürütmelerinin temelinde de halkta var olan "direnişçi potansiyel" ve "tarihi öfke" yatmaktadır. THKP-C ve THKO halk arasında geniş taban bulsalar da, kırsalda ciddi bir silahlı faaliyet yürütemediler. Mahir Çayan'ın 1972'de Kızıldere'de öldürülmesi ve Deniz Gezmiş'in 12 Mart sonrası asılması bu hareketleri zaafiyete uğrattığı gibi, sol hareketlerde ciddi bölünmelere de yol açmıştır.

Mahir Çayan'ın çizdiği ideolojik/politik yolu toparlayıp kitlelere kazandıran en önemli hareket ise 1974 affı sonrasında ortaya çıkan DEV-YOL hareketi olmuştur. 1974'ten sonraki süreçte Dersim'de faaliyet gösteren sol örgütler içerisinde en güçlüsü ve halk tabanı olanı da DEV-YOL'dur.

"Söz, yetki, karar, iktidar, halka", "üreten biziz, yöneten de biz olacağız.", "Direniş Komiteleri", "Halk Komiteleri", "Sosyalist Demokrasi" gibi slogan ve kavramlar Dev-Yol tarafından solun gündemine sokulmuş³² ve geniş halk kitleleri arasında kabul görmüştü. Dev-Yol'un en önemli özelliklerinden birisi de "Kürtçülüğe" pirim vermemiş olmasıdır. Bu konuyu sonraki bölümlerde geniş olarak ele alacağız.

Yine 1970'li yıllarda İbrahim Kaypakkaya ve arkadaşlarının öncülüğündeki TKP-ML (TİKKO) Dersim kırsalına yöneldi. İdeolojik halk tabanının olması, coğrafi yapının uygunluğu ve "devrimin köylülerin öncülüğünde gerçekleşeceği"

³² <http://tr.wikipedia.org>

düşüncesini savunan TİKKO'nun silahlı propaganda birlikleri, köy ve mezralarda gezerek halkı ideolojik olarak bilinçlendiriyor ve silahlı mücadele için adam topluyordu. Halk bunları "talebeler" ya da "gençler" olarak da adlandırıyordu. Şimdiki gibi yaygın kitle iletişim araçları (televizyon, bilgisayar, telefon, gazete vs.) olmadığı için halk anlatılanlara inanıyor ve on binlerce insanın "devrim" yapmak üzere hazır olduğunu düşünüyordu.

Onlarca yıl geçmesine rağmen halen devrim gerçekleşme- se de Dersim'in en ücra köşesindeki mezrada yaşayan insanlar bile eşitlik, özgürlük, adalet, burjuva, proleterya gibi Marksist kavramlarla konuşmaya başlamıştı. Terminoloji ve ana düşünce yapısının yerleşmiş olması, diğer sol fraksiyonlar için de zemin oluşturunuyordu. Halk tamamen politize olmuştu ve adeta "erken kalkan yeni bir örgüt kurup devrim yapıyordu."

Dersim, Marksist potansiyel bakımından Türkiye'nin en önemli noktalarından biri hâline gelmişti. Artık birçok örgütün merkez komitelerinde Dersimli gençleri görmek mümkündü.

Marksist örgütlerin Dersim'de geniş kabul görmelerinin önemli sebeplerinden birisi de, Marksizm'in bünyesinde barındırdığı "şiddet" anlayışıydı. Dersimliler tarihin hiçbir döneminde şiddet ve silahtan uzak kalmamışlardı. Civar il ve ilçelere Dersimliler tarafından düzenlenen yağma ve çapul hareketleri, devletin Dersim'i ıslah adına düzenlediği askeri harekâtlar ve aşiretler arasındaki çatışmalar Dersim'de yakın bir döneme kadar görülen sıradan hadiseler hâline gelmişti.

Dolayısıyla devrimi gerçekleştirmek adına yapılması gereken silahlı faaliyetler ve buna bağlı olarak gelişecek olan şiddet ortamı onlar için sıradan bir faaliyetti. Adı ne olursa olsun şiddet Dersim'i korkutmuyor, sadece heyecanlandırıyordu.

2. PKK ve Dersim

12 Mart'ta büyük darbe yiyen sol, 1974 affından sonra yeni bir döneme girmiştir. ADYÖD içerisinde faaliyetlerini sürdüren A. Öcalan, etrafına topladığı Doğulu gençlerle KD adıyla kendi grubunu oluşturmuştu.

Grubun eleman kazanma çalışmalarını yoğunlaştırdığı en önemli merkezlerden biri, Ankara'daki Tunceli Kültür Derneği idi. Bunun en önemli sebeplerinin başında A. Öcalan'ın en yakınında bulunan bazı isimlerin Tuncelili olmaları gelmekteydi. Bunlar Şahin Dönmez, Kamer Özkan, Ali Turan ve Ali Haydar Kaytan gibi isimlerdi. Aynı zamanda dernek yönetiminde de olan bu isimler, "bölgenin geri bırakılmışlığı", "ezilmişliği", "sömürülmüşlüğü" ve tabii ki "Dersim 38" üzerinden ciddi bir propaganda çalışması yürütüyorlardı.

Bu propagandalar etkili olduğu içindir ki; KD'nin Doğu ve Güneydoğu'da yürüttüğü propaganda faaliyetlerine Gaziantep, Malatya, Elazığ, Kars, Diyarbakır ve Batman'ın yanında Tunceli de dahil edilmiştir. Bu şehirlerin bir diğer ortak özelliği ise "okullu genç" sayısının fazla olmasıydı.

"Dikmen Toplantısı" olarak bilinen toplantı neticesinde, bu şehirlere gönderilecek propaganda grupları oluşturulmuştur. Bu planlamaya bağlı olarak Şahin Dönmez ve Ali Haydar Kaytan, Tunceli'ye geçmişlerdir. 1975 yılı sonlarında başla-

yan ve yaklaşık bir yıl süren çalışmalar neticesinde adı geçen şehirlerde oldukça etkili gruplar oluşturulmuştu.

Esas itibariyle Marksist gelenekten gelen ve bir yıl öncesine kadar Türkiye'yi "yarı feodal, yarı sömürge bir ülke" olarak tanımlayan bu gruplar, bir anda Kürdistan olarak tanımladıkları bölgeyi "sömürge" ve Türkiye'yi de emperyalist bir devlet ilan etmişlerdi.

Bu çalışmaların etki oluşturmasının ana sebeplerinden birisi de Dersim'de yaşayan Kürtler idi. Burada bir yanlış anlamaya da dikkat çekmek istiyorum: Dersim'de yaşayan herkes, -zannedildiği gibi- Kürt değildir. Dersim'in belli yerlerinde Kürt/Kürtleşmiş köyler olsa da (ki bunlar da Alevi'dir), Dersim'deki Türkmen ve Zaza sayısı daha fazladır. Bütün bunların ortak yanı ise Alevi olmalarıdır. Ayrıca Çemişgezek ve Pertek'te ciddi bir Sünni yoğunluk söz konusudur. Yani bütünüyle Kürt, Türkmen ya da Zaza diye bir yapıdan söz etmek mümkün değildir. Yukarıda bahsettiğimiz Kürtçü propagandanın etkili olduğu alanlar da Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı Doğu Dersim'dir (Mazgirt, Nazimiye, Pülümür). Aynı etki Batı Dersim'de (Hozat, Çemişgezek) söz konusu olmamıştır. Batı Dersim'e PKK'nın girişi, aşiretler arasında yaşanan ihtilaflar neticesinde olmuştur. Etnik ya da ideolojik bir sebebi yoktur.

Marksizm ve "devrimci şiddetin" açtığı yoldan yürüyen Kürdistan Devrimcileri, yöre insanı üzerindeki etkisini gün geçtikçe artırıyordu. Burada özel bir propaganda da yürütülüyordu. Tuncelili olan Kesire Yıldırım'ın A. Öcalan'la evlenmesinden (1977) sonra, "Başkanımızın karısı da Dersimli"

söylemi bölgede sıkça kullanılıyordu. Konuyla ilgili araştırmalar yapan Dersimli Hüseyin Dedesoy’a göre: “Bunun böyle söylenmesi ve bilinmesi Dersimli bir bayanın o harekete katılması için yeter de artar bile. O andan itibaren güven sonsuzlaşır. Bunun içindir ki; PKK saflarındaki ilk kadın kadroların yüzde yüze yakın bir kısmını Dersimli bayanlar oluştuyordu. Hiçbir örgütte görülmeyen bir çoğunlukta kadın PKK saflarına akın etti.”

Dedesoy, yazısının devamında Kesire ÖCALAN’ı örgütün kara kutusu ve Dersim’de yaşanan PKK felaketinin mimarı olarak yorumlamaktadır. Aynı yazıda Kesire Öcalan’ın Bekaa kampında kaldığı süre içerisinde Dersimli militanlar üzerindeki mutlak etkisine de dikkat çekilmektedir.

1979 yılında, yakın bir zamanda Türkiye’de ihtilal olacağı haberini alan A. ÖCALAN’ın Lübnan’a çıkışı ve kadrosunun büyük bir kısmını da yanına alması bazı karanlık güçler tarafından organize edilmişti. Burada bir süre teorik ve pratik eğitim gören kadrolar 1980 yılı Nisan ayında tekrar Türkiye’ye dönüyor ve üslenmek için Sason, Adıyaman ve Dersim’i seçiyordu. Bu tercihte Dersim’in yer almasının en önemli sebeplerden bir tanesi de örgütün yönetim kademesinde ve savaşçı kadrolarında Dersimliler’in yoğunluğuydu.

Öcalan hiçbir şekilde Dersim’den elini çekmiyordu. Buradaki “devrimci” potansiyel “Kürt toplumunun milletleşmesi” olarak tanımlanan süreçte önemli bir dinamik oluşturabilirdi.

1980 ihtilali sonrasında sol ağır bir darbe yemiş, bütün örgütler dağıtılmış, birçok örgüt elemanı tutuklanarak içeri alınmıştı. Önemli bir kısmı da aranır ve firari duruma düş-

müştü. Bu süreç doğal olarak PKK'ya yaramıştı. Devletin eline geçmek istemeyen birçok devrimci/Marksist, PKK saflarına canını atarak kurtulacağını düşünüyordu. Çünkü onların algısında PKK halen daha devrimci /Marksist bir örgüttü. PKK bir anda boşlukta kalan devrimci hareketi sürükleyecek tek örgüt konumuna gelmişti. Marksist örgütlerin daha önce Dersim'de yürüttükleri faaliyetler neticesinde dağa çıkan ya da eylemlere katılan bir çok Dersimli genç de kendini PKK saflarında buldu.

Örgütün üst yönetiminde yer alan Şahin Dönmez, Kamer Özkan, Ali Turan, Kesire Öcalan, Hüseyin Yıldırım, Çetin Güngör, Dilaver Yıldırım, Mazlum Doğan, Yıldırım Merkit ve Ali Haydar Kaytan gibi isimler, Dersimliler için bir güvence gibi görülüyordu. Fakat PKK'da 1980 sonrası başlayan ideolojik dönüşümün, öncelikli hedef olarak Dersimlileri seçeceğini ve merkez komite üyeleri dahil kimsenin güven içerisinde olmadığını hesaplayamamışlardı.

3. PKK ile Marksist Sol Arasındaki Temel Çelişkiler ve Çatışmalar

PKK'nın ulaşmak istediği amaç "sınıfsız toplum kurmak ve ilk evre olarak sosyalizme varmaktır" Bunu gerçekleştirebilmesi için de:

1- Türk sömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan üzerindeki her türlü hâkimiyetine son vermek.

2- Demokratik halk diktatörlüğünü uygulamanın ilk aşaması olarak bir işçi-köylü hükümeti kurmak gerekmektedir.³³

Görüldüğü gibi PKK, başlangıçta tam bağımsız ve birleşik bir Kürdistan yaratmayı hedeflemiştir. Bir yandan tam bağımsızlık, bir taraftan da Kürtler arasında feodal yapının dönüşmesi şeklinde siyasal ve sosyal bir devrim amaçlamıştı. Dolayısıyla Pan-Kürdist tutkuları da açıkça fark edilmekteydi.³⁴

“Sınıf mücadelesi”ni esas alan Marksizmden, “halkların mücadelesi” esasına dayalı etnik milliyetçiliğe yönelen PKK, kendisi dışındaki her şeyi yok sayan bir anlayış sergilemeye başlamıştır. Aslında bu durum yeni olmayıp KD sürecinden başlamak üzere gelişen bir tavidir. PKK’nın, sol tarafından milliyetçi ve mülkiyetçi olarak eleştirilen bu tavrı, Doğu ve Güneydoğu’daki sol içi çatışmaların da merkezine oturmuştur.

Lenin’in “Emperyalizmin alanını daraltmayan hiçbir hareket ulusal ve devrimci olamaz.” tezinden hareket eden sol, PKK’yı ağır bir dille eleştiriyordu. Buna göre “Kürtlerin ayrı örgütlenmesi ve emperyalizmle işbirliği yaparak Türkiye’den ayrılma düşüncesi karşı devrimcilikti.”³⁵

Solun ideolojik platformda ortaya koyduğu bu yaklaşım, PKK’nın tavrında bir değişikliğe yol açmıyordu. Aksine hedef gözetmeksizin bütün sol gruplar düşman olarak görül-

³³ İsmet PARLAK, “Etnik Kökenli ve Ayrılcı Terör Örgütleri”, 1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu’da Huzur ve Güvenlik Sempozyumu Bildiriler, Elazığ 2000, s. 962

³⁴ İ. Parlak, age, s. 963

³⁵ <http://turksolu.org./Şener Üşümezsoy>

yordu. A. Öcalan "Bütün Türk solu sömürgeci sistemin bir parçasıdır. Bütün bu gruplar mücadelemizi engellemek için sömürgeciler tarafından kurulmuştur. Onun için önce bu grupları ortadan kaldıracğız, sonra sömürgecilerin üzerine yürüyeceğiz."³⁶ diyordu ve bu düşünce kısa bir süre sonra da kanlı çatışmalara dönüşüyordu. Artık Doğu ve Güneydoğu'nun her tarafında, PKK'lılar ile diğer sol gruplar arasında çatışmalar yaşanıyordu.

PKK, Kürt soluna mensup fraksiyonlar dahil bütün sol gruplarla çatışmalar yaşasa da, bizim bu bölümde ele alacağımız çatışmalar, Dersimle doğrudan ya da dolaylı ilgisi olan ve Dersimlilerin katledildiği çatışmalardır.

PKK -Aydınlık Çatışması

"Apocular adıyla bilinen PKK ile Doğu Perinçek liderliğindeki Aydınlık Hareketi (TİKP) arasındaki ideolojik çatışmalar, kanlı cinayetlere dönüşüyordu. PKK karşı devrimci ilan ettiği Aydınlıkçılara etkin olduğu Güneydoğu'daki bazı il ve ilçelerde çalışma ve örgütlenme hakkı tanımayacaktı. Aydınlıkçılar da Apocu Çeteler adını verdiği ve "MİT işbirlikçisi", "CIA ajanı" olarak suçladığı Apoculara başta günlük gazetesi Aydınlık olmak üzere yoğun bir karşı saldırı kampanyası düzenledi. Her iki örgüt arasındaki mücadele Güneydoğu'yu kan gölüne çevirecekti.

İlk olay Siirt Kurtalan'da gerçekleşti. Aydınlık sempatzanı olan İşçi Köylü Dayanışma Derneği Başkanı Nedim Sak, 3 Temmuz 1979'da Apocular tarafından öldürüldü.

³⁶ H. Öznur, s. 578

Apocularla Aydınlikçılar arasındaki kan davası Gaziantep'te de devam edecekti. 3 Temmuz 1979'da da TİKP'nin Gaziantep İl Başkanı Zeki Ön Apocular tarafından öldürüldü.

29 Ağustos 1979'da TİKP il başkanı ve yanında bulunan Aydınlik bürosu muhabirleri Apocuların silahlı saldırısına uğradı.

8 Eylül 1979 günü TİKP Tunceli il yöneticisi Adil Turan da PKK militanları tarafından Tunceli'de öldürüldü. Bu olay üzerine TİKP Tunceli İl Başkanı Hasan Sarı: "Partimizin saf- larında binlerce Adil vardır. Yiğit Tunceli halkı Adil Tu- ran'ların yerini boş bırakmayacaktır. Söz veriyoruz Apocu cinayet şebekesini dağıtacağız ve onlarla her yerde kararlı bir mücadeleli sonuna kadar sürdüreceğiz." şeklinde açıklama- lar yapıyor fakat 19 Aralık 1979'da Tunceli'ye bağlı Nazimiye İlçe Başkanı Hasan Erkılıç'ın yine PKK'lılar tarafından öldü- rülmesini engelleyemiyordu.

TİKP Kahramanmaraş il yöneticisi Mehmet Ongan 12 Ma- yıs 1980'de PKK tarafından öldürüldü. 18 Temmuz 1980'de de Aydınlikçi öğretmen İnan Özdemir yine Kahramanma- raş'ta öldürüldü."³⁷

PKK'nın giriştiği bu cinayetlere karşı Aydınlik, yaptığı yayınlarla PKK'yı sürekli kınamış, ideolojik anlamda deşifre etmeye çalışmış ve dönemin Başbakanı Bülent ECEVİT'e ko- nuyla ilgili şikayet ve uyarılarda bulunmuştur. Fakat PKK, bunlara aldırış etmeksizin cinayetlerine, tehditlerine ve Ay- dınlik gazetesinin dağıtımını engellemeye devam etmiştir.

³⁷ H. Öznur, age, s. 569-587

PKK-Halkın Kurtuluşu Çatışması

“Halkın Kurtuluşu grubuyla Apocular arasındaki ilk silahlı çatışma ve kanlı cinayet 8 Mart 1977’de Tunceli’de meydana gelmiş ve Apocu olarak bilinen Aydın Gül, Halkın Kurtuluşu grubu tarafından öldürülmüştür. Aydın Gül’ün öldürülmesi Apocular tarafından tepkiyle karşılanmış ve yayınladıkları bildiride arkadaşlarının intikamını alacaklarını açıklamışlardı. Bu cinayetten sonra Halkın Kurtuluşu ile Apocular arasında kan davası başladı.

1979 yılı Nisan ayında başlayan çatışmalar, başta Diyarbakır olmak üzere Elazığ ve Tunceli’yi kan gölüne çevirdi. İki grup arasında çıkan silahlı çatışmalarda 6 kişi öldü, onlarca kişi yaralandı. İki grup arasındaki ilk çatışma Diyarbakır’da gerçekleşti ve Saraykapı semtinde bir Halkın Kurtuluşu militanı PKK’lılar tarafından öldürüldü. Diyarbakır Lisesi ve Eğitim Enstitüsü’nde devam eden olaylar bir süre sonra Tunceli’ye sıçradı. İki grup arasındaki ilk çatışmada Metin Turgut adlı Apocu öldürüldü. Metin Turgut’un ölmesi üzerine Apocular intikam yemini etti. Apocuların Halkın Kurtuluşçularına açtığı ateş sonucu, ortaokul öğrencisi Sultan Argül öldü. Bunun üzerine Halkın Kurtuluşçuları, Apocu olarak bilinen şahısların evlerine saldırdı. Kısa sürede 30’a yakın ev ve işyeri tahrip edildi. Olayların devamı olarak, Halkın Kurtuluşu mensubu Kazım Güner, Diyarbakır’da öldürüldü. Tunceli’de devam eden olaylarda da Halkın Kurtuluşu’ndan Hüseyin Sancar kahvede otururken Apocular tarafından katledildi. Ardından Elazığ’a sıçrayan olaylarda, Fevzi Çakmak mahallesinde her iki grup militanları arasında silahlı çatışma ya-

şandı. Burada ölen olmazken, Gaziantep'te yaşanan olayda Recep Köse ve Ali Mengüç, PKK'lılar tarafından öldürüldü.

Aydınlık gazetesinin haberi veriş şekli olayların vehame-tini de ortaya koyuyordu. Haber özet olarak şöyleydi: “ Ertesi gün Tunceli’de durum iyice gergindi. Esnaf işyerlerini kapatarak evlerine çekildi. Metin Turgut’un cenazesi Mazgirt’e götürülürken, iki grup yeni çatışmalar için hazırlanıyordu. Apocular derhal Elazığ ve Bingöl’e haber gönderiyor ve buradan silah ve adam istiyordu. Halkın Kurtuluşu’nun bölgedeki şefleri de Tunceli’ye doluyordu... Ve tekrar silahlar patlıyordu. Dağ Mahallesi’nde iki tarafın militanlarının otomatik silahlar kullandıkları sokak savaşını, o sırada Tunceli’de olan Adalet Bakanı Mehmet Can da Jandarma Garnizonundan izliyordu.”

Sıkıyönetim ilanından sonra iki sene boyunca bölgede cirit atan Apoculardan bazıları yakalandı. Bunların içinde Tunceli’deki çatışmalara katılanlar da vardı. Bu grupların faaliyetlerinden bizar olan halk, bu saldırganların bugüne kadar yakalanmamış olmasından şikayetçi idi. Bu grupların, güvenlik güçlerinin gözünün önünde saldırılarını rahatça sürdürebilmelerinin, olayların ve karışıklığın devam etmesine yol açtığını belirtiyorlardı.

Tunceli ve Elazığ’da Apocular’ın esas faaliyetlerini düzenleyenler Ali Haydar Kaytan ve Metin Gürgöze adlı şahıslardır. Bunlardan Ali Haydar Kaytan, Doğu’da Apocuların içinde Apo’dan sonra en etkili adamdır. Bingöl, Tunceli, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Elazığ yöresindeki faaliyetleri bu şahıs yönetiyor. Metin Gürgöze de Tuncelilidir. 1975 yılına kadar TİKKO’cu olan bu şahıs, daha sonra Apoculara katılmıştır.

Tunceli ve Erzincan civarında faaliyet gösterdi. Daha sonra Elazığ sorumluluğuna getirildi.

Tunceli merkezli olarak gelişen HK-PKK çatışmaları durmak bilmiyordu. Apocular 24 Mart 1980 günü Tunceli'nin Nazimiye ilçesine bağlı Kır Köyü yakınında Veli Gültekin adlı HK taraftarını, 2 Nisan günü de Dağ Mahallesi'nde Hıdır Demir'i öldürdüler. HK tarafından çıkartılan "Özgürlük" adlı gazete, haberi: "Apocu faşistler Tunceli'de devrimcileri öldürdü" başlığıyla veriyordu."³⁸

İki grup arasındaki çatışmalar zaman içerisinde devam etmiş ve her iki taraftan birçok insan öldürülmüştür.

PKK - Devrimci Halkın Birliği Çatışması

Apocular adıyla bilinen PKK, Türk solundan başta Aydın-lık Hareketi (TİKP) olmak üzere, Halkın Kurtuluşu, Partizan ve Devrimci Yol gibi gruplarla birlikte Devrimci Halkın Birliği çevresiyle de çatışmıştır. Apocular 1979'un Kasım ayından, 1980 yılının Haziran ayına kadar, Enver Hoca taraftarı olan Devrimci Halkın Birliği militanlarıyla; Gaziantep'te, Diyarbakır'da, Tunceli'de ve Şanlıurfa'da silahlı çatışmalara girmiş, çıkan çatışmalarda her iki örgütten 13 kişi ölmüş ve onlarca militan da yaralanmıştır.

Devrimci Halkın Birliği adlı dergide Apocularla ilgili yayınlanan birçok yazıda esas olarak şu düşüncelere yer veriliyordu: "Apocu çete, Tunceli'de, Elazığ'da, Urfa'da, Gaziantep'te ve daha birçok yerde işledikleri cinayetlere yenilerini ekliyor. Halka ve devrimcilere saldırıyor, alçakça katliamlar düzenliyor, kendilerinden döneni vuruyor, polis ve MİT'le

³⁸ H. Öznur, age, s. 589-594

işbirliği yaparak halkın çıkarlarının gerçek savunucusu devrimcileri ihbar ediyor, aşiretler arasındaki ayrılıkları, mezhep farklılıklarını kışkırtarak kan davalarını körüklüyor, kargaşalıktan yararlanarak, bulanık suda balık avlamaya çalışıyor.

MİT'in, polisin içinde cirit attığı ajan provokatör bir çete olan Apocular, bir yandan da sahtekarca Kürt ulusunun özgürlük mücadelesini sömürmeye, kendi iğrenç emellerine alet etmeye çalışıyorlar. Karşı devrimin bir aleti olan bu çete, yüzüne bir de Kürdistan İşçi Partisi (PKK) maskesi takıyor. Onların ağzında Kürdistan ve emekçi halkın mücadelesi sahtekarlıktan başka bir şey değildir. Her geçen gün işledikleri cinayetler bu gerçeği bir kere daha doğrulamaktadır..."³⁹

Solda yer alan grupların, PKK ile silahlı mücadelenin yanı sıra, yayın organları vasıtasıyla yoğun bir ideolojik mücadele içerisinde oldukları da açıkça görülmektedir. O tarihlerde, farklı gruplara ait gazete ve dergilerde PKK aleyhine yazılmış ve ideolojik sorgulama yapan yüzlerce yazı görmemiz mümkündür. Bu tablo, PKK ile Marksist sol arasında daha başlangıçtan itibaren ciddi çelişkilerin olduğunu göstermesi bakımından son derece önemlidir.

PKK - Devrimci Yol Çatışması

Apocular 23 Şubat 1979 günü de Tunceli'de Devrimci Yol taraftarlarına saldırmıştı. Apocuların Dev-Yol'culara yönelik saldırısı 26 Şubat tarihli Aydınlık gazetesinde şu şekilde haber yapılmıştı: "Apocular adıyla bilinen grubun önceki gün Devrimci Yol grubundaki kişilere saldırmasıyla başlayan olaylar sonunda 8 kişi çeşitli yerlerinden yaralanmıştır.

³⁹ H. Öznur, age, s. 598-600

Kalabalık bir grup Apocunun Dev-Yol taraftarı olarak bilinen Haydar Yumuşak ve yanındaki iki kişiye saldırmasıyla başlayan olaylar kısa sürede büyüdü. Karşılıklı yumruklaşmalarla başlayan olay, silahlı çatışmaya dönüştü. Atılan kurşunlar çevrede bulunan halktan kişilere de isabet etti. Olaylar sırasında Haydar ASLAN adlı bir esnafla Ali METİN, Metin Eroğlu, Süleyman Kaymak ve Burhan Gel adlı şahıslar tabanca kurşunu ile yaralandı..."⁴⁰

12 Eylül öncesinde Türk solunun geniş halk tabanına hitap eden, en güçlü örgütlerinin başında Dev-Yol geliyordu. 12 Eylül darbesiyle birlikte Türkiye'deki yapılanması tamamen çökertilen Dev-Yol kadrolarının bir kısmı yurt dışına çıkmıştı. Yurt dışında tekrar toparlanma çalışmalarına başlayan Dev-Yol, bazı sol gruplarla ve PKK ile "Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi" (FKBDC) adlı bir yapılanmanın içerisinde yer aldı.

"12 Eylül 1980 öncesi birbirleriyle kanlı bıçaklı olan Dev-Yol ile PKK, Avrupa'da zoraki bir ittifaka girmişlerdi. Bu ittifak, örgütlerin üstünlük, rekabet ve ideolojik görüş ayrılıkları ve çekişmelerinden dolayı dağılmıştır. Bu cephenin dağılmasından Dev-Yol ile PKK birbirlerini sorumlu tutmuştur.

Dev-Yol ile PKK arasında yayın organları ile başlayan karşılıklı suçlamalar, ilerideki çatışmaların da kıvılcımı olacaktı. Avrupa'ya büyük bir önem veren PKK, buradaki birçok sol örgütle çatışmayı stratejik olarak benimsemiş durumda idi. Gözüne kestirdiği ve hedef olarak seçtiği grupların başında da Dev-Yol geliyordu.

⁴⁰ H. Öznur, age, s. 605

1985'in Aralık ayında Paris'te iki grup arasında başlayan taşlı sopalı kavga, daha sonra birbiri ardına kanlı cinayetlerle sonuçlanacak karşılıklı şiddete dönüşecekti. PKK taraftarı Mustafa Aktaş'ın Paris'te Dev-Yol tarafından öldürülmesiyle başlayan süreçte, Dev-Yol'dan Mustafa Şahbaz Paris'te ve Kürşat Timuroğlu da Hamburg'da PKK tarafından öldürülmüştür.

Bu dönemde Dev-Yol'un lideri konumundaki Taner Akçam ve İbrahim Sevimli tarafından kaleme alınarak Devrimci İşçi Dergisi'nin 6 Mart 1986 tarihli sayısında yayınlanan yazıda PKK sol güçlere yönelik cinayetlerden sorumlu tutulurken, sol içi şiddete pirim vermek ve devrimci katliamına sebep olmakla suçlanıyordu.⁴¹

PKK ile Dev-Yol arasında başlayan bu kanlı süreç, birçok kişinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Ortaya çıkan fiili durum ise ideolojik uçurumu daha da derinleştirmiştir.

"Sol" ve devrimcilere karşı genel tavrı yukarıdaki bilgilerden açıkça anlaşılan PKK, üç sol örgütle daha amansız bir mücadeleye girişmiştir. Bunlar TDKP (Türkiye Devrimci Komünist Partisi), TKP-ML (TİKKO) ve Tekoşin'dir. TDKP ve TİKKO ile yaşanan çatışmaları diğerlerinden ayıran özellik ise ağırlıklı olarak Tunceli özelinde ve kırsaldaki güçler arasında yaşanmış olmasıdır. Tekoşin ise Kürtçü örgütler arasında zikredilmekte olup Dersim'deki mücadelesi Kamer Özkan'la özdeşleşmiştir. Bu yüzden Tekoşin konusu da "Kamer Özkan'ın İnfazı" başlıklı bölüm içerisinde ele alınacaktır. Bunlara sonraki bölümlerde geniş olarak yer vereceğimiz için bu bölüme almıyoruz.

⁴¹ H. Öznur, age, s. 628-633

IV. BÖLÜM

A. Öcalan'ın Dersim'e Dönük Değerlendirmeleri / Suçlamaları

1- A. Öcalan'ın Yönetim Anlayışı

Öcalan diktatörlüğüne dayalı olarak şekillenen PKK yapılanması içerisinde, örgüt politikalarının ve stratejisinin tek belirleyici unsuru yine A. Öcalan'ın görüşleri ve “çözümlemeleri”di”

“Öcalan'ın kendi örgütüne tek başına nasıl egemen olduğu, bu konuda kimlerden yardım gördüğü, kontrolünü ne tür bir örgütlenme modeliyle, hangi araçlar ve yöntemlerle sürdürdüğü önemli bir konudur.

PKK'nın kaç kongre yaptığı, ne kararlar aldığı önemli değildir. PKK kongreleri göstermelidir. PKK'da öteden beri Öcalan'ın hukuksuz, keyfi ve sorumsuz yönetimi hakim olmuştur. “Başkanlık” ve/veya “önderlik” adı altında icra edilen bir şeflik, diktatörlük rejimidir bu.

Öcalan kendisini PKK'ya tek adam olarak dayatmış “başkan”, “önder” gibi sıfatlarla en üstte tek kişilik bir karar organına dönüştürmüştür. MK üyeleri de dahil her kademedeki her üyeden kendisine bireysel rapor verilmesi mecburiye-

tini bir tüzük hükmü hâline getirmiştir. İhbarı kurumlaştırmış, tüm üyeleri birbirine düşüren, aralarında güveni ve herhangi türden bir ortak davranışı önleyen tedbirler geliştirmiştir. Herkesi suça bulaştırıp ağzına mühür vurmuştur. Az çok öne çıkan ve popülerite kazananları rakip görüp ortadan kaldırmıştır. Parti organı ve komitelerden çok, itaatkar kişisel temsilcileri ve kuryeleriyle iş görmüştür. Kürt insanını ve kişiliğini aşağılamış, kişilik analizlerini en büyük uğraşı hâline getirip kendi adı etrafında bir kişilik kültü yaratmış, kendisine tanrılık, peygamberlik atfetmiştir.

Bu zihniyetin ve yönetim tarzının demokratik ve politik kültürle hiçbir ilgisi olamaz. Faşist hareketleri ve gizli servisleri andıran bu tür örgütlenmeler, demokratik fikirleri yayamaz, demokrasi mücadelesi veremez.

PKK bu yapısıyla Öcalan'ın özel partisinden başka bir şey olamamıştır. İç ya da dış terör ve infazlar, bu yolla yaratılan korku, herkesin suça ortak edilmesi kuralı ve çıkar birliği, özel bir jargon ile yürütülen ve PKK pratiğine meşruiyet kazandırmayı hedefleyen beyin yıkama ameliyeleri, kişilik analizleri, kişi kültü ve lidere itaat, kontrolün sürdürülmesinde önemli faktörlerdir..."⁴²

Apo'ya göre övgüye layık olan örgüt üyeleri sadece ölenlerdir. Apo ölümden başka hiçbir şeye prim vermemiştir.⁴³

Bu psikolojiyle yapılanan ve yönetilen bir örgütün, olaylara, kişilere, inançlara ve kültürlerle bakışında hastalık olması gayet doğaldır. Çünkü bu örgütün değil onu kuran ve yöne-

⁴² Seyfi CENGİZ, "Öcalan'ın Özel Partisi ve Yönetim Modeli", 14 Mart 2007, Dersim 38 Forum

⁴³ A. Cem Ersever, age, s.181

ten kişinin bakışı olup, onun psikolojisiyle de yakından ilgilidir. Dersimlilere yöneltilen suçlama ve katliamların temelinde de bu psikoloji vardır.

2. A. Öcalan'ın Dersim Yorumu

Başlangıcından itibaren; Şahin Dönmez, Kamer Özkan, Ali Turan, Kesire Öcalan, Hüseyin Yıldırım, Çetin Güngör, Dila-ver Yıldırım, Mazlum Doğan, Yıldırım Merkit ve Ali Haydar Kaytan gibi birçok Dersimli ismin PKK'nın Merkez Komite-sinde ve üst yönetiminde aktif rol aldığını daha önce belirt-miştik. Bu yoğunluk, Dersim'e verilen önemin bir ifadesi ola-rak da okunabilir.

Örgütün Dersim'e verdiği önem, 1994 yılında örgütün Dersim sorumlusu olarak gönderilen Küçük Zeki (kod) Nev-zat ÇİFTÇİ tarafından şu şekilde ifade edilmektedir: "Dersim halkı PKK açısından mücadelede çok önemli bir yere sahipti. Bir anlamıyla bura halkının kazanılması, tüm halkın kaza-nılmasıydı. PKK içinde çok farklı özellikleriyle ayrı bir öz-günlüğü temsil eden Dersimliler, örgüt açısından köşe taşla-rıydılar. Peki ama neden özellikle Dersim?

Dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen arazi yapısının hır-cınlığı, ona vahşi bir görünüm kazandırmıştı. Bu vahşi top-raklarda yaşayan insanlar da üzerinde yaşadıkları toprakla adeta bütünleşmiş, başı dik olmuş, buyruk tanımamış, kendi-lerine özgü bir hayat kurmuşlardı. Dini inanışlarındaki mez-hep farklılıkları, onları çevrelerinde yaşayan topluluklardan ayırmış, böylece farklı bir kültürün şekillenmesine yol açmış-tır. Bu hayat tarzının onlar için tek bir anlamı vardır: Onlar şuralı ya da buralı değillerdi. Onlar Dersim'de doğmuşlardı

ve Dersimliydiler. Destanlara konu olan Dersim; özgürlüktü, boyun eğmemeydi, başkaldırıydı, haykırıştı...

Dersimli kandırılmış, başkalarının kirli emellerine alet edilmiş, ihanetlere uğramıştı. İhanetler karşısında çok büyük yaralar almıştı. Yakın tarihte acı olaylar yaşamıştı. Acı olayların unutulması öyle kolay değildi. Belki de bu yüzden Apo için Dersim gözden çıkarılamazdı. Sevdiği, evlendiği, kendi deyişiyle ihanete uğradığı kız da bir Dersimliydi. İnsanların çok çabuk örgütlendirilip kazanıldığı Dersim bundan dolayı PKK için çok önemliydi. PKK'nın gelişim tarihine bakıldığında, ilk kadrolarının Dersimli olması ve PKK'nın şehir merkezine girerek örgütlenmesi sonucunda en büyük hamleyi yapması, bu iddiayı daha da güçlendiriyordu."⁴⁴

Kürdistan Demokratları adlı grubun içerisinde yer alan Şahin Dönmez ve Ali Haydar Kaytan, daha önce Dersim'de bir saha çalışması yapmıştı. Bu çalışmaların ardından bölgedeki bazı illeri ziyaret eden A. Öcalan, 1977 baharında Dersim'e de uğramıştır. Ziyaretten sonra burada edindiği izlenimleri "Devrimin Dili ve Eylemi" adlı kitapta şu şekilde ifade etmektedir: "Kürdistan seferim sırasında Dersim'e gittiğimde, hemen ruhumda heyecan ve romansı bir hava doğdu. Daha önce soruyordum "Bu insanlar neden silikleşti?" diye. Hem erkekleri hem de kızları biraz romansı havadaydı. Ama ne kadar cüceleştiler, cüceleştiler, çirkinleştiler, çirkinleştiler... Dersim'de insan kimdir? Nasıl düştü ve nasıl kalkabilir? Bunlar benim sorularımdı. Dersim nedir, kimdir? Facia..."⁴⁵

⁴⁴ Nevzat ÇİFTÇİ, Girdap, Turan Yayıncılık, s.107-108

⁴⁵ Abdullah ÖCALAN, Devrimin Dili ve Eylemi, Wesanen Serxwebun, s.100

Öcalan'ın kendi dünyasında nasıl bir Dersim fikrinin olduğunu bilemiyoruz. Fakat kendi ifade şeklinden anlaşıldığı kadarıyla, sağlıklı bir tarihi bilgiye ve birikime sahip değildir. O, Dersim'e bir Hakkari ya da Şırnak gözüyle bakıyor olmalı ki, böyle bir hayal kırıklığı yaşamıştır.

Piro ZAREK tarafından yazılan ve "dersimzaza.com" adlı internet sitesinde yayınlanan "PKK Zihniyeti, Eski Bir Taktik ve Dersim-2" başlıklı yazının devamında bir okuyucu tarafından yapılan yorum her şeyin özeti mahiyetindedir. Okuyucu şöyle diyor: "Sosyolojiden ve diğer sosyal bilimlerden hemen hemen bihaber olan genç bir kişi, kafasındaki "heyecan ve romansı" dünyayı ararken Dersim gerçeği ile karşılaşır. Ve bu kişi, daha bu gerçekliği anlamadan onu "düzeltme" işine girişiyor. O, tarihini, inancını, kültürünü hemen hemen hiç kavramadan, çok sıradan ve yüzeysel gözlemlerle Dersim toplumunu yargılayıp, ağır suçlamalarda bulunuyor.

Hâlbuki Dersim o yıllarda öylesine bir değişim ve gelişim içindeydi ki, A. Öcalan sıradan bir Dersimli devrimcinin karşısına çıkıp tartışma cesaretini kendisinde bulamıyordu. Anlaşıyor ki Dersim ile ilgili A. Öcalan'ın sarf ettiği nitelemeler, onun Dersimliler karşısında yaşadığı aşağılık kompleksinin tersten dışı vurumuydu."

"Dersimliler Keklik Soyundandır":

Bu ifadenin A. Öcalan'a ait olduğundan ve Dersimle ilgili sorunlar yaşadığı dönemlerde sıkça kullandığından birçok kaynakta bahsedilmektedir. İfadenin tamamı **"Bunlar (Dersimliler) keklik soyundandır ve ihanete meyillilerdir."** şeklindedir. Keklik ve ihanet arasındaki ilişki ise anlatılan tarihi

bir kıssadan hareketle kurulmaktadır. Kıssaya göre padişah (Yavuz Sultan Selim şeklinde de anlatılır) pazar yerinde kuşçuların olduğu kısmı gezerken, keklik satanların yanına gider. Fiyatları sorduğunda kekliğin güzelliğine göre- bir ile üç lira arasında olduklarını görür. Bir diğer satıcı ise kekliği için 10 Lira ister. Padişah bu fiyat farkının sebebini sorunca satıcı: “Efendim, bunun o kadar güzel bir ötüşü vardır ki; öttüğü zaman dağdaki bütün keklikler etrafına toplanır ve avcı bir atışta onlarcasını vurabilir.” Bunu dinleyen padişah satıcıya 10 lirayı verip kekliği alır ve orada kafasını kopartarak şöyle der: “Mademki kendi soyunu kandırıp soyuna ihanet ediyor, bunun yaşamaya hakkı yoktur.”

Öcalan bu ifadeyi özellikle başlangıçtan beri yanında olan, can yoldaşlarından Dersimli Şahin Dönmez’in yakalanmasından sonra kullanmaya başlamıştır. PKK’nın kurucuları ve ilk merkez komite üyeleri arasında yer alan Ş. Dönmez 1979 yılında yakalanır ve devlete örgüte ilgili çok önemli bilgiler verir. Uzun süre takip edilen Şahin Dönmez 1990 yılında PKK tarafından İstanbul’da infaz edilir. Şahin Dönmez’in durumu örgüt içerisinde “ihanet” tartışmalarını somutlaştırır ve hızlandırır.

Bu olayla “PKK boyun eğdirmek istediği Dersimlilere karşı önemli bir gerekçeye kavuştu. İtirafçılaştırmanın siyasal-örgütsel sorumluluğunun bu örgüte ait olmasına karşın, PKK bu kişilerin tutumunu tüm Dersimlilere mal etti. Adeta ‘Dersim kişiliği’ni itirafçı kimliği ile özdeşleştirmeye başladı. Dersim düşmanlığı PKK’nın bu süreçte kullanmaya başladığı

'Dersim ihanet, Urfa direniş merkezi' sloganı ile uç noktaya ulaştı."⁴⁶

Hüseyin Dedesoy'a göre, "Öcalan aslında farkına varmadan bir başka doğruyu söylemektedir. Öcalan PKK saflarına aldığı ve gerçekten de keklik görevini verdiği Dersimliler'i kastediyordur, herhalde. Eğer bu rolü ve görevi üstlenen keklik soyundan diyebileceğimiz birileri varsa, bunların başını Kesire Öcalan (Yıldırım) çeker."

"Nasname" adlı internet sitesinde yayınlanan "PKK Yönetimi Soysuzdur" başlıklı yazıda (Bu yazının, PKK tarafından öldürülmeden önce, örgütün Avrupa sorumlusu olarak görev yapan ve infazı çok tartışılan Dersimli Semir [Kod] Çetin Güngör tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır.) ise şöyle denmektedir: *Tarihin derinliklerinden bazı örnekler çıkarılarak, özellikle Dersim'i ihanet merkezi olarak tanıtılmakta, böylelikle partinin diğer yörelerinden olma kadrolar ile Dersim kökenli kadroların arasına güvensizlik ve kuşku tohumları ekilmektedir. Her yöreden her zaman çıkmış birkaç hain, Dersim yöresinde de çıkmış, diye yöre halkına ve devrimcilerine karşı kaygılı olabilecek kadar pervasız olunmaktadır.*

Bu propagandalar ile yöre halkına karşı anlamsız ön yargılarla eğitilen diğer partili kadrolar basit bir sebep yüzünden Dersimli bir köylüyü ya da PKK'yı eleştiren devrimci bir kadroyu gayet kolaylıkla hain ilan edebilmektedir.

Bir sonraki sorumsuzluk öylesine uç noktaya vardırılmıştır ki; PKK'lı bir yönetici ya cahilliğinden ya da dalkavukluğundan olsa gerek, sözde beni eleştirmek isterken "Bütün Dersimliler alçak ve

⁴⁶ Piro ZAREK, "PKK Zihniyeti, Eski Bir Taktik ve Dersim-2", dersimzaza.com.

şerefsizdir.”diyebilmiştir. Üzülererek belirtiyim ki; bundan daha kötüsü de bir arkadaş hariç orada bulunan diğer tüm sorumlular bu talihsiz sözlerin sahibine karşı çıkmamış ve boyun büküp sessiz kalarak onay vermişlerdir. İşte bu tür gelişme ve fütursuzca yapılan propagandaların sonunda, Dersimli olmak PKK içinde ihanetçi olmaya elverişli bir özellikmiş gibi gösterilmektedir.”

“Dersimde kışla kültürü ve Kemalist düşünce egemendir.”

“Dersim eyalet sorumlularını eleştiren Apo, “Orada, o sahada “kışla kültürü egemendir. Dolayısıyla sorumlular Türk askeri kültürünün etkisiyle kısa sürede burada aldıkları eğitimi unutup, esas özlerine Kemalizme dönüş yapıyorlar. Orada devrimi geliştirmek istiyorsak, önce o beyinleri parçalamamız, dağıtmamız gerekiyor.” diye bağıyordu.⁴⁷

Öcalan’ın burada ifade ettiği “kışla kültürü” kavramı, “asker gibi düşünebilme” anlayışından başka bir şey değildir. Bu durum, Dersim’in yapısında çok eski dönemlerden beri yer eden bir anlayıştır. Onlar devletle yaşadıkları çatışmalarda varlıklarını devam ettirebilmek adına, askeri taktikleri ve stratejileri iyi bilmek zorundaydılar. Dolayısıyla kırsalda yaşayan bir Dersimli, en az PKK kamplarında yetiştirilerek bölgeye gönderilen bir militan kadar “askeri sezgilere” sahiptir. Yapılmak istenen bazı eylemlerin doğurabileceği olumsuz sonuçları önceden hesaplayarak tepki verebilmektedir. Bu yüzden bölgeye giden gruplar taktik ve stratejik planlamalarda zorluklar yaşamaktaydılar.

⁴⁷ A. Cem Ersever, age, s.136

Konuyla ilgili olarak A. Cem ERSEVER şu yorumu yapmaktadır: “Zaten Apo, öteden beri Dersim eyaleti olarak adlandırdığı Tunceli-Elazığ-Erzincan ve civarlarının elemanlarına istediği biçimi verememişti. Buraların insanları hep erken uyanıyorlardı. Bu nedenle bu insanları “kışla kültürü” ile yoğrulmuşlar diye nitelendiriliyordu. Hâlbuki planlamalar yapılırken Apo “Dersim eyaleti Botan’dan sonraki ikinci büyük eyaletimizdir. Oradan çok şeyler bekliyoruz.” diyerek eyalet sorumlularını pohpohlamıştı. Ama sonuçlar istediği gibi çıkmayınca gerçek düşüncelerini açığa vurup kinini kusmaktan geri kalmıyordu.”⁴⁸

Siyasi arenada var olduğu günden İmralı’ya gelinceye kadarki süreçte, A. Öcalan’da takıntı ve kompleks hâline gelen kavramlardan bir tanesi de “Kemalizm” idi. Ona göre Türkiye’deki bütün sol gruplar Kemalist’ti ve bu kavram PKK tarafından solu aşağılamak için kullanılırdı. Onlara göre Kemalizm “milliyetçilik ve Misak-ı Millîcilik” demekti.

THKP-C’nin yayın organı “Kurtuluş”ta yayınlanan bir yazı, PKK’nın Kemalizm yorumunu özetle şöyle ortaya koymaktadır: *“Türk toplumunu ırkçı olmakla suçlayan PKK, böylece Türk olan, onu andıran her şeyi yok etmek için Kürtler adına saldırı hakkını elde etmiş oluyordu. Bu konuda yapılan tespitler halka yönelik saldırıların da ilanıydı.*

Türk toplumunun geneli için bunları söyleyen PKK, Kürdistan’ın bir parçası olarak değerlendirdiği Dersim halkı için de benzer şeyler söylemektedir. PKK’ya göre Dersim halkı; Kemalizmin etkisinde olmasının ötesinde, Kemalizm’i benimsemiş ve hatta bunun

⁴⁸ A. Cem Ersever, age, s. 136

misyonerliğine soyunmuştur. Bu durumda ya Dersim kimliğine sahip çıkacaktır ya da PKK tarafından "hizaya sokulacaktır "Dersim halkını hizaya sokmak için yapmadığını bırakmaz PKK. Öyle ki; PKK'nın estirdiği terörü protesto etmek için Dersim halkı kontak ve kepenk kapatır.

Kişiler düzeyinde yaşanan eksik, zaaf ve olumsuzlukların bütünü PKK tarafından "Kemalist kişilikle" tanımlanmıştır. Bu kez kişi ya "Kemalist ajan" ilan edilip, ölüm de dahil her türlü ceza ile karşı karşıya kalır ya da PKK kendi siyasi çizgisinin olumsuzluklarını "Kemalizm'in etkisinde kalmış, ajanlaşmış" deyip olumsuzluğu o kişiye yıkarak kendisini aklama yolunu seçmiştir.

Kemalistlere nasıl davranılacağı ise 1978'de hazırlanan Kürdistan Devriminin Yolu'nda gayet açık bir şekilde ortaya konulmuştur. İşte söylenenler: "Bu kadar açık gerçekleri görmeyen beyinler, ancak Kemalizm'in en küçük hücrelerine kadar sızdığı kafalarda olabilir. Gerçekleri bu kafalara göstermek için Kemalist zehri bu kafalardan akıtmak, akıtılmadığı kafaları ise parçalamak gerekir."

Söylenenler gayet açıktır. PKK için ideolojik mücadele, tarafsızlaştırma, emek harcayarak kazanma, diye bir şey yoktur. Tek doğru kendisidir ve herkes, her örgüt PKK'nın söylediklerini talimat olarak algılamalıdır. Algılamıyor ve PKK'ya tabi olmuyorsa "Cash"dır, işbirlikçidir, Kemalizm'in gönüllü ajanıdır. Özetle PKK, kendi milliyetçiliğini gizleyecek çarpık bir Kemalizm tanımı geliştirmiş ve bunu istediği gibi eğip bükerek saldırılarının aracı olarak kullanmıştır.

Bu yanlış anlayış sol ve yurtsever örgütlerden halka kadar, saldırmanın da teorik gıdasını oluşturmuştur. Böylece "Kemalist" sayılan tüm güçler ve hatta kişileri imha etmek meşru görülerek kan dökülmüştür."

“Dersim Kişiliği”:

Bizzat A. Öcalan ve onun şahsında PKK tarafından Dersim'e yönelik olarak geliştirilen suçlayıcı ifadelerle yüklenen olumsuzlukların bütünü, örgüt literatüründe “Dersim kişiliği” şeklinde tanımlanmaktadır. Dersim kişiliği, örgüt ve bölgenin geleceği adına ciddi bir tehdit olarak yorumlanmaktadır.

PKK'nın ve örgütsel tabanın bilinçaltında Dersim'e ve Dersimlilere karşı derin bir kin ve nefretin yattığı, mülakatlar yaptığımız birçok bölge insanı tarafından kabul edilmektedir. Tarih içerisinde yaşanan bazı hadiseler, PKK süreciyle birlikte toplum hafızasında canlanmıştır.

Dersim insanıyla Kürtler arasında tarihi, sosyolojik, kültürel ve inanç eksenli ciddi farkların olduğu birçok araştırmacı tarafından kabul edilen bir gerçektir. PKK bu gerçeği, üzerine gitmek suretiyle çözeceğini sanmış ve Dersim'e özel bir yaklaşım geliştirmek istemiştir.

PKK ve onun lideri A. Öcalan, hiçbir zaman Dersim'i, Dersim'in toplumsal-kültürel ve tarihsel gerçekliğinden hareketle anlamaya ve yorumlamaya çalışmadı. Aksine PKK ve Öcalan, pek çok Kürt milliyetçisi örgüt ve politikacı gibi, Dersim'e kendi kafalarındaki Kürdistan ile yaklaştılar. Onlar Dersim'i değerlendirirken, bilebildikleri kadarı ile Kürdistan realitesinden ve Dersim'in bu realiteye uyması zorunluluğundan hareket ettiler. Mademki Dersim Kürdistan'ın bir parçası, o zaman Dersim toplumu Kürdistan toplumu ile aynı

özelliklere sahip olmalı. Dersimli de; kültür, karakter ve davranışlarıyla bir Kürt'e benzemeliydi.⁴⁹

“Dersim halkı aslında Kürt'tür. Mevcut durumlarında Kürtlükten saptıkları ve asimile oldukları gözlenmektedir. “Dersimlilerin kendi özgün yapıları içinde Kürtlerden farklı olarak attıkları her adım, Kürtler'in eğilimi ile örtüşmediği zaman, bu bir sapma ve Kürtlere ihanet olarak algılanır. “Mademki Kürtsün, Kürtler gibi davranacaksın. Kürtler gibi davranmıyorsan, demek ki senin yapında bir bozukluk var.”⁵⁰

Kürt milliyetçilerinin Dersim'e yaklaşımını, “vatanın her parçasına sahiplenme” prensibine uygun yurtsever bir refleks olarak yorumlayanlar, fena hâlde yanılıyorlar. Hayır Kürt milliyetçileri, Dersim'de Kürtlük adına sahiplenecek bir değer görmüyorlar. Aksine, Dersim'in değerleri bu kesimlerce tümünden “yabancı” ve “yoz” olarak kabul ediliyor. Peki o zaman geriye kalan nedir? Şudur: Kürt milliyetçiliği Dersim'e hegemonyal ilişkiler temelinde yaklaşıyor. Onlara göre Dersim, Kürdistan'a bağlı, ona ait bir toprak parçasıdır. Yani Kürt milliyetçileri için Dersim'i sahiplenmek demek, atalarından kendilerine kalan bir mülkü sahiplenmek anlamına gelmektedir.

PKK yıllarca (özellikle kendi içindeki) Dersimlilere karşı bu argümanlarla psikolojik bir savaş yürüttü. A. Öcalan'ın 17 Haziran 2011 tarihli görüşme notlarında “size daha önce de anlattığım gibi” tarzında söylediği “öteden beri Dersim kişi-

⁴⁹ Piro ZAREK, aynı yazı, dersimzaza.com.

⁵⁰ Piro ZAREK, “Dersimlilere Karşı Geliştirilen Saldırıların İdeolojik-Politik ve Ahlaki Kaynakları”, dersimzaza.com

liği olarak da biliniyor bu” cümlesi, tam da bu psikolojik savaşın itirafıdır. Aslında tarihin bir yerinde “Kürt ve şerefli Dersim kişiliği” varmış, ancak bugün Dersimliler bu kişilikten uzaklaşmış ve “şerefli Kürtler” şimdi Dersim’i Kürtleştirerek onlara tekrar o eski kişiliklerini kazandıracaklarmış.”⁵¹

Bu mantık çerçevesinde şekillendirilen “Dersim kişiliği” kavramı, örgüt adına “iç tehdit” olarak algılanan Dersim’i sindirmeye yönelik olarak uzun yıllar kullanılmış ve halen kullanılmaktadır. “Dersim kişiliği”nin PKK tarafından, “Dersimlileri kendi ulusal kimlik, kişilik ve kültürlerinden utanacak bir konuma düşürmeye, yani bir anlamda kişiliksizleştirmeye, sonradan da kendi yarattığı önderliğe biat etmiş köle kişiliği empoze etmeye” dönük olarak kullanıldığı da Dersimliler tarafından kabul edilmektedir.

“Dersimcilik” olarak da adlandırılan bu durum, aynı zamanda Dersim’in inanç, kültür ve dil konusundaki farkını kabul etmek anlamına gelmektedir. Örgüt içerisindeki Dersimlilere “Kurmançça” konuşmaları için yapılan baskılar, bu farkın ifadesidir. Piro Zarek’e göre PKK; “Bu çizginin hayata geçirilmesi sürecinde, Kürt toplumunun geri yanlarından ve Alevilere karşı husumetinden fazlası ile beslenmiştir.”

Örgüt içerisindeki “Dersim kişiliği” sorununu ideolojik/politik anlamda bir türlü çözemeyen A. Öcalan, bu işi yerinde ve silah zoruyla çözmeyi düşünmüş olmalı ki; 1994 yılında örgütün bütün enerjisini buraya yönlendirmiştir. Örgütün 3. Konferansında Dersim konusu dikkatle ele alınmış,

⁵¹ Piro ZAREK, aynı yazı

“en kısa zamanda hazırlıkların tamamlanarak, güçlü bir grupla Dersim’e müdahale edilmesi”⁵² karara bağlanmıştır.

Bu karara uygun olarak Bekaa’daki kampta özel bir eğitime alınan gruba dönük olarak A. Öcalan’ın kullandığı **“Dersim’i fethetmeniz, Kürdistan’ın fethedilmesidir.”⁵³** şeklindeki ifade, durumun hassasiyetini göstermesi bakımından son derece önemlidir. Dersim’e grup komutanı olarak gönderilmesi planlanan Küçük Zeki (kod) Nevzat ÇİFTÇİ ile yaptığı özel görüşmede: **“Gideceğiniz alan çok önemli, insanları da çok farklı. Diyarbakır’daki, Bingöl’deki gibi değil”** diyen A. Öcalan, bütün anlatmaya çalıştıklarımızı birinci ağızdan özetlemiş gibidir. Yani 1994, A. Öcalan’ın PKK için bir tehdit olarak gördüğü **“Dersim kişiliği”** ile hesaplaşma yılı olmuştur.

Bu dönemde PKK, Dersim’de çok kanlı eylemlere, katliamlara ve infazlara imza atmıştır. Ortaya çıkan tablo ise bir örgüt mücadelesi olmaktan ziyade, bütün tarihi ve sosyolojik çelişkilerle hesaplaşma şekline dönüşmüştür. Eyalet sorumlusu olarak Dersim’e gönderilen ve kendisi de Dersimli olan Dr. Baran (kod) Müslüm Durgun’un intihar süsü verilerek infaz edilmesi de bu çelişkilerin bir ifadesidir. (Bu konu sonraki bölümde geniş olarak ele alınacaktır.)

PKK’nın 5. Kongresinde Dr. Baran’ın durumuna ilişkin kararın giriş kısmı, genel anlamda bir Dersim değerlendirme şeklidir. Buna göre: **“Dersim, tarihinde çok büyük direnişlere tanıklık ettiği kadar, ihanetlerin yanı sıra, çözüm-süzlüklerin de yaşandığı bir sahadır. Partimiz bu olguları**

⁵² N. Çiftçi, age, s. 109

⁵³ N. Çiftçi, age, s. 110

yerli yerine oturarak, düşmanın kılıç artıkları olarak değerlendirildiği Dersim insanını Kemalizmin pençesinden çıkarmak ve Kürdistan ile bütünleştirmek ve ulusal bütünlük içine almak için çok yoğun çabalar sarfetmiştir. Dersim'e sömürgeciliğin dayattığı derin yabancılaştırma, ihanet ve katliamlar temelinde şekillenen Kemalist kişiliğin aşılması, ancak büyük yurtseverleşme, uluslaşma hareketiyle mümkün olacaktır.”⁵⁴

“Celladına Aşık Olma”

“Stokholm sendromu”* olarak da adlandırılan bu durum, Dersim için sıkça kullanılan ve suçluluk duygusu oluşturmaya dönük bir propagandadır. 1938 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin Dersim'de büyük bir katliam gerçekleştirdiği iddiasından hareketle, Devlete, Cumhuriyete ve Atatürk'e saldırı amaçlı olarak bu psikolojik savaş argümanı geliştirilmiştir. Çünkü Dersim insanını kazanabilmenin yolu, onların Atatürk ve Cumhuriyet'e olan bağlılıklarını kırmaktan geçmektedir.

PKK'ya göre “Dersim'deki katliamı yapan Türkiye Cumhuriyeti, onu temsil eden parti CHP, CHP'yi kuran da Atatürk'tür ve Atatürk katliam emrini bizzat vermiştir.” Buna rağmen halen daha neden Cumhuriyete ve Atatürk'e bağlıdırlar ve yıllardan beri CHP'ye oy vermektedirler? Bu propaganda Dersim'de kısmen etkili olsa da, farklı ideolojilere mensup insanlar üzerinde olduğu kadar değildir. PKK tarafından oluşturulan bu psikolojik malzemenin birçok siyasi

⁵⁴ [www.scribd.com/45276217/Dr. Baran](http://www.scribd.com/45276217/Dr.-Baran), 08.03.2011

* “Rehinenin kendisini rehin alan kişiye duygusal olarak bağlanması” olarak açıklanan psikolojik durumu anlatan terime verilen isimdir.

grup tarafından kullanıldığına özellikle son dönemlerde sıkça şahit olduk.

PKK-BDP çizgisine ait bir tez olarak kullanılan bu propaganda, “ihanete” eşdeğer bir algı oluşturma amacı taşımaktadır. Dersim adeta “düşmanı ile işbirliği yapan” bir topluluk gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Bunun da ötesinde “düşmanına aşık” olarak nitelendirilen Dersim halkı, 70 yıl önce yaşanan bir hadisenin içerisinde boğulmaya çalışılmaktadır. Halk arasında da tartışılan bu durum, toplumda derin bölünmelere yol açmaktadır. PKK’nın yıllardan beri uyguladığı “tarafsızlaştırma” politikalarına son derece uygun olan bu faaliyet, daha sonra da bir “sempatizan oluşturma” çalışmasına dönüşmektedir.

Sanki PKK’dan önce kimse 1938’i bilmiyormuş gibi bir algı oluşturularak, topluma “PKK’nın Dersim tarihine sahip çıktığı” düşüncesi verilmektedir. Bunun devamında gelen Seyit Rıza heykelinin dikilmesi ve altında Kürdistan nutukları atılması da sürecin bir parçasıdır. Yani hepsi, Apo’nun: “Dersimin fethedilmesini, Kürdistan’ın fethedilmesi” olarak gösteren yaklaşımının bir neticesidir.

Aynı Apo’nun yakalandıktan sonra ortaya koyduğu: **“Cumhuriyetin kuruluş ve korunmasında emeği geçen tüm şehitleri şehitlerimiz bilmek, kurucusunu minnettarlık ve saygıyla anmak, bayrağını gururla selamlamak bunun için esastır.”**⁵⁵ yaklaşımı, Dersim ve 38 konusunda ne kadar samimi olduğunu göstermesi bakımından yeterli olsa gerek.

⁵⁵ A. Öcalan, Savunmalarım. Demokratik Çözüm Sürecinde Bir Dönemeç, Haziran 1999, Wesanen Serxwebun, s.95-96

V. BÖLÜM

PKK'nın İnfaz Ettiği Dersimliler-Çatışmalar- Katliamlar

1. Merkez Komite Üyelerine Dönük İnfazlar

Semir (Kod) Çetin GÜNGÖR'ün İnfazı:

Dersimli olan Semir, PKK içerisinde yaşanan en önemli başkaldırı hareketlerinden birinin öncüsüydü. Yakın arkadaşı olan eski örgüt üyeleri tarafından “Kavrama düzeyi yüksek, çok zeki ve güvenilir, sözü dinlenen, saygı duyulan kişiliği ile kendini sevdiren, kararlı, mert, korkusuz, devrimci kişiliğe sahip, okuyan, araştıran” bir insan olarak tanımlanan Semir, “Devrimci olmanın tüm erdemlerine sahip” şeklinde özetlenmektedir.

PKK'nın eski merkez komite üyelerinden olan Semir, 1978'den 1982'ye kadar örgütün önde gelen isimlerinden biriydi. Örgütün ilk yıllarında, Doğu ve Güneydoğu'da düzenlenen birçok eylemde yakın arkadaşı ve hemşerisi Şahin Dönmez'le birlikte etkili bir rol üstlenmiştir. Güneydoğu'daki çeşitli aşiretler ve Kürt soluna mensup gruplarla girilen silahlı çatışmaların içerisinde bizzat yer almış, çatışmalara ön-

cülük etmiş isimlerden birisidir. 12 Eylül sonrası yurt dışına çıkan PKK kamplarında, Öcalan ile beraber örgütün yeniden inşasına soyunan Çetin Güngör, bir süre sonra A. Öcalan'la fikri ve siyasi bir ayrılığa düşmüştür. Öcalan'a yönelik eleştirileri üzerine PKK, başına bela almaktansa onu kamplardan uzaklaştırıp Avrupa'ya gönderecekti.⁵⁶

1981'de yapılan 1. Konferans'ta PKK'nın geçmişine dair eleştiriler yapılmış ve eleştirilerin merkezine Çetin Güngör oturmuştur. A. Öcalan'ın "tek adam" olma yolundaki gayretine dikkat çeken GÜNGÖR; " Her şey Ali (A. Öcalan) arkadaşla olmaz. Biz bir partiyiz ve kurumlaşmamız gerekir." Yaklaşımını getirmiştir. Yani kolektif bir örgütlenme taraftarıdır. PKK kadrosu içerisinde oldukça güçlü ve etkili bir konuma sahip olduğu için de söyledikleri ciddiye alınır ve destek görür.

Yine Nasname'de yayınlanan ve Çetin Güngör tarafından kaleme alındığı bilinen yazı, onun PKK içerisinde vermiş olduğu ideolojik/politik mücadelenin özeti mahiyetindedir. Yazı şöyledir:

"Bu anlamda PKK yönetimi soysuzdur. Çünkü bilimsel inanç için gerekli olan akli insanların kafasından çıkarmakta ve yerine toplumumuzun geri taraflarını, kör inançlarını, alışkanlıklarını ve eski tip eğitimi koymak istemektedir.

En çirkin biçimde inanç sömürüsü yaparak gericilikten destek aramaktadır. Bilimsel düşünceden ve kişilerin kendi akıllarını özgürce kullanmasından kuşkulandığı için yukarıda izah ettiğimiz

⁵⁶ H. Öznur, age, s.1006

yöntemlerle kadrolarının kafasını bozarak, onları eskiye ve zorbalığa tapar hâle getirmiştir.

İşte benim olayımın PKK üst yönetimi açısından taşıdığı önem ve esprisi bu ortamdan kaynaklanmakta ve özü burada yatmaktadır.

Yazdığım ve ele aldığım konu bakımından bu sorunun diğer gurupların içinden çıkan ayrılıklardan farklı olarak kendisine has ayırt edici özellikleri vardır.

Sorumsuzluğun ve böbürlenmenin birbirine karıştığı günlerde PKK gibi anti-demokratik bir örgütün içinden hem eleştirici hem de sağ salım çıkabilmem benim ayırt edici özelliğimdir.

Bu tür bir gelişme PKK'de ilk defa olmaktadır. Genel olarak söylemek gerekirse geçmişte PKK içinde olabileceğine kimsenin inanmadığı ve bugünün koşullarında ise hiç kimsenin inanamayacağı bir olaydır. Dogmatizmin ve anti-demokratikliğin egemen olduğu bir örgütte zorla tamamen susturulmuş bir taban içinde ve en küçük bir eleştirinin hor görülüp ezildiği bir dönemde tartışma ortamı yakalayarak eleştiri yapabilme imkânını buldum. Bu eleştiriler çıkış yaptığı partinin olumsuz yapısından dolayı partinin diğer organlarında hiç ele alınamadı ama yine de PKK yönetimini baştan aşağıya sarsan bir sonuç ortaya çıktı.

PKK'nin yürüttüğü şuursuz saldırıların en önemli nedeni budur. Eylem PKK'de yeni bir gelenek başlatmak istemiş ve dogmatik yönetimin statükosunu sarsıcı nitelikte olmuştur. Gıdasını aldığı ve koynunda büyüdüğü dogmatizm olgusuna partili kadroların dikkatinin çekilmesi olayı, PKK üst yönetimini çıldırtmıştır. Çünkü almaya çalıştığım iki yanlı önlemlerle; bir taraftan tabanda bilinçlenmeyi savunarak öte taraftan sosyalizm mantığına ters düşen anti-demokratik uygulamaları diğer devrimci guruplara götürerek,

PKK'de baskının ve keyfi kararların gücünü kırmaya çalıştım ve de kurdum.

Bütün bu gelişmelerin yaşandığı altı aylık süre içinde ileri sürdüğüm eleştiriler PKK tabanında ilgi ve coşku ile karşılanınca çaresiz kalan yönetim aygıtı şimdilerde sahsıma yönelik başkaca baskı yollarını denemeye çalışmaktadır. Dogmatizmi ve antidemokratikliği yıkmak ve Leninist örgütlenme ilkelerini partiye egemen kılmak için yürüttüğüm çabalar, yalana demagojiye ve güce dayanılarak bitirilmek istendi.

Bu çabalarında istedikleri sonuçları alamadıklarından olsa gerek son olarak tutuklama veya mümkün olursa öldürmek gibi saplantılara düşülmüştür. Bu eylemi boğabilirlerse niyetleri, partide bundan sonra yapılacak tartışmaları engellemek ve de muhtemelen yeni çıkabilecek kişilere gözdağı vererek sindirmektir.

Dikkat edilirse PKK'nin ilk yıllardaki geleneklerini anımsatan bir durum ile karşı karşıyayız. Yalnız bu sefer, eskisinden biraz daha farklı olarak günümüzün değişen koşulları da dikkate alınarak daha sinsice "yasalara" ters düşmeyecek biçimde uygulanmaya çalışılmaktadır. Lakin yine de orman yasalarından kurtulmanın geleneksel zorluklarından olsa gerek PKK hâlâ açık vermekte ve çelişkili pozisyonlara düşmekten kurtulamamaktadır.

Örneğin benim olayımda görüldüğü gibi, geçmişte parti içinde örnek gösterilen bir devrimci, fikir ayrılığına düştükten sonra birden bire çok kötü gösterilmekte, devrimci yaşamı üzerine söylenen olumlu düşünceler bir çırpıda silinerek "hain" denilmektedir. Ya da bir başka durum da -Davut ve Süleyman arkadaşlar örneğinde görüldüğü gibi, önce haklarında ölüm kararı çıkarılmakta, Sonra bu

karara uygun düşecek soruşturmalar yapılmakta, sonradan sonradır ki olayın bazı devrimci guruplarca duyulmasıyla birlikte kıvırtılarak bu kişilerin göstermelik savunmaları alınmaktadır. Üstelik tüm guruplarla alay edilircesine bütün bu yaptıklarına demokratik ve adil yöntem demektedirler. Tanrı bizi PKK'nin adaletinden korusun!

Doğal olarak karşılaşılan sorunun özgünlüğüne göre PKK istediği amaca ulaşabilmek ve yönetim olarak da yerini sağlama alabilmek için daha başka baskı ve sindirme yöntemleri de kullanmaktadır:

1) Parti ve mücadele sorunlarına ilişkin farklı fikirlerde olan bazı kadrolar yönetimin (daha ziyade Ali arkadasın) düşüncesini benimsemedikleri taktirde psikolojik baskıya maruz bırakılmaktadır. Bu baskının (ki yıllarca sürmektedir) neticesinde kadrolar zihinsel kontrollerini kaybetmekte ve intihar edebilecek düzeye gelmektedirler. (Gerekirse buna ilişkin örnekler gösterebilirim.)

2) Yine örgüt yönetim kademelerinde görev alan ama aynı zamanda parti politikasını eleştiren bazı kadrolar mevcut görevlerinden alınmakta, açığa bırakılmakta ya da basit görevler içinde boğdurulmaktadır. Bunlardan boşalan yerlere komitenin onayı alınmadan dalkavukluklarıyla meşhur ve Ali arkadaşına körü körüne bağlı kişiler getirilmektedir...

"PKK'de adet böyledir, tartışanı ezerler" fikrinde çok tehlikeli bir durum söz konusudur. Bu tehlike hem PKK'li kadroları hem de genel olarak bütün bir halkı yakından ilgilendirmektedir. Olumsuzluğu ve taşıdığı tehlike biline biline PKK'nin bu tutumunda ısrarlı olmasının tek nedeni vardır. O da, tartışma ve eleştiri hakkını savunarak örgütünde söz sahibi olmak isteyen kadroları hizaya ge-

tirmek ve bu amaçla içte de terör uygulayarak devrimci örgütlenmenin partiye egemen olmasını engellemektir. İçine ve dışına karşı her koşulda şiddete başvurmak acizlik olduğuna göre maalesef PKK bugün bu noktaya gelmiştir. Yani PKK'de teşkilat paslanmaya, ruh ise ekşimeye başlamıştır. Devrimciler kendi örgütünde, kendi arkadaşları tarafından öldürülmeye çalışılmaktadır. Devrimci kamuoyu PKK içinde son aylarda meydana gelen sürtüşmeleri; Bir taraftan örgütü kemirenler ile diğer taraftan örgütü kurtarmak isteyenlerin saflaşması olarak görmelidir.

Bu saflaşma her geçen gün nitelik bakımından PKK yönetiminin aleyhine bir süreç izlemektedir. Son aylarda meydana gelen partiiçi olaylar gerçeğin bu doğrultuda olduğunu göstermektedir. Dogmatik yönetim ilk defa bir parti sorununda amacına ulaşamamış ve yenilgiye uğramıştır. PKK yönetiminin yenilgisinin belli başlı göstergeleri şunlardır: Öncelikle çevrilen her türlü entrikaya karşın parti yöneticileri sorunu çözmek isterken amacına ulaşamamış muhatabını ezememiştir. Sonra devrimci-demokratik kamuoyu eskisinden daha ciddi olarak PKK'nin olumsuzlukları üzerine yürümektedir. Ayrıca en önemlisi de yapılan eylem PKK tabanında yankı bulmuş, kuşku ile karşılanmıştır.

Besbelli ki artık PKK içindeki kadrolar yönetimden doğru ve hakları olan şeyleri istemeye başlamıştır. Hem de bu istekler PKK'nin kronikleşmiş yapı bozukluklarına bağlanarak gündeme getirilmektedir. Şimdi niçin ve nasıl savaşıcağının daha iyi bilincinde olmaya çalışan kadroların ortaya çıkması PKK'deki dogmatik yönetimin uykusunu kaçırmaktadır. Görünen odur ki; bu nitelikteki kadrolar ileriye doğru artış gösterecek ve PKK'de köklü dönüşümler

sağlanamadığı takdirde örgütüne güven duymadıklarını bildirecek-
tirler. İşte PKK yönetimi ve mantığı bu anlamda çıkmaza düşmüş
ve yenilmişti. Mücadelesinin özüne ilişkin temel önlemler almadan,
eskiden yaptığı gibi kadrosuna lafta itibar vermekle, basit ve ayrıntı-
ya ilişkin sorunlar üzerinde görüş ve önerilerini almakla ya da
sahte tartışma ortamı yaratıp demokrasinin var olduğunu kanıtla-
maya çalışmakla PKK yönetimi artık önündeki sorunları çözemeye-
cektir.

Çünkü yapılan yüzeysel izah, anti-demokratik uygulama ve aji-
tasyonla, gerçek bir devrimci partinin aynı şeyler olmadığını PKK
içinden de yavaş yavaş kavrayanlar çıkmaktadır. Dahası pratikte şu
ana kadar temel alınan ve doğru diye kadrolarına sunulan siyasal
ve örgütsel yaklaşımların eski biçimleriyle sürdürülmesi hâlinde
PKK'nin dağılması engellenemeyecektir.

En basit tanımı ile ifade edilecek olursa devrimcilik, insani
hak ve özgürlükleri hedeflemektedir. Bu hedefe varılmak için
de örgütlenip savaşımlar yürütülmektedir. Bildiğim kadarıyla
PKK'de aynı düşüncede olduğunu iddia ederek ortaya çık-
mıştır. Ama görülmektedir ki, PKK'yi ortaya çıkaran "ne-
den" ile pratikte yaptıkları çelişki arz etmektedir. Soylu
amaçlar uğruna PKK saflarına katılan devrimcilerden hakkı
olan örgütsel sorumluluklarını esirgeyip, onun yerine despo-
tik yönetim biçimini koymakla PKK yönetimi iddialarıyla
çelişmektedir. Bu durum daha şimdiden zayıf da olsa dikta-
törlüğe delalettir. Şimdi bu kafa kazara iktidar olursa yeni
bir "Pol-Pot"un doğmayacağına kim garanti verebilir."

Oluşturduğu “karşı üslup”la Avrupa’daki PKK yöneticilerini ve taraftarlarını A. Öcalan ve PKK politikalarına karşı başkaldırıya yönelten Semir, A. Öcalan’ı çılgına çevirmişti. Kısa sürede buradaki bütün kadroları etkisi altına almayı da başarmıştı.

Öcalan için Avrupa demek; para, silah, araç gereç, yayın organları ve propaganda demekti ve örgütün geleceği adına hayati önem taşıyordu.

Öcalan, Çetin Güngör tarafından başlatılan başkaldırı hareketini, çevresine duyurmaktan endişe ediyordu. Bunun için gizlice gönderdiği kuryeler vasıtasıyla onların Şam’a giderek sorunu yerinde çözmelerini istiyordu. Çağrılar karşılıksız bırakan Güngör; Cemile Kaytan, Enver Ata ve Ali Dursun’la birlikte faaliyetlerine devam ediyordu. Öcalan’ın çağrılarına inanan Şükrü Karakoç, Saime Aşkın ve İbrahim Aydın ise Şam’a giderek kendi sonlarını hazırlıyorlardı.

Bu arada A. Öcalan, her tarafa adamlar göndererek “Başını Çetin Güngör’ün çektiği bir grup ajan önderliğe başkaldırmıştır. Bunlar PKK’yı tasfiye etmek için MİT tarafından görevlendirilmiştir.” propagandasını yaygınlaştırıyordu.

Çetin Güngör, PKK ile olan ayrılığını, örgütle ilişkisini kopardıktan sonra yaptığı 18 Mart 1984 tarihli açıklamada belirtiyordu. Açıklamasında, “Ben artık PKK’lı değilim” diyordu. PKK’nın uygulamış olduğu silahlı mücadelenin ve Kürt gruplara karşı izlemiş olduğu davranışların yanlış ve çıkmaz yol olduğunu söylüyordu. 1982 yazında Suriye’den çıkış yapan, iki yıl Avrupa’da PKK’nın sorumluluğunu üstlenen Semir (kod) Çetin Güngör’ün, örgüt emirlerine uymadığı ge-

rekçesiyle önce Irak'a dönmesi istenmiş, dönmeyince Almanya'da bir evde göz altına alınmıştır. Ancak Semir oradan kaçmayı başarmış, fakat kendini bekleyen akıbetten kurtulamamış ve İsveç'in Stockholm şehrinde, 2 Kasım 1985'te PKK infaz timleri tarafından infaz edilmiştir.⁵⁷

PKK tarihine "Semir olayı" olarak geçen bu hadise, üzerinde en çok tartışılan ve yazılan konulardan birisi olmuştur. Semir üzerinden birçok yere ve kişiye mesajlar verilmiştir. Öyleki; 1988 yılında Bekaa'da bir grup gazeteciyle görüşen A. Öcalan, M. Ali Birant'ın "Semir'i neden öldürttünüz?" sorusuna verdiği "O nasıl olsa öldürülecekti." cevabı, bazı gruplar tarafından: " O, güçlü ve beni çok iyi anlayacak biriydi. Bütün hesapları alt üst edebilirdi."⁵⁸ şeklinde yorumlanmıştır.

Öcalan, "Tasfiyeciliğin Tasfiyesi "adlı kitapta Semir olayını uzun uzun anlatmakta ve PKK adına infazın doğruluğunu izah etmeye çalışmaktadır. Yalnız, "Dayandığı Ulusal ve Toplumsal Zemin: Kemalizmin Ürünü Olarak Hortlama" başlıklı bölümde anlattıkları PKK'nın Semir'in şahsında yaşadığı sosyal bir çelişkiyi ifade etmesi adına oldukça ilgi çekicidir. Yazı özetle şöyledir:

...Sömürgeciliğin neredeyse kendisine benzeştirdiği, nüfuz ettiği ve erittiği ulusal ve toplumsal zemin, düşmanın yaklaşımlarının aleti ve objektif ajanlığı durumundadır. Kaldı ki, bu yapının subjektif ajanlığı da hayli gelişkindir. Devrimci ilkelerde ve uygulama taktiklerinde ısrarlı olduğunda, bu gerçeğin kendini

⁵⁷ H. Öznur, age, s.1007

⁵⁸ <http://www.kurdistan-aktuel.org/salih-aras/3529-pkkde-muhalf-olmak.html>

hortlatması, daha ısrarlı devrimci ilke ve pratiğinden vazgeçilmedikçe, giderek bir çatışmaya dönüşmesi kaçınılmazdır.

Özellikle devrimci ilkelerden hızla vazgeçme, reformizme kayma ve bunun da ihanetle bütünleşmesi, tarihimizde çokça görülmektedir. Yakın dönemde ortaya çıkan, dürüst ve iyi niyetli olduğunu iddia eden, ama ihaneti yaşadığında bile bunu terk etmeyen kişiler, gruplar ve partilerin bolluğu göz önüne getirildiğinde, bunun ne kadar çarpıcı bir gerçek olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Az çok bunun bilinciyle hareket eden PKK deneyimi, özellikle kendisini ideolojik ve politik olarak iyi formüle etme ve bunu pratiğe de çok radikal biçimde yansıtma tavrını hiçbir dönemde eksik etmedi. Ne kadar engeller çıkarsa çıksın, kararlıca üzerine yürüdü...

*Özellikle sınıf temeli elverişli olmayanlar, feodal-burjuva karması kişilikler, yine **asimilasyonun derin etkisiyle ulusal özelliklerini toptan yitirenler** ve bunun yanında sosyalizmi de iyi özümseyememiş olanlar, bu aşamada sallantılı ve tepkici davranarak ve sık sık saflardan savrulmakla grup pratiğimize tasfiyeciliği dayattılar. Politikleşme biraz hızlanınca, bu daha da belirgin olarak ortaya çıktı...*

Özünde sağlam olmayan ulusal ve toplumsal özellikler nedeniyle partileşmeyi dumura uğratma, bir türlü partileşmeye gelememe ve daha da ısrarlı olunduğunda mutlaka bir tahribat yaratarak adeta intikam alma, bu yıllarca yeni yeni uç veren eğilimler biçimindeydi.

***Bunun en belirgin öğelerinden birini Semir'in kişiliğinde görüyoruz.** Onun içeride zindana yönelik olarak, özellikle Elazığ Cezaevi pratiğine sağ-ışbirlikçi bir anlayış dayattığını iyi biliyoruz. Yine o ülke dışında "Hakkari'ye bir adım attırmama" pratiğine ve-*

ya tavrına dört elle sarılma ve inanılmaz yöntemlerle bunu yapının büyük bir kısmına enjekte etme durumundaydı.

Bu kişiliğin oluşumuna baktığımızda, onun gerçekten Kürtlükle ve Kürdistan'la her türlü bağı koparmış, Kemalizmin adeta gerilerde bir ögesi olarak ortaya çıkmış, iliklerine kadar onu yaşayan, kendi gerçekliğini lanetleyen ve egemen ulusun burjuva gerçekliğine dört elle sarılan bir kişilik olduğunu görürüz.

Bu kişiliğin tutarlı ve Kürdistan gerçekliğine dayalı bir partileşmeyi yaşayamayacağı anlaşılır bir husustur. Kendi ulusal zeminine ters düşmüş ve ona ihanet etmiş olan bu tipin, onu yeniden benimseme ve özümseme, diye bir derdi yoktur. Yine ulusal ve toplumsal koşullarımızı çok geri bulmakta ve ondan kaçmaktadır.

PKK gibi bütünüyle ulusal ve toplumsal öze yeniden dönüşü yaşatma iddiasında olan bir hareket, elbette bu kişilikle çatışacaktı.

İster objektif ister subjektif ajan olsun, bu kişilik hele bir de kendisine önderlik konumunu yakıştırıyor veya ileri düzeyde bir kariyer sahibi havasında görüyorsa, bu karşı koymanın daha da şiddetli olması kaçınılmazdı. Ortaya çıkan da zaten bu olmuştu.

Daha sonra örneklerini bolca göreceğimiz bu kişilik, 1980'lerin başlarında I.Konferans ve II. Kongre sürecinde aslında kendini ele vermişti. Partileşmekten değil, partiyle ittifaktan bahseden bir konum içindeydi. II. Kongre'nin biraz öncesinde Parti Önderliği'ne "Gelin, anlaşalım" diyecek kadar gafilce veya kendisine göre farklı bir tavırla ve görüş ayrılığı da diyemeyeceğimiz bambaşka bir kişilikle yaklaşımı söz konusuydu.

Daha o dönemde partiyi bir ideolojik, siyasal ve örgütsel birlik olarak değerlendirmek yerine, herkesin kendi keyfi yorumuna göre biraraya geldiği bir ahbap-çavuş topluluğu olarak görmekteydi. Bu da partinin dağılmasıyla özdeşti.

O dönemdeki ilişkileri Dev-Yol pratiğinde çokça görüldüğü gibi, herkesin kendine göre yorumuna ve kendine göre çalışıp çalışmama tavrına meşruluk kazandırma temelindeydi. Yine en son olarak Dev-Yol'un en büyük tasfiyecileriyle, özellikle Taner Akçam ile ilişkilerinde bu çokça görüldü. Taner Akçam Dev-Yol'u Avrupa'da tüketirken, bunun da gidip ona sığınması ve fırsat bulur bulmaz PKK'yi Dev-Yol gibi tasfiyeye uğratma işine dört elle sarılması tesadüfi değildi.

İlk defa ve oldukça tarihsel bir dönemeçte konferans ve kongre ile partileşmenin çok büyük bir önem kazandığı, Botan'a yönelmenin ulus olarak var olup olmamakla özdeş olduğu ve yine PKK'nin ancak bu adımı atması hâlinde partileşebileceği çok açık iken, Semir tüm gücüyle buna karşı durmuş, bunu önlemek için gerçekten en değme ajana bile taş çıkartacak kadar yıkıcı olabilmıştır.

Kendi değişişyle o zaman kadroların dörtte üçü pratiğe yönelmekten uzaktı veya bunu istemiyordu; bunun yerine Avrupa'ya yönelik bir eğilim içinde bulunuyorlardı ve kendisi de bunun için demokrasi istiyordu. Özcesi böylesi bir tutum içindeydi.

Zindanda da yine bu yılda, 1982 yılında, yapının büyük bir kesimi Şahin-Yıldırım ikilisinin önderliğinde -ki bunlarla arasında ilişkiler vardır, bu ilişkileri daha önceleri kurdukları anlaşılmaktadır- direnişten vazgeçme, ideolojik ve politik olarak PKK'yi tekrar toprağa gömme ve bu temelde canını kurtarma gibi bir pozisyona girmişti.

Bir diğ er mektubunda, “Bunun tohumları 1973’te nasıl yeşerdiyse, doğduğı yerden tekrar yerin dibine gömersek kurtulabiliriz” diye bir cümle kullandığını çok iyi hatırlıyorum.

 lke pratiğine y neleceğimiz bir aşamada, arkadan hançerlemenin en tehlikeli bir biçimini bu kişilikte gördük. Zindanda çok büyük bir direnişle ihanet boşa çıkarıldı. Kuşkusuz dışarıda dayatılan ihanet de içeridekinden daha az tehlikeli değildi. Kaldı ki her ikisi birbiriyle bağlantılıydı. Bu ihanet ve yıkıcılık kararlı bir direnişle boşa çıkarılmak istendi. Ama Avrupa koşullarında özellikle emperyalizmin de bu konuda hayli etkili olması ve bu tip kişilikleri desteklemesi nedeniyle yıkıcılık tehlikeli olmaya başladı ve partiyi epeyce zorladı.

Daha bu yıllarda Avrupa’daki parti varlığını gasp etme, provokasyonu burada dayatma ve sonuç alma gibi bir anlamı vardı. Birçok Türkiyeli sol örgüt ve Kürdistanlı grup erir, tasfiye olur ve emperyalizmin bir maşası durumuna düşerken, PKK için öngörülen şey de buydu. Kararlı bir mücadele işte burada karşımıza çıktı. Tasfiyeciliğı gerçekten iyi tanıdık. Bu tasfiyeci-provokasyon yaklaşımının dayandığı zemini iyi tahlil etmek, bunun objektif ulusal ve toplumsal koşulların ürünü olduğı kadar subjektif olmasının da olanak dahilinde olduğunu düşünmek ve buna göre üzerine yürümek partinin tavrı oldu.

Bu sonuçta doğru ve bilimsel bir tavır olduğı için, kavranması ve devrimci tavrın dayatılması zor olmadı. Daha sonra birçok örneğinin ortaya çıkması olası bu provokatif kişiliğın bu dönemde böylesine kapsamlı bir c z mlmeye tabi tutulması ve alınması gereken önlemlerle karşılanmaya c alışılması, gerçekten PKK’yi PKK yapan en temel mücadelelerden birisidir.

Denilebilir ki, eğer PKK bu mücadeleyi doğru bir biçimde vermeseydi, daha sonraki gelişmesini sağlayamazdı. Bu tasfiyeci-provokatif eğilime ve ona öncülük eden kişiliğe doğru çözümleyici yaklaşım ve zamanında alınan önlemler, partinin daha sonraki başarılarının temel etkenlerinden birisi olmuştur.”⁵⁹

Öcalan’ın bu suçlamaları, PKK tarihinde ilk defa “bir yörenin (Dersim) suçlu ilan edilmesi”⁶⁰ şeklinde yorumlanıyordu. Bu yorumların ana eksenini de “Dersim’in Kemalizm’in etkisi altında kalarak asimile olduğu ve halkın ajanlaştırıldığı” düşüncesi oluşturuyordu. Bu düşünce örgüt literatüründe “Dersim kişiliği” olarak tanımlanıp, bu kişiliğin gerçek “Kürt kişiliği” ile tasfiye edilmesi örgütün amaçları arasında yer alıyordu. Dersim, sömürgeciliğin etkisi altında kalarak Kürtlükten ve Kürdistan’dan kopmuştur.

Öcalan’a göre Ç. Güngör “Kemalist bir ajandı.” Parti içerisinde yeni bir yapılanmaya giderek, partiyi bölmeye çalışıyordu. Bu faaliyetlerini önceden birliktelikleri olduğunu düşündüğü Şahin (Dönmez) ve Yıldırım’la (Merkit) birlikte yürüttüğünü ileri sürmekteydi. Bu isimlerin öne sürülmesinin iki önemli nedeni vardı. Birincisi bu iki isim de Dersimli idi. İkincisi ise örgüt içerisinde yaşanan bazı hadiselerden dolayı “ihaneççi” olarak suçlanıyorlardı (sonradan infaz edilmişlerdir).

Öcalan, gerek ideolojik birikimi, gerek örgüt içerisindeki etkisi ve gerekse “Dersim kişiliğini” temsil eden özelliklerin-

⁵⁹ A. Öcalan, Tasfiyeciliğin Tasfiyesi, Weşanen Serxwebun, s. 53-57

⁶⁰ <http://www.kurdistan-aktuel.org/salih-aras/3529-pkkde-muhalf-olmak.html>

den dolayı Semir'in infaz emrini vermiştir. Bu infaz, sadece Dersimlileri suçlu ilan etmek anlamında değil, aynı zamanda onlara karşı PKK tarafından açılan savaşın da ilanı mahiyetindedir.

Haydar (Kod) Dilaver YILDIRIM'ın İnfazı:

Kuruluş sürecinden itibaren PKK'nın içerisinde yer alan, örgütün en etkili isimlerinden birisiydi. O da Semir gibi Dersimliyd. Daha ilk günlerden A. Öcalan'ın dikkatini çekmişti.

A. Öcalan onu "İlk geldiğinde, Kastrovari sakal ve bıyıklarla, iri yarı cüssesiyle hareketimizin eylemcisi, eğer gelişirse askeri sorumlusu olabileceğini hatırlatan bir pozisyondaydı. Biz bile o zaman 1980'lerde, tam da partimizin şiddet anlayışını hayata geçirecek adam dedik ve gerçekten görev vermeye de çalıştık. Birçok kişinin hayranlığını kazanacak kadar uzman bir tip. Yeni önderlere ihtiyaç var. Yani böyle açığa çıkmamış, teşhir olmamış; hem de PKK'nın iyi gözdesi olabilecek elemanlara ihtiyaç var ki; birinci sırada Haydar (Dilaver Yıldırım) vardır. Bunu biz bile bu niteliği ortaya çıkmadan önce böyle bilmiyorduk ve çoğumuzun da duyguları bu yöndeydi. Çok ilginçtir tabii, dışarı çıktıktan sonra bunun peşinde koşmak durumunda kaldık. Bir de hiçbir kötü alışkanlığı yok, sapasağlam biri."⁶¹ şeklinde anlatmaktadır.

"1977 yılı başlarında, PKK'nın önemli isimlerinden Kemal PİR'in Sinop Ulubey hapisanesinden kaçırılışında yer alarak ilk eylemini gerçekleştirmişti. Örgütün en güvendiği isimler-

⁶¹ <http://www.kurdistan-aktuel.org/salih-aras/3529-pkkde-muhalf-olmak.html>

den biri olan Yıldırım, Ankara’da örgüte silah ve malzeme almak için gerekli olan parayı bulabilmek adına, Güven Hastanesi soygununa katılmış ve bu soygun olayından sonra güvenlik güçlerince yakalanmıştı.

12 Eylül dönemini cezaevinde geçiren Dilaver Yıldırım, tahliye olduktan sonra örgütü PKK ile tekrar ilişkiye geçmişti. Birçok militan gibi o da mülteci olabilmek amacıyla kapağı yurt dışına atmak istemişti. Ama bu amacını gerçekleştirememişti.

Dilaver YILDIRIM askere alındıktan sonra, orada tanıştığı PKK davasından yargılanan bir kişi yardımıyla 1987’de Bulgaristan’a gitmek ister. Sınır boylarında gezerken, Bulgar askerlerinin ateşiyle ağır yaralanır. Yıldırım’ın yaralanmasından PKK’nın yurt dışındaki üst düzey kadrolarının da haberi olur. Öcalan ile telefonla görüştürülür. Öcalan 1987 yılının sonlarına doğru Bulgaristan’a gelerek burada Dilaver Yıldırım ile baş başa görüşür. Dilaver Yıldırım daha sonra soluğu Lübnan’daki örgüt kampında alacaktır. Fakat büyük umutlarla geldiği kampta sükutu hayale uğrayacaktı.

Dilaver Yıldırım kampa geldiğinde, eski konumu ve örgütçü yapısıyla militanlarla çabuk bir diyalog kurmuştu, kaynaşmıştı. Bu durum Öcalan’ın dikkatini çekmişti. Dilaver de “kişilik çözümlemeleri” adı altında masaya yatırıldı. Örgüt militanlarına dayatılan okuma derslerinden geçirildi. O da birçok militan gibi, “Apocu çözümlemelerden ders çıkartamayan bir ajan” olarak PKK’nın hainler defterine yazılacaktı. Hayalindeki PKK ile Bekaa’daki PKK uyuşmuyordu. Ve sonuç Dilaver Yıldırım için de değişmeyecekti. Onun, bir ge-

ce kampta, nöbette olduğu bir saatte psikolojik bunalıma girerek intihar ettiği söylenecekti.

Her intihar, “bir gece nöbeti” sırasında olurdu zaten. Yani karanlıkta, hiç kimsenin görmediği, sadece silah seslerinin duyulduğu bir anaforda...”⁶²

Yine PKK’nın üst yöneticilerinden olan Dersimli Avukat Hüseyin Yıldırım, 12 Eylül mahkemelerinde PKK’nın avukatlığını yapmıştır. Daha sonra A. Öcalan’la yaşadığı çelişkilerden sonra bizzat Öcalan tarafından örgütten kovulan H. Yıldırım, Avrupa’ya geçerek “Devrimci Birlik Hareketi” adında bir hareket başlatmıştır. Daha sonra A. Öcalan’ın karısı Kesire ÖCALAN’ın da (O da Dersimlidir) katılımıyla hareket A. Öcalan’a karşı ciddi bir muhalefet yürütmüştür. H. Yıldırım ve arkadaşları da Avrupa’da PKK infaz timlerinin saldırısına uğramışlarsa da yaralı olarak kurtulmuşlardır.

H. Yıldırım “PKK’da örgüt içi infaza kurban giden Dilaver Yıldırım olayını da çok iyi biliyordu. Kesire Yıldırım’la birlikte hazırladıkları Şubat 1989’da yayınlanan 29 sayfalık “Dilaver Yıldırım Olayı” adlı broşürde, olay geniş şekilde anlatılmaktadır: “ Ama o gün (Bekaa’da) o denli ağır ithamlar ve ardından doğan o denli gergin havaya rağmen Dilaver arkadaşın ne silahı alınmış, ne de nöbetten çıkarılmıştır. Aksine kampın girişinde, fakat çıplak ve korunaksız ve dolayısıyla kolay ve mutlak hedef olabileceği bir yerde nöbete çıkarılmıştır. Anlaşılacağı üzere nöbette iken, karanlıkta kendisine ateş edilerek katledilmiştir. Ona ilk yetişenler yine tahmin edileceği gibi, özel görevlilerdir. Bunlardan biri şimdi TC’nin bül-

⁶² H. Öznur, age, s.1033

büllüğünü yapan bir soysuzdur. Arkadaş ağır yaralanmış fakat henüz yaşamaktadır. Olay yerine gelen ve kamp sorumlularından olan Ş. Veli Teyhani arkadaş, Dilaver arkadaşın hemen hastaneye götürülmesini ister ve bunun için çırpırır. Ancak bu çapulculardan biri “hiçbir yere gitmeyecek, geber-sin” demiştir. Bu arada zaten yaralı olan Dilaver arkadaş şehit düşmüştür...”⁶³

Eski PKK’lı Selim Çürükkaya da (Aponun Ayetleri adlı kitabında) Dilaver Yıldırım’la ilgili Öcalan’ın şu belirlemelerini aktarıyor: “Mamak Cezaevi’nde tek başına diremişti. Bur-nundan kıl aldırılmıyordu. Bu küçük tepeleri ben yarattım, di-yordu. Yani koskoca önderliğin yanında küçük tepeleri ya-ratmanın lafı mı olur? Önderlik koskoca bir ulusu yarattı, bunu görmüyorsun da o pis, ukala kişiliğini konuşturuyor-sun, dedim. Aha şu bizim akademinin meydanında kafasına bir kurşun sıktı gitti. Büyük bir ihtimalle Bulgar ajanıydı. O zaman Sovyetler, Bulgarlarla birlikte benim önderliğimi tas-fiye etmeye çalışıyordu. Tabii TKP’nin de parmağı vardır.”

Dilaver Yıldırım hakkında Bulgar ajanı, karşı devrimci suçlamalarında bulunan Öcalan, bakın kendi penceresinden Yıldırım ile ilgili neler söylüyor:

“Duygusal yönden epey etkileyicidir, iyi yaşamı temsil ediyor. Özellikle yeni öğeleri rahatlıkla cezp edebiliyor. Bizi de uzun süre etkileme durumu vardı. Parti içinde de, hapisshanede de bütün solu etkileyebiliyor.

⁶³ H. Öznur, age, s.1035

Çok büyük bir role soyunmuştu. Dikkat edilirse PKK'yı tümünden etkisi altına almak, belki de TKP'nin tarihinde gözükene benzer bir tasfiyeciliği PKK üzerinde gerçekleştirmeyi hedeflemişti.

Şimdiye kadar gerçekten bir tek belge ve iz bırakmamıştır. Son özeleştirisinde de, tek bir hatanın olabileceği hususunda hiçbir ipucu bırakmamıştır. Bu onun aslında çok iyi bir karşı devrimci, görevine bağlı olduğunu ortaya koyuyor. Aslında kaçmak, daha çok şeyin ortaya çıkartılmasıydı ve bir de yaşayacaktı. Onun yaşaması bizim için daha yararlı olacaktı. Fakat onun bize bu imkanı vermeme- si, aslında çok iyi bir faaliyetçi olduğunu ortaya koyuyor. Kendini bir gün bile sağ bırakmaması, yani 24 saat bir gecikmeyi kabul etmemesi, adamın tarihi rolüne çok iyi, yatkın eğitildiğini, hazırlandığını gösteriyor. Tarihi bir geleneğe çok yakından bağlı olduğunu, rolünün iyi adamı olduğunu ortaya çıkarıyor.”⁶⁴

Yine A. Öcalan'ın Bulgaristan'da Dilaver Yıldırım'la yaptığı konuşmada, her şeyi kendisinin yaptığı ve başardığı şeklindeki övünmelerine karşı D. Yıldırım'ın “Bırak buna arkadaşlar karar versin, onlar söylesinler. Her şeyi bir tek kişi tek başına yapamaz. Bunda tüm arkadaşların emeği var.”⁶⁵ diye karşı çıktığı da anlatılanlar arasındadır.

Semir olayında olduğu gibi, D. Yıldırım'ın da A. Öcalan'ın kurmak istediği diktatörlüğe karşı çıktığı açıkça görülmektedir. Bunun yanı sıra, örgüte “devrimci” olarak katılan isimlerin, yaşanan değişim sonrası örgütün devrimci kimliğinden uzaklaştığı yönündeki eleştirileri dikkat çekmektedir.

⁶⁴ H. Öznur, age, s.1035

⁶⁵ <http://www.kurdistan-aktuel.org/salih-aras/3529-pkkde-muhalf-olmak.html>

Ayrıca A. Öcalan'ın "Dersim kompleksi" de yaşanan bu olaylarda görülmektedir. Öcalan'ın Dilaver Yıldırım için kullandığı "tarihi bir geleneğe çok yakından bağlı olduğu" ifadesinde, "Dersimliler'in Kemalist düşünceye teslim oldukları ve bu yapı tarafından ajanlaştırıldıkları" fikri kendini açıkça göstermektedir. Dersimle PKK arasında son derece bariz olan ideolojik çelişkiye "gizem katma" ve "ajanlık" üzerinden izah etmeye çalışma, Öcalan tarafından bir metot olarak benimsenmiştir. Komplekslerin dışı vurumu olarak da izah edilen bu psikoloji Semir ve Haydar örneklerinde olduğu gibi birçok Dersimli'nin başını yemiştir.

Şahin DÖNMEZ'in infazı:

PKK'nın her aşamasında adı geçenlerden bir tanesi de Şahin Dönmez'dir. Kürdistan Devrimcileri sürecinde Ankara'daki Tunceli Kültür Derneği çatısı altında ve Ali Haydar Kaytan'la birlikte Dersim'de saha çalışmaları yaparak örgütün gelişmesi ve genişlemesi adına büyük gayretler gösterdiğinden daha önce bahsetmiştik.

1978 yılında PKK'nın kuruluşu ile birlikte, "Örgütlenme Komitesi"nin başına getirilen Şahin Dönmez'in, örgüt için oldukça önemli ve güvenilir bir isim olduğu anlaşılmaktadır.

"Şahin Dönmez, gençlik yıllarından itibaren, "Apocular" olarak adlandırılan örgütün içerisinde yer almış, Öcalan'ın sağ kolu olmuştur. Örgüt içinde Öcalan'dan sonra gelen isimdi. "Genel Örgütlenme Komitesi" üyesi olarak, PKK'nın bütün faaliyetlerinin merkezindeki kilit adamdı. Başta Elazığ

olmak üzere, Güneydoğu ve Doğu Anadolu’daki birçok PKK eyleminde başı çeken isimdi.

PKK’nın sadece güvenlik güçleriyle değil, bölgede haki-miyet mücadelesine girdiği Türk ve Kürt soluna mensup gruplarla olan çatışmalarında hep ön saflarda yer almıştır. Birçok Türk ve Kürt solcusunun PKK tarafından öldürölme ve yaralanması olayında emri veren yöneticidir.

1979’un Mayıs’ından itibaren PKK’ya yönelik başlatılan operasyonlarda yakalanan yöneticilerden biri Şahin Dönmez’di. Dönmez, yakalanmasıyla birlikte yapılan sorgulama-sında çözülmüş, verdiği bilgiler doğrultusunda birçok PKK militanının yakalanmasına sebep olmuştur. Meşhur “Elazığ tutuklamaları” Dönmez’le beraber başlamıştır. Dönmez’in ifadeleriyle PKK’da çözümler ve kaçışlar başlamıştır.

Şahin Dönmez’in itiraflarıyla, güvenlik güçleri bir dizi operasyon başlatmıştı. A. Öcalan bu operasyonlar sırasında Diyarbakır’daydı. Herkesin evleri basılıp, birer birer yakala-nırken, A. Öcalan yakalanmaktan son anda kurtulmuştu. Bu da Şahin Dönmez’den önce PKK’da başlayan ama fazla dil-lendirilemeyen “Apo-MİT” ilişkisini tekrar gündeme getiri-yordu. Apo’nun “MİT ajanı” dediği “Pilot Necati Kaya” ile o günlerde olan ilişkisi ve istihbarat elemanlarının vasıtasıyla, kendisine kadar ulaştırılan bilgi neticesinde yakalanamayışı, Öcalan’ın ta o günlerde devletin bazı kurumlarıyla olan iliş-kisini ve korunmasını ortaya koyması açısından da önemli-dir.

Şahin Dönmez, 12 Eylül öncesi bulundukları cezaevlerini örgütün bire bir eğitim üssü hâline getiren, burada dergi çı-

kartan, teorik ve pratik eğitimler yapan, militanlarını her türlü zorluklara karşı direnmeye alıştıran yöntemlerle faaliyetlerini sürdüren PKK'nın 12 Eylül sonrası talimatlarına karşı çıkmış, direnmeye çalışan PKK militanlarının üzerine eski bir MK üyesi olarak ağırlığını koymuş, örgütte çözümlere yol açmış, birçok örgüt militanının kendisi gibi PKK itirafçısı olmasını sağlamıştır.

Şahin Dönmez, 12 Eylül sonrası cezaevlerinde "Genç Kemalistler Birliği" adıyla, kendisiyle birlikte hareket eden PKK itirafçılarıyla yeni bir yapılanmaya gitmiş, geçmişini kökten reddederek günahlarından arınmaya çalışmıştır. Başta Elazığ Cezaevi olmak üzere birçok cezaevine, cezaevi idaresi vasıtasıyla bildiriler göndererek PKK'dan militanları koparmaya çalışmıştır. Dönmez yayınlamış olduğu bildiride ve mahkemede "Öcalan'ın bir hain olduğunu, dışarıdan yönlendirildiğini, birçok kanlı cinayetin ve eylemlerin sorumlusu olduğunu, sol içi çatışmalarda PKK tarafından öldürülen devrimcilerin katilinin de A. Öcalan olduğunu söylemiştir. Şahin Dönmez'in itirafları, yurt dışından örgütü yönlendirmeye çalışan A. Öcalan'ı ve kanlı terör örgütünü rahatsız etmiş ve tepkisine sebep olmuştur. PKK'nın Almanya'da yayınlamış olduğu "Serxwebun" dergisinde Şahin Dönmez ile ilgili birçok yazı yayımlanmış, hakkında ölüm emri verilmiştir.

Şahin Dönmez'in PKK'ya göre teslimiyetçi tavrı örgüt nezdinde onun hakkında "hain" suçlamasına sebep olmuş ve "nerede, nasıl olursa olsun" öldürülme kararı alınmıştır.

Dönmez, "itirafçılık yasası"ndan faydalanarak cezaevinde tahliye olmuş, devlet tarafından iş gücü sağlanmasına ve

saklanması rağmen, örgüt tarafından PKK eylemlerinin artırıldığı ve provokasyonların başladığı bir dönemde, 3 Nisan 1990'da İstanbul'da öldürülmüştür.”⁶⁶

Şahin Dönmez'in bir anda Apo ve PKK'ya karşı içerisine girmiş olduğu bu tutumun doğru analiz edilmesi gerekmektedir. Bu durumu sadece Şahin Dönmez'in kişilik özelliklerine bağlayarak açıklamaya çalışmak eksik bir yorum olacaktır. Apo ve örgüte karşı duyulan bu kadar derin bir öfkenin arkasında başka sebepler olmalıdır. Cezaevinde oluşturduğu “Genç Kemalistler Birliği” yapılanmasındaki “Kemalist” vurgusunun A. Öcalan'a dönük bir mesaj olduğu açıktır. A. Öcalan'ın devrimcilere dönük olarak işlediği “Kemalist” ve “ajan” kavramları üzerindeki hassasiyetini önceki bölümlerde izah etmeye çalışmıştık.

Şahin Dönmez, Öcalan'ın kişiliğiyle ilgili şunları söylemektedir: *“Apo aslında bir lider değildi. Onu büyüten ve güç hâline getiren bizlerdik. Biz olmasak Apo hiçbir şeydi. Apo korkağı her zaman kendisini düşünür. MK toplantılarında ‘ben olmasam siz ne yapabilirsiniz. Benim varlığım önde gelir.’ derdi. Apo kalleşti. Bu örgütün lideriydi ama hiçbir eylemi yoktur. Biz Ankara'dayken, örgütün ilk yıllarında ne zaman bir kitle eylemi olsa, kalleş Apo ön saftaydı. Ama ne zaman polisle karşı karşıya gelinse, derhal ortadan kaybolurdu, kaçırdı. Zira çok korkaktır. O, kararlarının uygulanmasında bizi kullanmıştır. Demokrat bir kişiliği yoktu. Örgüt içinde gelişen bir muhalefete “ajan” damgası vurur ve tasfiye ederdi. Şimdi de böyle oluyor.”*⁶⁷

⁶⁶ H. Öznur, age, s. 1063

⁶⁷ H. Öznur, age, s. 1064

Şahin Dönmez'i bu noktaya getiren, sadece A. Öcalan'ın kişiliği ve şahsına duyduğu öfke olamaz. Cezaevi sürecinde yaptığı çalışmalardan, ideolojik bir hesaplaşma içerisine girdiği de anlaşılmaktadır.

A. Öcalan ise diğer isimlerde olduğu gibi Şahin Dönmez'in durumunu da Dersim'e bağlıyordu. "Devrimin Dili ve Eylemi" adlı kitapta Ş. Dönmez olayını şu şekilde özetlemektedir: *"1979'da Şahin yakalanmıştı. Şahin'le kaldığım apartman basılmıştı. Bu baskın erken uyanmamıza yol açtı. Çünkü Şahin'in çözüldüğünü biz 20 Mayıs'a doğru öğrendik. Yurt dışına çıkış kararımı ben onun üzerine verdim. Eğer o yakalanma durumu olmasaydı, biz bu yurt dışına çıkma kararını böyle vermezdik. Sanıyorum Ankara emniyetinden habersizce Elazığ emniyetinin erken geliştirdiği bir tutuklamaydı Şahin'inki. Şahin muhtemelen ya çok lümpen, kariyerist birisiydi ya da düşmanla bağlantılıydı. Ama örgütün iplerini eline geçirmek için çok çabaladı. Hatta benden sonra, kendini örgütün başı olarak ayarlayan bir tip. Tıpkı Kamer Özkan gibi. O da muhtemelen PKK'yi içeriden ele geçirmek için çok hazırlanan bir tip olabilir. Çünkü Semir'de bunu gördüm. Dersim sahasına girişimizden sonra Kıymet olayı var. Devletle bağlantılı bir ailesi vardı. Dersim'deki yapıyı evine bağlamıştı. İlginç olan, 26 arkadaşını nişanlandırmıştı. Planlı ve bilinçliydi. Özel savaş ekipleri oldukça örgütlüydü. Kamer dağda, Kıymet şehir merkezinde, muhtemelen Şahin de içimizde. Yine Semir devreye giriyor. Fatma (Kesire Öcalan) zaten Ankara'da girmiş. Dört koldan bağlanmış gibiyiz."*⁶⁸

⁶⁸ A. Öcalan, Devrimin Dili ve Eylemi, Weşanen Serxwebun, s. 101-102

Şahin Dönmez’in akıbeti de Semir ya da D. Yıldırım’dan farklı olmamıştır. O da PKK/Apo-Dersim çelişkisinin kurbanı olarak infazlar listesinde yerini almıştır.

Yıldırım MERKİT’in İnfazı:

1956 Tunceli doğumlu ve eğitim enstitüsü öğrencisi olan Yıldırım Merkit de PKK’nın ilk kuruluşu döneminde yer alan isimlerden birisiydi. 1978’de PKK’nın kuruluşundan hemen sonra, örgütün Tunceli-Erzincan bölge sorumluluğu görevi kendisine verilmişti. Y. Merkit, A. Öcalan Suriye’ye geçtikten sonra da, PKK’nın Merkez Komitesinde oluşan boşluğu doldurmak üzere yedek üyelikten MK’ye girmiştir.

O da -diğerleri gibi- örgüt adına birçok kanlı eyleme bulaşmıştı. Yakalandıktan sonra Şahin Dönmez’le birlikte cezaevlerinde A. Öcalan ve PKK’ya karşı başkaldırı hareketini örgütleyenlerden birisiydi. Dersim bölge komitesinde birlikte çalıştıkları Erol Değirmenci ve Meriç Yeşiltaş da onunla birlikte hareket ediyorlardı.

Yıldırım Merkit, A. Öcalan’la düşmüş olduğu yol ayrımından sonra PKK ve Öcalan hakkında zehir zemberek açıklamalar yapıyordu. Merkit açıklamalarında Apo’yu “dikta-törlükle, vampirlikle” suçluyordu. İşte Yıldırım Merkit’in ağzından Öcalan ve PKK ile ilgili söylenenler: “Gerçek şudur; PKK’da Apo’nun yaptığı tasfiyenin adı yalnızca ölümdür. Apo’nun çetebaşılığını yaptığı PKK örgütünde yalnızca dehşet hakimdir. Verilen emirleri yerine getirmeyen elemanlar, bizzat arkadaşları tarafından akla gelmez işkencelerle katle-

dildiler. Bu şekilde yaratılan dehşet havası ile militanlar örgüt içinde kalmaya zorlanıyordu.

Örgütü kendi içinde ayakta tutan tek şey şiddettir. Öldürülme korkusu biterse örgüt dağılır. Kaçabilenler zaman zaman gelerek güvenlik kuvvetlerine teslim olup hayatlarını kurtarıyorlar.

Bu insanların hemen hemen tamamı Türkiye Cumhuriyeti'ne düşmandırlar. PKK'dan tek farkları, örgütün mücadele yöntemine karşı olmalarıydı. Bu insanlar yıllarca örgüte hizmet etmiş, defalarca ölümle burun buruna gelmiş, ideoloji uğruna birçok cinayetin altına imza atmış kimselerdi. Bunlardan Resul Altınok, Baki Karer, Çetin Güngör bunların bir eşkıya örgütü olduğunu görmüştü. Apo'nun emriyle öldürülen Resul Altınok, kendisini kurşuna dizene cellatlarına içinde bulundukları gerçekleri çaresiz şöyle haykırmıştı: Kalles Apo asla bir lider olamaz. O, olsa olsa insan kanı emen bir vampirdir.”⁶⁹

Yıldırım Merkit, 20-25 Ağustos 1982 tarihinde Suriye'nin Ürdün sınırına yakın FHKC'ye (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi) ait bir kampta yapılan PKK'nın ikinci kongresinde alınan karar gereği hain ilan edilmiş, uzun yıllar birçok ülkede saklanmasına rağmen, 1994 yılında Romanya'da öldürülmüştür.

Sadece Y. Merkit değil, babası da PKK tarafından öldürülmüş, yine kendisi gibi PKK içerisinde yer alan kardeşi Seher kod adlı Cemile Merkit de ağabeyinden dolayı örgütün birçok işkencesine maruz kalmıştır. Cemile Merkit, Öcalan'a

⁶⁹H. Öznur, age, s.1080

ve PKK’ya o kadar bağılıydı ki, örgütün önermesiyle PKK’nın kurucu isimlerinden Ali Haydar KAYTAN ile evlenmişti.

Ağabeyi ile birlikte PKK’nın yanlış politikalarına, Öcalan’ın diktatörlüğüne karşı çıkmanın bedelini ağır ödeyecekti. Önce Öcalan’ın emriyle kocası Fuat (kod) A. Haydar Kaytan terk etti. Daha sonra da yine Öcalan’ın emriyle işkencelerden geçirildi.

Ali Haydar Kaytan’la “devrim nikahı” ile evlenen Cemile Merkit, Kaytan’dan hamile kalmıştı. Öcalan, Merkit ailesine olan düşmanlığını PKK Merkez Komitesini toplayıp, Cemile Merkit’in çocuğunun düşürülmesi kararını alarak da göstermişti. PKK itirafçılarından Celalettin Delibaş, Öcalan’daki aile düşmanlığını, çocuk düşmanlığını ve kendisine karşı çıkanlara neler yaptığını yakinen tanıdığı Cemile Merkit’in başına gelen olayı örnek göstererek şöyle anlatmaktadır:

“Örgüt militanlarından Ali Haydar Kaytan, kız militanlardan Cemile Merkit ile Apo’nun izin vermesi üzerine ‘devrim nikahı’ ile evlenmiş, kısa bir süre sonra Cemile Merkit gebe kalmıştı. Apo burada da devrimciliğini göstererek(!), komiteyi toplamış ve Cemile Merkit’in çocuğunu düşürmesi kararlaştırılmıştı. Cemile Merkit’in bütün direnmesine karşı, kadın zorla altı aylık bebeğini düşürmek zorunda bırakılmış, gene Apo’nun vahşi bir kararı ile altı aylık zavallı yavru, keyfi olarak baba Ali Haydar Kaytan tarafından sobada yakılmıştır.”⁷⁰

Uygulanan bu vahşetin, hiçbir inançta, ideolojide ve örgütte karşılığı yoktur. Apo’nun bu uygulamalarını “ihamet”, “ajanlık”, “döneklik”, “hainlik” gibi kavramlarla da açıkla-

⁷⁰H. Öznur, age, s.1080

mak mümkün değildir. Şayet bu suçların işlendiği gerçeği kabul ediliyorsa, cezanın muhatabı suçu işleyen olmalıdır. Bir babanın, kardeşin ve daha doğmamış çocuğun uğradığı bu zulmün arkasında yine Apo'nun sorunlu psikolojisini, komplekslerini ve takıntılarını aramak daha doğru olacaktır. Apo'nun Dersim'i ve Dersimliler'i "ıslah" formülü her dönem bu psikoloji çerçevesinde şekillenmiştir.

Saime AŞKIN'ın İnfazı

Saime Aşkın, Tunceli Öğretmen Okulundan mezun olduktan sonra Şanlıurfa'da öğretmenlik yapmaya başladı. Burada iken de PKK'ya katıldı. Bir süre sonra Merkez Komite Üyeliği'ne getirildi. 12 Eylül darbesinde yakalanmaktan son anda kurtularak yurt dışına çıktı.

O da Semir ve diğerleri gibi A. Öcalan'ın diktatörlüğüne karşı sesini yükseltenler arasında idi. Bekaa Kampı'nda yürütülen eğitim çalışmalarına ihtilal sonrasında da aktif olarak katılanlardan biriydi. PKK içerisinde A. Öcalan'ı eleştirmenin cezası ölümdü. Hele Dersimli birisi bunu yaparsa hiçbir şekil ve şartta affı yoktu.

1986 yılı sonunda Beka Kampı'nda toplanan PKK 3. Kongresi, geçmişin değerlendirmesi ve yeni düzenlemelerin yapılmasını içeren bir kongre idi. Örgüte emek veren birçok isim (Duran Kalkan, Selahattin Çelik, Ali Çetiner, İsmet Doğru, Kesire Öcalan, Abdullah Ekinci ve Ali Ömürcan) bu kongrede tasfiyenin eşiğine geldiler. Bunlar da Merkez Komite Üyeleri idiler. Adı geçenlere, üzerlerinde kurulan psikolo-

jik baskı ve “kendilerini ispat etmek” kaydı ile ikinci bir şans verildi.

Fakat Saime Aşkın bu şansa sahip olamadı. Çünkü o, Dersimliydi ve A. Öcalan’a göre kesinlikle “ajan”dı. Kongre sonrası tutuklanarak, Kuzey Irak’taki Lolan Kampı’na gönderildi. Örgüt içerisinde “Lolan’a gönderilmek” demek, “infaz”la eş anlamlıydı. Burada yapılan bütün sorgulama ve işkencele- re rağmen A. Öcalan’ın diktatörlüğünü kabul etmeyen ve boyun eğmeyen Saime Aşkın, kurşuna dizilerek infaz edilmiştir.

Saime Aşkın’ın infaza götürülüşünü izlemek istemeyen bir sorumluya: “Alçak, kaçma! Sen de gel izle! İzle de devrimcilerin nasıl öldürüldüğünü gör. Kahrolsun **Apocu alçaklar! Sizin sonunuz faşizmdir.**” şeklindeki haykırışı, örgüt içinde yer alan birçok gerçek devrimcinin zihninde yer etmiş ve örnek olmuştur. Elif Orhan (Dersimli) gibi örgütten kurtulmayı başaran kadın militanlar, onun örgüte boyun eğmeyen tavrını “Dersim kadınının kahramanlığı” şeklinde anlatmaktadırlar.

Kamer ÖZKAN’ın İnfazı

1952 yılında Tunceli’de doğan Kamer Özkan, önce Doğu Perinçek’in liderliğindeki Aydınlik Hareketi (TİİKP) içinde bir dönem bulunmuş, daha sonra İbrahim Kaypakkaya ve arkadaşlarıyla birlikte buradan ayrılarak TKP/ML-TİKKO’nun kuruluşunda yer almıştır. 1972 ve 1975 yılları arasında TKP/ML-TİKKO hareketi içerisinde de bulunan Kamer Özkan, daha sonra bu çevreden de ayrılarak A. Öca-

lan'la birlikte "Kürdistan Devrimcileri" adıyla PKK'nın ilk oluşumu olan hareketin içinde yer almıştır. Öcalan'la birlikte grubun 5 kişilik yürütme kurulu üyesinden biriydi. 1977-78 döneminde kamuoyunda Apocular olarak bilinen bu hareketten ayrılarak 1978 yılında Tekoşin örgütünün kurucuları arasında yer aldı. Öldürüldüğü tarihe kadar Güneydoğu'nun dağlık kesiminde faaliyette bulundu. A. Öcalan'la yol ayrımına düştüğü 1977'nin sonlarından itibaren eski yol arkadaşları tarafından hain ilan edildi. A. Öcalan'a göre Kamer Özkan bir "ajan ve kontraydı". PKK'ya göre Kamer Özkan, PKK militanlarından Cemil kod adlı Mehmet Yüksel'in de katiliydi.

PKK'nın çıkarmış olduğu yayın organlarında Kamer Özkan "karşı devrimci çetenin elemanı" olarak lanse edilmişti. Bu yüzden birçok kez PKK tarafından öldürülmek istendi. PKK amacına 13 yıl sonra ulaştı. PKK'nın askeri kanadı ARGK Dersim Askeri Konseyine bağlı militanlar, 30 Ekim 1993 günü Tunceli'de Kamer Özkan'ı öldürdüler. PKK'nın Avrupa'daki kolu olan ERNK Avrupa Temsilciliği tarafından yapılan açıklamada; "Kamer Özkan, İbrahim Kaypakka-ya'nın yakalanmasına ve katledilmesine sebebiyet vermiştir. Kamer Özkan MİT'e çalışan bir kontra ve ajandır bu yüzden öldürülmüştür." deniliyordu. PKK'nın bu açıklamalarına Kamer Özkan'ın bağlı olduğu Tekoşina Sosyalist şiddetle karşı çıkıyordu. Tekoşincilere göre Kamer Özkan'ın öldürülmesiyle "PKK'nın karşı devrimci bir örgüt olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştı."⁷¹

⁷¹H. Öznur, age, s. 803

Kamer Özkan'ın öldürülmesi üzerinden yürütülen tartışmaların merkezini de Dersim teşkil etmekteydi. Yayınlanan bildirilerde, PKK'nın Dersim'e ve devrimcilere karşı yürüttüğü mücadele ağır şekilde eleştiriliyordu. Dersim halkının PKK'ya karşı büyük bir öfke duyduğu vurgulanıyor ve Dersim'de yapılan kepenk ve kontak kapama eylemleri ile protesto yürüyüşlerine dikkat çekiliyordu.

PKK, Dersim'de kendisi dışındaki devrimci güçlere yaşama hakkı tanımak istemiyordu. Bu gerçeği en iyi şekilde "ARGK Dersim Askeri Konseyi"nin Ekim 93 tarihinde yayınladığı "Yurtsever Dersim Halkına; Sol Maskeli Eşkıyaları İyi Tanıyın" başlıklı bildiride yer alan şu cümlelerle açıklıyor: "Kendisine; sol, ilerici, devrimci, demokrat diyen ve Kürdistan'da faaliyet yürütmek isteyen her güç, PKK ve Kürt halk gerçekliğini kabul etmek zorundadır. Egemenlik sahamızda yürütülecek tüm faaliyetlerden sorumlu tek güç PKK'dır. Diğer güçler alacağı tüm kararlarda partimizi bilgilendirmek ve partimizden onay almak zorundadırlar."⁷²

Reça Komünistiya adlı sitede yayınlanan bir yazıda ise; PKK'nın Kamer Özkan'ın özellikle gerilla mücadelesi konusundaki yeteneklerini iyi bildiğini ve onun çevresinde oluşabilecek bir örgütlenmeyi engellemek amacıyla öldürdüğü iddia edilmektedir. Oluşabilecek örgütlenmenin PKK'nın bölgeye yönelik politikalarına zarar verebileceği de düşünülmüştür.

Yine aynı yazının devamında; "Avrupa'daki PKK'nın Kamer Özkan'ın katledilmesiyle ilgili ileri sürdüğü bir gerek-

⁷² H. Öznur, age, s. 809

çe de, onun bir “Zaza kontrası” örgütlediği şeklinde idi. Kamer, Dersim/Zaza sorununa duyarlı idi ve bu tartışmaları izliyordu. Yaşasaydı, bugün büyük bir olasılıkla yoldaşları gibi Zaza hareketi içinde yer alacaktı. Ancak Kamer henüz o dönem Zazaların ayrı bir ulus olduğunu savunmuyordu. Geldiği gelenek itibariyle Kamer, Kürt milliyetçiliğinin resmi ideolojisinden rahatlıkla kopacak bir yapıdaydı. Zaza halkı ile ilgili çalışmalar geliştikçe Kamer’in tutumu netleşecekti. Zaza hareketinin Kamer’i de saflarına katarak anayurdunda gelişmesi olasılığı PKK’yı korkuttu. Kamer’in katledilmesinin altında yatan bir gerçek de budur.” görüşlerine yer verilmektedir.

Dev-Sol’un yayın organı olan Mücadele dergisinin 16 Ekim 1993 tarihli sayısında yayınlanan bir yazı, Kamer ÖZKAN’ın öldürülme gerekçelerini ve PKK tarafından yöneltilen suçlamaları eleştirme şekli bakımından önemlidir. Yazı şöyledir: “Dersim’de sol gruplar arasındaki ilişkileri, esas olarak da yurtsever hareketle ilişkileri olumsuz bir sürece sokan, halkın PKK’ya yönelik protestolarına yol açan gelişmelerin bir basamağı da Tekoşına Sosyalist üyesi Kamer Özkan’ın öldürülmesiydi.

Kamer Özkan, 30 Eylül’de Dersim’in köylerinden Göme-miş’e gelen PKK gerillaları tarafından evinden çıkartılıp, yarım saat kadar konuşulduktan sonra öldürüldü. Eylemi Ekim 1993 tarihli bir bildiriyle üstlenen “PKK Dersim Eyaleti Askeri Komitesi” eylemin gerekçelerini şöyle açıklıyordu: “Kamer Özkan, MİT tarafından kurulan, yönlendirilen ve tamamen

MİT örgütlenmesi olan Tekoşin adlı örgüt içinde yer alıp yönlendirilmekle, vatana ve halka ihanet suçu işlemiştir.”

Tekoşina Sosyalist ise 4 Ekim tarihli bildirisinde Kamer Özkan'ın öldürülmesinin altında önemli “siyasi ve ideolojik gerçekler” olduğunu belirterek şu açıklamada bulundu:

“Kamer yoldaşın bölgede askeri çatışmaları organize edecek bir kişi olduğunu bilen PKK, onu ortadan kaldırıp devrimci sosyalist hareketlerin gelişmesini engellemeye çalışmıştır.”

PKK ve birçok devrimci demokrat siyasi hareket, bu iddialar arasında Kamer Özkan'ın kişiliği özelinde bir şey söyleyebilecek durumda değil kuşkusuz. Ancak, bu noktada bir şey söylemek de gerekmiyor. Çünkü ajan, işbirlikçi nitelermeleri bu olay özelinde hiçbir şey ifade etmemektedir. PKK'nın bir yandan Tekoşina Sosyalist'le “Cephe” kurma çalışmaları içindeyken, diğer yandan aynı grubu “MİT örgütlenmesi” olarak nitelendirmesinin, Kamer Özkan'ın öldürülmesini bu zeminde haklı göstermeye çalışmasının hiçbir siyasi tutarlılığı yoktur.

En basitinden Tekoşina Sosyalist ile UKC çalışmalarına giren PKK, bu faaliyeti onlarla paylaştığı sırada, onların ‘MİT tarafından kurulduğunu ve yönlendirildiğini’ bilmiyor muydu? Biliyorsa buna rağmen birlik olunması hangi noktada bir pragmatizmin ürünüdür? Ya da böyle bir şey söz konusu değilse, öldürmenin açıklaması nedir?

Gerçekleştirilen ‘cezalandırma’ her şeyden önce böyle bir siyasi tutarlılık zeminine oturmadığı, grup ve kişi düzeyinde ajan ve işbirlikçi denilip geçiştirilmeye çalışıldığı noktada, bunun devrimciler tarafından haklı görülmesi mümkün değildir. PKK, halk saflarında gördüğü bir grubu, kendisi için bir engel olarak gördüğü anda ajan,

MİT kuruluşu vb. olarak niteleyip, saldırma hakkına sahip olduğunu savunmuyorsa, böylesi eylemlerin yaratacağı tahribatı daha iyi hesaplamak durumundadır.”

Kamer Özkan'ın şahsında yaşananlar da, PKK'nın Dersim yaklaşımında hakim olan “Kemalizm”, “sol kontracılık” ve “ihamet” fikrinin bir sonucudur. Diğerlerinde olduğu gibi...

2 - PKK-TDKP Çatışması ve 4 TDKP'linin Öldürülmesi

PKK kendi içindeki Dersimlilere uyguladığı infazların yanında, kırsal alanda da çeşitli sol fraksiyonlara karşı savaş açmıştır. PKK dışında, kırsal faaliyeti yürüten sol örgütlerin yoğun olarak üslendikleri en önemli nokta yine Dersim'di.

PKK her fırsatta, kendileri dışında hiçbir sol örgüte şehirlerde ve kırsalda barınma hakkı tanımayacağını ifade ediyordu. Dersim bölge sorumlusu Dr. Baran (kod) Müslüm Durğun'un “Türk soluna mensup örgütler bizim misafirimizdir. Misafirler ev sahibi gibi davranamazlar.” şeklindeki ifadeleri, yaklaşan çatışmaların da habercisi mahiyetindeydi.

O dönem Dersim kırsalında silahlı grubu olan örgütler; TİKKO, DEV-SOL ve TDKP (Halkın Kurtuluşu) idi. PKK'nın bunlara dönük olarak uyguladığı misafir muamelesi, zaman zaman kırsalda karşılaşan gruplar arasında tartışmalara sebep oluyordu. Sola karşı ideolojik tavrını fiiliyata geçirmeyi planlayan PKK, bu örgütler içerisinde TDKP'yi hedef olarak seçiyordu.

9 Ekim 1993 günü Hozat ilçesine bağlı Tavuk Köyü kırsalında TDKP grubuyla karşılaşan PKK militanları ani bir saldırı düzenliyor ve 4 TDKP'liyi (Yunus Aydar, İbrahim Dış-

kaya, Hidayet Dumlul, Düzgün Çakmak) öldürüp ikisini de ağır yaralıyordu. 11 Ekim günü PKK Dersim Eyalet Konseyi tarafından yayınlanan bildiri ile de eyleme sahip çıkılıyor ve şöyle deniyordu: *“Halkın Kurtuluşu (TDKP), mücadelemizin Dersim’de kök salmasıyla devreye sokulan provokatif bir güçtür. Halkımıza ve partimize karşı komploculuktan vazgeçmeleri için defalarca uyarılar yapıldı. Ama dinlemediler. Bu çağrımıza uymayan HK’lılara ateş edilmek zorunda kalındı. Olayda karşı devrimci güçten 4’ü ölürken iki kişi de esir alındı.”*

PKK tarafından gerçekleştirilen bu eylem, Dersim’de geniş bir kitlesel hareketin de başlamasına yol açmıştır. Olayın duyulduğu gece Hozat ilçesinde başlayan protesto eylemleri, kısa sürede Mazgirt, Ovacık ve Tunceli şehir merkezine de yayılmıştı. PKK aleyhine sloganların atıldığı gösteriler kepenk ve kontak kapama eylemleri ile de destekleniyordu. Büyük şehirlere ve Avrupa’ya da uzanan eylemlerde PKK aleyhine bildiriler dağıtılıyor, üniversitelerde toplantılar düzenleniyordu. Eylemlere TİKKO ve Dev-Sol gibi sol örgütler de destek veriyordu.

Protestolara katılanlar, bundan böyle köylerde ve şehirlerde bu cinayetleri işleyenlere yardım edilmemesi gerektiğini konuşuyor ve “bunlar devrimci değil” diye öfkelerini dile getiriyorlardı. Dersim’de ilk kez böyle bir şey yaşanıyordu. Binlerce insan kepenk kapatıyor, sokaklara dökülüyor ve PKK’nın bu eylemini protesto ediyordu. PKK’nın eyalet komutanlığı durup “ne oluyor” diye düşüneceğine, eylem ve izlediği eylem çizgisini sorgulayacağına, tersine tıpkı bir sıkı yönetim komutanı edasıyla halkı yargılamaya girişiyor, bildi-

ri üstüne bildiri yayınlayıp yeni yasaklar koyarak, kendisine karşı baş kaldırdığını var saydığı Dersim halkını tehdit ediyordu. Protestoların hemen ertesinde yayınlanan PKK Dersim Eyalet Askeri Konseyi imzalı bildiride şunlar söyleniyordu:

*“Uyarı eyleminden (katliam uyarı eylemi olarak adlandırılıyor) sonra polis ve bazı işbirlikçi hainler eliyle kepenk ve kontaklar zorla kapattırılıp, kitle provokasyona çekilmek istenmiştir. İznimiz ve onayımız dışında kepenk ve kontak kapatmak suçtur ve bu suça bu-
laşanlar cezalarını çekeceklerdir. Hangi gerekçeyle olursa olsun
kontak ve kepenklerini kapatanların tümünü biliyor ve elebaşlarını
tanıyoruz. Bunlar en sert şekilde cezalandırılacaklardır. Çünkü bu-
nu yapanlar polistir. Bu provokatörlerin birkaçı Hıdır Güyilder,
Kemal Özer ve Hüseyin Aygün* gibileridir. Bunlar halkımızın ga-
zabından kurtulamayacaklardır.”⁷³*

Bütün bu tehditler, Dersim halkı üzerinde caydırıcı olamiyor, aksine “halktan yana olduğunu iddia eden ve gerçekten halka dayanan hiçbir silahlı güç, halkın kendi politikasına aykırı tutumunu, silah gücü ya da cezalarla kendi doğrultusuna çevirmeye çalışmaz.” düşüncesi halk arasında yayılıyordu. Bu düşüncenin geniş anlamda kabul görmesi, PKK ile Dersim arasında ideolojik bir sorunun yaşandığına da kitleleri inandırıyordu.

Halka uygulanan vergiler, karşı çıkanlara verilen cezalar, Dev-Sol ve TİKKO’ya uygulanan baskılar, “ajan-provokatör” suçlamalarıyla Kamer Özkan’ın öldürülmesi ve devrimci ola-

* O dönem avukat kimliği ile tanınan Hüseyin Aygün günümüzde CHP’de milletvekili olarak siyaset yapmaktadır.

⁷³ H. Öznur, age, s. 645

rak bilinen öğretmenlerin öldürülmesi bir süreç olarak işliyor ve PKK’ya olan öfke de günden güne artıyordu. PKK ise Ekim ayı başında yayınladığı bildiriyle, halkı daha ağır yaptırımlarla karşı karşıya bırakıyordu. Yayımlanan yasaklar bildirisindeki “on emir” şunlardı:

1- Tüm burjuva partilerinin yöneticileri ve tüm üyeleri derhal istifa edecek, parti binaları kapatılacaktır.

2- Hangi gerekçelerle olursa olsun, bu partilere üye olunmayacaktır.

3- Burjuva gazeteleri okunmayacaktır.

4- TV’ler izlenmeyecek, tüm TV’ler kapatılacaktır.

5- Kent merkezlerinde ve kırsaldaki tüm antenler indirilecek ve hangi gerekçeyle olursa olsun (haber dinleme dahil) TV’ler açılmayacaktır.

6- Burjuva basınının dağıtımı ve satışı yapılmayacaktır.

7- Tüm okullar kapatılacak, buralarda görev yapılmayacaktır.

8- Tüm öğretmenler derhal görevlerini bırakacaklardır.

9- Kumar oynamak ve oynatmak kesinlikle yasaktır.

10- Aşırı alkol alınması ve sarhoşluk derecesine vardırılması suçtur.

Halkımızın onurluca bir yaşama ulaşması için alınan bu kararlara uyulmaması hâlinde ulusal kurtuluş kanunlarına göre en sert şekilde cezai uygulamalara gidilecektir.⁷⁴

⁷⁴ H. Öznur, age, s. 646

PKK'nın uygulamalarına karşı yayımlanan bildirilerde ise PKK açıkça suçlanıyor ve Dersim politikaları eleştiriliyordu. Bunlardan birisinde şöyle denilmektedir:

Dersim'de PKK'nın halka ve devrimcilere karşı tutumunun uç noktalara varmasının, başka bölgelerde rastlanmadığı hâlde baskıların, adam kaçırma ve öldürmeye varacak şekilde artırılmasının nedenleri olayları uzaktan izleyenler için pek anlaşılır görünmüyor.

Ama gelişmelere yakından bakıldığında her şey daha açık görünüyor. Dersim 25 yıldan bu yana devrimci faaliyetin sürdüğü, halkın kendi sorunlarına sadece ulusal cepheden değil, sosyalizm açısından da bakmaya yatkın olduğu, bilinç ve kültür düzeyi oldukça yüksek bir bölgedir. Bu durum PKK'nın izlediği milliyetçi politikaları Dersimlilere kabul ettirmekte zorlanmasına neden oluyordu. Ve PKK yıllardır Dersim halkıyla sıcak ilişkiler kurmayı başaramamıştı. Bu yüzden de bildirilerde "kahraman Dersim halkı", "yiğit Dersimliler" gibi tabirler kullanılsa da, gayri resmi söylemlerde Dersim "sosyal şoven", "Kürt kimliğini yitirmiş", "kimliğini yeniden kazanması gereken" bir il olarak nitelendi. Eyalet komutanlığını da bu gayri resmi saptamalar yönlendirdi ve Dersim'de yürüttüğü politikayı etkiledi. Bunun içindir ki; eyalet komutanlığı halkla arasındaki soğukluğu gidermek için politikalarını gözden geçirmek yerine, yayımlanan son bildirilerden de açıkça anlaşılacağı gibi, zorlama yöntemlerle kendisini halka kabul ettirme yolunu tercih etti. Bir süredir de adım adım bugünkü "devrimcileri kaçırma, esir alma ve öldürme" noktasına gelindi.

TDKP de aynı nedenle, Dersim'e boyun eğdirmek için hedef seçildi. Çünkü TDKP'nin bölgedeki çalışması PKK'dan daha eski tarihlere dayanıyordu ve halk içinde önemli bir prestije sahipti. Bu

nedenle de PKK Eyalet Komutanlığı, bölgedeki çalışmasının ve halkla kurmak istediği yakınlaşmanın önünde en büyük engel olarak TDKP'yi görüyordu.

Bu noktada 1980 öncesinde PKK tarafından uygulanan; “önderleri yok et, geri kalana boyun eğdir.” Taktiği hatırlandı. Ard arda yayımlanan bildirilerde; devrimciler, komünistler ve halk tehdit edildi, onlara tek seçenek olarak PKK'ya tam biat öne sürüldü.⁷⁵

Baştan beri Dersim'le ilgili ideolojik-sosyolojik sorunlar yaşayan PKK, Dersim'deki örgüt yoğunluğundan dolayı silahlı faaliyetlerine alan açmakta zorlanmıştır. PKK'ya göre Dersim kırsalındaki diğer silahlı örgütler, Türkiye Cumhuriyeti tarafından organize edilerek kendilerini takip amacıyla kırsala gönderilmektedir. Yani hepsi birer “kontra” örgütüdür. Bu düşünce ile de yaptığı infaz ve katliamlara meşruiyet kazandırmaya çalışmaktadır.

TDKP'nin yayın organı olan Gerçek dergisinin 16 Ekim 1993 tarihli 29. sayısında yayınlanan bir değerlendirmede özetle şöyle denilmektedir: “ Bütün bunlardan anlaşılıyor ki; PKK Tunceli örgütü, Dersim halkını ve Dersim'in gerçeğini tanımıyor. Şimdiye dek “halka rağmen, halk için” halktan zorla vergi toplanması, Dersim halkının yiğit evlatlarını, devrimci demokrat öğretmenleri katletmekte tereddüt göstermemesi bunun kanıtı. Öte yandan, devrimci düşüncelerin etkisi altında bulunan, bu yüzden PKK'nın faaliyet yürütemediği bir bölge olan Dersim'deki güçsüzlüğünün faturasını devrimci komünistlere saldırarak çıkartıyor. İsteddiği tek şey var; herkesin kendisine tabi olması. Eğer buna rıza gösteril-

⁷⁵ H. Öznur, age, s. 647

miyorsa dayatacaktır. Bu dayatma kapsamı içinde PKK özgürlükçülüğünün sınırlarının nereye kadar genişleyebileceği ortaya konulmuş oluyor. Öldürüyor, kaçırıyor, cezalandıracağı yeni isimleri ilan ediyor. Üstelik bir de, bizim örgütlerle sorunumuz yok diyor...”

3. PKK-TİKKO Çatışması ve Doğan Köyü Katliamı

İbrahim Kaypakkaya öncülüğünde yola çıkan TİKKO, silahlı mücadeleye başladığı tarihten itibaren, faaliyet alanı olarak Dersim'i seçmişti. Dev-Yol'la birlikte Dersim'de geniş bir kitle desteği bulan örgütlerden birisi de TİKKO idi. Silahlı mücadeleyi benimseyen TİKKO, özellikle Dersim kırsalında son derece etkiliydi.

PKK'nın Dersim kırsalında askeri faaliyetlere yönelmesiyle birlikte, TİKKO ile karşı karşıya gelmesi de kaçınılmaz bir hâl alıyordu.

Zaten PKK ile TİKKO arasında 1985 yılından beri devam eden bir çatışmanın varlığı da biliniyordu. İSVİÇRE'nin Basel şehrinde başlayan bildiri tartışması daha sonra çatışmaya dönüşmüş ve her iki gruptan toplam 14 kişi yaralanmıştı.

PKK'nın o yıllarda Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan devrimcilere karşı başlattığı infaz ve baskılar TİKKO tarafından eleştiriliyor ve buna karşı çıkılıyordu. PKK ise her zamanki tavrıyla Türk soluna karşı şiddet kullanmakta ısrar ediyordu.

1987 yılında Yunanistan'daki Lavrion Kampı'nda devam eden tartışmalar da kısa sürede çatışmaya dönüşüyor ve yedi TİKKO'cu PKK'lıların saldırısıyla yaralanıyordu.

İdeolojik platformda da devam eden tartışmalar, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde her iki gruba ait yayın organları üzerinden yürütülüyordu. PKK'nın yayın organı Berxwedan'ın 15 Mart 1988 tarihli sayısında TİKKO, "Alevicilik" yapmakla ve "kontracı" olmakla suçlanıyordu. "Eski Kontracıları Tanıyalım" başlıklı yazıda, "TİKKO'nun Özel Harp Dairesi ve MİT ile aynı sözleri kullanarak PKK'yı eleştirdiği" öne sürülüyordu. Aynı yayın organında "TC'nin Aleviliği geliştirerek bölgesel ayrılıkları körüklemek istediği, TİKKO'nun da bu sürece destek olduğu" vurgulanıyordu.

Öte yandan, TİKKO'nun parti örgütü TKP/ML merkezi yayın organı "Komünist" in Kasım 1987 tarihli sayısında da PKK'ya ilişkin bazı değerlendirmeler yer alıyordu. Komünist'e göre PKK'nın Irak, İran ve Türkiye'de halka yönelik saldırılarıyla, "halk düşmanı" politikayı esas hâle getirmesi, onun gerici karakterinden kaynaklanmaktadır. TİKKO'nun yayın organında PKK'nın gücünü "Ortadoğu gericiliğinden" aldığı söyleniyordu.⁷⁶

Bu çerçevede süren tartışmalar uzun yıllar devam ediyor ve daha da büyüyordu. PKK'nın "**Dersim'i silah zoruyla ehlileştirmek**" olarak da tanımlanan Dersim politikasının 1993 yılında uygulamaya konulmasıyla, tartışmaların mahiyeti değişmeye ve adım adım çatışmaya yönelmeye başladı. PKK'nın Dersim'de yaptığı eylemler TİKKO tarafından ağır şekilde eleştiriliyordu.

TKPM/ML'nin yayın organı olan Özgür Gelecek gazetesinin 16-30 Eylül 1993 tarihli sayısında şöyle denmektedir:

⁷⁶ H. Öznur, age, s. 691

PKK'nın son zamanlarda Dersim ve Erzincan'da bazı Türk ve Sünni mezhebine mensup köylere saldırarak birçok köylüyü öldürmesi, hiçbir gerekçeyle haklı gösterilemez ve savunulamaz. Erzincan'da Başbağlar (Barasor) köyünü yakıp otuzdan fazla yoksul Türk köylüsünün öldürülmesi ve yine Erzincan İhlar (Ulu) köyünde dokuz evin yakılıp bir kişinin öldürülmesi ve altı kişinin yaralanması olayı, arkasından ise Dersim'in Çemişgezek ilçesine bağlı Güneybaşı Köyü'nde altı köylünün öldürülmesi, PKK'nın misilleme mantığını haklı çıkarmaz. Daha açıkçası, devlet Kürtleri katlediyor, ben de buna karşı misilleme olarak Türkler'i öldüreceğim mantığı ve yöntemi her ne olursa olsun, hedef tanımayan gerici bir yöntem ve karşı devrimin işine yarayan, ona hizmet eden bir anlayış ve tavidir. Sözün özü, devrimcilerin atacağı her kurşun adres tanımak zorundadır. Yoksa halka ve halkların kardeşliğine zarar vermiş oluruz.

PKK, bu tür eylemlere baş vurmasındaki gerekçesini; " TC Kürt öldürüyor, biz de Türk öldüreceğiz" şeklinde sözlü açıklamalarda bulunurken, diğer yandan ise söz konusu eylemlerini yazılı olarak üstlenmekten çekiniyordu. Yazılı açıklama yapmaktan çekinmekle beraber, Dersim'de yaptıkları eylemleri savunan sözlü propaganda'nın da tabii ki bir amacı vardı. O da Alevileri kazanma taktiğidir. Sünni Türk köylülerin öldürülmesini resmen üstlenmemelerinin nedenlerinden birincisi; PKK'yı destekleyen Kürt nüfusunun ezici çoğunluğunun Sünni olmasıdır. Eylemleri sahiplendikleri takdirde Sünni Kürtler'in "Aleviler desteklenirken Sünniler öldürülüyor." şeklindeki tepkilerinden çekinmektedirler. İkinci gerekçe ise uluslar

arası platformda devrimci-demokrat kamuoyunun tepkisini alma endişesidir..."⁷⁷

TİKKO tarafından "PKK'yı Uyarıyoruz" başlığıyla yayınlanan bu yazıyı takiben "PKK Yanlış Yolda" başlıklı yeni bir yazı daha yayımlandı ve PKK'ya TİKKO tarafından görüşme çağrısı yapıldı. Her iki örgüt, 13 Ağustos 1993'te Dersim'de bir araya geldiler. Bu görüşmede TİKKO "PKK'nın strateji ve eylemlerini" eleştirirken, PKK da TİKKO'nun kendilerine yönelik eleştirilerini reddediyordu. Ayrıca PKK, Türk solunu "Kemalist rejimin işbirlikçisi" olmakla suçlamaya devam ediyor ve başta TİKKO olmak üzere tüm örgütlerin kendilerine tabi olmasını istiyordu. Aksi hâlde kendilerinden izin almadan bölgede siyasi mücadele yaptırmayacaklarını ve örgütlenme hakkı tanımayacaklarını vurguluyordu. İki örgüt arasında yaşanan bu görüşmeye dair tutanaklar ve yaşanan tartışmalar da Özgür Gelecek gazetesinin 1-15 Eylül 1993 tarihli 11. ve 1-15 Ekim 1993 tarihli 13. sayısında yayımlanmıştır.

Yine aynı gazetenin 16-31 Ekim 1993 tarihli 14. sayısında ise PKK ile ilgili bir değerlendirme yapılmış PKK'nın yanlış yolda olduğu dile getirilmişti. "Dostluk, Düşmanlık ve PKK'nın Tavrı" başlıklı yazının bazı bölümleri şöyledir: *...PKK, var olan farklılığı dönem dönem düşmanca karşıtlık olarak ele almakta ve düşmanca yöntemlere baş vurmaktadır. Kuruluşundan beri bu böyledir. Kendini güçlü hissettiğinde, eğer diğer güçleri kuyruğuna takamamışsa, alanın tek hakimi olmaya yönelmiş, dost*

⁷⁷ H. Öznur, age, s. 692

güçlere karşı şiddeti bir yol olarak kullanmıştır... Kendisinden olmayan ya da kuyruğuna yamanmayan kendisine karşıdır ve susturulmalı, sindirilmelidir.

Son günlerde geliştirilen akıl almaz olaylara bakın. Geçmişte KUK'çular şiddetle nasıl yok edilme noktasına getirilmişse, bugün Dersim'de TİKKO'nun, TDKP'nin, Devrimci-Sol'un ve diğer devrimci yapılanmaların üzerine aynı anlayışla gidilmektedir...

PKK; Dersim'deki diğer sol güçleri silmeye, Özgür Gündem dışındaki sol/sosyalist basın da dahil, yayınların bölgeye girmesini engellemeye, okulların kapatılmasına vb. karar vermiş ve bunun için saldırılarını hızlandırmıştır. Söylemdeki "çatışmayı biz de istemiyoruz" açıklamaları, tepkileri törpülemek içindir, samimiyet derecesi azdır... PKK bunu bilmek zorundadır; eğer şiddet her şeyi çözseydi, geçmişin faşist diktatörlükleri hep yaşıyor olurdu. Halk üzerinde estirilen şiddete "haklı şiddet" diyemeyeceğimize göre bunu savunmanın ya da kılıfına uydurmaya çalışmanın mantığı yoktur.

Nitekim Dersim halkı bunu PKK'ya da göstermeye başlamıştır, gösterecektir de. Halka ve devrimci güçlere karşı saldırıları protesto etmek için Tunceli, Pülümür, Ovacık ve Hozat'ta kepenkleri kapatmış, protesto yürüyüşleri yapmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler okullara gitmemiştir. Bu, PKK'ya bir uyarı olmalıdır. Bir zamanlar APO'nun söylediği gibi "Eline silah alınca kendini şaşırmamalıdır." Dersim halkının tepkisinin "Faşizmin baskılarına karşı nasıl direniyorsak, PKK'nın baskılarına da aynı şekilde direnelim." boyutunda olduğunu görmelidir. Böyle bir durumda "Biz o halka gösteririz" mantığı vahim bir mantıktır ve sonunda sahibine zarar verecektir. Halkın "TİKKO bizi silahlandırсын PKK'ya karşı savaşalım"

istemi PKK için olduğu kadar TİKKO için de dikkatle yaklaşılması gereken bir noktadır...⁷⁸

Dersim halkında PKK'ya karşı şekillenen bu direniş arzusu, bütün baskılara rağmen güçleniyordu. Halk arasında yükselen sesler ve tepkiler PKK tarafından silah zoruyla susturulmaya çalışılıyordu. PKK ile TİKKO arasında devam eden bu gerilimin kilometre taşlarından birisi de Çemişgezek'in Doğan Köyü'nde yaşanan hadisedir.

Dört TDKP'linin Hozat'ta öldürüldüğü 9 Ekim 1993 gecesi Doğan Köyü'ne gelen PKK grubu, köyde TİKKO taraftarı olarak bilinen Kahraman ailesinden; Veli Kahraman ile kızları Zeynep ve Meral'ı katletmiştir.

O dönem PKK'nın, TİKKO mensubu ya da sempatizanı olan 15 kişinin ölüm kararını aldığı bilinen bir durumdu. Bu isimlerden birisi de Doğan Köyü'nden Murat Kahraman'dı. Aynı köyden ve çocukluk arkadaşı olup, PKK'da grup komutanlığı yapan Koçer (kod) Erdal Benler ve örgütün o dönemdeki Çemişgezek sorumlusu Ekrem (kod) tarafından konuşmak üzere davet edilen Murat Kahraman, PKK içerisinde zorla alıkonulmuştur. 8-9 gün boyunca işkence edilmesine rağmen PKK'ya boyun eğmeyen Murat, infaz edilmesine yakın bir saatte kaçarak ellerinden kurtulmuştur. (Murat Kahraman'a uygulanan işkence, PKK tarafından kaçırılan ve "zorunlu askerlik" adı altında ikna edilmeye çalışılan Pertek'in Kürmeş Köyü'nden dört gence izlettirilmiştir. Daha sonra bu gençlerden üçü de kaçarak örgütten kurtulmayı başarmıştır.)

⁷⁸ H. Öznur, age, s. 694

Murat'ın köye gidebileceğini düşünen örgüt, Doğan Köyü'ne yönelmiştir. Verilen emir daha önce bir çok hadisede yaşananla aynıdır: "Evde canlı namına bir şey kalmayacak, ev de yakılacak." Eve gelen PKK grubu; 71 yaşındaki Veli Kahraman ile kızlarını döverek evden dışarı çıkartırlar. Evdeki değerli eşyalara el konulduktan sonra ev ahırdaki hayvanlarla birlikte ateşe verilir. Veli Kahraman'ın kendisini öldürüp kızlarına bir şey yapmamaları için tüm yalvarmalarına karşın üçü birden kurşuna dizilirler. Bir süre yaralı kalan Meral, olayı yapanların Erdal ve Ekrem olduğunu olay yerine gidenlere söylemiştir.

Özellikle Koçer (kod) Erdal Benler'in örgütten aldığı cüretle kendi köylülerine karşı uyguladığı bu vahşet, başta kendi köylüleri olmak üzere Dersim halkı tarafından büyük bir ihanet şeklinde yorumlanmış ve lanetlenmiştir.

TİKKO birçok olayda olduğu gibi bu olayda da PKK'yı kınayan bir bildiri yayınlamış ve bu şiddetin hesabını PKK'dan soracaklarını açıklamıştır. Yine Özgür Gelecek gazetesinin 1-15 Kasım 1993 tarihli 15. sayısında "PKK'yı Uyarıyoruz" başlığıyla bir yazı yayınlanmıştır. Bu yazıda şöyle denilmektedir:

Dersim'de komünistlere, devrimcilere ve halka karşı PKK'nın giriştiği eylemler provokatif ve karşı devrimci eylemlerdir. Derhal vazgeçmeye ve halktan özür dilemeye çağırıyoruz!

PKK Dersim'de uzun süredir akıl almaz işler yapıyor. Partimizin kendilerini dostça uyarmasından kısa bir süre sonra, bu kez işi devrimcileri katliamdan geçirmeye kadar vardırırdı. En son 30 Eylül'de Kamer Özkan, onun ardından bazı Eğitim-Sen'li öğretmen-

ler, 9 Ekim'de 6 TDKP militanı ve son olarak da Çemişgezek'in Doğan Köyü'nde zorla ARGK'ya katmak istedikleri bir taraftarımızın bulunmaması üzerine ailesinden Veli, Zeynep ve Meral Kahraman katledilmişlerdir. Ne yazık ki bu manzara, PKK'nın gerici güçlerden çok halkla savaşımaya başladığını göstermektedir...

Bütün bunlarla birlikte halkı gerçekten haraca kesen bir vergi talebi, "zorunlu askerlik" adı altında gençleri dağa kaldırma, eşkıyalık ve zorbalığı, kendi işlerini devrimci örgütlerin sempatanlarına ve halka zorla yaptırmalar, isteklerine direnen köylülere tokat, dipçik ve küfürle karşılık verme, ulaşım ve iş makinalarının yakılması, zaten boşalmış olan ıssız topraklarda direnenleri sürgün etme, halkın canına yetmiş ve uzun süredir yakınmalar ayyuka çıkmıştır.

Partimiz 21 yıldır bu halka önderlik yapmaktadır. Dersim halkı haksızlıklara karşı çıkmayı ve zorbalardan hesap sormayı iyi bilmektedir...⁷⁹

Gerilimin tırmanması üzerine PKK ile TKP/ML yurt dışı bürosu, her iki örgüt arasındaki çatışmalara (PKK saldırılarına demek daha doğru olacaktır. K.G.) son vermek için 10 Kasın 1993'te Avrupa'da bir araya gelerek görüştüler. İki örgütün sorumlularının katıldığı bu toplantıda Dersim'deki çatışmalar ele alındı. Birbirleriyle kanlı bıçaklı olan bu iki örgüt, sanki aralarında hiçbir şey olmamışçasına bir araya gelerek, birbirlerini "dost ve müttefik" örgütler olarak görecektlerdi. Bu toplantı sonrasında yapılan ortak açıklama, Özgür Gelecek gazetesinin 16-30 Kasın 1993 tarihli 16. sayısında şu şekilde haber yapılarak yer almıştı:

⁷⁹ H. Öznur, age, s. 695-696

29 Ekim tarihli açıklamada Türk devletinin, Türkiye ve Kürdistan'daki ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine karşı başlattığı topyekun savaş açık bir gerçektir. Karşı devrim bu topyekun savaşta tüm güçleri ile tarihsel bir görevle karşı karşıyadırlar. Topyekun devrimci direnişiyle...

Bu bilinçle bir araya gelen partilerimiz, aralarındaki ideolojik siyasi farklılıkları unutmadan, ancak bunları düşmana karşı mücadelede eylem birliği yapmanın önünde engel olarak da görmeden direnme azminde olduklarını ilan ederler. Bu açıdan partilerimiz aşğıdaki görüşleri ısrarla vurgular ve tüm örgütlerimizden bu görüşlerin uygulanmasında kararlı davranmasını talep eder kamuoyunun bilgisine sunarlar...⁸⁰

Aynı bildiride Dersim'de yaşanan olaylara da yer veriliyor ve "sebepleri ne olursa olsun, Dersim'deki bu olaylar karşılıklı anlayış ve dostluk ilişkisi dahilinde çözülebilecek sorunlar" şeklinde yorumlanıyordu.

Her fırsatta iki örgüt arasındaki ideolojik farklar belirtilse de, bu tarihten itibaren halk arasında TİKKO, PKK ile ortak eylem yapan bir örgüt şeklinde algılanmıştır. Dersimde yapılan eylemler sonrasında yaşanan "PKK mı, TİKKO mu" karmaşası da bu birlikteliğin sonucu olarak yansımıştır.

"21 yıldan beri halka öncülük ettiği" iddiasında olan TİKKO, gelmiş olduğu nokta itibarıyla bu öncülük vasfını da kaybetmiştir. Deneyimli TİKKO kadrolarının tasfiyesinden sonra kırsalda kalan militanların PKK kadroları içerisinde faaliyetlerine devam ediyor olmaları, her şeyi açıklar durumdadır. Halk arasında yaygın olan "TİKKO, PKK'nın askeri

⁸⁰ H. Öznur, age, s. 697

gücüne dayanamadı" düşüncesi bugün itibariyle doğrulanmıştır.

4. PKK Dersim Çelişkisinin Kırılma Noktası: Dr. Baran olayı

PKK içerisinde ölümü/infazı en çok tartışılan, halen daha da tartışılmaya devam eden isimlerin başında Dr. Baran (Kod) Müslüm DURGUN gelmektedir. Dr. Baran PKK-Dersim ilişkisinde bir kilometre taşıdır. Merkez Komite ve ARGK Askeri Konsey Üyeliği de yapan Dr. Baran Tunceli'nin Mazgirt ilçesi nüfusuna kayıtlıdır.

Kuruluşundan itibaren ciddi bir "Dersim sendromu" yaşayan PKK, parti üst kademesinde yürüttüğü Dersim'e dönük suçlamalarını ve merkez komitedeki Dersimli infazlarını Dr. Baran ile sahaya indirmeyi ve "Dersim'i yerinde ıslah etmeyi" düşünmüş olmalı ki; Dr. Baran'ı Dersim bölge sorumlusu olarak görevlendirmiştir. Kısa bir süre sonra ise örgüt talimatlarına göre hareket etmediği gerekçesiyle, 12 Mart 1994 tarihinde infaz etmiştir.

İdeolojik anlamda Dersimliler'le ciddi sorunlar yaşayan A. Öcalan, "savaşı halka yayarak" Dersim'deki varlığını kabul ettirme yolunu seçmiştir. PKK'nın 1993 yılından itibaren Dersim'e büyük bir askeri yığınak yapması ve halkı savaşa yüz yüze bırakma gayreti, onun ideolojik anlamda Dersimlilere mağlup olduğunu da göstermektedir. Öcalan'a göre yapılacak tek şey Dersim'e silahlarla diz çöktürmektir.

Dr. Baran olayından sonra bölge sorumlusu olarak Dersim'e görevlendirilen Küçük Zeki (kod) Nevzat Çiftçi, içinde bulunulan durumu şöyle özetlemektedir:

Dersim'e gidecek grup Apo tarafından özenle seçilmişti. Daha fazla pratik tecrübeleri olan ve örgüte bağlılığını savaşta ispatlamış, dördü bayan toplam on kişi en kısa zamanda çalışmalarımızı tamamlayarak bu bölgeye gidecektik... PKK'nın (Apo'nun) istediği gibi vahşi ve ayrı bir dünya olan Dersim'i diğer bölgelerle bütünleştirecektik... Öldürecek, öldürdükçe yaşayacak, yaşadıkça var olacaktık... Anlaşılan örgüt otoritesini buradakiler henüz tam tanımamışlar. Belki silahların acımasız sesi bu insanları değiştirdi. Her tarafta oluk oluk kan akarken, bu insanlar burada böyle rahat yaşamazlardı. Acıyı yüreklerinde hissetmeliydiler.⁸¹

Apo tarafından Bekaa'da özel bir eğitimle Dersim'e motive edilen Nevzat Çiftçi'nin anlatımından, Dr. Baran'ın hangi beklentilerle Dersim'e gönderildiğini de anlamaktayız. Dr. Baran, bu beklentilere karşılık vermediği/veremediği için öldürülmüştü.

Apo, Dr. Baran'ın ölümünü şu şekilde anlatmaktadır:

Zavallı, partinin dayattığı sorumlulukların altında ezilip gitti. Hayır hayır, aslında bizden intikam aldı... Halkla bütünleşmesi, düşmanla uzlaşmasına yol açtı. Evet evet, onun için eylem yapamıyordu. Bize hesap vereceğini anlayınca da bu eylemi koydu. İhane-tin böylesi, alçaklığın böylesi olamaz! Dün gece Dersim'den telefonla aradılar. El bombasını kendinde patlatarak intihar etmiş. Hayır intihar değil, partiden ve bizden intikam almış.⁸²

⁸¹ N. Çiftçi, age, s. 134-137

⁸² N. Çiftçi, age, s.106

Görüldüğü gibi Dr. Baran, Apo tarafından büyük beklentilerle Dersim'e gönderilmiştir. Dr. Baran'a dönük suçlamalarındaki "halkla bütünleşmesi, düşmanla uzlaşmasına yol açtı" ifadesi, yaşadığı Dersim çelişkisinin yansımasıdır. Yani ona göre Dersim halkı Türkiye Cumhuriyeti ile işbirliği halindedir.

Fakat Dersimliler öyle düşünmemektedir. Nevzat Çiftçi ve grubunun Dersim'e geldikleri zaman erzak almak üzere uğradıkları köyde 80 yaşında bir kadının söyledikleri her şeyin özetidir aslında: *Bak oğlum, gördüğün bu topraklarda otuz kırk yılda bir bu insanlar devlete baş kaldırırlar. En son Seyit Rıza burada ayaklandı. O kadar kan döküldü ki, olan hep halka oldu ve acı çeken hep biz olduk. Devlete karşı savaşıarak bu halka bir şey kazanıramazsınız. Yazık değil mi annelerinize. Bu işlerin sonu yok, bu işlerden vazgeçin. Bak Dr. Baran benim akrabamdı. Karısını, onca çocukluğunu bırakıp dağa çıktı. O kadar sene dağda kaldıktan sonra öldürüldü. PKK onu öldürdü...*

*Dr. Baran gelinceye kadar kimse burada PKK'yı tanımıyordu. Burada hep Partizanlar (TKP/ML-TİKKO) vardı. Baran burada çok seviliyordu. Aşiretine de saygı duyulduğu için bir dediği iki olmuyor, hemen yerine getiriliyordu. Buradaki insanları çok sevdiği için onlara zarar gelmesini istemiyordu. Siz burada gidip karakollara saldırırsınız, bunun zararını biz çekeriz. PKK yani Apo kendi dediğini yapmadığı için Baran'ı öldürdü.*⁸³

Bugün için de Dersim'de kabul edilen gerçek; "Dr. Baran'ın Dersim halkının zarar görmemesi için eylem yapmadığı ve bunun için PKK tarafından öldürüldüğüdür." Çemişge-

⁸³N. Çiftçi, age, s. 138

zek ve Hozat sınırları arasında yer alan Aliboğazı mevkiinde öldürülen Dr. Baran, bazı kaynaklarda bahsedildiği gibi boğularak infaz edilmemiştir. Ya da örgütün iddia ettiği gibi üzerinde el bombasını patlatmak suretiyle intihar etmemiştir. Olayın yaşandığı bölgeye yakın yerlerde bulunan insanlarla yaptığımız mülakatlar, Dr. Baran'ın çoğu Dersimli olan arkadaşlarıyla birlikte (38 kişi) PKK'nın bölgedeki en etkili grubu olan "Ekrem grubu" tarafından infaz edildiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

O dönem Dersim'de grup sorumlusu olarak görev yapan Zeynel'le Nevzat Çiftçi arasında geçen konuşma Dr. Baran'ın şahsında Dersim'de yaşananları bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Zeynel durumu şöyle özetlemektedir: *Bilemiyorum, her şey çok karışık. Parti önderliğinin talimatıyla yanıma tecrübeli gücü alarak bu alana geldiğimde, ortam çok değişikti. Savaşçısıyla, komutanıyla insanlar arasında müthiş bir dedikodu ve güvensizlik vardı. Kimse bizi kabul etmiyordu. Örgüte olan inanç tamamen kaybolmuş, herkes kendi durumunu kurtarma sevdasına düşmüştü. Tüm komuta yapısını görevden aldım, sürekli toplantılar yaptım. İntihar olayını biraz araştırmaya başlayınca beklemediğim sonuçlarla karşılaştım. Örgüte düşüncemi aktarmadım, ama bence Dr. Baran intihar etmedi. İntihara zorlanarak ortadan kaldırıldı. Bu sinsî planın temelinde Ekrem var."*⁸⁴ Bu ifadeler, bölgede ve olayların içinde olan bir sorumlunun ağzından çıkmış olup, yoruma gerek bırakmamaktadır.

PKK'nın 5. kongresinde Dr. Baran olayı geniş olarak ele alınmış ve duruma ilişkin bir de karar yayınlanmıştır. Bu ka-

⁸⁴N. Çiftçi, age, s. 167

rarda ise şöyle denilmektedir: *Dersim'de yıllardır mücadele veren partimiz, bu uğurda yüzlerce yiğit militanını feda etmiştir. 1990'lı yıllara geldiğinde Kürdistan'da uluslaşmayla birlikte bir uyanış yaşanmış, bu uyanış Dersim'i de sarmıştır. Savaşı geliştirmenin ve ona Dersim cephesinde güç kazandırmanın koşullarının mevcut olduğu böylesi bir dönemde parti önderliğine, "...söz veriyorum, bir daha karşınıza suçlu olarak çıkmayacağım."* diyen Dr. Baran arkadaş, bu temelde Dersim'e parti tarafından "eyalet koordinatörü" olarak gönderilmiştir. Açık ki; verilen sözlerin gerekleri, Dersim'de savaşı doğru bir parti öncülüğüne kavuşturmak, parti önderliğinin yaşam tarzını oraya taşımak ve Dersim'i devrimimizin önemli bir kalesi hâline getirerek, ülkeyle bütünleştirmek temelinde yerine getirilecekti. Ancak Dersim eyaleti, bu yıllarda bazı olumlu gelişmeleri yaşasa da döneme göre yetersiz kalmıştır. Ülke genelinde mücadelemiz sürekli bir gelişmeyi yaşarken, Dersim'de öncülükte bir tıkanma, savaşta ve taktik gelişmede zayıflık ve çözümsüzlük ortaya çıkmıştır. Dönemi kavrayamama, öngöründe zayıflık ve kapasite darlığı beraberinde görevlere cevap verememeyi de getirmiştir. Bunun sonucu olarak, önderlik yaşamını kendine esas almaya çalışan, ancak görevlerini yerine getiremediğini fark eden Dr. Baran arkadaş bir ezikliği ve onun süreklileşeceği baskılı bir ruh hâlini yaşamıştır. Dr. Baran arkadaş, kendi gerçekliğini Dersim Eyaleti 3. Konferansı'na sunduğu raporda şöyle ifade etmiştir: " 15 yıllık mücadele yaşamımda birakalım partiye kazandırmayı, mevcut konumla sorun hâline geldiğim açıktır. Olumsuzluğa neden olduğum bir gerçektir. Ancak bana sunulan şansların yanı sıra, verilen emek, destek ve yardımlar da az değildir. Emeğin, bilincin ve inancın yoğunlaşmış ifadesi olan parti-önderlik gerçeği karşısında, eğer biraz

dürüstlük ve bağlılıktan söz edilecekse bunun ancak ve ancak bundan sonraki görevlerin ölümüne yerine getirilmesiyle mümkün olacağı açıktır."

Dr. Baran arkadaşın kişiliğinin duygusal oluşu, politikada çabuk daralması, onu çözümsüzlüğe, ikircikliğe itmiştir. Bu durumda, parti önderliğine ve partiye verdiği sözün gereklerini yerine getirememenin verdiği eziklik yanında, feodal onurunu kurtarmak için de bilinen trajik intiharını gerçekleştirmiştir. Parti önderliğine müritçe bağlılık açık ki yetmemektedir. Önderliğe bağlılık, onun çizgisinin amansız takipçisi ve uygulayıcısı olmayı şart koşturmuştur. Dr. Baran arkadaş şahsında içine girilen pratik darlık açıktır ki, buna ters düşmüştür. Parti önderliğine ve partiye layık olmak istemiş ama bu başarılammamıştır. Parti önderliği Dr. Baran arkadaş geliştirmek için çok emek sarf etmiş ve kendisi de pratik sahasında yıllarca emek harcamıştır. Ancak son ana kadar parti önderliğine bağlılığını korusa da, içine girdiği ruh hâli onu kendi hayatına kastetmeye kadar götürmüştür.

Dr. Baran arkadaşın gerçekliğinden hareket eden 5. Kongremiz;

1- PKK'de esas olanın, yaşamın zorlukları karşısında direnmek, yenilenerek güçlenmek, dönüşmek ve yücelmek olduğundan ve PKK'nin hiçbir şart altında yenilgiyi kabul etmeyen bir kişiliği temsil ettiği gerçeğinden hareketle, yaşama bu tarzda son vermeyi onaylamayarak mahkum eder.

2- Dr. Baran arkadaşın partiye ve parti önderliğine bağlılığını hayatı boyunca koruduğunu ve devrim için sarfedilen 15 yıllık emeğin sahibi olduğunu göz önünde bulundurarak parti üyeliğini onaylar.

3- Bu olay nezdinde düşmanın çok çeşitli provokasyon ve oyunlarla ulusal birlik ve parti bütünlüğümüze yönelmesi karşısında, halkımızın uyanık ve duyarlı olmaya çağrılmasını kararlaştırır.⁸⁵

Görüldüğü ve anlaşıldığı gibi PKK, yaptığı bütün infazlarda olduğu gibi Dr. Baran olayında da kitleleri kontrol altına alacak bir savunma şekli oluşturmaktadır. Bu kararda özellikle işlenen “Dr. Baran’ın parti ve önderliğe bağlılığı” konusu, Dersim’de şekillenebilecek büyük tepkileri engellemeye dönüktür. Öcalan’ın “Dersim’in fethedilmesi Kürdistan’ın fethedilmesidir.” ifadesini tersten okuduğumuz zaman, örgütün/Apo’nun bu olayla ilgili hassasiyetini daha iyi anlarız. Yani **Dr. Baran’ın Apo’nun talimatıyla infaz edildiğinin bilinmesinden duyulan korku, aslında Dersim’in kaybedilmesinden duyulan korkudur.**

Bütün gayretine rağmen A. Öcalan, intihar olayını Dersim halkına kabul ettirememiştir. Dersimliler Dr. Baran’ın PKK tarafından infaz edildiği gerçeğiyle yaşamaya devam etmektedir. Fakat PKK tarafından Dersim içerisinde yoğunlaştırılan infaz ve katliamlar, halk arasında büyük bir korkunun yaşanmasına yol açmış ve Dersim halkı PKK karşısında çaresiz susmayı tercih etmiştir.

Halk bilincinde şekillenen olay PKK tarafından, “Dersim-PKK ilişkilerinde” bir dönüm noktası ve yaşanabilecek büyük tehlikenin işareti olarak yorumlanıyordu. Bu tehlikenin

⁸⁵ www.scribd.com/45276217/Dr.Baran, 08.03.2011

önü alınmadığı takdirde, özellikle Dersim kadroları arasında büyük bir inançsızlığa ve yılgınlığa yol açabilirdi.

Örgüt içerisinde yoğun olan Dersimliler, PKK adına büyük önem taşımaktaydı. Bunların Dr. Baran gerçeği karşısında alacakları tavır da örgütü doğrudan etkileyebilecek boyutlarda olabilirdi. Bu duruma karşı tedbir geliştiren PKK'nın, olayların farkında olan birçok Dersimli militanı da farklı gerekçelerle farklı şekillerde infaz ettiği örgütten ayrılanlar tarafından ifade edilmektedir.

Köylerine giden PKK grubuna: *"Birileri elinize silah vermiş, sizi bu dağlara salmış. Bu silahlarla bizi kurtaracağınızı mı sanıyorsunuz? Silahlarınız bize zarar veriyor. Dersim halkının, hatta tüm Türkiye'nin demokratik meseleleri olabilir. Meselelerimiz hiçbir zaman birbirimizi vurarak çözülmez. Biraz kafanızı çalıştırın. Siz genç olduğunuz için birileri tarafından kullanıldığının farkında değilsiniz. Zorla da olsa belki bugün buralarda yaşayabilirsiniz ama bu size hiçbir şey kazandırmaz. Unutmayın ki; Dersim halkı sizlerin oyununa gelmeyecek... Birileri kendi çıkarlarını devam ettirmek için sizin ölmenizi istiyor. Ben Dr. Baran'ın yakın dostuyum. Dr. Baran bunu anladığı için örgüte karşı çıktı ve o yüzden öldürüldü."*⁸⁶ diyen köylü, Dersim'in sessiz çoğunluğunun sesi olmuştur.

Özetle Dr. Baran olayı, Dersim'le PKK/Apo arasında köprülerin sessizce atıldığı bir olaydır. Bundan sonra sadece PKK'nın silahları konuşmuş, infaz ve katliamlar hız kazanmıştır. Dersim'de PKK tarafından yapay bir hakimiyet elde

⁸⁶ N. Çiftçi, age, s. 189

edilmiş olsa da, bunun geçici olduğunun halk da, örgüt de farkındadır.

5. Seyit Rıza'nın Torunu Ali Rıza Polat'ın İnfazı

12 Ağustos 1987 tarihinde PKK'nın yayın organı olan Serxwebun'da şöyle bir haber vardı: "Yenisöğüt Köyü'nde Ali Rıza POLAT adlı ajan ölümle cezalandırıldı." Peki kimdi bu Ali Rıza Polat? PKK'nın iddia ettiği gibi bir ajan mıydı? Ajan ise; kimi, nerede ve ne şekilde ihbar etmişti?

Her olayda sorgulayan, tartışan ve tepki veren Dersimliler, bu olay karşısında sessiz kalmayı tercih ettiler. Eski Tunceli milletvekili Sinan Yerlikaya'nın bir gazeteye yaptığı açıklama ile gündeme gelen bu hadise, Dersimliler arasında bilinmesine rağmen üzerinde fazlaca konuşulmamaktadır. Son zamanlarda bazı internet sitelerinde, sınırlı bilgilerle tartışılan bu konu, gizemini korumaya devam ediyor.

Ali Rıza Polat, Seyit Rıza'nın oğlu Bava İbrahim tarafından öz torunudur. 1937/38 olaylarından sonra uzun süre sürgünde kalan Ali Rıza Polat, daha sonra Dersim'e gelerek köyüne yerleşmiştir. PKK tarafından infaz kararı alınan A. Rıza Polat, bir süre Tunceli merkezde kızının yanında kalmıştır. Daha sonra PKK tarafından affedildiği haberi ulaştırılınca köyüne dönmüş ve sonra da katledilmiştir.

1986 yılında gerçekleşen bu infazın faili bellidir ve eylem PKK tarafından sahiplenilmiştir. Aynı PKK'nın siyasi uzantıları Dersim'e Seyit Rıza'nın heykellerini dikip önünde Kürtçü nutuklar atarken, Dersimliler "pirimiz", "önderimiz" dedikleri insanın torununun uğradığı haksızlığa sessiz kalmışlar-

dır. “Ali Rıza Polat’ın ajan olduğunun ispatını hiçbir Dersimli soramamıştır.

İnternet sitelerinde yayımlanan yazılarda ağırlıklı olarak şu görüşlere yer verilmektedir: *PKK ve tetikçileri Ali Rıza Polat’ı neden katlettiklerini ikna edici gerekçelerle kamuoyuna açıklamalıdır. Öyle ajandı deyip çamur atmakla olmuyor. Eğer haklı olduklarına inanıyorlarsa ve cesaretleri varsa bütün detayları ile anlatmalıdırlar. PKK zihniyeti bir taraftan Dersimliler’i katlederken, diğer yandan Seyit Rıza gibi Dersim önderlerine sözde sahip çıkar görünüp Dersimlileri kandırmaya çalışıyor.*

1990’lı yıllarda Halkın Emek Partisi’nin Tunceli Merkez ilçe Başkanı olan Mehmet Gülmez ise Ali Rıza Polat ile ilgili yazdığı bir yazıda ilginç bir itirafta bulunmaktadır. İşte Gülmez’in yazısından bazı bölümler: “ *Seyit Rıza’nın torunu Ali Rıza POLAT (Polat Ağa) olayının öyle sıradan bir olay olmadığını herkes bilir. Herkesin bilmesi başka, doğruların aleni söylenmesi başkadır. Polat Ağa olayında henüz hiç kimsenin doğruyu söylediğini sanmıyorum. En azından ben duymadım... Seyit Rıza gibi bir adamın torununun düşürüldüğü duruma sadece tarifsiz acı hissederek bakıyordu Dersimliler...*⁸⁷

Olay bununla da kalmamıştır. Bir süre sonra da Ali Rıza Polat’ın oğlu Musa, bazılarına göre babasının intikamını alabilmek için gönüllü olarak PKK’ya katılmış, bazılarına göre de örgüt tarafından zorla alınmıştır. Gidiş şekli ne olursa olsun, onun akıbeti de babası gibi olmuştu ve onun ölüm haberi ailesine ulaşmıştı.

⁸⁷ [http:// jarudiyar.com](http://jarudiyar.com)

Seyit Rıza ailesiyle hesabı bir türlü kapanmayan PKK, daha sonra da, Seyit Rıza'nın torunlarından Ali Ekber Polat'ın damadı Süleyman YILDIRIM'ı İksor Köyü'nde katletmiştir.

Sebebi bir türlü anlaşılamayan bu cinayetlere karşı en keskin çıkış, internet üzerinden yayın yapan "Dersim Platformunda" Mehmet Yılmaz tarafından yapılmıştır. M. Yılmaz şöyle yazmaktadır: *Dersimciliği, Zazacılığı koruculukla aynılaştıran ve düşüncelerimiz nedeni ile bizi düşman ilan eden Dersim'deki PKK destekçilerini, PKK teröründen birinci dereceden sorumlu tutmak gerekir. Milletvekili Şerafettin Halis, Belediye Başkanı Edibe Şahin, belediye meclisi üyeleri, DTP il yöneticileri, EMEP (Dersimli çocukları kandırarak dağa çıkarmış ve onları PKK'ya kurban etmişlerdi.) ve diğer taşeron sol gruplar bu işten birinci dereceden sorumludurlar.*

Öncelikle bu şahıs ve gruplara PKK'nın Dersim'de şimdiye kadar işlediği cinayetlerin arkasında olup olmadıklarını sormak gerekir. Örneğin Şerafettin Halis, Seyit Rıza'nın torununun PKK tarafından öldürülmesini onaylıyor mu? Onaylıyorsa neden onaylıyor? Şerafettin Halis ne hakla PKK tarafından alçakça katledilen Seyit Rıza'nın yiğit torunu Ali Rıza Polat'ın öldürülmesini açıkça kınamadan ve suçluların cezalandırılmasını istemeden Türk devletine Seyit Rıza'nın naaşının nerede olduğunu soruyor? Torununu kurşuna diz, dedesinin portresini bayrak yaparak Dersimli gençleri kandırmaya çalış. Olacak şey değil! Dersimliler bu olayı ve hakareti idrak edemeyecek kadar beyinsiz insanlar mı?

Ali Rıza Polat'ı öldüren PKK, Dersim'i Kürtlük adına ele geçirdiğini düşünebilir. Ali Rıza Polat'ın vurulduğu gün, Dersim tarihinde kara bir gündür. Eskiden Seyit Rıza'ya sığınanların özgürce dolaştıkları yerlerde şimdi modern Hamidiye Alayları geziyor. Dağ-

ların asırlık kartallarını bile sürgün ettiler. PKK'ya milislik yapanlar, Dersim'de bir terör ve istihbarat ağı oluşturdular. Keza milis, belediye teşkilatını ele geçirdi. Dersim'de her zaman milisin olduğunu söyleyebiliriz. Ancak milisin bu denli etkin bir baskı mekanizması oluşturması yenidir. Ancak Dersim'de efsaneler devri bitmedi.

PKK'ya ve yerli milise Ali Rıza Polat'ın, Kamer Özkan'ın, Hüseyin Sancar'ın, TDKP (Emep) tarafından kandırılarak PKK'ya kurban edilen çocukların, Bağın Köyü katliamının, Veli Kahraman ve iki kızının, Veli Karaboğa'nın ve daha onlarca başka insanın hesabı sorulacaktır. İşkence ve cinayet şebekeleri Dersim'i asla teslim alamaz!"

Az da olsa duyulan bu haykırışların Dersim'de karşılık bulduğu muhakkaktır. Özellikle Avrupa'da yaşayan Dersimlilerin oluşturduğu tartışma platformları, bu konuyu tartışmaya devam etmektedirler.

6- Köylerde Yaşanan Katliamlar

PKK, bir taraftan kendi içerisinde Dersim'lilere dönük infazlar yaparken, bir taraftan da diğer sol örgütlere saldırıyor ve yine kendi varlığını kabul etmek istemeyen ya da örgüt adına stratejik önemi olan köylere dönük saldırıları artırıyor. Bu saldırılar yol kesme, adam kaçırma ve cezalandırma şeklinde olabildiği gibi, toplu köy katliamları da yaşanıyor.

Varlığını kabul ettirmek ve kalıcı kılmak adına yoğunlaşan saldırılar, PKK'nın Dersim topraklarına adım attığı ilk günlerden itibaren başlamıştır. Acımasızlıkla halkı yıldırarak lojistik destek sağlamak ya da kırsalda kendisine rahat hareket

edebileceği alanlar açmak amacıyla birçok köy saldırıya uğramış ve bu saldırılarda birçok insan öldürülmüştür.

Dersim’de yaşanan saldırılarda; 42’si erkek, 14’ü kadın ve 1’i de çocuk olmak üzere toplam 57 masum vatandaş katledilmiştir.⁸⁸ PKK için bunların Alevi-Sünni, Türk ya da Kürt olması da önemli değildir. Sünni köylerini vurduğu zaman Alevilere dönük, Alevi köylerini vurduğu zaman da asıl tabanını teşkil eden Sünni Kürtlere dönük propaganda üretmiştir. Öldürülenlerden 11 tanesi de öğretmendir. Bunun dışında sayısız köy ve mezrada propaganda, lojistik ve çeşitli cezalandırma yöntemleriyle faaliyetler yürütmüştür.

Teorik olarak PKK’nın katliam nedenlerine baktığımız zaman, örgütün amacını daha iyi anlamaktayız. Bu sistem bölgenin genelinde uygulanmakla beraber, Dersim için de geçerlidir. Buna göre; “Baskınlarını gerçekleştirirken birçok nedeni olan örgüt, birçok hedefe de eş zamanlı olarak ulaşmayı hedeflemektedir. Bu nedenleri ve hedefleri şu şekilde özetleyebiliriz:

1- A. Öcalan, örgüt mensuplarının ne kadar çok şiddet uyguladıkları ise örgüte o kadar bağlanacaklarını, geri dönme, örgütten kaçma ihtimallerinin o kadar çok azalacağını bilmektedir. Bu anlamda her cinayet, her katliam PKK’nın daha da kenetlenmesi ve Öcalan’a bağlanan insanların artmasıdır.

2- Ayrıca Şemdin Sakık’ın ifadesi ile “Her ölü, düşmanlığa; her düşmanlık, savaşa; savaşın gelişmesi A. Öcalan’ın güçlenmesine neden olacaktır.”

⁸⁸ Ümit ÖZDAĞ, Pusu ve Katliamların Kronolojisi, Kripto Yayınları, Ankara 2009, s. 382-384

3- Köylerde devlete yakın yurttaşların ve köy korucularının öldürülerek, bütün devlet yanlılarına korku salınması;

4- “Çok güvendiğiniz” ve “güçlü gördüğünüz Türk devleti” sizi PKK’dan koruyamaz düşüncesini yaygınlaştırmak ve örgütün güçlü olduğu propagandasını yapmak.

5- Köydeki Okulu yakıp, öğretmeni öldürmek veya kovmak ve öğretimi engellemek.

6- Örgüte destek vermeyen köyleri korkutarak örgüte yaklaştırmak, en azından tarafsız kalmaya sevk etmek.

7- Türk ordusuyla girdikleri çatışmalarda verdikleri kayıpların intikamını devlete bağlı köyleri basarak, katliamlar gerçekleştirerek almak.

8- Devlet yanlısı köylülerin bölgeden göç etmesini sağlamak.

9- Eylem gerçekleştiremedikleri alanlarda köy baskınları ile ses duyurmak.

10- Türk kamuoyuna karşı psikolojik harekât gerçekleştirmek.

11- Örgütten kaçan eski PKK’lıların ailelerini öldürmek.

12- Yerel PKK’lı grubun bir köyle var olan ve örgüt öncesi döneme de rastlayabilen kişisel ihtilafı.

13- Türk güvenlik güçleri ile çatışmaya girilmekten kaçınılarak daha az kayıp verilmesi ancak sonuç olarak Türk güvenlik güçlerini psikolojik olarak yıpratacak ve etkisiz gösterecek eylemlerin ortaya konulması.

14- Kızan ve gerilen güvenlik güçlerinin PKK'lı failleri ararken, halka baskı yapmaya itilmesi ve devlet ile halk arasında gerilim/güvensizlik doğmasının sağlanması.⁸⁹

Dersim özelinde bu maddelere “diğer sol örgütlerle” ve bunlara destek veren köylerle hesaplaşma şeklinde bir başlık eklemek de gerekmektedir. Coğrafi olarak Dersim'i de içine alan ve PKK tarafından Kürdistan olarak tanımlanan bölgede “hiçbir sol örgütün tanınmayacağı ve hepsinin ezileceğinin” bir örgüt prensibi hâline geldiğini daha önce izah etmiştik. Dersim'de diğer illerden farklı olarak silahlı faaliyet gösteren -PKK dışında- birkaç örgütün (TİKKO, Dev-Sol, TDKP) daha olduğu bilinmektedir. Bu örgütler de yıllardan beri belli alanlarda ve köylerde üstünlük kurmuşlardı. PKK açısından bu durumun da kırılması gerekiyordu.

Dersim'de 1987 yılında başlayan PKK katliamları, 1998'e kadar devam etmiş ve toplamda 10 katliam gerçekleştirilmiştir. Bunlar sırasıyla şöyledir:

Tunceli/Merkez/Çıralı Köyü Katliamı:

9 Ağustos 1987 tarihinde, il merkezine 24 kilometre uzaklıktaki Çıralı Köyü'nü basan 10 PKK'lı terörist, köy halkını meydana toplayıp bir süre propaganda yaptıktan sonra, devlet yanlısı olarak nitelendirdikleri üç yurttaşımızı yanlarına alarak köy dışında katletmişlerdir. Yurttaşlarımızın isimleri şöyledir:

Ali Ekber Özer, Hasan Yiğit, İsmail Gül.⁹⁰

⁸⁹ Ü. Özdağ, age, s. 93-94

⁹⁰ Ü. Özdağ, age, s. 76

Tunceli/Merkez/Uzuntarla Köyü Katliamı:

17 Kasım 1991’de Tunceli Merkez’e bağlı ve Tunceli’ye 16 kilometre uzaklıkta, eski adı Han olan Uzuntarla Köyü, Tarlabası mezrasında yaşayan ve köyde öğretmenlik yapan Esma Karadoğan’ın evine PKK’lı teröristlerce baskın düzenlenmiştir. Baskında evde bulunan Esma öğretmen, annesi Hatice ve babası Hasan Karadoğan’la birlikte evden dışarı çıkarılmış, devlet yanlısı oldukları gerekçesiyle öldürülmüşlerdir.

Esma Karadoğan, 1969 yılında Tunceli’de doğmuştur. Liseyi bitirdikten sonra, vekil öğretmen olarak çalışmaya başlamıştır.⁹¹

Tunceli/Mazgirt/Bağın (Dedebağ) Köyü Katliamı:

22 Ekim 1992 tarihinde gerçekleşen olayda, 7’si kadın, 1’i çocuk ve 4’ü de erkek olmak üzere 12 kişi şehit edilmiştir.

Bağın olayı PKK vahşetinin varabileceği boyutları göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Nasname adlı internet sitesine konuşan Munzur adlı bir Drsimli olayı şu şekilde anlatmaktadır: *Olay olmadan birkaç gün önce Peri Suyu’nun karşı tarafında, Elazığ’ın Karakoçan ilçesine bağlı bir köye iki PKK’lı gelmiş. Burada birkaç gün kaldıktan sonra kendilerini suyun diğer tarafına (Dersim) geçirmelerini istemişler. Köylü onları Peri Suyu’na kadar götürmüş ve geçebilecekleri yolu göstermiş. Bunlardan biri karşıya geçmeyi başarmış, diğeri ise suya kapılarak kaybolmuş.*

Birkaç gün sonra Bağın Köyü’ne PKK’lılar gelmiş, eğer bu “heval”ı bulursanız kimseye söylemeyeceksiniz, bize haber vereceksiniz demişler. Olay unutulmuş.

⁹¹ Ü. Özdağ, age, s. 160

Günler sonra köyün altında bir ceset bulunmuş. Bulan köyün eski muhtarıymış. Hiç kimseye söylemeden yakın karakola haber vermiş. Askerler gelip cesedi götürmüşler. Çünkü eski muhtarın PKK’lılardan hiç haberi yokmuş.

Olay çok normal olarak görülmüş. Çünkü tanımadıkları ceset bulununca akla ilk gelen karakola haber vermektir.

Günler sonra köye PKK’lı bir grup gelmiş. Her eve birkaç silahlı adam girmiş ve dışarı çıkmalarını emretmişler. Daha TC askeri mi, başkası mı anlamadan hepsi dışarı çıkmışlar. Çünkü bu köyün hepsi sol radikal örgütlerin veya PKK’nın ne olduğunu bildiğinden, dışarı çıkarılmalara ve tehditlere pek yabancı değillermiş.

Ama bu defa öyle olmamış. Öne çıkan bir kadın gerilla hiç sorgu sual sormadan “intikam” diye bağırarak ve ateş etmiş. Arkasından onlarca silah ölüm kusmuş.

Olayın devamını ise olayda kız kardeşi vurulan bir başkası anlatıyor: Ateş başlayınca kız kardeşim –daha 13-14 yaşlarında-gruptan ayrılarak ahıra doğru kaçmış. Ateş emri veren gerilla da arkasından koşup ahıra girmiş. Birkaç el kardeşime ateş etmiş. Hem de ensesinden. Kardeşim bayılmış. Ama gerilla tam kapıdan çıkar-ken bir başka gerilla tarafından kızkardeşim sanılarak vurulmuş. Sonuçta 12 çocuk-yetişkin köylü ölmüş. Gerisi de ağır veya hafif yaralı kalmış.

Nasname, saldırı sonrası PKK’nın yayın organlarında “12 hain cezalandırıldı” başlığının atıldığını, daha sonra da sözle-rini geri alarak “MİT katliamı” dediklerini, bu da tutmayınca “yanlışlık olmuş heval” diyerek olayı kapatmaya çalıştıkları-nı söylemektedir.

Olayda vurulan köylülerin adları şöyledir: Hıdır Gül, Zeynep Gül (3 yaşında), Gülhan Gül, Sıla Gül, Besi Gül, Keko

Gül, Onur Gül, Nursel Gül, Zeliha Gül (yaralı 2 yaşında), Ali Kaya Gül (yaralı), Fidan Gül (yaralı 13 yaşında), Güllü Gül (yaralı 19 yaşında), Ali Haydar İlhan, Gülten İlhan, Aynur İlhan, Kibar İlhan.

Tunceli/Çemişgezek/Güneybaşı Köyü Katliamı:

Terör sürecinin yoğunlaştığı 1993-98 arasında Dersim içerisinde en fazla saldırıya uğrayan ve örgüt baskısına maruz kalan ilçelerden birisi Çemişgezek'tir. Çemişgezek'in "Sünni" ağırlıklı nüfus yapısının yanında TİKKO'nun en güçlü olduğu noktalardan biri olması, PKK'nın buraya özel bir önem vermesini gerektirmiştir.

O dönem gerilmiş olan toplumsal ilişkiler, "Aleviler dağdaki örgütlerin, Sünniler devletin yanındadır" gibi genel bir algı oluşturmıştı. Toplumdaki gruplar birbirleriyle konuşma becerilerini tamamen kaybettikleri için düşmanlık geliyordu. Doğal olarak bu durum en çok PKK'nın işine geliyordu. Sünni köylere dönük saldırı ve katliamlarla Alevi tabanın sempatisini kazanmaya çalışıyor, aynı zamanda TİKKO'nun lojistik ve manevra alanını da daraltıyordu.

Başbağlar olayından 40 gün sonra (15 Ağustos 1993) akşam saat 21.00'de Çemişgezek'in Güneybaşı (Setirge) Köyü'ne gelen PKK'lı grup, köylüleri caminin yanındaki alana toplayarak bir süre propaganda yapmış ve daha sonra bu insanları kurşuna dizerek katletmiştir. Olay anındaki karmaşada çeşitli şekillerde kurtulanlar olduğu gibi; Ali Akgün, Soner Özcan, Sadettin Gedik, Adnan Kurt, İzzet Özcan ve Selahattin Gedik olay yerinde can vermişlerdir.

Başbağlar olayından sonra Dersim’de PKK tarafından yapılan “Sivas’ın intikamını aldık” propagandası, Güneybaşı olayından sonra da devam etmiştir.

Güneybaşı, Çemişgezek’in en kuzeyinde ve örgütün ana kamplarından birinin yer aldığı Aliboğazı deresine en yakın köylerdendir. Stratejik konum olarak, örgütün geçiş noktalarından birisidir. PKK, her anlamda engel olarak gördüğü bu köye saldırarak hem propaganda zeminini güçlendireceğini, hem de hareket alanını genişleteceğini düşünmüştür. Fakat sonuç öyle olmamıştır. Daha önce Çemişgezek’te bireysel ya da gruplar hâlinde devam eden teröre karşı direniş bu olay sonrasında kitleselleşmiş ve devlet yetkililerine yapılan müracaatlar neticesinde Çemişgezek’e korucu kadrosu verilmiştir. Çok kısa bir süre içerisinde de Çemişgezek ve köylerinden yaklaşık 700 kişi devletten silah alarak PKK’ya karşı aktif direnişe geçmiştir. Yani PKK çok büyük getiriler umarken, stratejik bir hata yapmıştır. Bunun devamı olarak Çemişgezek’in hangi köyüne saldırırsa zayıf vermeye başlamıştır.

PKK tarafından Çemişgezek gibi hassas bir noktada çıkarılması planlanan Alevi-Sünni çatışması başarıya ulaşamamıştı. Alevisiyle, Sünnisiyle bütün halk kısa sürede uyanmış ve çatışmaya meydan vermemiştir.

Tunceli/Pertek/Pirinçli Köyü Katliamı:

7 Ekim 1993 tarihinde Pirinçli Köyü’nü basan PKK’lı teröristler, öğretmenlerin kaldığı lojmana saldırmış ve dört öğretmeni katletmişlerdir. Lojmanda kalan öğretmenleri bir araya toplayıp bir süre propaganda yapan grup, daha sonra

hepsini taramıştır. Olayda dört öğretmen ölürken, bir tanesi de ağır yaralanmıştır.

Katliamda öldürülen öğretmenlerin isimleri ve memleketleri şöyledir: Ünal Atlı (Konya), Taşkın Senger (Kars), Orhan Bakır (Malatya), Veysi Kater (Elazığ)⁹²

Tunceli/Çemişgezek/Doğan Köyü Katliamı:

(Bu olayı “PKK-TİKKO Çatışması” başlıklı bölümde anlattığımız için burada tekrar yer vermiyoruz.)

Tunceli/Merkez/Sarıtaş/Darıca Mah. Katliamı:

20 Nisan 1994 tarihinde, Tunceli Darıca Mahallesi Menment Dere mevkiinde, Tunceli-Ovacık karayolunu kesen 20 kişilik terörist grup, durdurdukları araçlarda kimlik kontrolü yapıp, bir miktar para topladıktan sonra 7 kişiyi yanlarına alarak kaçmışlardır. Kaçırılanlardan dördü uzun namlulu silahlarla öldürülmüş, biri de yaralı olarak bulunmuş, bir kişi ise teröristlerce serbest bırakılmıştır.

PKK tarafından öldürülen yurttaşlarımızın isimleri aşağıdadır:

Yılmaz Akkılıç, Hüseyin Akkay, Metin Gençdal, Musa Dal.⁹³

Tunceli/Çemişgezek/Ulukale Köyü Katliamı:

Ulukale Köyü Çemişgezek ilçe merkezine 15 kilometre uzaklıkta olup, örgütsel anlamda Dev-Sol’un etkili olduğu bölge içerisinde yer almaktadır. Olaydan bir süre önce köyün

⁹² Ü. Özdağ, age, s. 252

⁹³ Ü. Özdağ, age, s. 280

yukarı kısmında yer alan ormanlık bölgede çıkan çatışmada Dev-Sol'un dağ kadrosu sorumlusu Arif (kod) Mürsel Görelî'nin de aralarında yer aldığı 12 militan öldürülmüştür.

Bu olay sonrası örgütler arasında, Dev-Sol grubunu Ulukale köylülerinin ihbar ettiği yönünde değerlendirmeler yapılmış ve 9 Eylül 1994 tarihinde köy basılmıştır. Baskında 7 kişi (Abdülaziz Karaduman, Latif Gürtürk, Hacı Ahmet Altınok, Dursun Ateş, Abdullah Fidan, Şerife Çoban, İskender Gürbüz) öldürülmüş, 2 kişi de yaralanmıştır. Ayrıca 24 ev, 2 dükkan ve köy camisi de yakılmıştır.

Tunceli/Mazgirt/Darıkent Köyü Katliamı:

1994 öğrenim yılının başlamasından önceki günlerde PKK ile devlet arasında Güneydoğu Anadolu'da eğitimin devam edip etmeyeceği hususunda bir gerilim yaşanmıştır. Askeri operasyonların baskısı altında ezilen, sürekli kaçan PKK'lılar, yoğun olarak kolay ses getirecek hedefler ararken bir yandan da bölgede silinen otoritelerini yeniden sağlamak amacı ile öğrenimi durdurma gibi bir proje geliştirmişlerdir.

11 Eylül 1994 tarihinde Mazgirt ilçesi Darıkent beldesine saldıran PKK'lı teröristler, burada 6 öğretmeni öldürmüşlerdir. Önce karakolu taciz ateşi altına alan teröristler, öğretmen lojmanına giderek 6 öğretmeni dışarı çıkarmış katletmişlerdir.

Şehit edilen öğretmenlerin isimleri ve memleketleri şöyledir:

Ali İhsan Çetinkaya (Diyarbakır), Rüstem Şen (Elazığ), Metin Kaynar (Antalya), Vedat İnan (Iğdır), Mustafa Kaynarca (Samsun) ve Buminhan Temizkan (İçel).

Türkiyenin çeşitli yerlerinden Darıkent'e gelen genç insanların bir tek amacı vardır: Çocukları yetiştirmek ve onlara okuma yazmayı öğretmek.⁹⁴

Tunceli/Pertek/Sağman Köyü Katliamı:

3 Haziran 1998 tarihinde, Pertek ilçesine bağlı Sağman Köyü Arılar Mahallesi bölgesinde köy minibüsünü durduran sekiz terörist, araçtan indirdikleri dokuz yurttaşı önce soymuş, sonra silahla tarayarak öldürmüş, iki kişiyi de yaralamışlardır. PKK saldırısında öldürülenlerin isimleri şöyledir:

Muhammed Kuzu, Muammer Özdal, Fırat Tuğlu, Hamit Yıldırım, Mahmut Söylemez, Necati Yıldırım, Özdal Kartal, Rıza Tanyeri, Saadet Tanyeri.

PKK bu tür toplu infazların yanında, birçok cezalandırma yöntemi de uygulamıştır. Buna bağlı olarak birçok Dersimli vatandaş; infaz edilmiş, kaçırılmış, evleri yakılmış, büyük para cezalarına çarptırılmış ya da göçe zorlanmıştır.

Hozat ve Çemişgezek bölgesinde Ekrem (kod) ve Koçer (kod)'in başında bulunduğu PKK birlikleri katliamlar gerçekleştirirken, Ovacık bölgesinde de İshak (kod) komutasındaki birliğin halka yönelik dehşetli saldırıları ortalığı kasıp kavurmaya başlamıştır. Işıkvuran, Aktaş ve Mansura'dan silah zoruyla götürülen 6 gençten dördünün fırsatını bularak kaçmaları ve TİKKO birliklerine katılmalarının ardından, söz konusu köy ve mezralara yeni baskınlar düzenleyen PKK'lılar, bu kez kaçan gençlerden ikisinin evlerini yakmış, çareyi kaçmakta bulan ailelerinin mal ve davarına el koymuş; diğer ikisinin evlerinden ise kaçanların yerine rehin olarak

⁹⁴ Ü. Özdağ, age, s.296

ikişer kardeşlerini götürüp “geri gelmezlerse bunları öldüreceklerini” duyurmuşlardır. Ovacık'ta bunlardan başka Burnak, Yoncalı ve Mamkirek'ten zorla adam kaçırmışlardır.⁹⁵

Sonuç olarak PKK büyük ölçüde kırsal alan hakimiyetini sağlamış ve bir korku atmosferi oluşturmayı başarmıştır.

7. Dersimli Gençlerin Dağa Çıkış Sebepleri ve “Taş Altı Edilen” Dersimli Gençler

Bu konuya girmeden önce, Dersimli gençlerin bütün çelişkilerle rağmen PKK'ya niye katıldıklarını anlamaya çalışmak faydalı olacaktır.

Katılımların siyasi, sosyal ve tarihi sebepleri olduğu gibi, zorunlu durumlar da söz konusudur. Bunların yanı sıra gönüllü katılımlar da olup, son derece sınırlıdır. Gönüllü katılımlarda PKK propagandalarının etkisi göz ardı edilemez. Nüfus olarak az da olsa Dersim'de yaşayan Kürt kökenli vatandaşlardan PKK'ya destek verenler olmuştur. Bunun yanı sıra kırsal şartlarında hayatını idame ettirmeye çalışan gençlerden, tarlada, bahçede ya da yayla şartlarında PKK'nın hareketli gruplarıyla sık sık karşılaşp, bunlardan etkilenerek dağa çıkanların varlığı da bilinmektedir.

Asıl sebepleri ise şu şekilde sıralayabiliriz:

Siyasi Sebepler:

Dersim insanı öteden beri illegal sol faaliyetlere alışkındır. Özellikle Marksist örgütler için Desim her zaman bir cazibe merkezi olmuştur. Deniz Gezmiş, Mahir Çayan gibi dönemin

⁹⁵ H. Öznur, age, s. 675

sol gençlik önderleri de Dersim'e gelerek burada bazı çalışmalar yürütmüşlerdir. İbrahim Kaypakkaya da örgütlenmesini tamamlayarak Dersim'da dağlarında örgütsel faaliyet yürütmeye başlamıştır.

PKK dahil hepsinin kullandığı "Devrim dili", halk arasında "aralarında fazla bir fark olmadığı" yönünde algı oluşturmuştur. Tabii bu durum başlangıç dönemleri için geçerlidir. İlerleyen zamanlarda örgütler ve faaliyet bölgeleri arasındaki farklar belirginleşse de örgütler arasında geçişkenliklerin olduğu bilinen bir gerçektir.

Herhangi bir örgüt adına suça bulaşarak dağa çıkan bir gencin, örgütten ayrılarak normal hayatına dönmesi son derece zordur. Hukuki anlamda suçlu duruma düşmüşse bu neredeyse mümkün değildir. Bu durumda olan genç, kendi örgütü ile de çelişkiler yaşayınca, faaliyetlerine başka örgüt içerisinde devam edebilmektedir.

Silahlı mücadeleyi benimseyen Marksist örgütler, gençleri bu yola sevk ederken ilerleyen süreçlerde yaşanabilecekleri hesaplayamamışlardır. Silahlı mücadelenin gerekliliğine inanan gençler, başlangıçta örgüt ayrımı yapmaksızın dağa yönelmiş ve bunların birçoğu da PKK'nın eline düşmüştür.

PKK içerisine girdikten sonra bazı gerçekleri anlasalar da buradan geriye dönüş olmamıştır. Böylelikle birçok Dersimli genç Marksizm'den başlayarak, "bölücü Kürtçülüğe" hizmet eder hâle gelmiştir.

Sosyal Sebepler:

Doğu ve Güneydoğu'nun birçok yerinde olduğu gibi, Dersim'deki insanlar da son derece zorlu şartlar altında yaşama-

ya çalışmaktadırlar. Şartların zorluğu zaman zaman insanların ani kararlar alması sonucunu da doğurabilmektedir.

Aile baskısı altında yaşayan, sevdiğini alamayan, maddi imkansızlıklarla boğuşan, hayattan kendi adına beklentisi kalmayan bir genç, kendini örgütün içine atarak özgürleşme düşüncesine kapılabilmektedir. Çünkü; “Elinde silahıyla dağlarda özgürce dolaşan ve devlete karşı gelen bu insanlar güçlü olmalıdırlar.” şeklinde oluşan algı, gençleri cezbetmektedir.

Ayrıca Dersim insanı evvelden beri dağlara karşı farklı bir muhabbet duymaktadır. Onlar için dağlar, gücün ve varlığın devamının sembolüdür. Tarih boyunca yaşanan birçok hadisede dağlarla uyumlu bir hayat sergileyen Dersim insanı, her dara düştüğünde kendisini dağlara atmıştır. Avrupa’da yaşayan bir Dersimli bile iznini burada geçirip, üç günlüğüne de olsa “dağlarda özgürleşmenin” hayalini kurmakta ve bunu yaşamaktadır. Birçok genç de bu psikoloji ile dağlara özlem duymakta ve örgüt propagandası işin gerekçesinden öteye geçmemektedir.

Bir diğer önemli nokta da aşiretler arasında yaşanan husumetlerdir. Dersim kırsalında yaşayan birçok insanın düşünce yapısında yer alan “Sırtını dağa yaslayan güçlüdür” fikri, örgütlerde gençleri bulunan aile ya da aşiretlerin diğerlerine oranla daha etkili olabildiğini ifade etmektedir. Başka bir aile ya da aşiret tarafından haksızlığa uğratıldığını düşünenler de hasımlarının desteklediği örgütün dışında başka bir örgüte destek vererek durumu dengelemeye çalışmışlardır. Böylece farklı köy ve aşiretlerden farklı örgütlere katılımlar gerçekleşmiştir. PKK’nın Dersim’e yerleşmesi ve kalıcı

hâle gelmesinde de, aşiretler arasında yaşanan bu güç yarışı etkili olmuştur.

Marksist örgütlerin “feodalizme” ve “ağalık düzenine” karşı olmasından dolayı, elindeki mal varlığını kaybetmek istemeyen bazı aşiret reislerinin PKK ile görüşerek destek beyan ettikleri de bilinen bir gerçektir. Bu destek maddi ve lojistik yardımın yanında eleman desteği olarak da kendisini göstermiştir.

Tarihi Sebepler:

“Dersim” ve “tarih” kelimeleri bir araya geldiğinde zihinlerde oluşan ilk çağrışım “38” dir. Çünkü 38, Dersim hafızasında özel bir yere sahiptir. Yaşanan bu süreçte insanların büyük acılar yaşadıkları bir gerçektir. Acılarını hafifletmek adına bazı beklentiler içerisinde olmaları da kendi açılarından doğru bir yaklaşımdır.

Burada üzüntü verici olan ve yeni felaketlerin yolunu açan nokta, “Dersim 38” in “siyasi bir sektör ve istismar konusu” hâline getirilmesidir. Bu istismar, üç ayrı dönemde etkili olmuştur.

Birincisi, Marksist düşüncenin Türkiye’de yayılmaya başladığı dönemdir. Bu dönemde halk kitlelerine ulaşabilmek için büyük gayret sarfeden Marksistler; hak, eşitlik, özgürlük, adalet, direniş, ezilen ve sömürülen halklar gibi bir sürü kavram üzerinden halk desteği aramışlardır. Bu noktada Dersim keşfedilmiş ve sürgünde ve eğitim hayatında olan Dersimli gençler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Komünist Enternasyonal belgelerinde “Dersim 38” feodal bir ayaklanma olarak yorumlansa da “ezilen halklar” tezini işleyen Marksistler et-

kili olmuş ve Dersimliler sürece dahil edilmiştir. İdeolojik olarak bu düşünceyi kabul etmeleri onların tercihi olsa da üzerlerinde oynanan oyunlar bundan sonra başlamıştır. Onların acıları, heyecanları ve direnişçi karakterleri yeni bir istismar alanı açıyordu. Silahlı mücadeleye yönelen sol örgütler Dersimli gençleri potansiyel olarak görüyor ve çoğu Dersim coğrafyasını faaliyet alanı olarak seçiyordu. Bu sürecin devamında birçok Dersimli genç illegal faaliyetlere karışıyor ya da dağa çıkıyordu.

İkincisi ise Kürt solunun Türk solundan ayrılarak PKK'yı şekillendirdiği dönemdir. Bu dönemde özellikle doğulu gençler üzerinde etkili olan "Kürtçü" propaganda, Marksist karakteriyle Dersimli gençleri de etkiliyordu. Burada da "38" konusu hazır malzemeydi. Seyit Rıza'ya mal edilen uyduruk mektuplardan ve Baytar Nuri düşüncesinden hareketle Dersimlilerin Kürt olduğu anlatılıyor ve 38 "Kürt özgürlük hareketi" olarak yorumlanıyordu. Bunun sonucu olarak da birçok Dersimli genç devletten "intikam almak" ve "hesap sormak" maksadıyla PKK saflarına katılıyor ve yeni bir macera başlıyordu. İstikamet yine Dersim dağlarıydı.

Üçüncü istismar süreci de içinde bulunduğumuz dönemdir. Aniden gündeme getirilen "Dersim 38" yoğun tartışmaların yaşanmasına sebep olmuş ve halen daha devam etmektedir. Bu süreçten de bazı beklentilerin olduğu muhakkaktır. Fakat halk üzerinde oluşturacağı etkilerin doğru hesaplanmadığı düşüncesindeyiz. Her an gündeme gelmeye hazır bir şekilde tutulan bu sürecin nasıl sonuçlanacağı da merak konusudur.

Üç ayrı düşünce yapısının başlattığı tartışmalar, bugün itibariyle PKK'ya yaramış ve onun elini güçlendirmiştir. Yarıları kaşınıp, acıları tazelenerek öfkelenen Dersimli gençler, "Düşmanımın düşmanı dostumdur" psikolojisiyle hareket ederek, PKK'yı sistemle "hesaplaşma aracı" olarak görmeye başlamışlardır. Geline nokta hem Türkiye Cumhuriyeti Devleti hem de Dersim adına son derece tehlikelidir.

Zorunlu Sebepler:

Zorunlu sebep denince akla ilk gelen, PKK'nın 3. Kongresinde karara bağlanan ve 1987 yılı başından itibaren yürürlüğe konulması planlanan "zorunlu askerlik yasası"dır.

O güne kadar Apo ve patronlarının kafalarındaki planlara yetecek kadar militanın toplanması sağlanamamıştır. Her ne kadar yalan dolan içerikli propagandaların etkisiyle yarının dan endişe eden bir yığın genci ağlarına düşürmüş olsalar da bunlar, ihtiyaca cevap vermiyordu. Örgüte girinceye kadar gönüllü muamelesi yapılan bu gençler, daha sonra "zorunlu askerlik" yasasına tabi oluyorlardı. Yani giriş serbest, çıkış yasaktı. Çıkışın cezası, hain damgasıyla birlikte idam edilmekti.⁹⁶

Apo yayınladığı talimatta: *"Bize bazı yurtseverler (!) katılıyor. Bu gönüllü kesim ihtiyaca cevap vermiyor. Ayrıca denetimimizdeki bazı köylerdeki taraftarlarımıza, mücadele için yükümlülüğünü yerine getir diyoruz, bize katılıyorlar. Bunların katılımı da ihtiyaca cevap vermiyor. O hâlde zorunlu askerlik yasası gereğince köyleri basıp, her aileden en az bir erkek ve bir kadını dağa kaldıracaksınız. Bunları dağda kısa bir eğitimden geçirdikten sonra, hızla savaşa süreceksiniz. Böylece gücümüzün ve etki alanımızın kısa sü-*

⁹⁶ A. Cem Ersever, age, s. 123

rede genişlediğini göreceksiniz.” diyordu. Bu yöntem tam bir ah-laksızlıktı. Örgüte sempati ile bakmayan aşiret ve kabilelerin köyleri basılacak, erkek ve genç kızları dağa kaldırılacak, ey-lemlere sokulacak, kaçmaları mahkum ettirilerek önlenecek ve bunların bir kısmı çatışmalarda ölecek. Böylece akrabalık bağları kullanılarak insanlar hizmete ve PKK’ya katılıma mecbur edilecek. İşte PKK’nın çıkarmış olduğu zorunlu as-kerlik yasanının mantığı budur.⁹⁷

Bu sistem bütün özellikleriyle Dersim’de de uygulanmış-tır. Yukarıda belirttiğimiz sebeplerin yanı sıra, birçok genç de bu yöntemle dağa çıkarılmıştır.

Nevzat Çiftçi’nin anlattığı Cudi (kod) Sinan Kaya’nın hi-kayesi, bu yasanın çocuklara bile uygulanan bir insanlık suçu hâline geldiğini ifade eden bir örnektir. Anlatım şöyledir:

Hozat’ın Sarısaltık köyünden olan Cudi, geçen yıl evlerine gelen bir grup tarafından yol göstermek bahanesiyle kandırılarak alınmış ve dönmesine izin verilmemişti. Yaşına bakmadan bu çocuğu “as-kerlik kanunu” diyerek annesinden, babasından ayırmışlar. İlk gün-ler geri göndermeleri için çok ağlamış ve hep kaçmak istemiş. Kö-yünden zorla alınan arkadaşları kaçtıkları için evleri yakılmış. Ken-di evlerinin de yakılacağını düşünen Cudi, ailesini çok sevdiği için onlara zarar gelmesin diye kaçmamaya karar vermiş. Art arda ge-çen aylar onu bu ortama biraz alıştırmış...

*Sinan, Dersim dağlarında anlayamadığı ölüm oyununun bir parçası olmuştu. Çocukluğunu yaşamaya izin vermediğimiz çocuk-ların, ölmelerine göz yummaya hakkımızın olmadığını düşünüyö-rum.*⁹⁸

⁹⁷ A. Cem Ersever, age, s. 124

⁹⁸ N. Çiftçi, age, s. 147-148

Verilen talimatların ve yapılan uygulamaların bütün çıplaklığıyla ortada olduğu bu konuda fazla yoruma gerek duymuyoruz. Sadece şunun bilinmesinde fayda var: Dersimli gençler dağa çıkınca/çıkarılınca her şey sonuçlanmış olmaktadır. Asıl sorun bundan sonra ve örgüt içerisinde başlamaktadır. Dersim-PKK yakınlaşması arttıkça farklar belirginleşmekte, yeni tartışmaların ve çatışmaların önü açılmaktaydı.

Dersimli gençlerin sahip oldukları özgün kültürün, PKK ile bağdaşır tarafı yok denecek kadar azdı. Etnik, sosyal, kültürel ve inanç anlamında kendisini gösteren bu farklar, PKK'lılar tarafından yadırganıyor ve sorgulanıyordu. Yani Dersim ile Güneydoğu arasında ciddi farkların olduğu ortadaydı ve büyük çatışmalar yaşanmadan bu duruma müdahale edilmeliydi.

PKK, “Soylu Kürt kimliğinden uzaklaşmış” olarak yorumladığı Dersim’i, tekrar kendi özüne geri döndürmeyi amaçlıyordu. Öze dönüşe direnenler elbette ki ayıklanacaklardı. Bir tek Kürtleşen (daha doğrusu Apoculaşanlar) hayatta kalabilecekti. İç yapıda sürdürülen boyun eğdirme ve etnik temizlik politikası, 80’li yılların sonuna doğru “Dersim’i Botanlaştırma” kampanyası ile Dersim’e taşındı. Hâlbuki Botan ve Dersim’in kendine özgü yapıları vardır. Böylesi farklı kültürel ve sosyal yapıları birbirine benzeştirme (üstelik bunu zorla gerçekleştirme) eğilimi, faşizan bir eğilimdir.⁹⁹

“Dersim kişiliği” olarak tanımlanan ve kavram etrafında gelişen süreçte, birçok Dersimli sorgulanmış, tutuklanmış ya da “taş altı edilmiş”tir. (öldürülerek bir kenar atılmış)

⁹⁹ Piro Zarek, aynı yazı, dersimzaza.com

Bu sayı o kadar fazladır ki; bu yüzden “PKK’nın tarihi, Dersimli devrimcilerin kırımının tarihidir.”¹⁰⁰ şeklinde tanımlamalar geniş halk kitleleri tarafından kabul görmektedir.

Piro Zarek yazının dipnotunda bir de anekdot nakletmektedir. Not şöyledir:

Meslenin vehametinin anlaşılması açısından, PKK saflarında önemli görevler üstlenmiş bir Dersimlinin bana yıllar önce aktardığı bir bilgiyi okurlarla paylaşmayı yararlı görüyorum. Bilindiği üzere; PKK içinde “bölgecilik”, “Dersimcilik” suçlaması ile en fazla karşılaşmış kişilerden biri de Ali Haydar KAYTAN’dır. O, bir anlamda bu “etnik temizlik” politikasının hem kurbanı, hem de celladıdır. O, “Apoculaşarak” bu suçlamalardan sıyrılmış ve hayatta kalabilmiştir. Ancak hayatta kalabilmek için kaç Dersimliyi tanrısına kurban ettiğini bilmiyoruz. Bana aktarılan bilgi tam da bu konu ile ilgilidir.

A. Haydar Kaytan, “bölgecilik”, “Dersimcilik” suçlaması ile sorgulandığı bir toplantıda kendisini savunurken şunları söylüyor: “Ben beş Dersimlinin kafasına sıktım, onların beyinleri elime sıçradı. Bu nasıl bölgeciliktir.” Sadece bu savunma bile, örgüt içerisinde Dersimlilere uygulanan vahşeti anlatmak için yeterli olmalıdır.

Örgütten kaçarak canını kurtarmayı başarabilenlerin anlatımları, Dersimliler’in uğradıkları infazları doğrulamakta ve infazların devam ettiğini göstermektedir. PKK’dan ayrılarak muhalif bir grup oluşturanlar tarafından kurulan “Nasname” adlı internet sitesinde yayımlanan “İşte PKK’nın Örgüt İçi Infazlarının Kanlı Listesi” başlıklı yazıda birçok Dersimli’nin adı ve infaz şekilleri de anlatılmaktadır. Buna göre:

¹⁰⁰ Piro Zarek, aynı yazı, dersimzaza.com

Metin Gürgöze: Bir yıl tutuklu kalmış, KDP'nin Amediye muntıkasında firar etmiş ve arkasından taranmak suretiyle öldürülmüştür.

Ayşe (Dersimli öğretmen): Lolan Kampı'nda tutuklu kalmış. Fuat (kod) Ali Haydar Kaytan tarafından her gün dövülerek işkence yapılmış ve sonra infaz edilmiştir.

İlyas Yüksel: Tunceli merkezde yıllarca PKK adına faaliyet yürütür. 1987 yılında dağ kadrosuna katılır. Yine Tunceli Hüseyn Yıldırım tarafından başlatılan muhalif hareketin adamı olduğu gerekçesiyle tutuklanır ve işkence ile öldürülür.

Mahmut Ardan: Tunceli Körtan Köyü, Yeşilkaya mezrasındandır. 1997 yılında örgüte katılır ve "Doğu karargah sorumluluğuna" kadar yükselir. Apo'nun yakalandıktan sonraki çizgisini eleştirdiği için tutuklanır. Örgütteki Dersimli bir kızla birlikte kafaları taşla ezilerek öldürülür.

Bunların dışında yine örgütten ayrılan ve "Kürdistan aktüel" adlı internet sitesinde yazan Elif Orhan tarafından anlatılan birçok infaz olayı vardır. Merkez komite üyeleri haricinde Bircan Yıldız, Kazım Kullu, Komutan İsa ve Haydar Alparslan'ın yaşadıkları, Elif Orhan tarafından duygusal bir üslupla anlatılmaktadır.

Bunların hepsini tek tek anlatmadan aşağıda bir liste yayınlayacağız. Bu liste "sosyalistforum" adlı sitede yayımlanmış olup, "Dersimli PKK-HPG Şehitlerimiz" başlığını taşımaktadır. Bu listeyi incelerken bazı hususların göz önünde bulundurulması gerektiği düşüncesindeyiz. Çünkü, örgüt tarafından infaz edildiği kesin olan birçok isim, bu listede çatışmalarda vurulmuş gibi verilmektedir.

Çatışma alanında vurulmuş olsa dahi;

- Tasfiye edilmek istenen birçok örgüt mensubunun, risk oranı yüksek olan eylemlere (bir nevi intihar) zorla gönderildikleri,

- Çatışma esnasında kendi arkadaşları tarafından bilinçli bir şekilde vuruldukları ve ailelerine “Çatışmada öldü” şeklinde haber verildiği,

İntihara zorlandıkları bilinen ve anlatılan gerçeklerdir. Örgütün Dersimlilere yaklaşımını, zorla dağa kaldırmaları, infaz metotlarını ve ölümleri kamuoyuna sunuş şekillerini de göz önünde bulundurarak listeye bakılması bazı cevapların daha da netleşmesi adına önemlidir.

SN	Adı Soyadı	Kod Adı	Doğum Yeri ve Yılı	Ölüm Yeri ve Yılı
1	Abidin FAKİR		Hozat, 1968	Bingöl, 1988
2	Abuzer KETEN	Aziz	Pertek /Tozkoparan	
3	Ağa KAHRAMAN	Ayhan	Çemişgezek, 1973	Tokat, 1999
4	Ahmet AYDIN	Firaz	Mazgirt, 1972	Sivas, 1998
5	Ali KARADAĞ	Agir	Mazgirt, 1982	
6	Ali SÖYLEMEZ	Volkan	Merkez, 1973	Amed, 1998
7	Ali ŞAHAN	Kawa	Pertek	Çemişgezek,1994
8	Ali YILDIRIM		Dersim,1969	Bitlis, 1996
9	Ali Ekber HASAN	Ali Rıza	Mazgirt, 1966	Dersim, 1997
10	Ali Ekber KALŞEN		Dersim, 1982	Batman, 2005
11	Ali İhsan POLAT	Baki	Dersim, 1975	Aliboğazi, 1994
12	Ali Rıza YILDIZ	Ali Ekber	Mazgirt, 1966	Dersim, 1997

13	Alper	Doğan	Hozat, 1972	Hozat, 1997
14	Atıf	Metin	Dersim	Bingöl, 2003
15	Aydın GÜÇLÜK	Dijvar	Dersim, 1984	Haftanın, 2000
16	Aydın ÖZDEMİR	Munzur	Mazgirt, 1965	Kato Dağı, 1994
17	Aydın Ç. SÜRGEÇ	Aydın	Merkez, 1965	Sivas, 1997
18	Aydın ŞAHİN	Ali Rıza	Dersim, 1973	Hozat, 1999
19	Aydın YAZITEKİN		Mazgirt, 1972	Bingöl, 1993
20	Aydın GÜL		Merkez, 1958	Dersim, 1977
21	Aydın	Aydın	Mazgirt, 1972	Mazgirt, 1993
22	Ayhan BEYAZTAŞ	Şoreş	Mazgirt, 1968	Dersim, 1993
23	Aynur GEDİK	Zelal	Mazgirt, 1972	Erzurum, 1997
24	Aynur KANDİL	Nurhak	Ovacık, 1974	Tokat, 1998
25	Aynur NARİN	Dersim	Mazgirt	Erzurum, 1998
26	Aytekin		Mazgirt, 1975	Mazgirt, 1993
27	Aysun DEMİREL	Berfin	Dersim, 1974	Pülümür, 1992
28	Azime DEMİRTAŞ		Nazimiye, 1962	Nazimiye, 1981
29	Barış ŞAHİN	Seyfi	Pertek, 1973	Mazgirt, 1999
30	Başak KANAT	Helin	Dersim, 1977	Hereke, 1994
31	Besime AKAYGÜN-DÜZ	Rewşen	Mazgirt	Cizre, 1992
32	Bilal ATEŞ	Alişer	Mazgirt	Ovacık, 1993
33	Birnaz TUĞRA	Bese	Dersim, 1968	Aliboğaz, 1997
34	Burhan ÇİFTÇİ	Ali Rıza	Pertek, 1961	
35	Bülent AKTAY	Nizam	Mazgirt, 1977	Pülümür, 1994
36	Cabbar MAĞAL	Erdal	Pertek, 1978	Ovacık, 1995

37	Cafer SARIKAYA	Şoreş	Çemişgezek, 1968	Çemişgezek, 1994
38	Cahit DAĞTEKİN	Munzur	Dersim, 1978	Bingöl, 2003
39	Cahit ARDAYIL	Firaz	Dersim, 1972	Yüksekova, 1998
40	Canan DEMİREL	Amed	Hozat, 1970	Kulp, 1998
41	Celal POLAT	Laser	Dersim, 1976	Ovacık, 1997
42	Cemal ÖZGÜL	Berxwedan	Mazgirt	Dersim, 1994
43	Cemal	Hazma Hoca	Ovacık, 1951	Hozat, 1996
44	Cemgil KAHRAMAN	Sinan	Hozat, 1973	Kato, 1998
45	Cengiz ASLANPEN-ÇESİ	Cengiz	Mazgirt, 1972	Dersim, 1997
46	Cevahir ÇAKAR	Newroz	Dersim, 1979	Lice, 1999
47	Çetin AYDIN	Sertaç	Çemişgezek, 1968	Kuzey Irak, 1999
48	Cihan ÖĞÜTÜCÜ		Pertek, 1975	Amed, 1994
49	Çiçek ALPARSLAN	Berivan	Merkez, 1978	Çiçekli, 1999
50	Çiçek SELCAN	Ruken	Dersim, 1957	Siirt, 1998
51	Dağhan ÖZKAN	Şahan	Dersim	Zağroslar, 1997
52	Delil DOĞAN		Mazgirt	Mazgirt, 1980
53	Deniz ADLİM	Sidar	Merkez	Pülümür
54	Deniz ORHAN	Kendal	Dersim, 1978	Ovacık, 1997
55	Deniz YILDIZ	Rahime	Dersim, 1972	Pülümür, 1992
56	Deniz KAYA	Botan	Mazgirt, 1980	Mazgirt, 1994
57	Devrim YILDIRIM	Şiyar	Dersim, 1976	Avgasor, 1999
58	Diren ATMACA	Rewşen	Dersim, 1981	Hozat, 1999
59	Doğan YILDIZ	Adnan	Pülümür, 1969	Pülümür, 1994
60	Düzgün GÜLÜNÇ	Renas	Pertek, 1979	Çatak, 1997

61	Ebru GÜNEŞ	Tanya	Hozat, 1974	K. Irak, 2000
62	Ekber POLAT	Cem Ararat	Mazgirt, 1972	Nazimiye, 2004
63	Elif ÇELİK	Zekiye	Dersim	Kemah, 1992
64	Elif ÇETİNKAYA	Berican	Dersim, 1976	Kutuderesi, 1995
65	Ercan SÖNMEZ	Kazım	Dersim	Dersim, 1996
66	Erdal AYTAÇ	Vahap	Dersim, 1970	Aliboğazı, 1997
67	Erdal BENLER	Koçer	Çemişgezek, 1970	Botan, 1994
68	Erdal YILDIRIM	Piro	Pülümür, 1974	Kandil, 2001
69	Erdal GEDİK	Cihat	Mazgirt	Dersim, 1994
70	 GEDİK	Serkan	Mazgirt	Dersim, 1994
71	Ergül DURDU		Pertek, 1963	Amed, 1996
72	Erol BUL	İsa	Pertek, 1975	Bingöl, 2003
73	Erdoğan KAHRAMAN	Yekta	Hozat, 1969	Kamışlı, 2004
74	Esengül AKGÜL	Faraşin	Hozat, 1975	Zap, 1997
75	Feride YAĞAN	Piroz	Mazgirt, 1978	Nazimiye, 1997
76	Fesih DOĞAN	Munzur	Dersim, 1968	Hazro, 1999
77	Fevzi TİLEK	Gündüz	Ovacık, 1963	Aliboğazı, 1994
78	Feyzi AKKOÇ	Serdar	Ovacık, 1968	Dersim, 1995
79	Fincan YALÇIN	Berivan	Hozat, 1964	Dersim, 1987
80	Firaz AKDAĞ	Ruken	Dersim, 1975	Cizre, 1992
81	Geyik YETİM	Dilan	Ovacık	Hakurk, 1992
82	Gönül GÜRAY	Jiyan	Dersim, 1974	Ovacık, 1995
83	Gülafer GENÇ	Berivan	Mazgirt, 1978	K. Irak, 1999
84	Gülabi KÜMAN	Diren	Mazgirt, 1980	K. Irak, 2005

85	Gülcan KAPLAN	Dersim	Mazgirt,	Arekli Yaylası, 2000
86	Güler AYGÜL	Emine	Hozat, 1965	Bingöl, 1985
87	Güler CANLI	Dewran	Mazgirt, 1976	Dersim, 1997
88	Güllü GÜLSOY	Xelat	Pülümür, 1978	Sivas, 1998
89	Gülnaz KARATAŞ	Beritan	Mazgirt, 1971	Hakurk, 1992
90	Gülcan KARATAŞ	Gulan	Mazgirt, 1978	Çemişgezek, 1997
91	Gülnaz TİLEK	Eylem	Ovacık, 1977	Dersim, 1992
92	Gülten KIT	Bese	Dersim, 1975	Hozat, 1996
93	Günay YAVUZALP	Dicle	Dersim, 1970	Pülümür, 1992
94	Gündüz TİLEK		Ovacık, 1960	Dersim, 1985
95	Hazma BAS	Doktor	Dersim, 1978	İstanbul, 1999
96	Hasan ERTUĞRUL		Merkez	Ordu, 2003
97	Hasan ÇELİK	Agir	Pertek, 1976	Ovacık, 1997
98	Hasan GENÇ	Sipan	Pertek, 1978	Karlıova, 2000
99	Hasan TEPE		Çemişgezek, 1971	Dersim, 1997
100	Haydar ALPARSLAN		Merkez	Mazgirt
101	Haydar DOĞAN	Burhan	Pertek, 1964	Dersim, 1994
102	Haydar KURU	Yıldırım	Dersim	Dersim, 1987
103	Haydar SALIKARA	Müslüm	Pertek, 1962	Sivas, 1998
104	Haydar AKBAY	Egit	Hozat, 1974	Hozat, 1995
105	Hayri AKBAY	Brusk	Dersim, 1980	Hakurk, 2004
106	Hıdır KARAKILINÇ	Munzur	Dersim, 1972	Dersim, 1993
107	H. Hüseyin AKYILDIZ	Cihat	Pülümür, 1962	Dersim, 1997
108	Hüsnü EROĞLU		Pülümür	Eskişehir Ceza. 1989

109	Hüseyin DİLSİZ		Hozat, 1970	Hozat, 1993
110	Hüseyin GÜL	Munzur	Pülümür, 1973	Tokat, 2002
111	Hüseyin KAYSAVUK	Dersim	Mazgirt, 1974	Hozat, 1999
112	Hüseyin KORKMADI	İvis	Merkez, 1973	Dersim 1996
113	Hüseyin KAHRAMAN	Cudi	Hozat, 1978	Dersim, 1999
114	Hüseyin SÜRGEÇ		Merkez	Aliboğazı, 1990
115	Hüseyin YILDIRIM		Dersim, 1970	Dersim, 1994
116	Hüseyin YILMAZ	Şoreş	Dersim, 1975	Dağ Mah., 1995
117	İbrahim KILIÇ	Dr. Mahir	Mazgirt	Dersim, 1993
118	İbrahim YALÇIN	İbrahim	Dersim	Pertek, 1999
119	İbrahim YILDIZ	Şiyar	Dersim, 1978	Dersim, 1999
120	İhsan TİLEK	Baki	Ovacık, 1960	Karakoçan, 1992
121	İnan CANPOLAT	İnan	Mazgirt, 1974	Pülümür, 1994
122	İrfan YILDIRIM		Hozat, 1963	Antep, 1990
123	İsmail KILIÇ	Şiyar	Dersim	Dersim, 1999
124	Kader ASLAN	Rojda	Dersim	Karakoçan, 1992
125	Kazım AYDIN		Dersim	Pülümür, 1991
126	Kazım DEMİRTAŞ		Nazimiye, 1959	Erzurum, 1984
127	Kazım KULLU	Şiyar	Dersim	Cizre, 1992
128	Kazım YETİM	Celal	Ovacık	Çemişgezek, 1984
129	Kazım	Şoreş	Dersim	Soran, 1998
130	Kuru MUSA		Dersim	Dersim, 1988
131	Kenan ÖNER	Delil	Pertek, 1968	Ovacık, 1995
132	Mahmut KARATAŞ	Nizar	Dersim, 1976	Muş, 1994

133	Mazlum DOĞAN		Mazgirt, 1958	Diyarbakır Cez. 1982
134	Mehmet GÜNDÜ-ZOĞ.	Adnan	Çemişgezek, 1975	Çemişgezek, 1997
135	Mehmet YILDIRIM	Yılmaz	Dersim, 1958	Mazgirt, 1996
136	Mehmet	Med	Pülümür	Niksar, 1999
137	Meral S. ADLİM	Dirok	Merkez, 1970	Dersim, 1995
138	Mercan AYIK	Delal	Karakoçan, 1974	K. Irak, 1998
139	Mete	Behram	Mazgirt, 1975	Pülümür, 1992
140	Mizgin GİLİRÇ	Renas	Pertek	Faraşın, 1997
141	Mukadder KAYA	Zozan	Mazgirt	Pülümür, 1992
142	Murat ALPARSLAN	Ali Kamer	Merkez, 1966	Aliboğazı, 1994
143	Murat DEMİR	Şahan	Merkez, 1981	Aliboğazı, 1996
144	Murat YILDIZ	Miraz	Hozat, 1968	Batman, 1991
145	Musa İLK		Hozat	, 1983
146	Musa POLAT	Rıza	Merkez/Ağdat	Ovacık, 1995
147	Oral SERHAT		Merkez, 1975	Dersim, 1996
148	Mümin ÇAKICI	Şoreş	Mazgirt, 1967	Mazgirt, 1994
149	Müslüm DEMİRAL	Heyri	Mazgirt, 1975	Gabar Dağı, 1992
150	Müslüm DURGUN	Dr. Baran	Nazimiye	Aliboğazı, 1994
151	Nafiye ÖZ		Dersim	Dersim, 1987
152	Nazlı BAKIRAY	Laşer	Dersim, 1975	Hakkari, 1998
153	Neşe YÜKSEL	Pınar	Nazimiye, 1976	Kutuderesi, 2000
154	Nilgün YILDIRIM	Berivan	Dersim	Almanya, 1994
155	Nuray BOLUNAY	Bengi	Merkez, 1979	Çemişgezek, 1997
156	Nuray YEŞİM	Dersim	Dersim, 1981	Çemişgezek, 1999

157	Nuray ORCAN	Bercem	Dersim, 1981	Dersim, 1999
158	Nuray	Berfin	Dersim, 1974	Dersim, 1999
159	Nursen GÜRBOĞA	Newroz	Mazgirt, 1976	Pülümür, 1992
160	Orhan İLBAY	İsa	Mazgirt	Bingöl, 2000
161	Orhan ÖZLER		Merkez, 1963	Dersim, 1995
162	 ÖZLER		Merkez, 1960	Dersim, 1991
163	Özcan COŞKUN	Berdan	Mazgirt, 1969	Tendürek Dağı 1994
164	Özer YENGİN	Özer	Mazgirt, 1979	Dersim, 2002
165	Özgür AYDIN	Numan	Pertek, 1976	Çemişgezek, 1994
166	Özgür YENGİN	Zeynel	Mazgirt, 1974	Garzan, 1998
167	Özgür İMAK	Özgür	Pertek	Tokat, 1996
168	Özkan DEMİR	Serhat	Pertek, 1965	Pülümür, 1994
169	Özlem VURAL	Ferda	Mazgirt, 1983	Hozat, 1999
170	Pınar SUVAN	Pınar	Merkez, 1980	Laç Deresi, 1999
171	Pınar AKBAY	Zinar	Dersim, 1971	Zagros, 1994
172	Polat TOSUN	Murat	Ovacık, 1960	Karakoçan, 1992
173	Rabia SARIKAYA	Deniz	Nazimiye, 1975	Sivas, 1998
174	Reyhan KORKUSUZ	Zekiye	Pülümür, 1971	Aliboğazı, 1995
175	Rifat ASLAN		Hozat, 1960	Dersim, 1990
176	Ruhal AKYILDIZ	Tekoşin	Mazgirt, 1981	Pülümür, 2004
177	Salih DOĞAN	Yıldırım	Pülümür	Van-Başkale 2005
178	Sakine KIRMIZITAŞ		Dersim, 1959	Dersim, 1981
179	Sakine SEVUK	Melsa	Dersim, 1973	Yedisu, 2001
180	Savaş EREN	Dr. Rıza	Ovacık, 1975	Kandil Dağı 2002

181	Selma DOĞAN	Zinarin	Dersim, 1972	K. Irak, 1992
182	Şengül SARAY	Zeynep	Dersim, 1982	Çemişgezek, 1997
183	Sevim DOĞAN	Zelal	Mazgirt, 1970	Kutuderesi, 1995
184	Sevim YILDIRIM	Jivan	Dersim, 1976	Aliboğazı, 1995
185	Sevinç SEZGİN	Şilan	Mazgirt, 1976	Aliboğazı, 1997
186	Seyfi DOĞANAY		Hozat, 1963	Çemişgezek, 1981
187	Serdar BUDAK	Kokel	Mazgirt	Pülümür, 1992
188	Sezai DOĞAN	Rohat	Mazgirt, 1973	Koçgiri, 1996
189	Sırma ADLİM	Dirok	Dersim, 1970	Dersim, 1995
190	Sinan	Devrim	Merkez, 1975	
191	Sinan KAYA	Cudi	Hozat, 1977	Sivas, 1998
192	Sinan KAYA	Şiyar	Mazgirt, 1974	Tendürek, 1994
193	Sinan ŞANLI	Coşkun	Pülümür, 1973	Pülümür, 1993
194	Songül GEYİK	Sorgül	Hozat	Mazgirt, 1995
195	Songül TUĞLUK	Jiyan	Dersim, 1977	Hozat, 1999
196	Suna ÇİÇEK	Bese	Pülümür	Ovacık, 1995
197	Suna YAĞAN	Bese	Mazgirt, 1977	Ovacık, 1997
198	Şahin TOSUN		Ovacık, 1960	Ovacık, 1994
199	Şerif YALÇIN	Mahir	Dersim, 1974	Batman, 2003
200	Şükran ÖZER	Dersim	Ovacık, 1976	Behdınan, 1997
201	Taylan DURGUN		Nazimiye	Cizre, 1992
202	Taylan KAHRAMAN		Hozat, 1978	Almanya, 1998
203	Tuncay KEŞKEK	Rojhat	Pertek	Dersim, 2004
204	Türkan ASLAN	Hezal	Mazgirt, 1975	Ovacık, 1993

205	Türkan DAĞTEKİN	Beritan	Dersim	Dersim, 1999
206	Veysel DEMİREL	Botan	Hozat	Ovacık, 1997
207	Yadigar DOĞAN		Nazimiye, 1970	Elazığ, 1992
208	Yusuf YILDIRIM	Şiyar	Dersim	Dersim, 1998
209	Z. Abidin YAZICI	Zeynel	Mazgirt, 1973	Kutu Deresi, 1995
210	Zeki KILIÇ	Kokel	Hozat	Aliboğazi, 1995
211	Zafer KESER	İntikam	Dersim	Pülümür, 1994
212	Nurhak KANDİL	Nurhak	Ovacık	Dersim, 1997
213	 KARAKUŞ	Aydın	Pertek	Dersim, 1994
214		Ali	Ovacık	Erzincan, 1997
215		Adnan	Pertek	Çiçekli, 1995
216		Aysel	Dersim	Pülümür, 1992
217		Baran	Dersim	Botan, 1998
218		Bese	Merkez	Aliboğazi, 1997
219		Beritan	Mazgirt	Nazimiye, 1997
220		Berivan	Dersim	Botan, 1997
221		Berivan	Dersim	K. Irak, 1999
222		Botan	Dersim	K. Irak, 1999
223		Cahit	Nazimiye	Nazimiye, 1997
224		Cemal	Ovacık, 1950	Hozat, 1990
225		Çiçek	Dersim	Dersim
226		Delil	Dersim	Erzurum, 1999
227		Delil	Dersim	Behdinan, 1998
228		Dersim	Mazgirt, 1982	Pertek, 1999

229		Dersim	Nazimiye, 1973	Nazimiye, 1997
230		Dijvar	Dersim	Haftanin, 1998
231		Dr. Laşer	Drsim, 1970	Botan, 1998
232		Gülnaz	Ovacık, 1973	Dersim, 1997
233		Hebun	Dersim	Kangal, 1995
234		Laşer	Dersim	Sason, 1999
235		Mazlum	Dersim	Ovacık, 2000
236		Medya	Mazgirt	Karakoçan, 1992
237		Mehmet	Nazimiye	Botan, 1997
238		M. Zeki	Dersim	Mazgirt, 1997
239		Pir	Dersim	Divriği, 1996
240		Piroz	Mazgirt, 1978	Nazimiye, 1997
241		Reyhan	Dersim	Hakurk, 1998
242		Rojhan	Dersim	Akdağ, 1997
243		Serkan	Dersim	Amed, 1998
244		Servan	Dersim	Dersim, 1999
245		Sinan	Çemişgezek Hazeri	Çiçekli, 1995
246		Şiyar	Dersim	Dersim, 1997
247		Vedat	Hozat	Aliboğazı, 1995
248		Zilan	Dersim, 1978	Erzurum, 1997

Bu listenin yer aldığı internet sitesinde, adı bilinmeyen ve halen örgüt içerisinde olan yüzlerce Dersimlinin varlığından da söz edilmektedir.

Bu listeyle ilgili bazı hususlara dikkat çekmemiz isabetli olacaktır. Listedeki anlaşıldığı kadarı ile Dersimli olup PKK içerisinde yer alanların yaklaşık % 70'i Dersim ve civar illerde (Erzincan, Bingöl, Sivas, Elazığ, Tokat vs.) faaliyette bulunmuşlardır. Dolayısıyla Dersim'de PKK tarafından gerçekleştirilen infaz ve köy katliamlarında birçoğunun yer almış olması muhtemeldir. Bu noktada sorulması gereken soru şudur: PKK/Apo bunu bilerek mi yaptı? Dersimlileri kendi bölgelerinde görevlendirerek belli avantajlar elde etse de, birbirlerini öldürmelerinin yolu açılmış oluyordu. Çünkü yaşadığı Dersim açmazından dolayı bu durum, her anlamda PKK'nın işine gelmektedir.

Listede yer alan Haydar ALPARSLAN, Kazım KULLU, Müslüm DURGUN (Dr. Baran), Musa POLAT (Seyit Rıza'nın torunu) gibi daha birçok ismin PKK tarafından infaz edildiği Dersimliler tarafından bilinmekte/kabul edilmektedir. Bu kabul, güvenlik güçleriyle girilen çatışmalarda ya da askeri operasyonlarda öldüğü PKK tarafından söylenen bir çok ismin durumunu da tartışmaya açmaktadır. Acaba gerçek böyle midir? Bu insanların bir örgüt infazıyla katledilmediklerine Dersim halkını kim inandıracaktır?

VI. BÖLÜM

Apo'nun/PKK'nın Dersim Sorunu

Kuruluşundan bugüne kadar PKK ile Dersim arasında yaşanan ideolojik çatışmalardan ve bu çatışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan infaz ve katliamlardan, PKK'nın halen daha çözümlenemeyen bir "Dersim sorunu" olduğu sonucuna varmaktayız.

Çözümlenememesinin sebebi ise sorunun ideolojik değil, sosyolojik olmasından kaynaklanmaktadır. PKK, Dersim'e tarihten beslenen bir ön yargı ile yaklaşmıştır. Bunun temelinde Osmanlı döneminden beri yaşanan Alevi-Sünni çatışması ve Şafi Kürtlerin Osmanlı'dan yana taraf olmaları vardır.

PKK tarafından "uluslaşma" olarak tanımlanan terör sürecinde ise Dersimlilere ayrı bir konum planlanmıştır. "Dersim, gerçek kimliği olan Kürtlükten uzaklaşmıştır ve kimliğini geri kazanmalıdır." diyen PKK/Apo, "Dersimlilerin Şafi Kürtlerin bir azınlığı olduğu ve onu azınlık yapan farklılıkların da uluslaşma süreci içerisinde kaybolacağı."¹⁰¹ tezini savunmaktadır. Bu düşünce tarihi gerçeklerle bağdaşmadığı için de ye-

¹⁰¹ <http://www.jarudiyar.com/yazarlar/289-dersim-bir-daha-vuruluyor.html>

ni çatışmaların önü açılmıştır. Düşünce, hedef ve çıkarları hiçbir şekilde PKK ile bağdaşmayan Dersimliler, PKK ile iç-ten içe çatışmaya başlamışlardır.

PKK'nın milliyetçi tezlerine karşı, Alevi ve devrimci kimliklerini ön plana çıkartarak direnmeye çalışan Dersimliler ise "Dersim'in etnik ve kültürel kimliğini koruyarak var olma hakkını" savunmaya başlamışlardır. PKK içerisindeki en etkili Alevi isimlerden ve aynı zamanda KCK Yürütme Konseyi üyesi olan Mustafa Karasu'nun "Nasıl ki Aleviler Aleviliğini inkar etmeyecekse, Kürtlüğünü de inkar etmeyecek." şeklindeki çarpık yaklaşımı PKK'nın temel yanılgısını da ifade etmektedir.

"Kürt sorununun anayasal ve demokratik bir çözüme kavuşmadan, Alevilerin de gerçek anlamda özgürlüğe kavuşamayacağı" tezini üreterek, Alevileri Kürt milliyetçiliğine hizmet eder hâle getirme gayretleri Dersim'in tarihi hafızasına ve devrimci yorumuna takılmıştır.

Genel anlamda durum böyle olsa da, PKK tezlerine inanarak o yolda mücadele eden Dersimlilerin varlığı da küçümselemeyecek bir gerçektir. Dersimlilere göre asıl sorun da bunlardan kaynaklanmaktadır. Yani sorun tek başına PKK ya da Dersim değil "PKK'ya destek veren Dersimliler"dir. Dersim'in etnik ve kültürel varlığını savunanlara göre Dersim, "PKK ve Kürt milliyetçiliğine destek veren Dersimli kesim tarafından yok edilme tehlikesi yaşamaktadır. Sorun bir fikir ayrılığından veya farklı kimlik tercihindendir ibaret değildir. PKK'ya destek veren Dersimliler, kendini Şafi Kürtlere veya onlar adına hareket eden karanlık güçlere feda eden bir Der-

sim arzuluyorlar. Hatta onlara göre bu artık bir arzu değil, sosyal bir realitedir.”¹⁰²

Dersim'in PKK ile ve kendi içinde yaşadığı bu çelişkiler, yüzlerce belki binlerce Dersimlinin katledilmesi ya da yerinden yurdundan olması sonucunu doğurmuştur.

Öcalan'ın, başlangıçtan itibaren “Dersimliler'in Kürtlerden farklı bir toplumsal kültüre ve inanç yapısına sahip olduklarını” bilmediğini iddia etmek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Hiçbir tarihi ve sosyolojik bilgiye sahip olmasa dahi, bunu çevresindeki birçok Dersimli üzerinde gözlemlemiş olmalıdır ki; evlilik yaptığı kadın da (Kesire Yıldırım) bir Dersimlidir.

Bu bilgiler ışığında, PKK-Dersim münasebetinin / sorununun pratikteki durumuna kronolojik olarak bakmamız olayları anlamamızı kolaylaştıracaktır.

Kuruluşundan 1980'e kadar olan dönem, PKK'nın Marksist-Leninist/Devrimci çizgide görüldüğü dönemdir. Bu dönemde “Dersim kişiliği”nin fazlaca dikkate alınmadığı görülmektedir. Zaten PKK da, Dersim sahasında kendini etnik/kültürel bir tanımlamayla gösteremiyordu. Bu süreçte Dersim'de faaliyet gösteren onlarca devrimci örgütün varlığı PKK'ya bu imkanı tanımıyordu. PKK kendini farklı şekilde tanımlama gayretine girince ciddi çatışmalar yaşıyor ve buna bağlı olarak halkın da tepkisini alıyordu.

Silahlı kadroları yetersiz olduğundan Dersim halkı üzerinde gerekli baskıyı oluşturamayan PKK, topluma karşı kendini tanımlamada zorlanıyordu. Dersim insanı politize bir topluluk olduğu için, kendine ideolojik bir zemin de bulamı-

¹⁰² <http://www.jarudiyar.com/yazarlar/289-dersim-bir-daha-vuruluyor.html>

yordu. Merkez komitedeki Dersimli yoğunluğu bu durumu değiştirmeye yetmiyordu. Bu dönem, PKK'nın Dersim için sorun olduğunu söylemek daha doğru olacaktır.

Asıl sorun PKK'nın 1980 ihtilalinden sonra yaşadığı ideolojik dönüşümle birlikte kendisini göstermeye başlamıştır. "Kürt milliyetçiliği" ve "siyasi Kürtçülük" ekseninde ortaya çıkan bu dönüşüm, PKK tarafından "Kürtlerin uluslaşması" olarak tabir edilen süreçtir. Dolayısıyla, bu süreçte etnik kimliğe, kültüre ve sosyal yapıya ilişkin farklar belirginleşmeye başlamıştır.

Bu dönemde yurt dışında ve yurt içinde askeri eğitim kampları oluşturmaya başlayan PKK, faaliyet bölgelerinden birisini de Dersim olarak belirlemiştir. 1980 ihtilalinden sonra PKK'ya katılan birçok devrimci de, PKK'nın Dersim'deki faaliyetlerini kolaylaştırmıştır.

1980 sonrası, örgütteki ideolojik dönüşümden kaynaklanan tartışmaların örgüt içerisinde yoğunlaştığı ve iç infazların yaşandığı dönem olarak da bilinir. Yine bu tartışmaların merkezinde de Dersimli örgüt yöneticileri olmuştur. Bunların en önemlisi Semir (kod) Çetin GÜNGÖR olup, infazı halen daha tartışılmaktadır. Hüseyin Yıldırım, Kesire Öcalan gibi isimler de bu dönemde örgüt tarafından ajanlıkla suçlanmışlar ve infazdan kurtularak yurt dışına kaçmışlardır. Yine Yıldırım Merkit, Dilaver Yıldırım, Şahin Dönmez gibi Dersimliler de bu dönemde infaz edilmişlerdir.

Örgütün eylem sürecini başlattığı bu dönemde, dağ kadrolarında ciddi bir artış olmuştur. Buna rağmen PKK, Dersim'de çok ciddi bir askeri başarı elde edememiştir. Kalabalık

örgüt kadrosu içerisinde yoğun olarak yer alan Dersimliler üzerinden, örgüt içerisinde ciddi tartışmalar da bu dönemde yaşanmaya başlamıştır.

Dersimlilerin “Dersimcilik, Alevicilik ve Zazacılık” yapmakla suçlanması ile başlayan tartışmalar, PKK’nın bu anlamda bir sorunu olduğunu da ortaya koymuştur. Örgüt içerisinde kalabalıklaşan Dersimlilerin, her zaman için alternatif bir yapılanma ile örgütü bölebilecekleri ya da hizip grupları oluşturacakları yönünde bir endişe hakim olmuştur. Dağ kadroları içerisinde “Zazaca” konuşan Dersimlilere dönük olarak başlayan “Kurmançça konuşun” baskısı bu endişelerin ilk işaretleri olarak yorumlanabilir.

Dersim, PKK mücadelesi başarıya ulaştığı takdirde şekillenecek olan “Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan” için potansiyel bir tehlike olma özelliklerini bünyesinde barındırmakta idi. PKK’nın kendi ideolojik çizgisinden baktığımız zaman; onların “demokratik haklar” olarak Türkiye Cumhuriyeti’nden talep ettiklerini, ilerleyen süreçte Dersim de kendilerinden talep edecek; dil, kültür ve inanç merkezli bu talepler, çatışma ve bölünmeleri de beraberinde getirecektir.

Bunun için Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı yürütülen mücadele ortamı içerisinde, Dersim sorununu da PKK lehine çözüp, muhtemel bir tehdidi şimdiden bertaraf etmek en doğru yaklaşım olacaktı. Bu düşüncenin sonucu olarak, Dersim’e yoğun bir “Kürtlük” dayatması başlamıştır. Örgüt içerisinde yer alan Dersimlilerin kendi değerlerini ortaya koyan davranışları da ciddi bir “suç” sayılıyordu. PKK gibi bir örgütte suçun cezasız kalması da elbette düşünülemezdi.

Suçlamalar infazları, infazlar yeni tartışmaları doğuruyordu. Dersim konusu bir anda PKK'nın iç çatışmalarının merkezine oturmuştu. Bu noktada da tarihi hafıza canlanıyor ve Alevi-Sünni/Şafii tartışmaları yoğunlaşıyordu.

1993-94 süreci, A. Öcalan'ın şahsında PKK'nın özel bir Dersim stratejisi geliştirdiği dönemdir. Bu dönemde Dersim sorunu bütün gerçekliğiyle ortaya çıkmış ve PKK adına ciddi bir tehdide dönüşmüştür. Bunu örgüt kadroları arasında çözmek yerine sahaya inerek orada halletme eğilimi ağırlık kazanmıştır.

Bunun için örgütün üst düzey yöneticilerinden Dr. Baran (kod) Müslüm Durgun eyalet sorumlusu olarak Dersim'e gönderilmiştir. Görevi yoğun bir eylemlilik süreci başlatarak, Dersim halkının örgüte biat etmesini sağlamaktır. Bir parçası olduğu toplumun zarar göreceği bu süreci başlatmak istemeyen Dr. Baran, örgüt tarafından 1993'te infaz edildi. İntihar süsü verilerek halkın tepkisi engellenmeye çalışılsa da Dersim insanının sezgileri neler yaşandığını çözmüştü. Bir şeylerin çözümü olacağı düşünülen bu infaz, PKK adına Dersim sorununu kronik bir hâle getirmişti.

Bundan sonra örgüt Dersim içerisinde ciddi infazlara, katliamlara ve eylemlere girişecekti. "Silahın acımasız sesiyle, bu insanların acıyı yüreklerinde hissetmelerini sağlayacak ve oluk oluk kan akıtarak" Dersim'e itaat ettirecekti.

Ama bir türlü olmuyordu. Dersim insanının sorgulayıcı kişiliği, her infaz sonrasında yarayı daha da derinleştiriyor ve PKK'ya karşı cephenin daha da genişlemesini sağlıyordu. Özellikle bu dönemde yoğunlaşan askeri operasyonlar sonra-

sında yaşanan köylerin yanması ve boşaltılması hadiselerinden örgüt sorumlu tutuluyor ve örgüte tepkiler artıyordu.

Dersim'de örgüte ciddi katılımlar olsa da bunlar aşiretler arasında yaşanan ihtilafların bir sonucu olarak ortaya çıkıyordu. Kırsalda varlığını sürdüren TİKKO ve DEV-SOL gibi örgütleri destekleyen aşiretler karşısında kendisini savunmasız hisseden aşiretler PKK'ya kucak açıyor ve yardım ediyordu. Bu durum halk arasında da bölünmelere yol açıyor ve karşılıklı ihbarlarla insanlar arasındaki husumetler artıyordu.

Dersim'e çözüm için yüklenen PKK, kısa bir zamanda çözümsüzlüğün kendisi olmuştu. Adeta bir batağa saplanmış olan örgüt, Dersim'de kalsa kalamaz, çekilse çekilemez bir konuma gelmişti.

Kırsalda kurduğu baskı ile şehir merkezine etki etmeye çalışan PKK, siyasi uzantıları vasıtasıyla merkezde belediye başkanlığını kazanıp bir dönem milletvekili çıkarmış olsa da bunun geçici ve demokratik olmayan bir başarı olduğu halk tarafından bilinmektedir.

Öcalan'ın yakalanmasından sonra bir süre durgunlaşan PKK, Türkiye'deki silahlı gruplarının neredeyse tamamını Kuzey Irak'taki kamplara çekti. Sadece belli bir grubu Dersim bölgesinde bırakan örgüt, **Dersim'i tamamen boşalttığı ve baskıyı kaldırdığı zaman bir daha Dersim'e giremeyeceğinin** farkında idi. Çünkü halkın büyük kesimi, yapılan hatalar neticesinde PKK ile gönülsüz bir birliktelik yaşamak zorunda kalmıştı. PKK'nın Dersim sorunu çözümsüz bir hâl almışken, Dersim kendi adına PKK sorununu çözebilecek tecrübeye ve özgüvene ulaşmıştı.

2002'den sonra ise ülkemiz ve PKK adına bambaşka bir süreç başlıyordu. Yıllarca Dersimlileri sahip çıkmakla suçladığı “Cumhuriyet değerleri” önünde saygıyla eğilen A. Öcalan, bir anda kendini bambaşka bir pazarlık ortamının içerisinde buluyordu. Siyasi, askeri ve politik anlamda farklı bir “açılımla” karşı karşıya kalan Öcalan, devlete karşı günden güne elini güçlendiriyor ve yaptığı her askeri/politik hamleden sonuç almaya başlıyordu. Adım adım hedeflerine doğru yol alan PKK, yıllardan beri askeri yollarla başaramadığını siyasi olarak alma noktasına gelmişti.

“Ne kadar eylem, o kadar siyasi kazanım” çizgisinde gelişen yeni süreçte, örgütün askeri merkezlerinden birisi yine Dersim oluyordu. Dersim'deki askeri varlığına hiçbir zaman son vermeyen PKK, provokatif eylemlerini Dersim'deki grup üzerinden yönlendiriyordu. Burada yapılan ya da bu grubun yaptığı eylemler, Dersim'deki askeri hareketliliği artırıyor ve halk tekrar ciddi endişeler yaşamaya başlıyordu. Bu arada eski gücüne hatta daha fazlasına ulaşan PKK, durgunluk döneminde askıya aldığı dosyaları tekrar açıyor ve halk arasında “ajan”, “ihbarcı”, “ihaneççi” suçlamalarıyla infazlara başlıyordu.

Yaşanan olaylardan tedirgin olan halk, “devlet yönetimini” suçluyor ve haklı olarak bazı olayların “danışıklı” olduğuna inanıyordu. Yaşananların ve gidişatın farkında olduğunu hissettiren Dersim'e karşı ise büyük bir psikolojik operasyon düzenleniyor ve PKK'nın yıllarca istismar ettiği fakat sonuç alamadığı “Dersim 38” dosyası Türkiye gündemine bomba gibi düşüyordu. Her şeye rağmen PKK'ya karşı Cum-

huriyet Türkiyesi’nden yana tavır alma eğiliminde olan Dersim, bir anda tercih yapmaya zorlanıyordu.

Yapılan açıklamalarda “38’de Dersim’de Kürtler’in katledildiği” vurgusu yapılıyor ve PKK’nın türlü baskı ve infazlara rağmen Dersimlilere kabul ettiremediği “Kürtlük”, Dersim için resmi ağızlardan ifade ediliyordu. Yani orta, belki de kısa vadede ülkemizde yaşanabilecek büyük bir yapısal değişiklikte (federasyon, özerklik) Dersim’e safını belli etmesi dayatılıyordu.

Özetle; PKK’nın bütün mücadelesine rağmen bir türlü çözemediği “Dersim sorunu” bir anda kendi lehine çözüm noktasına gelmiş durumdadır. Yalnız oyun kurucuların göz ardı ettikleri bir nokta var: **Dersim’in hafızası...** 38’i PKK’nın ya da bir başkasının Dersim’e hatırlatmasına gerek yoktu. Dersim onu zaten kendi içinde yaşıyor ve canlı tutuyordu. Aynı Dersim hafızası, 30 yıldan beri PKK’nın Dersimlilere karşı örgüt içinde ve örgüt dışında yürüttüğü infaz ve katliamları da unutamıyor.

“PKK’nın tarihi, Dersimli devrimcilerin kırımının tarihidir. Elimizde öldürülenlerin sayısı ile ilgili sağlıklı bir bilgi yok. Ancak bu sayının binlerle ifade edilebileceği”¹⁰³ düşüncesinde olanlar bir hayli fazladır.

Kim bilir; belki de 38’de ölenlerden daha fazla...

¹⁰³ Piro ZAREK, aynı yazı

EKLER

EK-1

YILAN DAĞI'NDA BİTEN UMUTLAR*

Aliboğazi'nin Yılan Dağı'na doğru en kuytu ve soğuk kayalıkları arasında, diktatörlüğü kabul etmedikleri için kadro eğitimi altında görevlerinden alınarak lanetlenen eski sorumlular kalıyor. Diğer yeni savaşçılar arasında kendilerine "devrikler" deniliyor. Sakık'ın en tehlikeli düşmanları burada. Sözde PKK'yı daha iyi anlayıp sorumluluklarının gereklerini yapabilmeleri için eğitiliyorlar. İşin aslı hiç de öyle değil. Zaten Sakık kendilerini her toplantıda aşağılıyor. Onlardan tek istediği, buradaki onursuz yaşantıyı kabul ederek boyun eğmeleri.

Bu sabah da onlarla toplantı yapmak için Sakık'la kaldıkları yere gittik. 60-70 kişiden oluşan epey kalabalık bir grup. Yılan Dağı'nın soğuk karı arasından zaman zaman başını gösteren Mart güneşi altında ciltleri öylesine yanmış ki, zencilere dönüşmüşler.

* Nevzat ÇİFTÇİ, Girdap, s. 269-282

Anlamsız anlamsız çevrelerine bakıyorlar. Sakık’ı dinledikleri yok, aldırış da etmiyorlar. Nasılsa aylardır hep aynı hakaretlere maruz kalıyorlar. Gurur yitirildiği için, utanma kavramı onlara çok yabancı. Her biri yıllardır, kimileri 8-9 yıldır her türlü tehlikeyi göze alarak örgütte kalmışlar, her türlü zorluğu yaşayarak bu günlere gelmişler. Çirkinlikleri tanıdıkça, PKK’yı kavramaya başlamışlar. Bugün ise Aliboga vahşeti içinde açlığa ve onursuzluğa mahkum edilmişler. Örgüt açısından geçmiş pratiklerinde yarattıkları onca emek ve değer hiç de önemli değil. Ölmeyip şimdiye kadar yaşadıkları için suçlular. Yani suçları bir tesadüf sonucu ölmemeleri. Yaşamak onları PKK’da yaşanan gerçekle karşı karşıya getirdiği için çok tehlikeli görülüyorlar. Yaşadıkları inançsızlığı diğer yeni savaşçılara bulaştırmamak için böyle tecrit edilmişler.

Sakık her birine öfkeyle bakıp küfrediyor, umurlarında bile değil. Sakık’a gülerek bakıyorlar. Gülmenin altında ayrı bir anlam var. Adeta şunu söylüyorlar:

-Yahu Sakık, boşu boşuna kendini yorma. En az bizim kadar sen de PKK’ya ve savaşa inanmıyorsun. Bizi ve kendini kandıramazsın. İnançsızlıktan kaynaklı öfke ve kinini bize yansıtma. Senin ve örgütün (Apo’nun) yağcısı olmayacağız. Bizden eylem yaparak ölmemizi istiyorsun. Kusura bakma, artık keriz değiliz, treni kaçırdın.

Konuşmalarında artan kin ve öfke Sakık’ın çaresizliğini yansıtıyor. Ellerini havaya kaldırıp indiriyor:

Hepiniz kendinizi PKK’nın yılmaz komutanları olarak görüyorsunuz. Anlıyorum, görevlerinize son verdiğim için biz-

den nefret ediyorsunuz. Hemen size söyleyeyim, öyle rahatlık yok. Burada adam oluncaya kadar sürüneceksiniz. Adam olmayana sorumluluk vermeyeceğim. Düşmanın üzerine korkusuzca gidip silah kaldırarak kendisini ispatlayanlar kabulumuzdur. Ama siz bizi anlamıyorsunuz. Artık yüzünüz dahi kızarmıyor... Hepiniz rezilleşmişsiniz. Bari diğer birliklerden uzak durun, onları da bozacaksınız.

Onların her biri adamdı. PKK'nın lanetli yüzünü görüp, uğradıkları ihanete boyun eğmeyen adamlar. Ama 1995 Mart'ının soğuk güneşi altında, felaket çılgınlığının yükseldiği Aliboğazı'nda adam olmak demek; yağcılık ve dalkavukluk yaparak, zulüm şatosunun temellerini omuzları üzerinde taşımak demekti. Kar içinde hayatın sıcaklığını kaybetmeyen bu insanlar, elbette adam olduklarını haykıracaklardı.

Hakaretleri hazmetmek istemeyen Kemal, ısrarla parmak kaldırıp söz almak istiyor. Kemal'i Aliboğazı'na geldikten sonra ilk bakışta yaşanacak vahşeti bilmediğim için güçlü bir kadro eğitimi olabilir düşüncesiyle vermiştim bu birliğe. Şüphesiz yapılan konuşmalar kendisine yabancıydı. O ana kadar uğrunda severek ölmeye hazır olduğu PKK, yaşadıkları karşısında hayal kırıklığına uğramasına sebep olmuştu. Kemal'le göz göze gelmek istemiyordum. Bana inandığı için onu kandırmıştım. Düşündüklerini söylemekten çekinmeyen biriydi. O, PKK ortamını hür bilerek her türlü tehlikeye atılmıştı. Her zamanki özgür ifadesiyle ayağa kalktı:

-- Çok ciddi sorunlarımız bulunuyor. Bence konuşup dile getirmekte yarar var. Aliboğazı'na büyük bir ümitle geldim.

Yoldaşlarımla bir araya gelip daha fazla güç alacağımı düşünüyordum. Ama burada karşılaştığım tablo içler acısı, anlamış değilim. Saha komutanının (Sakık) bulunduğu bir ortamda hayatın çok daha canlı olması gerekirdi. Ama tersine herkeste büyük bir moralsizlik var. İnsanlar, ciddi bir sorun olmaması gereken lojistikle uğraştırılarak açlığa mahkum edilmiş. Açlık kullanılmaya çalışılıyor. Ben geldiğim kış kampında, arkadaşlarımla operasyon ve çatışmalardan dolayı günlerce aç kaldım. Buna rağmen moralimiz ve arkadaşlık ilişkilerimiz hiç bozulmadı. Eğitim amaçlı olarak şartlarımız zorlu hâle getiriliyorsa, bence çok mantıksız bir yaklaşım. Tüm arkadaşlarımız en zorlu şartları yaşayarak bu günlere gelmişlerdir. Varlık içinde yokluğu yaşamak, kişinin kendine olan güvenini kaybederek onursuzlaşmasını sağlıyor. Birçok arkadaşımın içine düştüğü bu durum beni rahatsız ediyor... Bahara büyük bir hamleyle gireceğimizden bahsediyorsunuz. Ben karamsarım. Kendilerine, örgüte olan güven ve inancını kaybeden bu insanlar, biraz zor eylem yaparlar. Tüm bu sorunların çözülmesi için saha komutanının yaklaşımlarını gözden geçirmesi gerekiyor.

Yakan soğuğa rağmen Kemal boncuk boncuk ter atmıştı. Vahşeti kısa cümlelerle anlatmak kolay değildi. Kimseden çıkmıyor. Demin alaylı alaylı kendi hâllerine gülen insanlar, Aliboğazı tarihinde yaşanan gerçekleri ilk kez yüksek sesle duymanın şaşkınlığı ile ciddileşerek büyük bir sessizliğe gömülüp Sakık’a bakıyorlar.

Kemal tabuları yıkip, sis perdelerini aralayarak kutsal zulmün mabedine saldırdığı için cezası ağırdı. Sakık, kimse-

nin söylemeye cesaret edemediği gizli gerçekleri yüksek sesle duymanın şokunu yaşıyordu. Sudan çıkmış balık gibi etrafında gidip geliyor. Korktuğu başına gelmişti. Onursuzlaştırarak etkisiz hâle getirdiğine inandığı insanlar, bomba olup beyninde patlamışlardı. Sakık'ın bir ince hesap hatası vardı. Daha önceki pratiğinden dolayı yanına çekmeye çalıştığı Kemal, bu onursuzluğu kabul etmemişti. O sebeple tehlike tahmin edemeyeceği kadar büyüktü. O an kızıp bağırmak kendisine kaybettirirdi. Ne de olsa kızıp küfredeceği insan, kendi deyimiyle korkusuz, cesaretli bir askerdirdi. Ölümü hiçe sayarak ölümün kıyısından üç kez yaralanarak dönen bir asker.

Şiddetin kurtlaştırdığı Sakık, ellerini yan cebine sokup ayakta Kemal'e hitaben konuşmaya başladı:

--Kemal arkadaş ortamımıza yabancı olduğu için büyük bir yanlışta. Yeni olduğu için sarfettiği ciddi sözleri duymamış olalım. Sorunların temeli olarak bizleri görmesi son derece yanlış. Sonuçta ben de bir insanım, hata yapabilirim. Ben günümün 24 saatini bu savaşa veriyorum. Boğazımı patlatarak gerçekleri haykırıyorum, siz dinlemiyorsunuz. Neyse buyurun oturun, zamanla anlarsınız.

Yalan! Büyük bir yalan. Gününün 24 saatini bu savaşa veriyormuş... Zulme karşı çıkanları, kendi iğrenç oyunları ile lanetli hâle getirmenin savaşını veriyordu. Oysa boğazını patlatarak haykırdığı gerçekler hakaretlerden ibaret değil miydi?

Belki de doğru, PKK gibi bir vahşet örgütüne katıldıkları için bu sözleri hak ediyorlardı. Sakık'ın Kemal'e tavırsız kal-

masının sonuçlarını tahmin ediyordum. Olayı benle bağlantılı ele alarak adım adım Kemal'in kuyusunu kazacaktı. Zulüm mabedine taş atmanın bedeli, belki de düşünülemez kadar ağırdı.

Toplantıya öğleden sonra devam etmek amacıyla ara verdik. Toplantı alanının hemen kenarındaki kayanın dibinde Sakık'la yalnız başımıza oturduk. Tam da beklediğim gibi, öfkeden kızaran suratıyla daha fazla dayanamayarak nefretini kusmaya başladı:

Bu Kemal çok tehlikeli bir tip. Kendisine ne kadar da güvenmiştim. Beni hayal kırıklığına uğrattı. Kullandığı kelimeleri bilinçlice seçmiş. Belli ki sen ona güven vermişsin. O sana güvenerek öyle terbiyesizce konuştu. Bakışlarından belliydi. Benden nefret ediyor. Böyle olmaz Zeki! Onunla konuş, hareketlerine dikkat etsin. Bu defalık yeni olmasına bağışladım. Sen de kendine dikkat et, böyle eyalet sorumluluğu olmaz. Bir yardımcı olarak savaşçılara, kadrolara karşı beni korumalısın. Düşüncelerimi desteklemelisin. Aksi takdirde başkanın ve partinin Dersim'deki beklentilerine cevap veremeyiz. Ona göre hesaplı yaklaşmak gerekiyor.

Tüm çirkinliğiyle açıkça tehdit ediyordu. Öyle iddia ettiği gibi konuşması için Kemal'i örgütlememiştim. O, yaşananları tüm dürüstlüğü ve saflığıyla dile getirmeye çalışmıştı.

Apo'nun beklentilerinden bahsediyor. Önceki gün Apo'yla ben konuştum. Apo'ya yaşanan dehşeti anlatmanın zaten fazla bir anlamı olmadığına inanarak, her zaman beklediği cevapları aktarmıştım. Sakık tek başına vahşetin sebebi değildi. Sakık'ı yaratan PKK ve Apo, Apo'yu yaratan diğer

anlaşılmayan çelişkiler denklemedi. Buna rağmen Apo'ya yönetim sorunlarımız olduğunu söylemeye çalışarak kısaca gelişmelerden bahsetmiştim. Apo bile yaratılan sistemden rahatsızlığını belirtmek zorunda kalmıştı.

Öğleden sonra "devrikler"le yaptığımız toplantının ardından Aliboğazı suyunun köpürerek kaynayıp fışkırdığı su başına, "örgüt yaşayışına" uymadıkları iddiasıyla veya ajanlık suçlamasıyla infaz edilmeyi bekleyen tutukluların son durumunu görmek için geldik. İşkence ve soruşturma gibi ağır işleri tecrübeli oldukları için "devrikler" yerine getiriyorlardı.

Elleri ayakları bağlı olduğu hâlde yerde oturan insanlar çamura bulanmış, açlıktan büzülmüş suratlarıyla hilkat garibelerini hatırlatıyorlardı. İnsan haklarına saygılı olduklarını iddia eden bizler, başkalarına değil, kendi arkadaşlarımıza karşı canileşerek, insanlık suçu işliyoruz. Dün akşam BBC'de Yeşiller Partisi adına Türk devletini lanetleyip, insan haklarının ihlal edildiğini büyük bir coşkuyla haykıran Claudia Roth'u düşündüm.

İnsan haklarını savunma ve bu uğurda mücadele etmek kutsal bir görev, saygı duyuyorum. Ancak bayan Roth PKK'nın ihlal ettiği insan haklarından habersiz, hakkımızda destekleyici konuşmalar yapıyor. Kendisine bazı Türk milletvekilleri gibi hakaretlerde bulunmayacağım. Yaşadığımız gerçeklere objektif yaklaşmasının, PKK'nın ihlal ettiği insan haklarını araştırmasının daha adilane olacağını düşünüyorum. Ama bu mümkün mü? Claudia ve arkadaşlarının rahatlıklarını bırakıp, adını bile bilmedikleri Aliboğazı'na gelip, yaşanan vahşete tanık olmaları mantıksızdı...

Suyun hemen kenarındaki tutuklulardan Xemgin, henüz 16-17 yaşlarında küçücük bir çocuktur. Örgüte dört-beş amca çocuğuyla birlikte iki yıl önce katılmıştı. Aliboğazi'nde yaşadığı dehşete dayanamayıp tepeci olarak bulunduğu yerden kaçmak isterken yakalanıyor. Hakkında idam kararı alınmış. Esmer yanığı yüzü ile son derece masum görünüyor. Tamamen bitmiş, konuşmakta dahi güçlük çekiyor. Göz göze geldiğimizde öldürüleceğini sanarak, çakır gözlerine göz yaşları doluyor. Ellerimi kafasına götürerek ağlamamsını söylüyor:

-- Niye kaçmak istedin?

Göz yaşlarını sildi:

-- Ben teslim olmak için kaçmamıştım. Ailemi ve kardeşlerimi çok özlemiştim. Her gece rüyama giriyorlar. Hasrete dayanamayıp kaçmak istedim. Ne olur beni eve gönderin, size hiçbir zararım dokunmayacak.

Birden düşündüm; bu güzel insan gerçekten de içten konuşuyordu. Ailesini özlemişti. Kaçtığı yere baktım, Yılan Dağı. Metrelerce karın içinde kaçması mümkün değildi. Zaten kendisi de kurtulacağına, kaçacağına inanmamış.

-- Oradan kaçabileceğine inanıyor muydun?

Yüzüme baktı sonra başını önüne eğdi:

Bilmiyorum, ayaklarımın beni götürebileceği kadar kaçmak istedim. Ölmek umurumda değil.

Xemgin yaşadıklarından dolayı yaşamaktan nefret ederek ölüme yürümüştü. Karşılıklı sohbetlerimizi Sakık yüksek sesle bozarak araya girdi:

-- Bak Xemgin seni öldürmeyeceğiz. Sana söz veriyorum. Buradan çıktıktan sonra seni eve göndereceğim. Şu anda bunalıma girdiğin için ne dediğini bilmiyorsun. Seni kendi güvenliğime alacağım.

Yan tarafta duran Medeni'ye seslendi:

-- Medeni, alın Xemgin'i götürün. Güzel bir su ısıtın. Önce yıkanıp temizlensin. İnsana dönsün, yıkandıktan sonra da giydirin.

Sakık büyük bir jest yaparak beni şaşkına uğrattı. Bu jestinde mutlaka bir bit yeniği vardı. Çok geçmeden anladım. Akşam tüm savaşçıların katıldığı toplantıda kendisinin ne kadar insancıl ve kazanımcı olduğunu göstermek için Xemgin'i affedip, kendi yanına aldığını duyuruyor. Çok sinsice bir plan. Açlıktan ölen Serhil'dan ile hastalıktan ölen Arjin, Sakık'a puan kaybettirmişti. O an için Xemgin jesti puan toplayabilmesi için iyi bir fırsattı. O, sadece bu fırsatı değerlendirmekten başka bir şey yapmamıştı.

Oyunu 15 gün sonra açığa çıktı. Sakık'ın güvenlikçilerinden üç kişi, aldıkları talimatla, Xemgin'i bir taşın altına götürerek öldürüyor. Hiç beklemediği bir anda ölüme gidiyor Xemgin. Akşam Sakık, kendisini yanına çağırarak "Hazırlan seni eve göndereceğiz." diyerek alçak ve iğrenç planına son noktayı koyuyor. Eve gideceği heyecanıla büyük sevinç yaşayan Xemgin, Aliboğazı karanlıkları içerisinde ansızın ölümün soğukluğuna mahkum oluyor.

Hevaldar'ın arkasında bulunan Yılmaz, Sakık'ı öldürme teşebbüsünde bulunduğu için tutuklanmış. Anlatımlara göre, devlet tarafından gönderilmiş bir ajan. Üç yıl önce örgüte ka-

tılmış. Sakık bir ders toplantısı sırasında, bakışlarından rahatsız olduğu için tutuklatmış onu. Sözde kendisini öldürecekmiş gibi bakmış. İki aydan beri maruz kaldığı yoğun işkenceden dolayı konuşacak durumda değil. Moraran dudaklarını kımıldatamayacak kadar takatten düşmüş. Sakık kendisiyle konuşma gereği hissetmeden infaz timini yanına çağırdı:

-- Önce kollarını kırın, ajan olduğunu itiraf etsin. Kabul etmezse bacaklarını kırın.

Götürüyorlar Yılmaz'ı. Büyük umutlarla katıldığı PKK'da bir ajan olarak öldürülecekti. Önce kollarını kırıyorlar. Ajan olduğunu söylemiyor. Sonra bacaklarını, yine ajan olmadığını iddia ediyor. Konuşmayınca ateşte kızgın hâle getirilen silah harbileriyle gözleri oyuluyor. En son sözü "Ben ajan değilim" oluyor.

Bu tür yargılamaların sadece Ortaçağ engizisyon mahkemelerinde olduğunu tarihlerden okumuştuk. Aliboğazi'nde insanlık katliamı yaşanıp yaşatılanlarla, düşüncenin ve mantığın alamayacağı bir vahşetle uygulanıyordu. Yaşananlar hiçbir zaman tam olarak anlatılamayacaktı. Olup bitenlere Yılan Dağı'nın karlı doruğu, vadinin porsumuş kayalıkları, kulakları sağır eden şelaleler, ulu ceviz ağaçları tanık olacaktı.

Tutuklularla konuşurken üç el silah sesiyle irkildik. Kara haber çabuk geldi. "Devrikler" birliğinde kalan Serhat, silahını kafasına dayayarak intihar etmişti. Olduğumuz yerde donup kalmıştık. Serhat'ı düşünüyorum; daha birkaç saat önce kendisine bir sigara vermiştim. Büyük bir sıcaklıkla te-

şekkür edip içmişti sigarasını. Serhat bir yıl önce örgüte katılıyor. Ocak ayı ortalarında, yaşananlara dayanamayarak bir arkadaşıyla kaçma teşebbüsünde bulunuyor. Kar yüzünden yarı yolda kaçmaktan vazgeçerek Aliboğazına geri dönüyor. Arkadaşı Rodi Aliboğazı'nın hemen ilerisindeki boş bir eve zar zor kendisini atabiliyor. Donduğu için ateş yakamıyor. Boş evde olduğu yere yığılıp son nefesini veriyor. Serhat Aliboğazına geri döndüğünde 15-20 gün kadar karda bekletilmek suretiyle tutuklu kalıyor. Bu tutukluluk süresince ayakları davul gibi şişerek çürüyor. Birkaç saat önce ayakları sarılıydı. Yaşadığı büyük çileye dayanamayarak onurunu kurtarabileceğini düşünmüş olmalı ki, en büyük eylemini yapmıştı.

Berrak ve ıssız bir gecede rüzgara karışan, bitmeyen çığlık seslerini ruhunun derinliklerinde hissetmemek mümkün değil. Yaşayan ölümler topluluğunun dışında, ölüp de insanlık vahşetini haykıranların çığlıkları çok daha gür geliyor. Anlamsızca öldürdüğümüz insanlar, sessiz çığlıklarıyla vicdanlarımızdan hesap soruyorlar.

Rüzgârla havalanan küçük köz kıvılcımları, üzerime sıçırıyor. Elbiselerimi yakarak iz bırakıyor. Tıpkı sıçrayan kan gibi. Sessiz çığlıklar kulaklarımı uğuldatıyor, bütün benliğimi sarıyor. Çığlıklardan kaçır gibi üst üste yaktığım sigaralar küçük Amed'in dikkatini çekmiş olmalı ki yanımda eğilerek, vahşetin çirkinleştirdiği Aliboğazı'nı anlayamamanın esrarıyla, duygularını dudaklarına döküyor:

-- Heval, bu Aliboğazı nasıl bir yer? Her gün giderek kendi kendime yabancılaştığımı hissediyorum. Sen de eskisi gibi

değilsin. Çok çabuk kızılıyorsun. Keşke bu Aliboğazı’na hiç gelmeseydik.

Sonra ağlıyor: “Hemen çıkıp gidelim buradan.”

Bu küçük çocuğun anlamlı sorusunu cevaplandırmak o kadar zor ki. Değiştiğimi söylüyordu. PKK’da yaşanan utanç tablosunu gördükçe değişmemek mümkün müydü? Az değil tam beş yıl, farkında olmadan duygularımız istismar edilerek, PKK ya da başka birileri tarafından kandırılmıştık. Tam beş yıl acımasız şiddet rüzgarları her şeyimizi alıp götürmüştü ve şu an Aliboğazı’nın suskun karanlığı içinde, bir başıma yalnızdım.

Biz öyle bir girdaba girmiştik ki...

EK-2

ŞAFAĞA EN YAKIN AN: KOYU KARANLIK*

Söylenenlere ve gördüklerime inanamıyorum. Çok temiz duygu ve ideallere inanarak katıldığım PKK'da, yıllar sonra gerçekleri görüp, boyun eğmediğim için ajan ilan edilerek lanetlenmişim.

Evet, Dilan ajandı; inandığı dava uğruna dağlara çıktığı için! Dağa giderken de beni ajanlaştırmış! Onun elini kınalayarak dağa çıkmasından etkilenip örgüte katıldığım için ben de ajandım.

Annem ajandı; ölen çocuklarının acısını kaskatı yüreğine basıp bizlere inandığı için!

Dört çocuk sahibi ablam ajandı; Örgüte yardım ve yataklıktan dolayı üç yıldır cezaevinde yattığı için!

Büyük ağabeyim ajandı; kardeşimiz olması sebebiyle eşinden ve çocuklarından ayrı, cezaevinde örgüt militanlığından ömür boyu hapis cezası aldığı için!

Amcam ajandı; iki oğlu dağda örgüt uğruna öldüğü için!

Hepsi, ama hepsi... En önemlisi de ben ajandım haklıydı örgüt; Kemal, Cudi, Ayhan, Polat vb. yüzlerce ölüm makinası yarattığım için ajandım!

* Nevzat ÇİFTÇİ, Girdap, s. 287

Apo ajan değildi; Ortadoğu’nun ortasında karanlık denge-
lerin işbirlikçisi olup, binlercemizin kanını şarap niyetine
mest oluncaya kadar içtiği için!

Şemdin Sakık ajan değildi; kendi sapıklığına karşı çıkanla-
rı işkenceyle ajan diye öldürüp örgütü ajanlardan temizlediği
için!

Ve PKK ajan değildi; insanımızı Kürt-Türk diye ayırıp
emperyalistlerin emirlerini yerine getirdiği için; insanları bir-
birine düşman ettiği için; on binlerce insanın kanını döktüğü
için!

İhanete uğramıştık! Sevgi tohumları yerine, kin tohumları
serpmiştik.

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA

1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyum Bildirileri, Fırat Üniversitesi Yayınları, Elazığ 2000

AKYOL, Taha; Politikada Şiddet, Töre Devlet Yayınları, Ankara 1980

ÇAY, Abdulhaluk M.; Her Yönüyle Kürt Dosyası, Turan Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul 1994

ÇİFTÇİ, Nevzat; Girdap, Turan Yayıncılık, İstanbul 1998

ÇİTLİOĞLU, Ercan; Gri Tehdit Terörizm, Ümit Yayıncılık, Ankara 2006

ÇÜRÜKKAYA, Selim; Apo'nun Ayetleri, Doz Basım Yayın, İstanbul 2005

ERSEVER, A. Cem; Kürtler PKK ve Öcalan, Kiyap Yayın Dağıtım, Ankara 1992

....., A. Cem; Üçgendeki Tezgah, Kiyap Yayın Dağıtım, Ankara 1993

GÜNAY, Tuncer; Şemdin Sakık'ın Mektupları, Marduk Yayınları

KAKINÇ, Halit; Sultangaliyev ve Milli Komünizm, Bulut Yayınları, İstanbul 2003

MUMCU, Uğur; Kürt Dosyası, Um:ag Vakfı Yayınları, Ankara 1997

ÖCALAN, Abdullah; Devrimin Dili ve Eylemi, Weşanen Serxwebun, Köln 1996

....., Abdullah; Savunmalarım Demokratik Çözüm Sürecinde Bir Dönemeç, Köln 1999

....., Abdullah; Tasfiyeciliğin Tasfiyesi, Köln 1993

ÖZDAĞ, Ümit; Pusu ve Katliamların Kronolojisi, Kripto Yayınları, Ankara 2009

....., Ümit; Türk Ordusu PKK'yı Nasıl Yendi, Türkiye PKK'ya Nasıl Teslim Oluyor, Kripto Yayınları, Ankara 2010

ÖZNUR, Hakkı; Derin Sol, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2006

TEMİZÖZ, Cemal; Siyasallaşan PKK Terörü, Togan Yayıncılık, İstanbul 2012

TÜRKDOĞAN, Orhan; Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği, Mayaş Yayınları, Ankara 1985

İnternet Siteleri:

[http://www.jarudiyar.com/yazarlar/289-dersim bir daha vuruluyor.html](http://www.jarudiyar.com/yazarlar/289-dersim-bir-daha-vuruluyor.html)

[www.scribd.com/45276217/Dr. Baran](http://www.scribd.com/45276217/Dr.-Baran), 08.03.2011

<http://www.kurdistan-aktuel.org/salih-aras/3529-pkkde-muhalf-olmak.html>

<http://www.dersimzaza.com/>

<http://www.sosyalistforum.org>

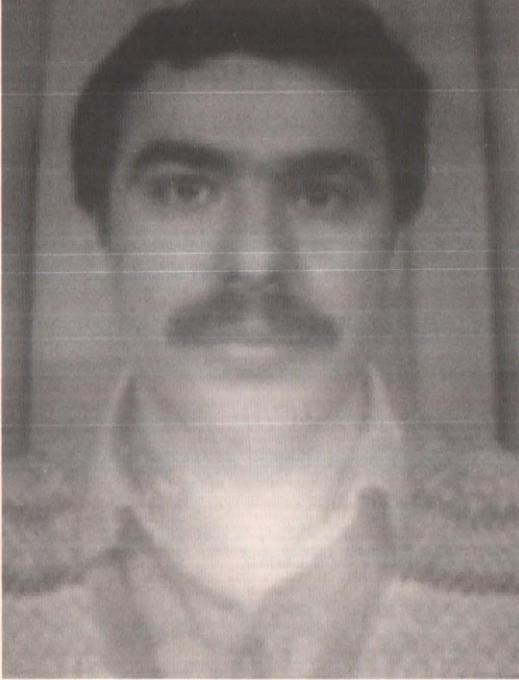
<http://www.bilinmeyenler.org>

<http://www.turksolu.org/361/usumezsoy361.htm>

<http://www.desmalasure.de/09>

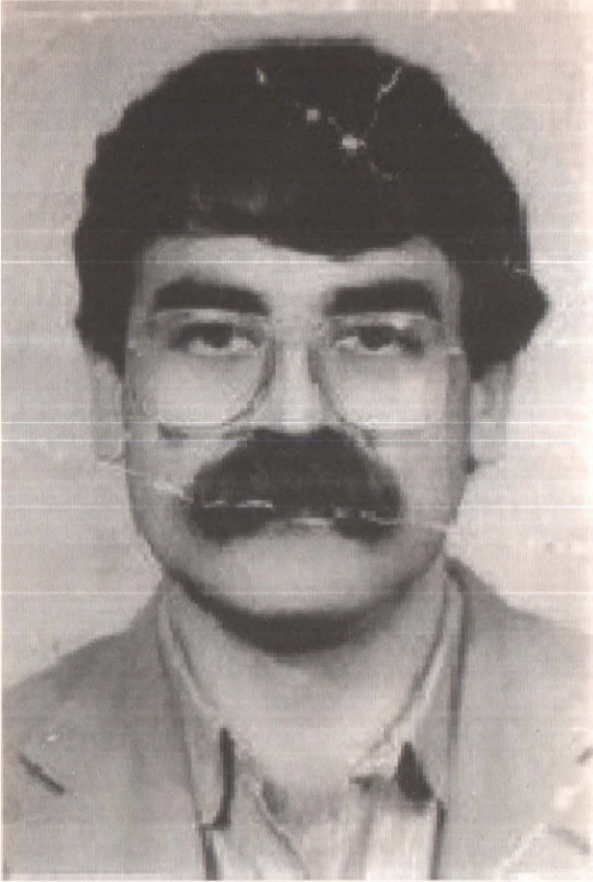
<http://tr.wikipedia.org/wiki/Lenin>

RESİMLER

Semir (Kod) Çetin GÜNGÖR

2 Kasım 1985'te İsveç'in Stockholm şehrinde PKK tarafından infaz edilmiştir.

Dr. Baran (kod) Müslüm DURGUN

12 Mart 1994'te Aliboğazi'nda infaz edilmiştir.

Kamer ÖZKAN

30 Ekim 1993'te Gömemiş Köyü'ndeki evinden alınarak infaz edildi.

Dilaver YILDIRIM

Bekaa'daki örgüt kampında nöbet tutarken infaz edildi.

Saime AŞKIN

1986 yılında Lolan Kampı'nda infaz edilmiştir.

Yıldırım MERKİT

1994 yılında Romanya'da öldürülmüştür.

Ali Rıza POLAT (Seyit Rıza'nın Torunu)

1987 yılında ajanlıkla suçlanmış ve köydeki evinden alınarak infaz edilmiştir.

Mazgirt'in Bağıın Köyü'nde PKK tarafından katledilen çocuklar.

Mazgirt'in Darikent beldesinde katledilen öğretmenler.

PKK'NIN DERSİM SORUNU

KATLIAMLAR İNFAZLAR GİNAYETLER KAĞAN GÖKALP

- PKK Dersim'i fethedebildi mi?
- Dersim Halkı PKK'yı neden istemedi?
- A. Öcalan; "Dersim'in fethedilmesi, Kürdistan'ın fethedilmesidir" sözüyle ne anlatmak istedi?
- A. Öcalan Dersimlileri neden "ihanetçi olmakla" suçladı?
- A. Öcalan'ın "Dersim'e silahlarla diz çöktürme stratejisi" nasıl uygulandı?
- Dr. Baran neden ve nasıl öldürüldü?
- PKK'nın kuruluşunda yer alan Dersimliler kimlerdir?
- PKK merkez komitesinde yer alan Dersimliler hangi gerekçelerle ve nasıl infaz edildiler?
- Örgütün dağ kadrosundaki Dersimliler nasıl "taş altı" edildiler?
- Köylerde Dersim halkına uygulanan baskı ve katliamların gerekçeleri nelerdi?
- PKK-Dersim çelişkisinin tarihi ve sosyolojik sebepleri nelerdir?
- Dersim PKK'ya diz çöktü mü?

Kamuoyunda bilinenin aksine PKK ile Dersim arasında uzun yıllardan beri devam eden örtülü bir savaş vardır. Tarihi bir derinliğe sahip olan bu savaş birçok soru ve çelişkiyi de bünyesinde barındırmaktadır. Dersimlilerin PKK tarafından katlediliş sebeplerini ve şekillerini, PKK'nın Dersim halkına dönük sürgün, zorunlu askerlik, vergi ve haraç uygulamalarının halkı ne hale getirdiğini ve köylerin nasıl boşaldığını, Dersim kırsalındaki diğer silahlı sol örgütlerin (TKP-ML/TIKKO, Dev-Sol, TDKP vs.) halkı korumak adına PKK'ya karşı direnme çabalarını ve PKK'nın bu örgütlere başlattığı saldırı ve katliamlarını, A. Öcalan/ PKK'nın Dersim'e ve Dersimlilere bakışını ve PKK baskısından / korkusundan dolayı halkın fazla dile getiremediği bu savaşa dair birçok sorunun cevabını bu çalışmada bulacaksınız.

